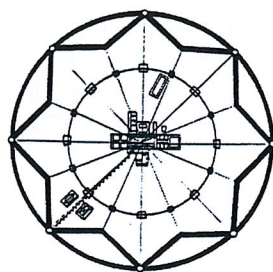
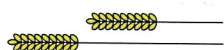
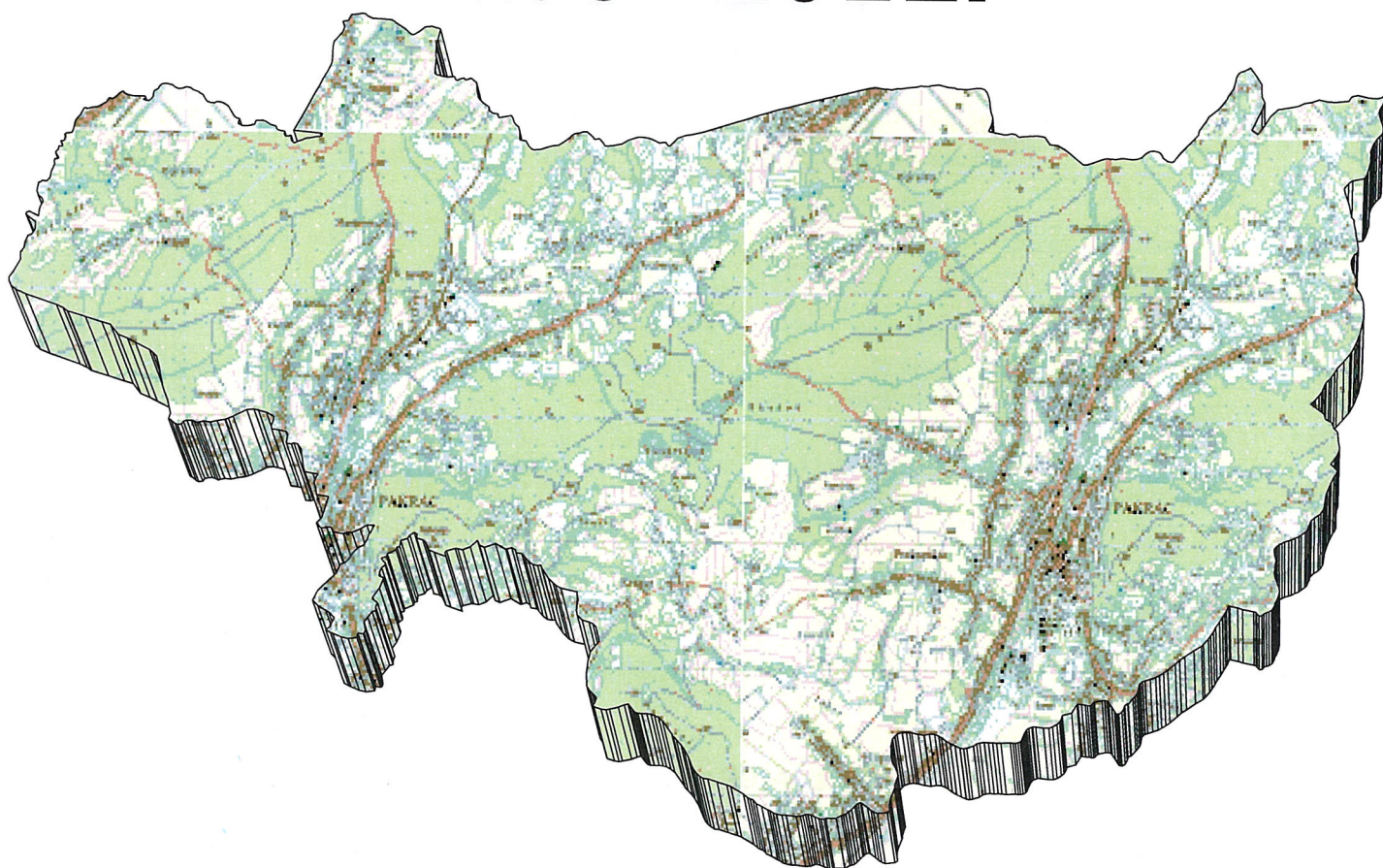

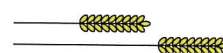
Županijski zavod za prostorno uređenje
Požeško-slavonske županije

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA PAKRACA 2008.-2012.

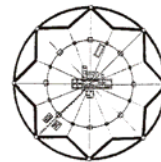
Požeško-slavonska županija
Požega, ožujak 2014. g.

JAVNA USTANOVA

**Zavod za prostorno uređenje
Požeško-slavonske županije**

Županijska 7, 34 000 Požega, HR
tel:(+385)034/290-222;fax:(+385)034/290-220

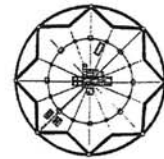
IZVJEŠĆE
o stanju u prostoru
Grada Pakraca
2008. – 2012. godine

Požega, ožujak 2014. godine

JAVNA USTANOVA

**Zavod za prostorno uređenje
Požeško-slavonske županije**

Županijska 7, 34 000 Požega, HR
tel:(+385)034/290-222;fax:(+385)034/290-220

Klasa: 350-01/13-05/2
Urbroj: 2177/1-3-1-13-3
Požega, 21. veljače 2014.

**IZVJEŠĆE
O STANJU U PROSTORU
GRADA PAKRACA
2008. – 2012. GODINE**

Izrađivač Izvešća:

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE
POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE

Ravnatelj Zavoda:

MLADENKO SOLDO, mag.ing.aedif.

Voditelj izrade Izvešća:

RENATA MADUNIĆ-HAJEK, mag.ing.arch.

Stručni tim na izradi Izvešća

MLADENKO SOLDO, mag.ing.aedif.
RENATA MADUNIĆ-HAJEK, mag.ing.arch.
GORDANA BOBAN, mag.ing.arch.
DAVOR ŠARIĆ, mag.ing.techn.lign.
MARIJA FRANJIĆ, bacc.admin.publ.
DRAGICA OBRADOVIĆ, bacc.ing.aedif.
TIHOMIR BAHORA, bacc.ing.aedif

Temeljem članka 47. Zakon o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, br. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12) i članka 36. Statuta Grada Pakraca („Službeni glasnik Grada Pakraca“, br. 04/09 i 1/13), Gradasko vijeće Grada Pakraca na svojoj 5. sjednici održanoj 12. ožujka 2014. godine donosi

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA PAKRACA 2008. – 2012. GODINE

Sadržaj:

UVOD.....	4
I. POLAZIŠTA.....	4
<i>I.1. OSNOVA I CILJEVI IZRADE IZVJEŠĆA</i>	<i>4</i>
<i>I.2. ZAKONODAVNO – INSTITUCIONALNI OKVIR.....</i>	<i>6</i>
<i>I.3. OSNOVNA PROSTORNA OBILJEŽJA GRADA PAKRACA.....</i>	<i>7</i>
<i>I.3.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru</i>	
<i>I.3.2. Demografska obilježja</i>	<i>10</i>
<i>I.4. GRAD PAKRAC U OKVIRU PROSTORNOG UREĐENJA POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE.....</i>	<i>23</i>
II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA	30
<i>II.1. PROSTORNA STRUKTURA KORIŠTENJA I NAMJENE POVRŠINA GRADA PAKRACA.....</i>	<i>30</i>
<i>II.2. SUSTAV NASELJA GRADA PAKRACA.....</i>	<i>35</i>
<i>II.2.1. Sustav središnjih naselja</i>	<i>35</i>
<i>II.2.2. Građevinska područja naselja prema PPUG Pakraca.....</i>	<i>37</i>
<i>II.2.3. Društvena infrastruktura.....</i>	<i>56</i>
<i>II.3. GOSPODARSKE DJELATNOSTI.....</i>	<i>59</i>
<i>II.3.1. Gospodarski pokazatelji.....</i>	<i>59</i>
<i>II.3.2. Poljoprivreda.....</i>	<i>66</i>
<i>II.3.3. Šumarstvo i lovstvo.....</i>	<i>67</i>
<i>II.3.4. Turizam</i>	<i>69</i>
<i>II.3.5. Eksploatacija mineralnih sirovina</i>	<i>73</i>
<i>II.3.6. Vodnogospodarski sustavi</i>	<i>78</i>
<i>II.3.7. Gospodarenje otpadom.....</i>	<i>84</i>
<i>II.4. OPREMLJENOST PROSTORA INFRASTRUKTUROM</i>	<i>89</i>
<i>II.4.1. Prometna infrastruktura.....</i>	<i>89</i>
<i>II.4.2. Energetska infrastruktura.....</i>	<i>100</i>
<i>II.4.3. Vodoopskrba i odvodnja</i>	<i>105</i>
<i>II.5. ZAŠTITA I KORIŠTENJE DIJELOVA PROSTORA OD POSEBNOG ZNAČAJA.....</i>	<i>113</i>
<i>II.5.1. Zaštićene prirodne vrijednosti.....</i>	<i>113</i>
<i>II.5.2. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara</i>	<i>119</i>
<i>II.5.3. Zaštita i očuvanje okoliša.....</i>	<i>127</i>
<i>II.6. OBVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI</i>	<i>129</i>

III.	ANALIZA IZRADA I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	134
III.1.	<i>IZRADA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA.....</i>	134
III.1.1.	<i>Važeći dokumenti prostornog uređenja.....</i>	134
III.1.2.	<i>Dokumenti prostornog uređenja upostupku izrade i donošenja.....</i>	146
III.2.	<i>PROVEDBA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA.....</i>	152
III.2.1.	<i>Provođenje Prostornog plana uređenja Grada Pakraca.....</i>	152
III.2.2.	<i>Nadzor dokumenata prostornog uređenja.....</i>	155
III.2.3.	<i>Izdavanje akata za provedbu prostornih planova</i>	156
III.2.4.	<i>Postupanje s nezakonitom gradnjom.....</i>	157
III.3.	<i>PROVEDBA DRUGIH RAZVOJNIH I PROGRAMSKIH DOKUMENATA.....</i>	158
III.4.	<i>PROVEDBA ZAKLJUČAKA, SMJERNICA I PREPORUKA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU U PROSTORU I PROGRAMA MJERA U PROSTORU GRADA PAKRACA.....</i>	161
III.4.1.	<i>Pregled usvojenih izvješća o stanju u prostoru i programa mjera za područje Grada Pakraca.....</i>	161
III.4.2.	<i>Izješće o stanju u prostoru Grada Pakraca i Programa mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Grada Pakraca od 2005 do 2008. godine (SG, br. 6/05).."</i>	.
III.4.3.	<i>Izrada dokumenata prostornog uređenja na području Grada Pakraca nakon 2008.</i>	
IV.	PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI.....	174
IV.1.	<i>POTREBE, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA DALJNJEG ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU GRADA PAKRACA OBZIROM NA OKOLNOSTI, SEKTORSKA OPTEREĆENJA IZAZOVE.....</i>	174
IV.2.	<i>OCJENA POTREBE IZRADA NOVIH I/ILI IZMJENA I DOPUNA POSTOJEĆIH DOKUMENATA PROSTORNOGA UREĐENJA NA RAZINI JLS.....</i>	177
IV.2.1.	<i>Potreba izrade i donošenja novih dokumenata prostornog uređenja.....</i>	177
IV.2.2.	<i>Potreba izrade i donošenja izmjena i dopuna dokumenata prostornog uređenja</i>	178
IV.2.3.	<i>Potreba izrade studija i stručnih podloga potrebnih za izradu dokumenata prostornog uređenja u nadležnosti Županije.....</i>	179
IV.3.	<i>PRIJEDLOG AKTIVNOSTI ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU</i>	180
V.	IZVORI PODATAKA.....	183

I. POLAZIŠTA

Polazišta Izvješća o stanju u prostoru Grada Pakraca obuhvaćaju pregled osnova i ciljeva izrade Izvješća unutar zakonodavnog, institucionalnog i međunarodnog okvira za četverogodišnje razdoblje za koje se Izvješće izrađuje (2008. do 2012. godine), te osnovna prostorna obilježja Grada Pakraca.

I.1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća

„Izvješće o stanju u prostoru Grada Pakraca 2008. – 2012.“ (u daljnjem tekstu: Izvješće) izrađen je kao četverogodišnji dokument praćenja stanja u prostoru temeljem odredbi Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12 – u daljnjem tekstu Zakon) i Pravilnika o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru (NN 117/12 – u daljnjem tekstu Pravilnik).

Stručni izrađivač Izvješća je Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije (u daljnjem tekstu: Zavod).

Izvješće formalno obuhvaća Zakonom utvrđeno razdoblje od četiri godine, ali se podaci obuhvaćeni ovim dokumentom odnose i na šire vremensko razdoblje, odnosno na razdoblje od donošenja prethodnog Izvješća o stanju u prostoru Grada Pakraca („Službeni glasnik Grada Pakraca“, br.06/05), koje je izrađeno temeljem odredbi Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 30/94, 68/98, 61/00, 32/02, 100/04 – u daljnjem tekstu ZPU), koje je usvojeno na Gradskom vijeću Grada Pakraca 2005. godine.

Ovim se Izvješćem, kao obveznim dokumentom praćenja stanja u prostoru Grada Pakraca, izvješćuje Gradsko vijeće i sva nadležna gradska tijela, kao i stručna i šira javnost, o prostornom razvoju u Gradu Pakracu u navedenom razdoblju. Izvješće sadrži analizu stanja i trendova prostornog razvoja na temelju obveznih prostornih pokazatelja o stanju u prostoru, analizu izrade i provođenja dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata te ocjenu stanja i prijedloge za unapređenje održivog razvoja u prostoru s planom aktivnosti i prijedlogom prostornih pokazatelja za naredno razdoblje.

Sadržaj Izvješća utvrđen je Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru, a na razini gradova i općina ono se izrađuje u odnosu na Strategiju i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prostorni plan Požeško-slavonske županije, druge strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje županijske razine koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru gradova i općina, a koji su prezentirani u nedavno prihvaćenom „Izvješću o stanju u prostoru Požeško-slavonske županije 2008. – 2012. godine“, zatim u odnosu na prethodno Izvješće o stanju u prostoru grada Pakraca i Prostorni plan grada Pakraca.

U izradi ovog Izvješća Zavod je surađivao s upravnim odjelima, javnim ustanovama i drugim institucijama Požeško-slavonske županije i Grada Pakraca, kao i s većim brojem nadležnih državnih tijela i pravnih osoba s javnim ovlastima. Iako Izvješće formalno obuhvaća Zakonom utvrđeno razdoblje od četiri godine, podaci obuhvaćeni ovim dokumentom odnose i na znatno šire vremensko razdoblje.

Značaj Izješća je utvrđen člankom 8. Zakona kojim se kao jedno od načela prostornog uređenja, između ostalog, utvrđuje: "Praćenje stanja u prostoru, izrada, donošenje i provođenje dokumenata prostornog uređenja su trajne aktivnosti prostornog uređenja čija stalnost i neprekidnost pridonosi očuvanju prostornih vrijednosti, ostvarivanju i usuglašavanju interesa te utvrđivanju prioriteta djelovanja."

Dakle, svrha izrade Izješća je dobivanje sveobuhvatnog pregleda prostornog razvoja i planiranja prostora Grada Pakraca sa sustavom prostornog uređenja. Cilj izrade Izješća je predvidjeti prostorno razvojne trendove temeljene na postojećim uvjetima, prikazati instrumente prostornog planiranja te učinkovite mjere što su ih nadležna tijela poduzela u proteklom razdoblju na svim razinama planiranja. Izješće prioritarno prikazuje utvrđene probleme u prostoru, postojeća rješenja za poboljšanje stanja te ukazuje na mogućnosti daljnjih usmjerenja prostornog razvoja, odnosno analizira stanja i promjene u prostoru koje nastaju pod utjecajem različitih društvenih procesa i imaju veći ili manji neposredan utjecaj na prostor.

U okviru Izješća ocjenjuje se učinkovitost planskih mjera za unaprjeđenje sustava prostornog uređenja, daje se osnova za određivanje smjernica prostornog razvoja Grada Pakraca te određuje potreba izmjene i dopune važećih i/ili izrade novih strateških dokumenata prostornog uređenja lokalne razine, kao i drugih dokumenata te razine. Ovim dokumentom nastojalo se dobiti cjelovitu, argumentiranu i objektivnu spoznaju o prostoru Grada Pakraca. Povezivanjem svijesti o vlastitom prostornom potencijalu s praktičnim djelovanjem u području zaštite i uređenja prostora treba snažnije poticati vrijednosti prostora Grada, te zaustaviti negativne pojave u njemu. Izješće ukazuje i na nužnost korištenja informacijskog sustava prostornih pokazatelja i podataka za praćenje stanja u prostoru, te na važnost edukacije i informiranja stručne i najšire javnosti o području urbanizma i prostornog planiranja.

Ovo Izješće izrađeno je na temelju dostupnih podataka koje su dostavila nadležna državna tijela, tijela jedinica Požeško - slavonske županije i lokalne samouprave, javne ustanove i pravne osobe s javnim ovlastima određene posebnim propisima, koje obavljaju poslove od utjecaja na sadržaj Izješća.

I. 2. Zakonodavno – institucionalni okvir

Odredbom članka 47. Zakona utvrđena je obveza izrade dokumenata praćenja stanja u prostoru, odnosno izješća o stanju u prostoru na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini za proteklo četverogodišnje razdoblje, a Pravilnikom određen je sadržaj i obvezni prostorni pokazatelji izješća o stanju u prostoru na svim razinama, te drugi zahtjevi u vezi s praćenjem stanja u području prostornog uređenja.

Izješće o stanju u prostoru Grada Pakraca je dokument praćenja stanja u prostoru lokalne razine koji razmatra predstavničko tijelo Grada, odnosno Gradsko vijeće Grada Pakraca, a izrađuje se u odnosu na Strategiju i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prostorni plan Požeško-slavonske županije, druge strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje županijske razine koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru Grada Pakraca, prethodno Izješće o stanju u prostoru grada Pakraca („Službeni glasnik Grada Pakraca“, br.06/05) i Prostorni plan grada Pakraca („Službeni glasnik Grada Pakraca“, br.08/07 i 02/12) kao i postojeći Generalni urbanistički plan („Službeni glasnik Grada Pakraca“, br.01/01).

Posljednji dokumenti praćenja stanja u prostoru Grada Pakraca, Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Grada Pakraca („Službeni glasnik Grada Pakraca“, br.06/05), izrađeni su u skladu s tada važećim Zakonom o prostornom uređenju („Narodne novine“, broj 30/94, 68/98, 61/00,32/02 i 100/04) i usvojeni po Gradskom vijeću Grada Pakraca u studenom 2005. godine.

Stupanjem na snagu novog Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) ukida se obveza izrade i donošenja Programa mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru i ostaje samo obveza izrade četverogodišnjeg izvješća o stanju u prostoru. Osim, sukladno odredbama navedenog Zakona, ovo Izvješće je izrađeno u skladu sa odredbama novog Pravilnika.

Također, od izrade prethodnog Izvješća, u ovo Izvješće su ugrađeni i svi ostali novi ili dopunjeni postojeći zakonski propisi koji direktno utječu na određene aktivnosti u domeni prostornog uređenja, kao što su npr.:

- Zakon o prostornom uređenju i gradnji, NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12
- Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru, NN 117/12
- Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13 i 45/13
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12 i 136/12
- Zakon o zaštiti prirode, NN 80/13
- Uredba o ekološkoj mreži, NN 124/13
- Zakon o zaštiti okoliša, NN 80/13
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu, NN 39/13
- Zakon o šumama, NN 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10 i 25/12
- Zakon o vodama, NN 153/09, 130/11 i 56/13
- Zakon o cestama, NN 84/11, 22/13 i 54/13
- Odluka o razvrstavanju javnih cesta, NN 66/13
- Zakon o komunalnom gospodarstvu, NN 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03 - pročišćeni tekst, 82/04, 110/04 - uredba, 178/04, 38/09, 79/09, 49/11 i 144/12
- Uredba o klasifikaciji voda, NN 77/98 i 137/08
- Zakon o elektroničkim komunikacijama, NN 73/08, 90/11, 133/12 i 80/13
- Zakon o zaštiti od buke, NN 30/09 i 55/13
- Zakon o zaštiti zraka, NN 130/11
- Zakon o otpadu, NN 178/04, 111/06, 110/07, 60/08 i 87/09
- Zakon o održivom gospodarenju otpadom, NN 94/13
- Zakon o zaštiti i spašavanju, NN 174/04, 79/07, 38/09 i 127/10
- Zakon o zaštiti od požara, NN 92/10 i dr.

I. 3. Osnovna prostorna obilježja Grada Pakraca

II. 3.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

Područje grada Pakraca pripada dijelu prostora Istočne Hrvatske, odnosno dijelu prirodno-geografske cjeline zapadne Slavonije unutar Požeško-slavonske županije. U okviru prirodne cjeline zapadne Slavonije, sjeverni i istočni dio područja grada Pakraca zauzimaju južni i jugozapadni dijelovi gorskog masiva Papuka, južni dio Grada obuhvaća sjeverna strana Psunja, a

zapadni dio su uglavnom ravničarska područja uz rijeku Bijelu i Pakru isprepleteni prirodnim i umjetnim vodotocima (kanalima). Nadmorske visine naselja na području Grada kreću se od 150 m (Dereza i Kapetanovo Polje) do 546 m (Cikote), a sam Grad Pakrac je na 178 m.n.v.

Prema teritorijalnom ustroju jedinica lokalne samouprave Grad Pakrac je u sastavu Požeško - slavonske županije, smješten na njenom sjevero - zapadnom dijelu. Svojim položajem grad Pakrac graniči:

- na sjeveru s Bjelovarsko-bilogorskom županijom (Općina Sirač, Općina Dežanovac).
- na jugu s Brodsko-posavskom županijom (Općina Okučani, Općina Cernik),
- na zapadu s područjem grada Lipika te
- na istoku s općinom Brestovac.

Grad Pakrac je prvi po veličini od deset jedinica lokalne samouprave Požeško-slavonske županije, površine od 358,08 km² (DGU), što iznosi 19,73 % ukupne površine Županije (1815,23 km² - DGU). Prema posljednjem popisu stanovništva (2011. god.) na području grada Pakraca živjelo je 8.460 stanovnika, te je prosječna gustoća naseljenosti iznosila 23,63 st/km².

Sukladno Zakonu, o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 86/06, 125/06-ispravak, 16/07-ispravak, 95/08-Odluka USRH, 46/10-ispravak i 145/10), kojim je utvrđeno područje Požeško-slavonske županije, gradovi i općine koji ulaze u njezin sastav te obuhvat pripadajućih naselja, danas se u sustavu grada Pakraca nalazi 42 naselja, i to: Badljevin, Batinjani, Bjelajci, Branešci, Brusnik, Bučje, Cicvare, Cikote, Dereza, Donja Obrijež, Donja Šumetlica, Donji Grahovljani, Dragović, Glavica, Gornja Obrijež, Gornja Šumetlica, Gornji Grahovljani, Jakovci, Kapetanovo Polje, Koturić, Kraguj, Kričke, Kusonje, Lipovac, Mali Banovac, Mali Budići, Novi Majur, Omanovac, Ožegovci, Pakrac, Ploštine, Popovci, Prekopakra, Prgomelje, Rogulje, Srednji Grahovljani, Stari Majur, Španovica, Tisovac, Toranj, Veliki Banovac, Veliki Budići

Tablica 1.

Broj, ukupna površina i gustoća naselja			
JLS	Broj naselja	Površina (km²)	Gustoća naselja (n/1000km²)
PAKRAC	42	358,08	117,29
ŽUPANIJA UKUPNO	277	1.815,23	152,60

Izvor: Središnji registar prostornih jedinica, Obrada: Zavod za prostorno uređenje, 2013.

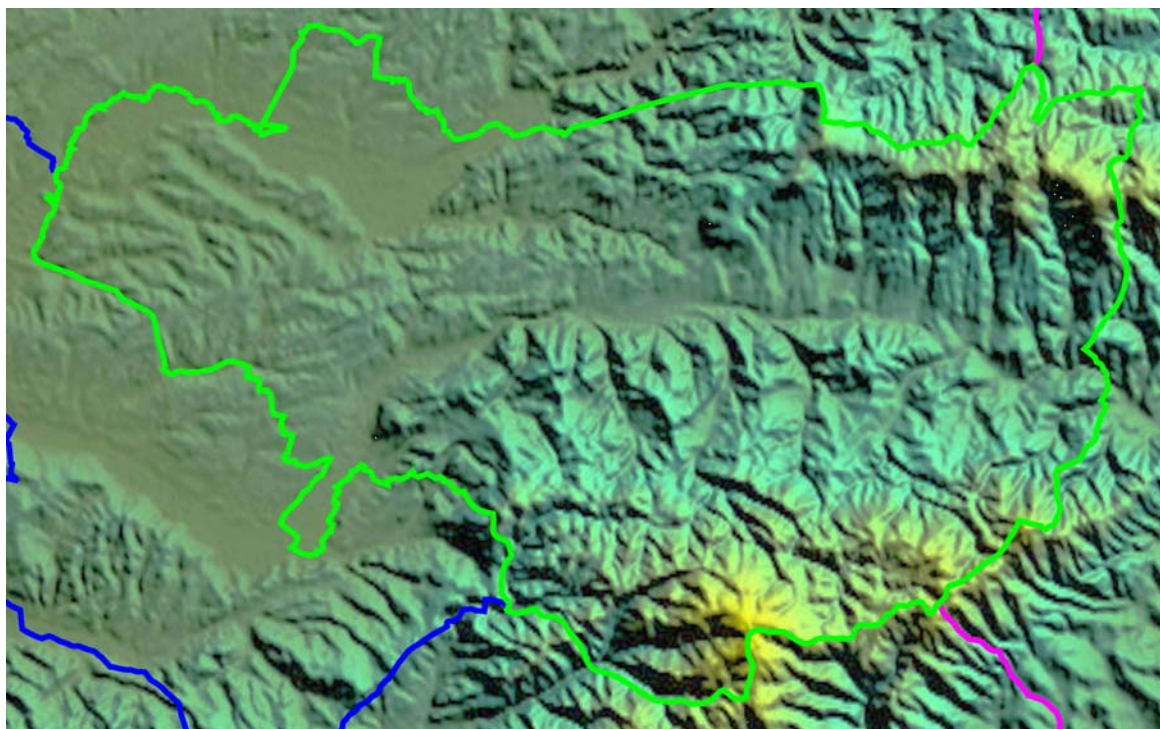
Gradu Pakracu teritorijalno pripada i dio građevinskog područja naselja Barica koje prema ustrojstvu JLS pripada Općini Sirač koja je u sastavu Bjelovarsko-bilogorske županije

Sukladno Nacionalnoj klasifikaciji prostornih jedinica za statistiku 2012. (NKPJS, NN 96/12 i 102/12), od 01. siječnja 2013. godine Požeško - slavonska županija i Grad Pakrac su ušli u sastav statističke regije Kontinentalna Hrvatska. Prema, strateškim dokumentima prostornog uređenja Republike Hrvatske (Strategija i Program prostornog uređenja RH) u odnosu na fizionske razlike hrvatskoga teritorija, Požeško-slavonska županija, a time i Grad Pakrac pripada skupini županija Istočne Hrvatske.

Slika 1.: Položaj grada Pakraca u Požeško-slavonskoj županiji

Izvori: Prostorni plan uređenja grada Pakraca ("Službeni glasnik grada Pakraca", broj 08/07 i 02/12)

Slika 2.: Obilježja reljefa Grada Pakraca;

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, 2013.

Grad Pakrac pripada vodnom području sliva Save i to manjim dijelom slivu Orljava -Londža (oko 20% - Orljava, Sokolovac, Duboki potok, i dr.), većim dijelom slivu Ilova- Pakra (80% - Pakra, Bijela, Sivornica, Miletina rijeka, i dr.) te nešto malo ostalim manjim slivovima (Rogoljica, Gornja, Donja i Srednja Račačka..). Hidrografska mreža je dobro razvijena te kanalizira odvodnju površinskih voda ovoga područja u rijeku Savu.

Na području Grada Pakraca vlada umjereno-kontinentalna klima koju karakteriziraju česte i intenzivne promjene vremena, temperatura, vlaga zraka, oborine i vjetrovi te ostali manje važni

klimatski pokazatelji. Temperatura zraka tijekom godine najbolje odražava kontinentalnost klime. Osnovne osobine umjereno tople kišne klime su sljedeće: srednja mjesečna temperatura je viša od 10°C u više od četiri mjeseca u jednoj godini, ukupne količine oborina iznosi 892 mm godišnje, vjetrovitost je promjenjiva, a značajke za ovo područje su slabi vjetrovi i tišina, dok su jaki vjetrovi rijetkost.

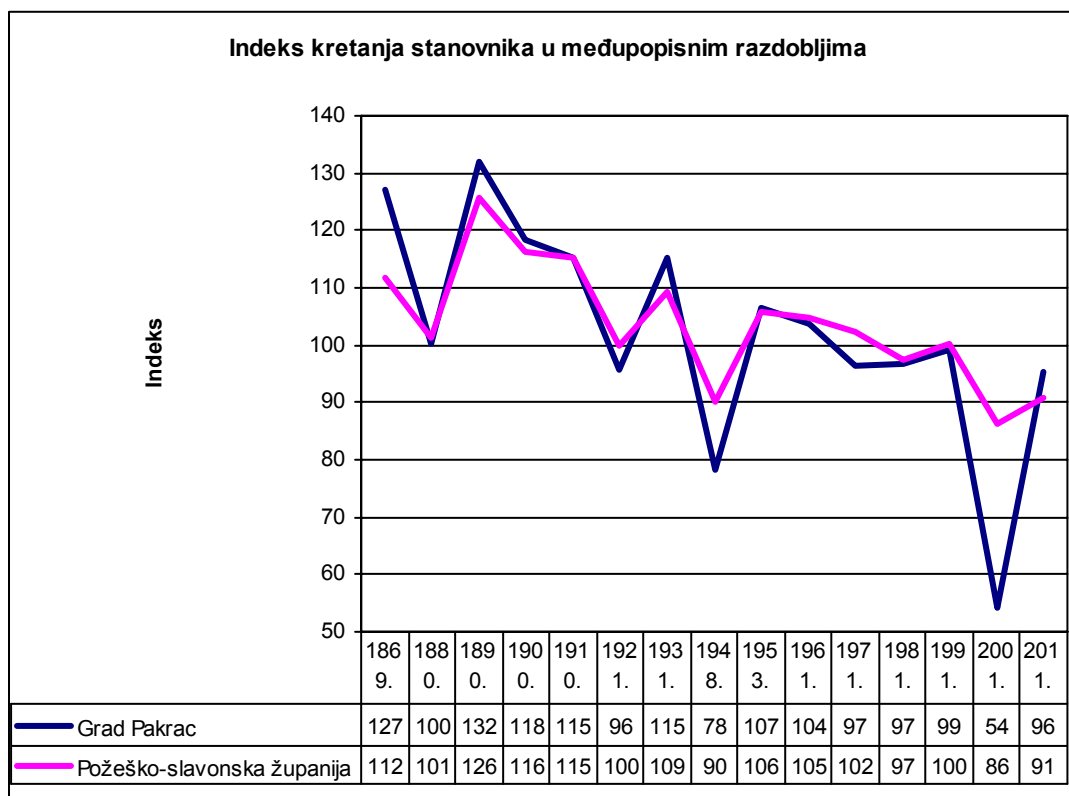
I. 3.2. Demografska obilježja

Demografski razvoj je jedan od temeljnih vrijednosti, a kao takav i pokazatelj stanja u prostoru određenog područja. Vrijednosti, bilo sa gledišta gospodarstva, političkog ustroja, društvenih vrijednosti bez stanovništva nema smisla, jer skup osoba, svaka sa svojim individualnim karakteristikama, čini stanovništvo ili populaciju na određenom prostoru te tako osigurava opstojanje i obitavanje, bilo grada, županije i na kraju Države.

Grad Pakrac prema posljednjem međupopisnom razdoblju (2001.-2011.) u Požeško-slavonskoj županiji žabilježio je pad broja stanovnika i ubraja se u ostalih JLS Požeško-slavonske županije s negativnim trendom porasta broja stanovnika.

Broj stanovnika

Prema popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2011. god DZS, Zagreb prosinac 2012.god. na prostoru Grada Pakrac živjelo 8.460 stanovnika. Uspoređujući podatke s prethodnim Popisom iz 2001. godine proizlazi ponovni pad broja stanovnik u Gradu Pakracu za 395 osoba s indeksom od 95,54 te se i dalje nastavlja negativni trend – pad broja stanovnika na ovom prostoru i negativan prirodni priraštaj.

Slika 3: Indeks kretanja stanovnika u međupopisnim razdobljima

Izvor: DZS, Naselja i stanovništva Republike Hrvatske 1857.-2001., Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ 2013. god.

Indeksi kretanja stanovništva kroz međupopisna razdoblja nam kazuje najveći pad zabilježen u vrijeme ratnih godina 1948/31. -78,4 i 2001./91. -54,1. Ostala razdoblja su se izmjenjivala pad/porast, iako zadnje međupopisno razdoblje nam pokazuje vraćanje broja indeksa kretanja stanovništva na ona međupopisna razdoblja od prije Domovinskog rata.

U 28 naselja Grada Pakraca je zabilježen pad broja stanovnika, najviše u naseljima Badljevin - 110 stanovnika, slijedi ga naselje Ploštine s -90 stanovnika i naselje Prekopakra s -61 stanovnik. U 9 naselja zabilježen je porast broja stanovnika, a najviše u naselju Kusionje +108 stanovnika i u Gradu Pakrac +70 stanovnika.

Tablica 2.

BROJ STANOVNIKA I INDEKS KRETANJA BROJA STANOVNIKA 2001./2011. U GRADU PAKRAC				
Naselja	Stanovnici 2001. god	Stanovnici 2011. god	Indeks 2011./2001.	Porast/pad br. stanovnika
Badljevin	843	733	86,95	-110
Batinjani	86	38	44,19	-48
Bjelajci	13	0	0	-13
Branešci	41	48	117,07	7
Brusnik	29	19	65,52	-10
Bučje	29	17	58,62	-12
Cicvare	4	0	0	-4
Cikote	8	7	87,5	-1
Dereza	15	13	86,67	-2
Donja Obrijež	264	235	89,01	-29
Donja Šumetlica	4	6	150,00	2
Donji Grahovljani	44	33	75,00	-11
Dragović	65	64	98,46	-1
Glavica	6	12	200,00	6
Gornja Obrijež	77	81	105,19	4
Gornja Šumetlica	76	65	85,53	-11
Gornji Grahovljani	33	8	24,24	-25
Jakovci	5	0	0	-5
Kapetanovo Polje	53	35	66,04	-18
Koturčić	4	11	275,00	7
Kraguj	91	77	84,62	-14
Kričke	45	19	42,22	-26
Kusionje	200	308	154,00	108
Lipovac	0	0	0	0
Mali Banovac	22	13	59,09	-9
Mali Budići	6	2	33,33	-4
Novi Majur	109	104	95,41	-5
Omanovac	186	147	79,03	-39
Ožegovci	37	34	91,89	-3
Pakrac	4772	4842	101,47	70
Ploštine	198	108	54,54	-90
Popovci	7	10	142,86	3
Prekopakra	1127	1066	94,59	-61

Tablica 3.

BROJ STANOVNIKA, POVRŠINA I GUSTOĆA NASELJENOSTI 2011. GODINE			
Naselja	Stanovnici 2011. god.	Površina km ²	Gustoća st/km ²
Badljeva	733	14,08	52,06
Batinjani	38	8,18	4,65
Bjelajci	0	3,93	0
Branešci	48	13,17	3,64
Brusnik	19	9,60	1,98
Bučje	17	2,59	6,56
Cicvare	0	13,73	0
Cikote	7	15,95	0,44
Dereza	13	9,21	1,41
Donja Obrijež	235	9,66	24,33
Donja Šumetlica	6	3,16	1,90
Donji Grahovljani	33	7,64	4,32
Dragović	64	10,06	6,36
Glavica	12	1,69	7,10
Gornja Obrijež	81	5,35	15,14
Gornja Šumetlica	65	40,20	1,62
Gornji Grahovljani	8	12,75	0,63
Jakovci	0	5,89	0
Kapetanovo Polje	35	3,42	10,23
Koturić	11	19,90	0,55
Kraguj	77	8,45	9,11
Kričke	19	4,55	4,18
Kusonje	308	14,87	20,71
Lipovac	0	7,83	0
Mali Banovac	13	0,41	31,71
Mali Budići	2	0,68	2,94
Novi Majur	104	1,82	57,14
Omanovac	147	5,17	28,43
Ožegovci	34	14,53	2,34
Pakrac	4842	12,80	377,99
Ploštine	108	2,66	40,60
Popovci	10	8,08	1,24
Prekopakra	1066	6,48	164,51
Prgomelje	1	6,90	0,14
Rogulje	3	8,46	0,35
Srednji Grahovljani	0	9,67	0
Stari Majur	24	0,58	41,38
Španovica	23	5,97	3,85
Tisovac	4	9,60	0,42
Toranj	75	11,41	6,57
Veliki Banovac	171	2,73	62,64
Veliki Budići	4	4,88	0,82
Pakrac	8460	358,08	23,63

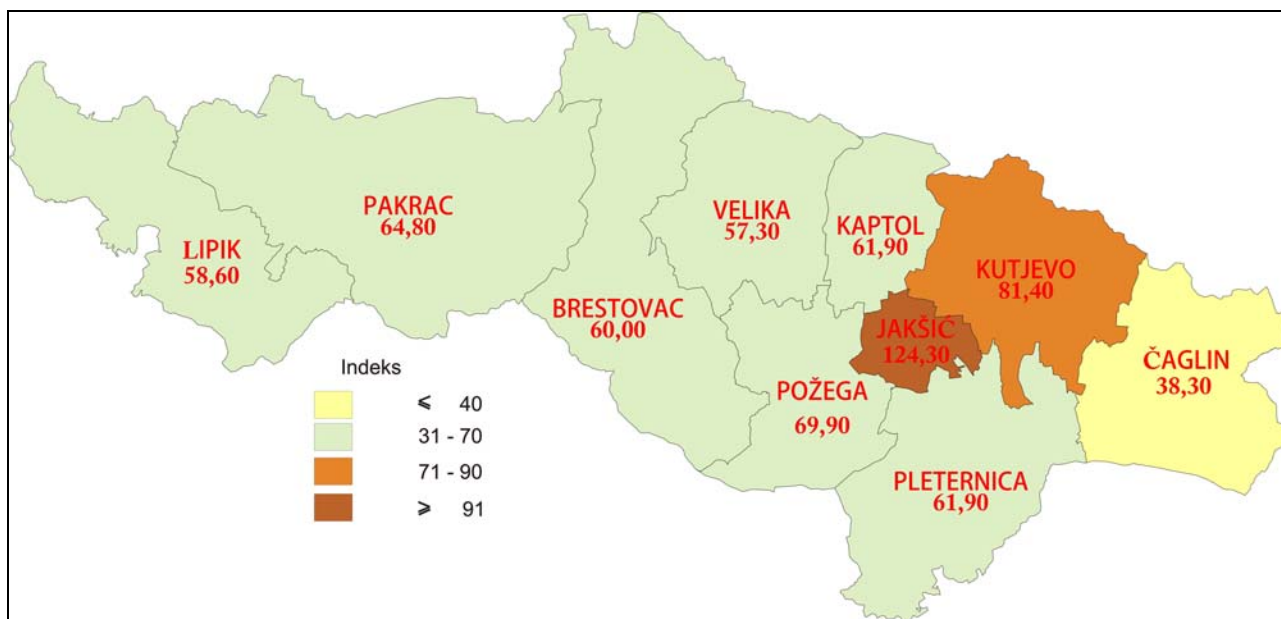
Izvor: DZS Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ 2013. god

Tablica 4.

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA GRADA PAKRAC			
Godine	Rođeni	Umrli	Prirodni prirast/pad
2002.	71	134	-63
2003.	78	145	-67
2004.	71	122	-51
2005.	86	127	-41
2006.	88	132	-44
2007.	86	133	-47
2008.	77	142	-65
2009.	90	154	-64
2010.	90	146	-56
2011.	81	125	-44
2012.	82	123	-41

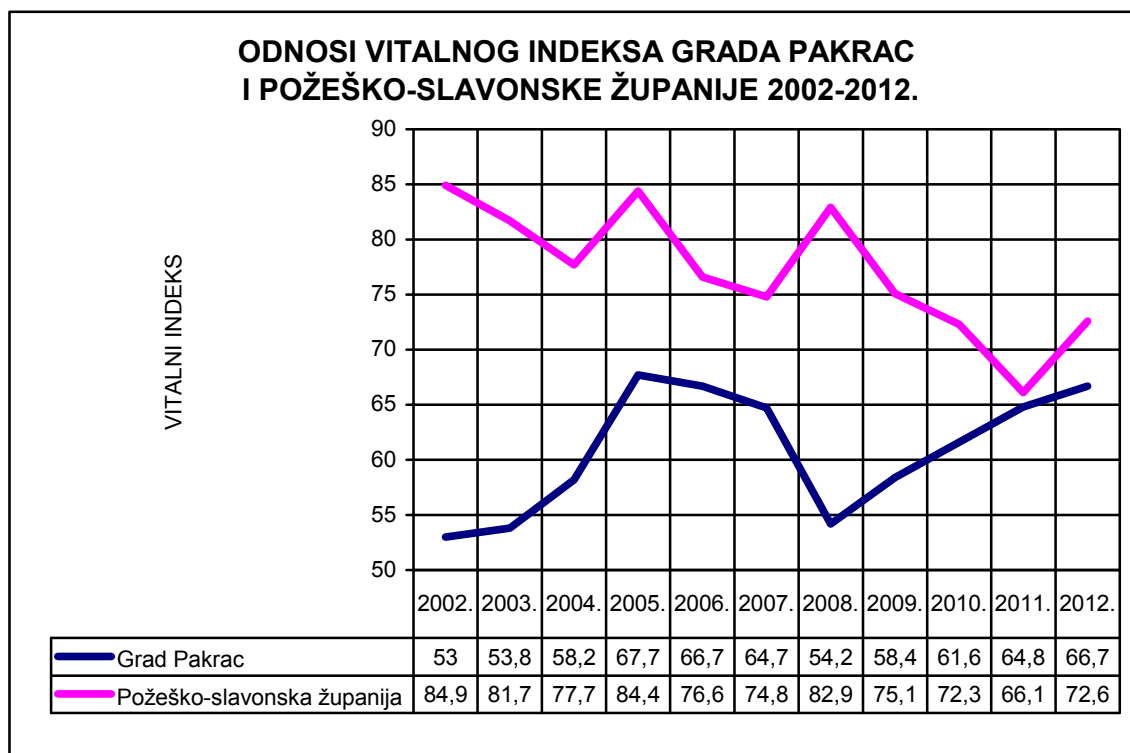
Izvor: DZS 2002.-2013., *Prirodno kretanje stanovništva republike Hrvatske, Priopćenje*,
 Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ 2013. god.

Na razini Požeško-slavonske županije vitalni indeks u 2011. godini iznosio je 66,1, a Grad Pakrac kao jedan od JLS Županije imao je vitalni indeks 64,8 živo rođenih na 100 umrlih i vrlo je blizu županijskom iznosu vitalnog indeksa. Po vrijednosti nalazi se na 4 mjestu u Požeško-slavonskoj županiji, te se ubraja u JLS s višom vrijednosti vitalnog indeksa. Najveći je imala općina Jakšić 124,3, a najnižu vrijednost imala je općina Čaglin 38,3.

Slika 6.: Vitalni indeks stanovništva u 2011. godini

Izvor: *Prirodno kretanje stanovništva u 2011.*, Statističko izvješće 1466/12, 2012. Zagreb,
 Obrada: Zavod za prostorno uređenje, 2013.

Slika 7: Odnosi vitalnog indeksa Grada Pakraca i Požeško-slavonske županije 2002.-2012.
Izvor: DZS, Prirodno kretanje stanovništva u 2011., Statističko izvješće 1466/12, 2012. Zagreb
Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ 2013. god.

Struktura stanovništva po spolu i dobi

Odnosi spolno-dobne strukture stanovništva pokazuje temelj iz kojeg se očitavaju reproduktivni, radni, starosni i drugi pokazatelji populacije. Od ukupno 8.460 stanovnika na području Grada Pakraca u 2011. godini više je živjelo žena 4.439 (52,47 %) od muškaraca 4.021 (47,53 %) slično kao na državnoj, a i županijskoj razini više je živjelo žena nego muškaraca.

Promatrano kroz velike dobne skupine (0-19, 20-59 i više od 60 godina) primjećuje se malo veći broj muškaraca u mladom stanovništvu kao i u zreom stanovništvu, a u starom stanovništvu na razini Grada Pakraca prevladava žensko stanovništvo u odnosu 61,88% žena, a 38,12% muškaraca. Višak žena nad muškim stanovništvom tumačimo kao odraz cjelokupnih procesa i pojava u društvu koji više pogađaju muško nego žensko stanovništvo odnosno duži radni vijek, stres, rat itd.

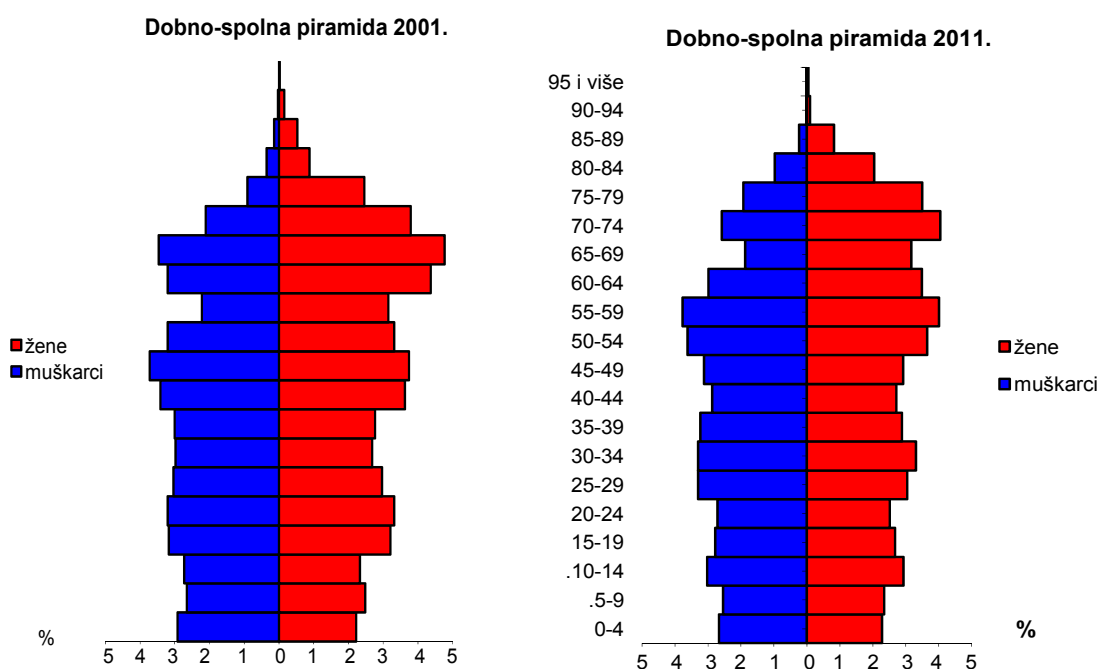
Tablica 5.

DOBNO SPOLNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA GRADA PAKRACA, 2001. I 2011. GODINE								
Grad Pakrac	Stanovništvo 2001.				Stanovništvo 2011.			
	Muško	Žensko	Muško % M	Žensko % Ž	Muško	Žensko	Muško %	Žensko %
0-4	259	226	2,92	2,55	226	193	2,67	2,28
5-9	235	220	2,65	2,48	215	198	2,54	2,34
10-14	242	206	2,73	2,33	256	248	3,03	2,93
15-19	281	284	3,17	3,21	235	227	2,78	2,68
20-24	283	294	3,20	3,32	229	212	2,71	2,51
25-29	269	263	3,04	2,97	279	257	3,30	3,04

30-34	264	237	2,98	2,68	279	280	3,30	3,31
35-39	266	245	3,00	2,77	273	244	3,23	2,88
40-44	302	321	3,41	3,63	243	229	2,87	2,71
45-49	329	331	3,72	3,74	264	247	3,12	2,92
50-54	283	294	3,20	3,32	306	309	3,62	3,65
55-59	197	279	2,22	3,15	319	339	3,77	4,01
60-64	283	387	3,20	4,37	253	295	2,99	3,49
65-69	306	422	3,46	4,77	158	268	1,87	3,17
70-74	187	336	2,11	3,79	218	343	2,58	4,05
75-79	81	218	0,91	2,46	163	296	1,93	3,50
80-84	32	78	0,36	0,88	82	173	0,97	2,04
85-89	12	47	0,14	0,53	20	69	0,24	0,82
90-94	3	13	0,03	0,15	2	8	0,02	0,09
95 i više	-	2	0	0,02	1	4	0,01	0,05
UKUPNO	4.131	4.724	46,65	53,35	4.021	4.439	47,53	52,47

Izvor: DZS, 2001. i 2011. god.; Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ 2013. god.

DOBNO SPOLNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA GRADA PAKRAC 2001. I 2011. GODINE

Slika 8.: Dobno spolna struktura stanovništva Grada Pakraca 2001. i 2011. godine
Izvor: DZS 2001. i 2011. god., Zavod za prostorno uređenje PSŽ 2013. god.

Dobna struktura stanovništva je jedan od najvažnijih pokazatelja vitalnosti i potencijala stanovništva. Dobna struktura je nije nimalo povoljnija nego na razini RH, stanovništvo je već pri popisu 2001. god. bilo staro. Prema popisu stanovništva 2011. godine indeks starenja iznosi za PSŽ 99,2, a za Grad Pakrac 130,9 te tumačimo, proces starenja stanovništva obilježava opadanje udjela mlađeg stanovništva u ukupnom stanovništvu Grada Pakrac i pomak ka vrlo starom stanovništvu na području Grada Pakrac.

Tablica 6.

DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE I GRADA PAKRAC						
	Mlado stanovništvo (dobna skupina 0-19 g.)		Zrelo stanovništvo (dobna skupina 20-59 g.)		Staro stanovništvo (dobna skupina 60 i više godina)	
	2001. god.	2011. god.	2001. god.	2011. god.	2001. god.	2011. god.
Požeško-slavonska županija	23.037 ili 26,8%	18.572 ili 23,8%	43.775 ili 51,0%	41.039 ili 52,6%	18.671 ili 21,8%	18.423 ili 23,6%
Grad Pakrac	1.953 ili 22,06%	1.798 ili 21,25%	4.457 ili 50,33%	4.309 ili 50,93%	2.407 ili 27,18%	2.353 ili 27,81%

Izvor: DZS, 2001. i 2011. god.; Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ, 2013. god.

Prosječna dob stanovništva Grada Pakraca je 43,1 godinu, a Požeško-slavonske županije je 40,9 godina, te se nalazi među većim pokazateljima prosječna starost JLS na Području Požeško-slavonske županije.

Prema uspoređivanju strukture stanovništva prema koeficijentu starenja JLS na području Požeško-slavonska županija grad Pakrac (1.309) se ubraja među JLS sa starijom strukturom stanovništva od Županije (PSŽ 0,992, a RH 1,150).

Grad Pakrac ima indeks starenja 130,9 što nam kazuje nepovoljan odnos između udjela mladog stanovništva (21,25%) i starog stanovništva (27,81%) na području Grada Pakrac odnosno sve starije stanovništvo Grada Pakrac.

Od 10 JLS na području Požeško-slavonske županije najpovoljniji indeks starenja ima općina Kaptol 60,9 s udjelom mladog stanovništva od 28,66% i starog 17,45% slijedi općina Jakšić 77,40 s udjelom mladog stanovništva od 25,48% i starog 19,71, a najnepovoljniji indeks starenja ima općina Čaglin 157,30 s udjelom mladog stanovništva od 19,24% i starog od 30,26%. iz čega proizlazi činjenica da upravo najslabije naseljena područja s najmanjim brojem stanovnika ima najstariju dobnu strukturu stanovništva. Mlado stanovništvo većinom je emigriralo, stari su ostali, a ono mlado što je ostalo ne može nadoknaditi gubitak stanovništva.

Tablica 7.

INDEKS STARENJA I PROSJEČNA STAROST U POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI 2011.g.						
JLS	Ukupno stanovnika 2011. god.	Stanovnici dobnih skupina			Indeks starenja	Prosječna starost
		0-19	20-59	60+		
Kutjevo	6.247	1.566	3.382	1.299	83,0	39,6
Lipik	6.170	1.329	3.108	1.733	130,4	43,2
Pakrac	8.460	1.798	4.309	2.353	130,9	43,1
Pleternica	11.323	2.980	5.748	2.595	87,1	39,8
Požega	26.248	5.996	14.226	6.026	100,5	41,0
Brestovac	3.726	852	1.901	973	114,2	41,7
Čaglin	2.723	524	1.375	824	157,3	45,5
Jakšić	4.058	1.034	2.224	800	77,4	38,6
Kaptol	3.472	995	1.871	606	60,9	37,1
Velika	5.607	1.498	2.895	1.214	81,0	39,2
PSŽ	78.034	18.572	41.039	18.423	99,20	40,9

Izvor: DZS, 2011. god.; Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ, 2014. god.

Kućanstva

Prema prvim rezultatima Popisa 2011. u Gradu Pakrac bilo je 3.434 kućanstava s prosječnim brojem članova od 2,46 članova. Usporedimo li podatke s prethodnim popisom iz 2001. godine vidi se neznatno smanjenje broja kućanstava za 14 kućanstava, ali i prosječnog broj članova kućanstava je vrlo blago u porastu koji je 2001. god. iznosio 2,57 člana po kućanstvu.

Tablica 8.

BROJ KUĆANSTAVA I PROSJEČAN BROJ ČLANOVA KUĆANSTAVA 2001. I 2011.god.							
Naselja	Stanovnici 2001. god.	Broj kućan- stava 2001. god.	Prosječan broj članova kućanstava 2001. god.	Stanovnici 2011. god.	Broj kućansta- va 2011. god.	Prosječan broj članova kućanstava 2011.god.	Porast /pad
Badlješina	843	293	2,88	733	245	2,99	-48
Batinjani	86	42	2,05	38	22	1,73	-20
Bjelajci	13	6	2,17	0	0	0	-6
Branešci	41	27	1,52	48	29	1,66	2
Brusnik	29	15	1,93	19	13	1,46	-2
Bučje	29	13	2,23	17	10	1,7	-3
Cicvare	4	3	1,33	0	0	0	-3
Cikote	8	5	1,6	7	4	1,75	-1
Dereza	15	9	1,67	13	9	1,44	0
D. Obrijež	264	92	2,87	235	86	2,73	-6
D.Šumetlica	4	3	1,33	6	3	2	0
D.Grahovljani	44	21	2,10	33	13	2,54	-8
Dragović	65	31	2,10	64	28	2,29	-3
Glavica	6	3	2	12	7	1,71	4
G. Obrijež	77	32	2,41	81	26	3,12	-6
G. Šumetlica	76	36	2,11	65	35	1,86	-1
G.Grahovljani	33	18	1,83	8	4	2	-14
Jakovci	5	4	1,25	0	0	0	-4
Kapetanovo Polje	53	20	2,65	35	17	2,06	-3
Koturić	4	2	2	11	6	1,83	4
Kraguj	91	35	2,6	77	36	2,14	1
Kričke	45	27	1,67	19	13	1,46	-14
Kusonje	200	95	2,11	308	147	2,10	52
Lipovac	0	0	0	0	0	0	0
Mali Banovac	22	12	1,83	13	8	1,63	-4
Mali Budići	6	2	3	2	1	2	-1
Novi Majur	109	38	2,87	104	38	2,74	0
Omanovac	186	66	2,82	147	59	2,49	-7
Ožegovci	37	20	1,85	34	20	1,7	0
Pakrac	4772	1.872	2,55	4842	1953	2,48	81
Ploštine	198	62	3,19	108	54	2	-8
Popovci	7	5	1,4	10	7	1,43	2
Prekopakra	1127	399	2,82	1066	392	2,72	-7
Prgomelje	4	3	1,33	1	1	1	-2

Rogulje	12	7	1,71	3	1	3	-6
S.Grahovljani	8	4	2	0	0	0	-4
Stari Majur	35	13	2,69	24	11	2,18	-2
Španovica	31	16	1,94	23	18	1,28	2
Tisovac	8	4	2	4	1	4	-3
Toranj	86	35	2,46	75	33	2,27	-2
V. Banovac	170	57	2,98	171	58	2,95	1
Veliki Budići	2	1	2	4	3	1,33	2
GRAD PAKRAC	8855	3448	2,57	8460	3434	2,46	-14

Izvor: DZS, 2001. i 2011. god.; Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ, 2014. god.

Broj kućanstava naselja na području Grada Pakrac povećan je u 10 naselja, najviše u naseljima Pakrac (+81) i Kusonje (+52). Naselja Dereza, Donja Šumetlica, Novi Majur i Ožegovci zadržali su isti broj kućanstava kao i po popisu iz 2001. godine. Naselje Lipovac je i dalje bez kućanstava kao i po popisu iz 2001. godine, a u svim ostalim naseljima zabilježen je pad broja kućanstava, najviše u naselju Badljevina (-48) i naselju Batinjani(-20).

Prosječan broj članova kućanstava smanjio se u 31 naselju Grada Pakrac, blagi porast broja članova kućanstava zabilježen je u 10 naselja grada Pakrac, a najviše smanjenje broj članova kućanstava je u naselju Bjelajci.

Stanovanje

Slijedeća tablica donosi povećanje/smanjenje broja stanova i ukupan broj stanova na području Grada Pakraca. U ukupnom broju stanova na području Grada Pakrac došlo je do povećanja za 1.082 stanova ili 27,04%, stanova više od popisa iz 2001. godine.

Tablica 9.

Naselja	S T A N O V I		
	Ukupan broj stanova		
	2001.	2011.	Pad/porast
Badljevina	316	330	14
Batinjani	49	74	25
Bjelajci	0	5	5
Branešci	5	71	66
Brusnik	34	51	17
Bučje	2	23	21
Cicvare	0	0	0
Cikote	1	9	8
Dereza	0	9	9
D. Obrijež	131	114	-17
D.Šumetlica	0	6	6
D.Grahovljani	9	22	13
Dragović	26	63	37
Glavica	0	17	17
G. Obrijež	35	69	34
G. Šumetlica	62	59	-3

G.Grahovljani	0	13	13
Jakovci	1	6	5
Kapetanovo Polje	28	24	-4
Koturić	0	10	10
Kraguj	57	66	9
Kričke	36	28	-8
Kusonje	109	297	188
Lipovac	0	1	1
Mali Banovac	13	16	3
Mali Budići	0	7	7
Novi Majur	44	45	1
Omanovac	85	95	10
Ožegovci	5	41	36
Pakrac	2.299	2713	414
Ploštine	72	70	-2
Popovci	1	12	11
Prekopakra	452	486	34
Prgomelje	0	4	4
Rogulje	0	3	3
S.Grahovljani	0	1	1
Stari Majur	24	20	-4
Španovica	10	43	33
Tisovac	0	3	3
Toranj	28	76	48
V. Banovac	68	69	1
Veliki Budići	0	6	6
GRAD PAKRAC	4.002	5.084	1.082

Izvor: DZS, 2001. i 2011. god.; Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ, 2014. god.

Između popisa 2001. i 2011. godine najveći porast ukupnog broja stanova na području grada Pakrac u Gradu Pakrac (414), i naselju Kusonje (188), a pad ukupnog broja stanova zabilježen je u 6 naselja od toga najviše u naselju Donja Obrijež (-17).

Analiza stanja

Prema popisu stanovništva 2011. godine, stanovništvo Grada Pakrac dalje nastavlja negativni trend – pad broja stanovnika na ovom prostoru, negativan prirodni priraštaj (osobito zabilježen u godinama 2003., 2008. i 2009.).

Grad Pakrac je suočen s negativnim demografskim procesima i s problemom nedovoljnog demografskog resursa kao osnovnog čimbenika razvoja (odlazak mladog stanovništava, prevladava starije stanovništvo, rađanje manjeg broja djece...) uzrokovan najviše Domovinskim ratom, kao i velikim broj malih naselja s pretežno malim brojem i to staračkog stanovništva, a na koje su se nastavili učinci gospodarskog razvoja.

I. 4. Grad Pakrac u okviru prostornog uređenja Požeško-slavonske županije

Prostor je vrijedan, ograničen, najčešće neobnovljiv resurs kojeg dijeli veći broj korisnika, te stoga prostorno planiranje ima za cilj organizirati njegovo racionalno i optimalno korištenje. Prostorno planiranje obuhvaća uređenje naselja, gospodarskih i društvenih djelatnosti, mreža infrastrukturnih sustava – prometa, energetike, vodnog gospodarstvo, kao i zaštitu okoliša, prirodnih i kulturnih vrijednosti, i to u uvjetima prirodnih i drugih prostornih ograničenja.

Glavni ciljevi razvoja u okviru prostora Požeško-slavonske županije su unaprjeđenje prostorno razvojne strukture Županije, očuvanje prostora i okoliša te racionalno korištenje i zaštita područnih (regionalnih) i lokalnih dobara, zbog čega je, između ostalog, Požeško-slavonska županija osnovala niz institucija kako bi kvalitetno odgovorila na zadane ciljeve. Među spomenutim institucijama nalazi se Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, Županijska uprava za ceste Požeško-slavonske županije, Regionalna razvojna agencija Požeško-slavonske županije d.o.o. PANORA, Turistička zajednica Požeško-slavonske županije te Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Požeško-slavonske županije. S istim je ciljem i Grad Pakrac osnovao Poduzetnički centar Pakrac d.o.o. te Turističku zajednicu grada Pakraca, a na nivou triju gradova Pakraca, Lipika i Novske (Grad Novska u Sisačko-moslavačkoj županiji) osnovana je i Lokalna akcijska grupa „ZELENI TROKUT“.

Zakonom o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 55/12), kao i novim Zakonom o prostornom uređenju („Narodne novine“, broj 153/13) propisan je sustav prostornog planiranja u Republici Hrvatskoj. Sustav čine subjekti, dokumenti, akti i postupci kojima se osigurava praćenje stanja u prostoru, određivanje uvjeta i načina izrade, donošenja i provođenja dokumenata prostornog uređenja te uređenja građevinskog zemljišta. Sustav je utvrđen tako da postoji više razina planiranja u skladu s kojima se izrađuju i donose dokumenti prostornog uređenja:

- na državnoj razini dokumenti su Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, te prostorni planovi područja posebnih obilježja koji se izrađuju za područja nacionalnih parkova, parkova prirode i područja određena posebnim dokumentom. Novim Zakonom o prostornom uređenju uvodi se instrument Državnog plana prostornog razvoja i urbanističkog plana uređenja državnog značaja, a prestaje egzistirati pojam Programa prostornog uređenja RH. Ovi dokumenti su u nadležnosti Države i donosi ih Hrvatski Sabor, osim urbanističkog plana uređenja državnog značaja kojeg donosi Vlada.
- prostorni plan županije i Grada Zagreba, prostorni planovi područja posebnih obilježja čija je obveza izrade određena prostornim planom županije, odnosno Grada Zagreba, su dokumenti područne (regionalne) razine, a njihovo donošenje u nadležnosti je Županijske, odnosno skupštine Grada Zagreba. Novim Zakonom o prostornom uređenju u ovu razinu prostornog planiranja uvodi se urbanistički plan uređenja županijskog značaja, dok prostorni planovi posebnih obilježja više nisu u nadležnosti područne (regionalne) razine.
- dokumenti lokalne razine u nadležnosti su velikog grada, grada ili općine, a to su prostorni plan uređenja velikog grada, grada ili općine te urbanistički plan uređenja i detaljni plan uređenja dijelova njihovih područja. Dokumente lokalne razine donosi gradsko, odnosno općinsko vijeće

za svoje područje. Novim Zakonom o prostornom uređenju i gradnji u ovaj nivo prostornog planiranja se vraća Generalni urbanistički plan, a prestaje egzistirati detaljni plan uređenja.

Dokument prostornog uređenja užega područja mora biti usklađen s dokumentom prostornog uređenja širega područja, a prostorni planovi lokalne razine moraju biti usklađeni s dokumentom prostornog uređenja državne odnosno prostornim planom područne (regionalne) razine.

Prostorni plan Požeško - slavonske županije ("Požeško - slavonski službeni glasnik", broj 05/02, 05A/02 i 04/11) izrađen je uz poštivanje ciljeva i smjernica iz Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske te utvrđuje osnove za budući razvitak u prostoru, ciljeve prostornog uređenja i namjenu prostora, te smjernice, mjere i uvjete za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora. Na Prostorni plan Požeško-slavonske županije pribavljena je 24. lipnja 2002. godine suglasnost nadležnog Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja te ga je donijela Županijska skupština Požeško - slavonske županije 05. srpnja 2002. godine. Na njegove Izmjene i dopune suglasnost od nadležnog Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja pribavljena je 29. lipnja 2011. godine, a Izmjene i dopune su donesene 1. srpnja 2011. godine, također od strane Županijske skupštine. Prostorni plan Županije i njegove Izmjene i dopune izradio je Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije.

Dokument prostornog uređenja užeg područja, odnosno lokalne razine za Grad Pakrac je Prostorni plan uređenja Grada Pakraca (Službeni glasnik Grada Pakraca br. 8/07 i 2/12). Izrađen je u suglasnosti s Prostornim planom Požeško-slavonske županije, a određuje način korištenja i namjene prostora za područje Grada Pakraca, koridore infrastrukture značajne za Grad, građevinska područja, obuhvat i smjernice za izradu dokumenata prostornog uređenja užeg područja, uvjete provedbe zahvata u prostoru te uvjete korištenja i zaštite prostora. Na osnovni PPUG Pakraca pribavljena je suglasnost Ureda državne uprave u Požeško-slavonskoj županiji prema čl. 24. Zakona o prostornom uređenju (NN, br. 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), dok je na njegove Izmjene i dopune pribavljena suglasnost Župana prema čl. 98. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN, br. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12). PPUG Pakraca donesen je od strane Gradskog vijeća 26. rujna 2007. godine, dok su njegove Izmjene i dopune donesene 05. lipnja 2012. godine.

Temeljne prostorno planske jedinice za provođenje Prostornog plana Požeško-slavonske županije su općine i gradovi. Plan se provodi kroz prostorne planove uređenja općina i gradova, a iznimno se provodi i neposredno za zahvate u prostoru od važnosti za Državu. Sukladno smjericama dokumenata prostornog uređenja Države, temeljna načela organizacije prostora Prostornog plana Požeško-slavonske županije za izradu planova užeg područja, su sljedeća:

1. Policentrična razvojna struktura te razvoj prometne i druge infrastrukture

Polazišna planska točka je razvijanje integracije Županije u prostor države, izlazak iz prometne izoliranosti te poticanje urbanih i drugih procesa koji iz toga generiraju. Organizaciju prostora treba temeljiti na policentričnom načelu te razvijanju prometnih veza prostora Županije i Grada Pakraca u odnosu na važnije prometnice, grad Zagreb i ostale važnije gradske centre u državi.

a) Prostor Požeško-slavonske županije ima nekoliko stupnjeva centraliteta naselja koja utječu na razvitak svojih gravitacijskih prostora. Policentrična koncepcija razvoja podrazumijeva disperziju gospodarskih i uslužnih struktura i središnjih funkcija te korištenje specifičnih razvojnih prednosti prostora.

Prema Prostornom planu okosnicu policentrične razvojne strukture Požeško-slavonske županije predstavlja mreža gradskih naselja s Požegom kao sjedištem Županije, te Pakracom, Pleternicom, Lipikom i Kutjevom kao urbanim centrima koji su nositelji gospodarskog razvoja. Planom je naglašena potreba provođenja poticajnih i razvojnih mjera za jačanje srednjih i manjih gradova kako bi postali stvarna žarišta razvitka.

Grad Pakrac, kroz svoje žarišne funkcije, kao centar pakračko-lipičkog dijela čini drugo po važnosti gradsko središte (odmah nakon županijskog središta – Požege) na području Požeško-slavonske županije. Sa svojih 42 naselja i površinom od 358,08 km² (DGU) prostorno je najveća jedinica lokalne samouprave u Požeško-slavonskoj županiji te čini 19,73 % ukupne površine Županije. Brojem stanovnika od 8.460, Pakrac je treći po veličini, iza Požege i Pleternice, te u ukupnom broju sudjeluje sa 10,84 % u odnosu na broj stanovnika Županije (78.034 stanovnika).

Grad Pakrac graniči s Gradom Lipikom u Požeško-slavonskoj županiji te Općinama Dežanovac i Sirač u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, Cernik i Okučani u Brosko-posavskoj županiji te Brestovac, također u Požeško-slavonskoj županiji.

b) *Postojeće stanje prometne cestovne infrastrukture na području Požeško-slavonske županije obuhvaćeno je Odlukom o razvrstavanju javnih cesta (NN, br. 66/13) prema kojoj postoji ukupno:*

- 8 državnih,
- 26 županijskih i
- 77 lokalnih cestovnih pravaca.

Od toga se na području Grada Pakraca nalazi:

- 2 državna,
- 6 županijskih i
- 13 lokalnih cestovnih pravaca.

Dugogodišnje zanemarivanje rješavanja problema prometa na području Požeško-slavonske županije, ostavilo je za posljedicu svojevrsnu izoliranost od glavnih prometnih tokova (nastojanjem izgradnje cesta i autocesta tzv. savskog, odnosno podravskog prometnog koridora) te se očitovalo u primjeni samo nepotpunih prometnih rješenja, kao i razvijanju samo nekih dijelova prometnog sustava. Tako se do današnjih dana na ovom području interveniralo u prometnom sustavu uglavnom stihijski, pojedinačno i nesustavno.

Slabija prometna povezanost Požeško-slavonske županije s ostatkom Republike Hrvatske utjecala je na sporiji gospodarski razvoj što je, u kombinaciji s ratnim djelovanjima tijekom agresije na RH, negativno utjecalo na cjelokupni razvitak ove Županije. To je vidljivo i po procesima demografske erozije koja se javlja osobito u rubnim te ratom stradalim dijelovima Županije, kao što su i neka od naselja Grada Pakraca.

Proteklih desetljeća u izgradnju prometnica i drugih prometnih objekata nije se značajnije ulagalo, a ni sama dinamika izgradnje nije bila uvijek u skladu s hrvatskim interesima i nije u dovoljnoj mjeri pratila europske trendove razvitka prometne mreže. U skladu s tim, prometna infrastruktura, u mnogim svojim segmentima ne odgovara suvremenim zahtjevima i naraslim

potrebama stanovništva, kao i razvojnim funkcijama Grada Pakraca i Źupanije u cijelosti, a što se posebice odnosi na gospodarstvo.

Prometni sustav, koji obuhvaća cestovni, Źeljeznički, zračni, telekomunikacijski i informatički sustav prometa i veza, vodeći pri tome brigu o cjelovitosti i međusobnoj zavisnosti, jedan je od važnijih čimbenika koji treba osigurati ravnotežu razvoja pojedinih dijelova Źupanije, a time i Grada Pakraca kao važnog gradskog središta, te osobito vanjsku povezanost togo prostora s okruženjem. Zbog toga njegov razvoj podrazumijeva prioritetni skup aktivnosti koje se poduzimaju radi održavanja i podizanja prometno-tehničke razine već izgrađenih prometnica te u cilju izgradnje novih prometnica, a sve u funkciji gospodarske i demografske obnove promatranog prostora, uz maksimalno uvaŹavanje elemenata zaštitе čovjekovog okoliša.

Stoga se rješnje izoliranosti nalazi upravo kroz osiguranje prometne povezanosti, realizaciju i završetak predviđenih i započetih projekata te osiguranje, rezervaciju i planiranje drugih potrebnih prometnih koridora unutar gradskog prostora za vrijeme kada će se oni moći realizirati. Pri tome je osnovni cilj uspostaviti mreže infrastrukturnih sustava sa ostatkom Źupanije, susjednih Źupanija i općina te cijele regije, kao i osigurati potrebne kapacitete komunalne infrastrukture primjereno europskim mjerilima.

Sukladno navedenom Źupanija je poduzela sve planske mjere da se što kvalitetnije poveže sa ostalim dijelovima RH, pri tome nadovezujući se na Strategiju i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske te dosadašnje Strategije prometnog razvitka RH. Primjenjujući navedeno i na dokumente prostornog uređenja užeg područja te lokalne razine, na području Grada Pakraca su svi postojeći i planirani koridori usklađeni sa Prostornim planom Źupanije, a u svrhu što efikasnijeg gospodarskog, demografskog i prometnog iskoraka te razvoja jedinice lokalne samouprave.

Tako je, osim ranije navedenih postojećih prometnih pravaca, osobito važan planirani prometni pravac (dionica) Republika Mađarska – Terezino Polje - Virovitica – Daruvar – Pakrac – Lipik - Okučani – Stara Gradiška - granica Republike BiH sa ukupnom duljinom od 108km. Trasa ceste nalazi se na trasi europskog prometnog pravca E661 koji predstavlja jednu od transverzalnih prometnih veza između srednje Europe i Jadrana, a izgradnjom navedenog koridora omogućit će se i bolji prometni uvjeti povezivanja i prohodnosti između podravskog i posavskog prometnog koridora, odnosno Bjelovarsko-bilogorske i Požeško-slavonske Źupanije.

Radi poboljšanje kvalitete protočnosti prometa te izmještanja prometa izvan gradskog središta, kao zahvat od većeg značaja na državnoj cesti planira se i izmještanje dijela D38 izvan grada Pakraca (kao obilaznice grada Pakraca), a sjeverno od naselja Kusonje.

Prometni koridori su detaljnije obrazloženi u dijelu „Prometne infrastrukture“ ovoga Izješća o stanju u prostoru.

- c) *Ostala prometna i komunalna infrastruktura - Integracija Źupanije i Grada Pakraca u prostor države, odnosno Grada Pakraca u prostor Źupanije, kao i dalji razvoj u okviru planiranja odvija se kroz planove razvoja građevina magistralnog karaktera koje ulaze u prostor Źupanije, odnosno Grada te utječu na njih.*

Osim cestovnih prometnih pravaca, na području Grada Pakraca prisutan je i Źeljeznički promet koji to područje povezuje s ostatkom regije. Odlukom o razvrstavanju Źeljezničkih pruga

(„Narodne novine“, broj 3/14) željezničke pruge razvrstavaju se na pruge za međunarodni promet, pruge za regionalni promet i pruge za lokalni promet. Pri tome se na području Grada Pakraca nalazi L204 Banova Jaruga - Pčelić. Nacionalni program željezničke infrastrukture za razdoblje 2008. do 2012. godine („Narodne novine“, broj 31/08) kao temeljni strateški dokument na državnoj razini određuje prioritete razvoja, izgradnje, osuvremenjivanja, obnove i održavanja funkcionalnosti željezničkog infrastrukturnog sustava. Navedenim Programom željezničke infrastrukture u sklopu obnove i osuvremenjivanja pruga za navedenu prugu od značaja za lokalni promet na području grada Pakraca planirano je polaganja pružnog TK kabela. Prema Strateškom planu Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture za razdoblje 2013. – 2015. nisu predviđena nikakva financijska sredstva za pripremu projekta i ostale projektne dokumentacije za razvoj željezničkih pruga na području Grada Pakraca.

Na području Grada Pakraca ne postoji niti jedna službena zračna luka odnosno letjelište koja je u funkciji, dok je planskom dokumentacijom predviđeno zadržavanje ranije postojećeg poljoprivrednog letjelišta na području naselja Badljevina.

Energetske građevine međuzupanijskog, županijskog i državnog karaktera obuhvaćaju prijenosni 400 kV dalekovod, te prijenosna i transformacijska 110 kV postrojenja, kao i magistralne plinovode. Od većeg će značaja biti i izgradnja planiranih malih hidroelektrana (MAHE) kao i elektrane (postrojenja) iz obnovljivih izvora energije (vjetar, sunce, biomasa, geotermalna energija, kogeneracija, i dr.

Plan razvoja pokretne elektroničke komunikacijske mreže riješen je na planskom nivou državne razine te su lokacije, raspored i odnosi samostojećih antenskih stupova planirani temeljem "Zajedničkog plana razvoja pokretne komunikacijske infrastrukture" izrađenog od Udruge pokretnih komunikacija Hrvatske i potvrđen od Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije – i vrijedi na nivou cijele RH.

Vodno gospodarstvo (vodoopskrba i odvodnja) riješeni su regionalnim i lokalnim sustavima na nivou Županije i jedinice lokalne samouprave, a s državnom planskom razinom koegzistiraju samo posredno, kroz zahvate na vodama I. reda (regulacijske i zaštitne vodne građevine, MAHE – male hidroelektrane i dr.)

Izgradnju i proširenje javnog vodoopskrbnog sustava naselja na području Grada Pakraca potrebno je razvijati na temelju osnovnih postavki danih u Prostornom planu županije i na temelju izrađene Studije razvitka vodoopskrbe na području Požeško-slavonske županije.

Vodoopskrba Grada Pakraca čini cjelinu s vodoopskrbnim sustavom Grada Lipika, a vezana je, najvećim dijelom, za zahvat na potoku Šumetlica - planiranu akumulaciju za vodoopskrbu i obranu od poplava. Izgradnjom akumulacija sva naselja trebala bi biti uvezana u jedinstveni vodoopskrbni sustav, a prema planiranoj dinamici razvoja vodoopskrbnih cjevovoda za pojedina naselja. Za sada se neka naselja još uvijek opskrbljuju vodom putem lokalnog, "mjesnog", vlastitog vodoopskrbnog sustava koji nije uključen u javni vodoopskrbni sustav, dok se neka naselja vodom opskrbljuju iz vlastitih bunara.

Postojeći vodoopskrbni sustav obuhvaća naselja Gornja Šumetlica, dio Kusonja, Prekopakre i Pakraca. U slijedećoj fazi planira se izgradnja magistralnog vodovoda i vodoopskrbna mreža za naselja: Badljevina, Omanovac, Gornja i Donja Obrijež, Batinjani, Novi i Stari Majur, Toranj, Veliki i Mali Banovac te Ploštine i Kapetanovo polje. Ostala naselja uključit će se u jedinstveni vodoopskrbni sustav Pakrac – Lipik u periodu koji ovisi o mogućnostima financiranja i potrebama razvoja vodoopskrbnog sustava odnosno izgradnji planirane akumulacije Šumetlica.

Izgradnju i proširenje javnog odvodnog sustava naselja na području Grada Pakraca potrebno je razvijati sukladno Studiji zaštite voda Požeško - slavonske županije uz uvažavanje temeljnog koncepta zaštite kroz sakupljanje otpadnih voda, transporta do mjesta pročišćavanja i dispozicije, čišćenje do stupnja uvjetovanog lokalnim prilikama i zakonskim uredbama te dispozicije pročišćene vode u odgovarajući prijamnik.

Na području Grada Pakraca izgrađen je glavni kolektor (zajednički sustav za odvodnju otpadnih voda za Gradove Pakrac i Lipik) sa mehaničkim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u naselju Dobrovac (Grad Lipik). Na glavni kolektor spojeni su javni kanalizacijski sustavi naselja Pakrac i Prekopakra, a i naselje Kusonje, u jednom dijelu, ima izgrađen kanalizacijski sustav, za koji se planira nastavak izgradnje kolektora. Za naselja Kraguj također se planira kanalizacijski sustav s priključkom na glavni kolektor. Na isti se način planiraju riješiti i sve gospodarske zone grada Pakraca uključujući i Pakrac 5 te gospodarske zona Kusonje i Prekopakra kao i turističko – športko – rekreacijske zone Matkovac. Ostala naselja u na području Grada Pakraca odvodnju otpadnih voda rješavat će se izgradnjom samostalnih ili zajedničkih sustava s uređajem za pročišćavanje i upuštanjem u najbliže recipijente, odnosno putem trodijelnih septičkih taložnica.

Osnovni dokumenti uređivanja vodnog gospodarstva su Strategija upravljanja vodama i Plan upravljanja vodnim područjima te Studija razvitka vodoopskrbe na području Požeško-slavonske županije, dok je dugoročni razvojni planski dokument za odvodnju otpadnih voda Studija zaštite voda Požeško - slavonske županije.

2. Racionalno korištenje prostora i održivi razvitak

Prostor Grada Pakraca, u okviru Požeško-slavonske županije, odlikuje se očuvanošću, velikom biološkom raznolikošću, vrijednim poljoprivrednim i šumskim površinama, obiljem kvalitetnih izvorišta čiste vode, prirodnim i kulturnim vrijednostima. Ovakav je prostor najvredniji resurs lokalne zajednice, pa se nameće potreba njegovog racionalnog korištenja i zaštite kod svih zahvata u prostoru. Dispozicijom sadržaja u prostoru i izborom razvojnih programa i tehnologija treba očuvati kvalitetu prostora i okoliša, te planirati razvoj u granicama prihvatljivog opterećenja prostora, na načelima održivog razvitka, uz održanje ravnoteže ekoloških sustava. Održivi razvitak označava onaj razvitak pri kojem su opseg i dinamika čovjekovih proizvodnih i potrošnih aktivnosti dugoročno usklađeni s opsegom i dinamikom procesa koji se odvijaju u prirodi, a koji ne isključuje ekonomski rast.

3. Zaštita prostora

U organiziranju prostora, uz racionalno i svrhovito korištenje prostora, treba se pridržavati načela kompatibilnosti namjena u prostoru, održivog opterećivanja prostora (nosivost prostora), preferiranja korištenja obnovljivih resursa, i konačno, načela koja se odnose na zaštitu i unaprjeđenje prirodnog i kulturno-povijesnog bogatstva.

Grad Pakrac u okviru Prostornog plana Požeško-slavonske županije kao strateškog dokumenta

Županijska skupština je 01. srpnja 2011. godine donijela Odluku o donošenju Izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško - slavonske županije (objava: "Požeško - slavonski službeni glasnik", broj 04/11). Cjelovitim Izmjenama i dopunama Prostornog plana Županije, koje je izradio Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije, obuhvaćene su novonastale okolnosti i potrebe koje su se pojavile u devetogodišnjem vremenskom razdoblju od početka primjene Plana.

Źupanijska skupština PoŹeško - slavonske Źupanije je 21. prosinca 2012. godine donijela Odluku o izradi Ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana PoŹeško - slavonske Źupanije (objava: "PoŹeško - slavonski sluŹbeni glasnik", broj 06/12), a 21. oŹujka 2013. i 17. prosinca 2013. Odluke o Izmjeni i dopuni Odluke o izradi Ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana PoŹeško-slavonske Źupanije (objava: "PoŹeško - slavonski sluŹbeni glasnik", broj 01/13 i 07/13).

Izradi Ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana Źupanije pristupilo se jer je su se međuvremenu, od donošenja zadnjih Izmjena i dopuna, pojavile nove okolnosti te zahtjevi koji se ocjenjuju od strateškog interesa za podruĉje PoŹeško - slavonske Źupanije. Prije svega, pojavila se potreba za formiranjem gospodarske zone za specifiĉnu djelatnost (proizvodnja lijevanog i float stakla) koja zbog tehnološkog procesa zahtjeva veću površinu i poseban oblik zone. U postojećem Prostornom planu PoŹeško - slavonske Źupanije nije predviđena mogućnost takve gospodarske zone u gradu Lipiku te, kako se radi o gradnji građevina i otvaranju nove gospodarske zone od strateškog interesa za Grad Lipik i PoŹeško - slavonsku Źupaniju, Źupanijska skupština donijela je odluku o pristupanju izradi ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana PoŹeško - slavonske Źupanije.

Obzirom da se uz navedeno pojavilo još nekoliko konkretnih zahtjeva, Źupanijska skupština je ocijenila potrebnim i opravdanima da se i one, kao toĉkaste izmjene, ugrade u ciljane Izmjene i dopune Prostornog plana Źupanije, te je Odlukom o izradi te njenim Izmjenama i dopunama omogućeno:

- proširenja/korekcije podruĉja eksploatacijskih polja "Šamanovica", "Duboka", "Krndija-Velika brazda", "Ĉukur", "Klašnice",
- korekcije podruĉja namijenjenog istraŹivanju mineralnih sirovina i otvaranju novih istraŹnih prostora sukladno korekcijama (ukidanju) granica građevinskih podruĉja naselja na podruĉju općine Brestovac,
- promjene lokacije za smještaj uređaja za proĉišćavanje otpadnih voda Kutjevo,
- korekcije u svrhu mogućnosti prikljuĉenja naselja na uređaje za proĉišćavanje otpadnih voda većih kolektorskih sustava, kao rješenja koja mogu zamijeniti pojedine samostalne ili zajedniĉke sustave za odvodnju otpadnih voda,
- planiranja retencija za obranu od poplava "Basamac", "Drenik" ("Sklop"), "Ĉujevac" ("Šibovica"), "Odorovac" i "Selište",
- planiranja akumulacije MA Bistra 2 na podruĉju Općine Kaptol,
- preispitivanja namjene formirane gospodarske zone Grabarje (ugostiteljsko – turistiĉka ili gospodarska namjena), te vrste i kapaciteta ugostiteljsko-turistiĉke zone (kamp) sjeverno od Kutjeva,
- korekciju obuhvata retencije/akumulacije Kaptolka,
- formiranja zone turistiĉko-rekreacijske namjene "Leštat" i „Kuzma“,
- korekcije površine/oblika ugostiteljsko-turistiĉkih zona u Pleternici i Radovancima,
- korekcije površina/oblika gospodarske zone u Pakracu, Pleternici i gospodarske zone poljoprivredne namjene i rekreacijske zone u PoŹegi,
- korekcije Odredbi za provođenje u svrhu neometanog razvoja iskorištavanja obnovljivih izvora energije sunca,
- korekcije Odredbi za provođenje u svrhu redefiniranja minimalne zelene površine u radnim zonama za iznimne sluĉajeve,
- korekciju Odredbi za provođenje u svrhu redefiniranja obveze kabliranja, odnosno zraĉnog vođenja elektroenergetskih vodova,
- korekciju obuhvata poplavnih podruĉja u Źupaniji,

- planiranje matičnog kolosijeka povezivanjem na postojeću željezničku prugu II 206 Banova Jaruga – Pčelić iz kolodvora Lipik za potrebe nove gospodarske zone.
- preispitivanja zahvata planiranih Prostornim planom Požeško-slavonske ųupanije u odnosu na zaštitu okoliša i prirode radistvaranja preduvjeta za financiranje projekata sredstvima iz fondova Europske unije za planirane zahvate u prostoru,
- usklađivanja i ažuriranja stanja ekološke mreže – NATURA 2000
- izgradnje magistralnog plinovoda Omanovac – Daruvar DN 200/50, u koridoru postojećeg plinovoda Pakrac – Daruvar DN 150/50
- korekcije i ažuriranje stanja zaštite kulturnih dobara i kulturne baštine na području ųupanije,
- korekcije obveze izrade urbanističkih planova uređenja,
- definiranja lokacije za smještaj otpada koji sadrži azbest,
- preispitivanja i korekcije površina, oblika, vrste, namjene, kapaciteta te smjernica za gradnju u ranije planiranim turističko – rekreacijsko – gospodarskoj zoni “Ergela” te turističko-rekreacijskoj zoni i zoni golf igrališta “Raminac” u Lipiku.

Ciljanim Izmjenama i dopunama Prostornog plana Požeško - slavonske ųupanije ne planira se izmjena koncepcije uređenja prostora.

Nositelj izrade je Upravni odjel za gospodarstvo i graditeljstvo Požeško - slavonske ųupanije, a stručni izrađivač je Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske ųupanije.

Grad Pakrac u okviru Požeško-slavonske ųupanije u odnosu na gospodarski potencijal i potencijal EU

Požeško-slavonska ųupanija u proteklom razdoblju radi na upoznavanju i informiranju općina i gradova, gospodarskih i privatnih subjekata, kao i šire javnosti o mogućnostima i izazovima koji predstoje Republici Hrvatskoj u procesu nakon ulaska u Europsku uniju, kao i mogućnostima korištenja sredstava fondova Europske unije koji su otvoreni i namijenjeni Republici Hrvatskoj. Također, velika pažnja posvećena je i razvijanju bilateralne suradnje s regijama u užem i širem okruženju kao i aktivnostima Požeško-slavonske ųupanije u programima i projektima koji se provode uz financijsku pomoć Europske unije.

U tu svrhu, kao i radi unaprjeđenja gospodarskog i društvenog razvoja ųupanije, osnovana je 2010. godine Regionalna razvojna agencija Požeško-slavonske ųupanije PANORA koja je dio hrvatske Panonske regije.

Jedna od temeljnih zadaća Regionalne razvojne agencije je provedba ųupanijske razvojne strategije. Strategija je razvijana i izrađena na načelu partnerstva i suradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora u ųupaniji. Partnerski pristup osiguran je kroz dijalog i postizanje konsenzusa između svih dionika, te kontinuiranim savjetovanjem s Regionalnim partnerskim odborom (RPO), s kojim Razvojna agencija usko surađuje. Skupština Požeško-slavonske ųupanije usvojila je ųupanijsku razvojnu strategiju na sjednici održanoj 17. ožujka 2011. godine.

Razvojna strategija svojim djelovanjem podržava razvojne projekte kao što su projekti izgradnje i/ili obnove komunalne, gospodarske, socijalne, okolišne i energetske te druge potporne infrastrukture za razvoj, izgradnju i/ili jačanje obrazovnih, kulturnih, zdravstvenih, društvenih i drugih kapaciteta.

Regionalna razvojna agencija Požeško-slavonske ųupanije PANORA bavi se, između ostalog, izradom i implementacijom EU projekata (IPA, IPARD) kako bi optimizirala razvojne ciljeve Požeško-slavonske ųupanije u procesu prilagodbe Republike Hrvatske na regionalno ustrojstvo i programe Europske Unije. Djeluje na izradi i svih drugih vrsta projekata za privlačenje sredstava fondova EU, pripremanju i ispunjavanju dokumentacije za nacionalne i EU fondove, izradi gospodarskih programa i studija, izradi planova ukupnog razvitka za jedinice lokalne samouprave i dr. Razvojna agencija opsluųuje i tzv. „**One Stop Service Center**“ namijenjen stranim i domaćim investitorima koji ųele uspostaviti ili proširiti svoje poslovanje na ovom području.

U smislu gore navedenog i na poručju Grada Pakraca također se osobita vaųnost posvećuje poticanju poduzetništva, i to kroz Poduzetnički centar Pakrac d.o.o., osnovan 2000. godine od strane Grada Pakraca u sklopu lokalnog programa poticanja poduzetništva. Kao takav, PCP je prvi poduzetnički centar osnovan na području Požeško-slavonske ųupanije te jedan od najstarijih u Republici Hrvatskoj.

Cilj Centra je da kroz svoju djelatnost ima vodeću ulogu u gospodarskom razvoju i poticanju poduzetništva, kako na lokalnom tako i na širem regionalnom nivou. Osim toga, PCP nastoji lokalne i regionalne potencijale prezentirati širom Hrvatske te stranim ulagačima koji su u potrazi za povoljnim mogućnostima ulaganja na području Hrvatske. Princip rada u Centru temelji se na aktivnostima koje će poduzetnicima omogućiti da uz što manje troškove i na jednom mjestu pronađu sve informacije koje su im potrebne za početak i razvoj poslovanja.

U smislu promocije održivog razvoja, oųivljavanja gospodarstva i poboljšanja kvalitete ųivota na području kojeg obuhvaća, 26. oųujka 2012. godine osnovana je i Lokalna akcijska grupa „ZELENI TROKUT“, kao neprofitna i nezavisna udruga od strane 15 osnivača iz javnog, gospodarskog i društvenog sektora. LAG se nalazi na rubnim dijelovima Sisačko-moslavačke i Požeško-slavonske ųupanije, a pokriva područje tri grada: Lipika, Pakraca i Novske, koji zajedno imaju preko 28.230 stanovnika i proteųu se na nešto više od 889.82 km². Navedena područja imaju zajedničke osobine, probleme i ciljeve, a realizacija projekata na istima ima višestruki značaj posebice s gospodarskog i socijalnog aspekta.

LAG „ZELENI TROKUT“ koristi LEADER pristup za razvoj ruralnih područja, koji se proteklih desetljeća uspješno provodi na području Europske unije. LEADER pristup razvoja ruralnih područja baziran je na specifičnostima prostora i na pristupu „odozdo prema gore“, uključujući lokalnu zajednicu i prepoznavanje vrijednosti lokalnih resursa. Stoga će se spajanjem ovih triju gradova u jednu cjelinu lakše prepoznati i maksimalno iskoristiti i unaprijediti već postojeći potencijali i osobitosti područja LAG-a, te zajedničkim aktivnostima osmisliti i potaknuti projekti bazirani na specifičnim potrebama ovoga područja.

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA RAZVOJA U PROSTORU

Analiza i ocjena stanja u prostoru Grada Pakraca obuhvaća prikaz ostvarenja osnovnih prostorno-planskih ciljeva, usmjerenja i određenja koja su sadržana u Strategiji i Programu prostornoga uređenja Republike Hrvatske, dokumentima prostornoga uređenja Županije, gradova i općina, te ukazuje na trendove i usklađenost, odnosno nesklad u provedbi.

II.1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Grada Pakraca

Sukladno Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (Narodne novine, br. 106/98, 39/04, 45/04 i 163/04) utvrđen je obvezni iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina pri izradi dokumenta prostornog uređenja kako za prostor županije tako i za prostor svake jedinice lokalne samouprave. Ujednačenim i detaljnijim prikazom na razini pojedine jedinice lokalne samouprave omogućen je i zbirni prikaz na županijskoj razini.

Analiza prostorne strukture korištenja i namjene površina Grada Pakraca temeljena je na računalnom očitavanju površina pojedinih naselja Grada s topografskih karata u mjerilu 1:25.000 i s digitalnih katastarskih planova u mjerilu 1:5.000 dobivenih od Državne geodetske uprave.

Uspoređujući ovako dobivene podatke s podacima Državne geodetske uprave uočljiva je određena razlika u površinama.

Na taj način, je analizom prostornih pokazatelja iz Prostornog plana uređenja Grada Pakraca, utvrđena tablica prostorne strukture korištenja površina na području Grada. Iz tablice prostorne strukture navodimo ukupne površine za prostor Grada Pakraca: od ukupno 35.853,01 ha površine Grada (prema računalnom očitavanju površina) građevinska područja naselja zauzimaju 1.262,11 ha (3,52%), građevinska područja za izdvojene namjene (gospodarska, ugostiteljsko-turistička, sportsko-rekreacijska namjena i groblja) zauzimaju 110,57 ha (0,31%), dok ostale gradive površine (površine za eksploataciju i iskorištavanje mineralnih sirovina, infrastrukturni sustavi i dr.) nisu ušle u konačni izračun ukupne površine Grada Pakraca. Ukupno, gradive površine u PPUG Pakraca zauzimaju 3,83% površine, dok za negradivi prostor preostaje 96,17% površine. Negradivi prostor obuhvaća: poljoprivredno zemljište (13.056,00ha ili 36,42%), šume (20.350,25ha ili 56,76%), ostale poljoprivredne i šumske površine 1.074,08ha ili 2,99% i vodne površine (potoci, rijeke..) čije linearne površine nisu ušle u konačni izračun ukupne površine Grada Pakraca već se nalaze unutar iste.

Dakle, u Gradu Pakracu prevladavaju šumske površine s više od 50% (56,76%) udjela poljoprivredne površine čine $\frac{1}{3}$ ukupnog zemljišta (36,42%).

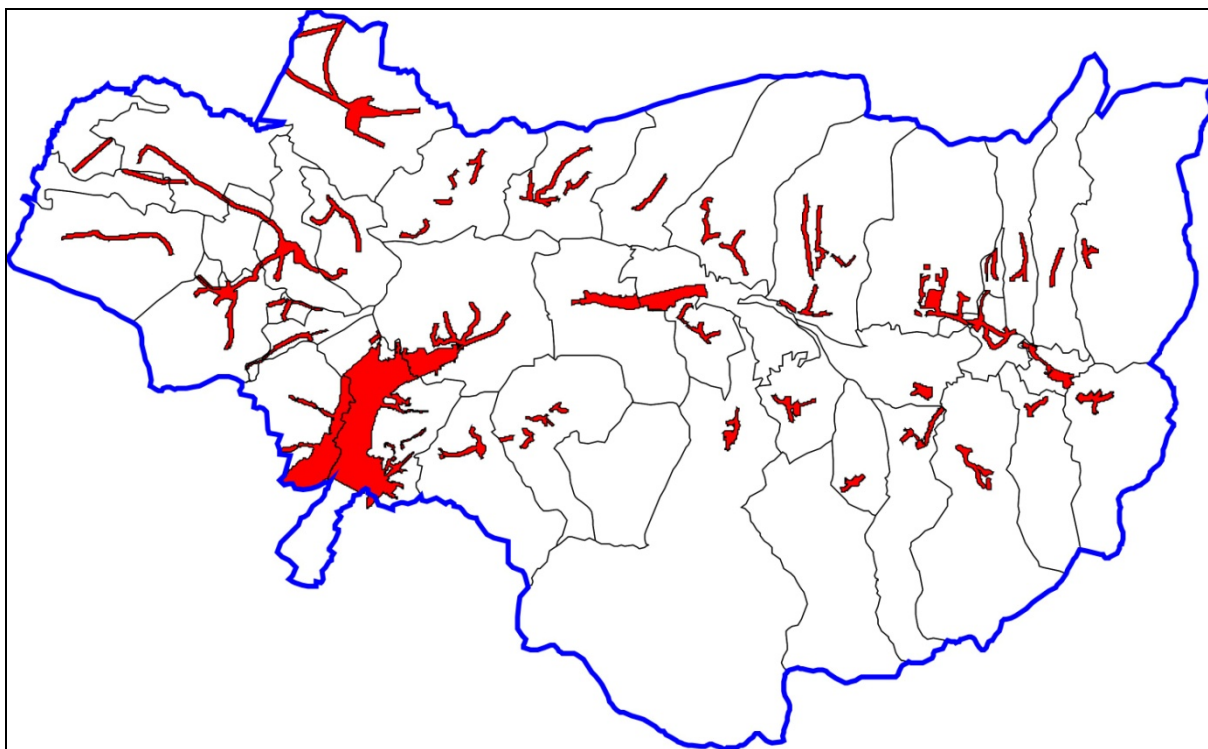
Tablica 10.

R. B.	GRAD PAKRAC	ozn aka	ukupno ha	% od površine Grada	stan / ha ha / stan*
1.0	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA				
1.1.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA ukupno		1.262,11	3,52	6,26
	- izgrađeni dio GP		852,89	2,38	9,26
	- neizgrađeni dio GP		409,22	1,14	18,85
	Građevinska područja naselja ukupno		1258,32		
	- izgrađeni dio GP		851,12		
	- neizgrađeni dio GP		407,2		
	Dio građevinskog područja naselja Barica ukupno		3,79		
	- izgrađeni dio GP		1,77		
	- neizgrađeni dio GP		2,02		
1.2.	IZGRAĐENE STRUKTURE VAN GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA ukupno		110,57	0,31	71,45 0,014*
	- izgrađeni dio GP		28,58	0,08	
	- neizgrađeni dio GP		81,99	0,23	
	• Izdvojena građevinska područja van naselja ukupno		110,57		
	- izgrađeni dio GP		28,58		
	- neizgrađeni dio GP		81,99		
	Izdvojeno građevinsko područje gospodarske zone ("Pakrac 5", "Kusonje", "Badljevin", "Donja Obrijež", "Gornja Obrijež", "Ploštine", "Prekopakra", "Španovica") ukupno	G	82,14		
	- izgrađeni dio GP		3,64		
	- neizgrađeni dio GP		78,50		
	Izdvojeno građevinsko područje turističko- športsko-rekreacijske zone "Matkovac" ukupno	R	17,65		
	- izgrađeni dio GP		14,67		
	- neizgrađeni dio GP		2,98		
	Izdvojeno građevinsko područje groblja (26 naselja, 32 groblja) ukupno	+	10,78		
	- izgrađeni dio GP		10,27		
	- neizgrađeni dio GP		0,51		
	• Izgrađene strukture izvan građevinskog područja ukupno		157,00**		
	- površine za eksploataciju i iskorištavanje mineralnih sirovina	E3	157,00**		
	1.3.	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE ukupno	P	13.056,00	36,42

Građevinsko područje naselja, utvrđeno prostornim planom, je izgrađeni i uređeni dio naselja i neizgrađeni dio područja tog naselja planiran za njegov razvoj i proširenje. Unutar tog područja se smještavaju, osim stanovanja, sve ostale namjene spojive s osnovnom (javna, gospodarska, športsko - rekreacijska, javne zelene površine, površine infrastrukturnih sustava, groblja, posebne namjene i drugo).

Na području Grada Pakraca od ukupno 1.262,11 ha (zajedno s dijelom GP naselja Barica) površine građevinskog područja naselja izgrađeno je 852,89 ha što čini 67,58% od ukupnog građevinskog područja odnosno 2,38% od ukupne površine Źupanije.

Trend povećanja površina naselja, kao i površina izgrađenih struktura izvan naselja, prije svega gospodarskih poslovnih namjena, prisutan je kako na državnoj, tako i na Źupanijskoj i lokalnoj razini, ali u neznatnim razmjerima. Povećanje površina izgrađenih struktura se u manjoj mjeri odnosi na stvarno izgrađene površine, a u većoj mjeri na planirane takve površine u prostornim planovima uređenja gradova i općina. Ova povećanja ostvaruju se najvećim dijelom na račun poljoprivrednih površina koje se zbog toga smanjuju. No unatoč ovom trendu, možemo zaključiti da je na području Grada Pakraca, zahvaljujući mjerama utvrđenim Prostornim planom Źupanije i Grada Pakraca, vrijedno poljoprivredno zemljište još uvijek u velikom postotku zaštićeno od prenamjene.

Slika 10.:Razmještaj naselja u Gradu Pakracu – Građevinska područja naselja

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske Źupanije

II. 2. Sustav naselja Grada Pakraca

II. 2. 1. Sustav središnjih naselja

U sastav Grada Pakraca, prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13 i 45/13) ulazi, kako je već izvješteno 42 naselja.

Sustav središnjih naselja bitna je odrednica kvalitetnog prostornog uređenja i razvitka kako svake države tako i svake županije odnosno JLS, jer oblikuje sve naseljske prostore i prirodne međuprostore, infrastrukturne i komunikacijske sustave povezivanja naselja. Policentričkim razvojem se usmjerava i/ili kontrolira prostorna raspodjela stanovništva, djelatnosti, središnjih i drugih funkcija i infrastrukturnih sustava. Na taj način se potiče razvitak optimalne mreže naselja (usmjeravanjem gospodarskih djelatnosti i urbanotvornih funkcija) te podržava razvoj ostalih gradskih i ruralnih naselja koja za to imaju nužne preduvjete. Polazeći od smjernica iz Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske, sustav središnjih naselja i razvojnih središta utvrđen je Prostornim planom Županije. Prema planiranom sustavu središnjih naselja budući trend razvoja naselja na području Grada Pakraca u neposrednoj je vezi sa smanjenim demografskim potencijalom i ići će u smjeru održivog razvoja naselja i njihovog ekipiranja potrebnim sadržajima.

Prostornim planom Županije (SG, br. 5, 5A/02 i 04/11) u sustavu središnjih naselja u Požeško - slavonskoj županiji naselje Pakrac (kao gradski centar) zbog gospodarskog značenja, brojnosti središnjih funkcija i potrebe stimuliranja njegovog razvoja ima značajke i razvojnu tendenciju manjeg razvojnog središta odnosno manjeg regionalnog središta (V. kategorija)

Oko Pakraca formirano je prigradsko urbanizirano područje koje obuhvaća i obližnje prigradsko naselje Prekopakra. Naselje Badljevine funkcionira kao manje lokalno središte i ima obilježja prijelaza između gradskih i seoskih naselja.

U planiranju mreže i funkcija središnjih naselja polazi se od važnosti tih naselja za razvoj njihovih gravitacijskih područja, kao i njihovog utjecaja na procese urbanizacije i migracija, a koji su temeljni dio politike optimalnoga prostornog razmještaja stanovništva i sveukupnoga ravnomjernijeg i usklađenijeg društveno-gospodarskog razvoja Grada.

Jedan od problema naše kako Županije tako i Grada Pakraca je neravnomjerni prostorni razmještaj gospodarskih, uslužnih i drugih djelatnosti koji je rezultat slabe dostupnosti uslugama u pojedina, posebno brdsko-planinska područja.

Dakle, prema PPUG-u Pakraca, temeljem analize broja stanovnika, postotka poljodjelskog stanovništva, postotka radnika u mjestu stanovanja i postotka poljodjelskog gospodarstva samo naselja Pakrac moguće je svrstati u kategoriju gradskog naselja. Prijelazna naselja ili slabije urbanizirana naselja Prekopakra i Badljevine doživjela su određen stupanj socioekonomske i druge preobrazbe, te po svojim obilježjima predstavljaju prijelaz između gradskih i seoskih naselja. Seoska naselja sa izrazito agrarnim karakterom su ostala naselja koja nisu doživjela značajnije preobrazbe, što se neočekuje ni u budućnosti te će i dalje ostati agrarna.

Tablica 11.

Sustav središnjih naselja			
Vrste naselja	Naziv naselja	Broj stanovnika 2001.	Broj naselja 2011.
Urbana naselja	Pakrac	4.772	4.842
Prijelazna naselja	Prekopakra	1.127	1.066
	Badljevina	843	733

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Pakraca i DZS 2001. i 2011. god.,

Obrada: Zavod za prostorno uređenje PSŽ 2013. god.

Slika 11.: Sustav središnjih naselja i razvojnih središta u Gradu Pakracu

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

II.2.2. Građevinska područja naselja prema PPUG Pakraca

Prostori za razvoj i uređenje naselja, kao sastavnica dokumenata prostornog uređenja, su građevinska područja naselja, a koja su jedan od najvažnijih planskih instrumenata te s prostornim planom utvrđenim granicama, razgraničavaju površine korištenih - uređenih dijelova naselja (izgrađene gradive i uređene negradive dijelove) i površine predviđene za razvoj naselja (nova gradnja i uređenje) od površina namijenjenih razvoju poljoprivrede i šumarstva i drugih djelatnosti koje se zbog svoje namjene mogu odvijati izvan građevinskih područja naselja.

Prema podacima iz „Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008-2012“, „*problematika urbaniziranih prostora ili prostora za razvoj naselja i drugih urbanih djelatnosti izvan naselja odnosno građevinskih područja naselja najvažnija je tema prostornih (Prostorni plan županije i Prostorni plan uređenja gradova/općina) i urbanističkih planova (Generalni urbanistički plan, Urbanistički plan uređenja).*

lako se radi o svega nekoliko postotaka površine neke planske cjeline (države, županije, jedinica lokalne samouprave grada i općine, grada i naselja) ovaj najbitniji sadržaj (i najskuplja namjena prostora) određuje sve druge planske sadržaje (namjene) i/ili ovaj je sadržaj (sve vrste građevinskih područja) posljedica uvažavanja svih prirodnih i kulturnih datosti prostora i optimalno je rješenje za prostorni razvoj neke društvene zajednice u nekom planskom razdoblju. Građevinsko područje kao instrument prostornog uređenja u Republici Hrvatskoj utvrđuje se oko tridesetak godina (Zakon iz 1973. i osobito Zakon iz 1980. godine), a uspostavom državnog ustroja iz 1992. godine gradovi i općine dobivaju znatne ovlasti u pogledu kreiranja politike prostornog uređenja svojih područja. Stoga su bile dužne temeljiti svoju politiku upravo na načelu racionalnog korištenja prostora, kako je to pored ostalog obvezivao i Zakon o prostornom uređenju iz 1994. godine, shvaćanjem vlastitog prostora temeljnim i često najvrednijim resursom. Međutim, u brojnim izmjenama i dopunama prostornih planova (bivših) općina, također i izradom novih prostornih planova osobito do 2000., uočljiv je trend nekritičkog povećanja GP. Razlog tome je u želji za ubrzanim razvojem i rezervacijom dovoljnog prostora za graditeljske aktivnosti. Istodobno nisu uzete u obzir posljedice koje donosi neracionalno širenje građevinskih područja. Prvenstveno se to odnosi na uređenje zemljišta (priprema zemljišta te izgradnja komunalnih objekata i uređaja), koje iziskuje znatna materijalna sredstva u često vrlo malim proračunima jedinica lokalnih samouprava.

Do donošenja druge generacije planova, postojeća GP, osim pojedinih iznimaka, činile su višestruko prevelike površine namijenjene izgradnji naselja, stihijski proširena često na najvrednija poljoprivredna ili šumska zemljišta, vodozaštitna područja, obale mora, rijeka i jezera, zemljišta uz državne i županijske ceste, zaštićene dijelove prirode i sl., ali i na nepodobna i nesigurna zemljišta, kao što su to klizišta, plavljena ili vrlo strma zemljišta, zagađena zemljišta ili na tektonskim rasjedima, zemljišta u blizini trajnih ili potencijalnih izvora opasnosti, zemljišta koja je neracionalno opremiti komunalnom infrastrukturom.

lako se GP u novim Prostornim planovima uređenja gradova i općina znatno smanjuju (zbog odredbi utvrđenim PPŽ, a u JLS uz morsku obalu i Uredbom o zaštićenom obalnom području) te znajući tehnološko-civilizacijska kretanja da se tijekom vremena (do planskih godina 2015. ili 2020.) potrošnja prostora po stanovniku stalno povećava (...) realno je iznositi tvrdnju da su GP još uvijek znatno prevelika jer i takva kakva jesu omogućuju urbani život za oko 6 - 6,5 milijuna ljudi (naših državljana ali i državljana EU koji će se stalno ili povremeno nastanjivati u Hrvatskoj).“

Prostornim planom Požeško-slavonske županije („Požeško-slavonski službeni glasniku“ br. 5/02 i 5A/02, 4/11.), donesenom u srpnju 2002. godine, utvrđeni su osnovni uvjeti za formiranje građevinskih područja naselja u prostornim planovima uređenja gradova i općina, prema kojima su prilikom izrade PPUG Pakraca i utvrđena planirana građevinska područja naselja poštujući pri tome načelo racionalnog korištenja prostora prilagođenog stvarnim potrebama.

Analizom Prostornog plana (bivše) općine Pakrac (Službeni vjesnik općine Pakrac, br. 12/78), čiji su rezultati sumarno prikazani u Prostornom planu Požeško-slavonske županije, poglavlje „Polazišta, 1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje“, utvrđeno je da su građevinska područja, a osobito građevinska područja naselja, predimenzionirana i da je pri izradi prostornog plana Grada Pakraca potrebno preispitati status pojedinih granica, a što je nastavno i učinjeno.

Ukupna površina građevinskih područja naselja Grada Pakraca u tada važećem prostornom planu (bivše) općine Pakrac iznosila je 1915,03 ha, a nakon analize izgrađenosti ustanovljeno je da je

samo prosječno 46,16% građevinskih područja naselja izgrađeno (883,94 ha), a da ukupna gustoća naseljenosti na građevinskom području naselja iznosi svega 8,55 stanovnika po hektaru.

Stoga su Prostornim planom uređenja Grada Pakraca (SG 08/07, 02/12) planirana građevinska područja naselja, sukladno odredbama Prostornog plana Požeško-slavonske županije, dimenzionirana racionalno prilagođena stvarnim potrebama i u velikom postotku smanjena u odnosu na ranije važeći prostorni plan (bivše) općine Pakrac.

O navedenom svjedoče podaci o površinama građevinskih područja naselja i njihovoj izgrađenosti iz danas važećih Prostornog plana uređenja Grada Pakrac koji su prikazani u nastavku tabelarno. Usporedbom ukupne površine građevinskih područja naselja Grada Pakraca prema PPUG Pakrac, koja iznosi 1.258,32 ha s površinom građevinskih područja naselja u prostornom planu (bivše) općine Pakrac, koja je iznosila 1915,03 ha, vidimo da se ukupna površina smanjila sa cca 880 ha. Na isti način, izgrađeni dio građevinskih područja naselja znatno se povećao i danas iznosi preko 65%, dok je prije 2002. godine bilo izgrađeno svega 46% građevinskih područja naselja na području Grada. Nastavno slijedi tabelarni prikaz navedene usporedbe po pojedinim naseljima:

Tablica 12.

Smanjenje GP naselja u odnosu na PP(bivše)O Pakrac					
naselja		Površina GP naselja (ha)			smanjenje GP naselja u odnosu na PPO Pakrac (%)
		prema PPO Pakrac	prema PPUG Pakrac	Prema I i D PPUG Pakrac	
NASELJA PREKO 1.000 STANOVNIKA					
1.	Pakrac	458,82	409,81	412,12	-46,7
2.	Prekopakra	173,96	94,16	94,25	-79,96
NASELJA OD 500 DO 1.000 STANOVNIKA					
3.	Badljevin	128,97	108,97	111,88	-17,09
NASELJA DO 500 STANOVNIKA					
4.	Batinjani	54,75	44,88	44,88	-9,87
5.	Bjelajci	11,68	2,10	2,10	-9,58
6.	Branešci	69,50	34,40	34,40	-35,10
7.	Brusnik	25,71	7,61	8,93	-16,78
8.	Bučje	38,14	13,84	13,84	-24,30
9.	Cicvare	0	3,7	3,7	3,7
10.	Cikote	26,60	19,05	19,05	-7,55
11.	Dereza	32,69	14,50	14,50	-18,19
12.	Donja Obrijež	37,53	34,38	34,38	-3,15
13.	Donja Šumetlica	20,78	2,65	2,65	-18,13
14.	Donji Grahovljani	50,12	12,66	12,66	-37,46
15.	Dragović	46,48	46,59	34,02	-12,46
16.	Glavica	30,50	8,72	8,72	-21,78
17.	Gornja Obrijež	56,03	39,39	39,39	-16,64
18.	Gornja Šumetlica	20,61	14,63	14,63	-5,98

19.	Gornji Grahovljani	37,00	9,13	9,13	-27,87
20.	Jakovci	13,83	3,93	3,93	-9,90
21.	Kapetanovo Polje	14,38	13,23	13,23	-1,15
22.	Koturić	12,62	4,99	4,99	-7,63
23.	Kraguj	25,07	22,06	22,35	-2,72
24.	Kričke	21,75	6,20	6,20	-15,55
25.	Kusonje	127,46	76,85	76,98	-50,48
26.	Lipovac	0	4,05	4,05	4,05
27.	Mali Banovac	3,91	4,62	4,62	0,71
28.	Mali Budići	12,59	3,52	3,52	-9,07
29.	Novi Majur	19,62	13,98	14,11	-5,51
30.	Omanovac	39,16	29,62	30,05	-9,11
31.	Ožegovci	64,07	26,79	26,79	-37,28
32.	Ploštine	14,46	25,64	21,09	6,63
33.	Popovci	11,38	6,12	6,12	-5,26
34.	Prgomelje	10,59	4,55	4,55	-6,04
35.	Rogulje	23,29	8,08	8,08	-15,21
36.	Srednji Grahovljani	13,61	4,82	4,82	-8,79
37.	Stari Majur	17,02	8,30	8,30	-8,72
38.	Španovica	61,63	19,86	20,29	-41,34
39.	Tisovac	21,41	4,53	4,53	-16,88
40.	Toranj	35,62	35,50	35,54	-0,08
41.	Veliki Banovac	14,79	15,28	15,28	0,49
42.	Veliki Budići	16,78	3,67	3,67	-13,11
UKUPNO:		1.914,91	1.267,36	1258,32	-656,59

Izvor: PPOPakrac (Sl.vjesnik općine Pakrac, br. 12/78), PPUG Pakrac (SG, br.08/07, 02/12), PPS-Ž(SG, 5/02 i 5A/02, 4/11).

Obrada: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

Potrebno je napomenuti, da su se osnovnim PPUG-om Pakraca (SG, b. 08/07) građevinska područja naselja dijelila na građevinska područja naselja stalnog (28 naselja - Badljevin, Batinjani, Branešci, Brusnik, Bučje, Dereza, Donja Obrijež, Donji Grahovljani, Dragović, Glavica, Gornja Obrijež, Gornja Šumetlica, Gornji Grahovljani, Kapetanovo polje, Kraguj, Kričke, Kusonje, Mali Banovac, Novi Majur, Omanovac, Ožegovci, Pakrac, Ploštine, Prekopakra, Stari Majur, Španovica, Toranj, Veliki Banovac) i građevinska područja naselja povremenog stanovanja (12 naselja - Bjelajci, Cikote, Donja Šumetlica, Jakovci, Koturić, Mali Budići, Popovci, Prgomelje, Rogulje, Srednji Grahovljani, Tisovac, Veliki Budići) što je uvjetovano prvenstveno smanjenjem broja stanovnika odnosno gustoće naseljenosti i budućim stagnacijom razvoja. Izmjenama i dopunama PPUG-a termini „stalnog“ i „povremenog“ su ukinuti kao suvišni i neusklađeni sa zakonom i posebnim propisima te se sva građevinska područja naselja na području Grada Pakraca vode bez navedenih suvišnih termina. Nadalje, osim navedenih građevinskih područja naselja na području Grada Pakraca PPUG-om Grada Pakraca (SG, b. 08/07) utvrđena su i izdvojena građevinska područja povremenog stanovanja "Pakrac - Fokin put", "Pakrac -105. brigada", "Pakrac - Sv. Vid", "Sedlar - Šeovica", "Prekopakra", "Lipovac" i "Cicvare". U međuvremenu, kako je "novim" Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11 i 90/11 i 50/12), izvan naselja kao izdvojeno građevinsko područje moguće planirati samo prostornu cjelinu isključivo gospodarske namjene bez stanovanja, Izmjenama i dopunama PPUG-a Pakrac ukinuta su navedena građevinska područja povremenog stanovanja te su njihovi dijelovi priključeni u građevinska područja postojećih naselja, odnosno "Pakrac - Fokin put", "Pakrac -

105. brigada", "Pakrac - Sv. Vid" i "Sedlar - Šeovica" Gradu Pakracu, "Prekopakra" naselju Prekopakra, a za "Lipovac" i "Cicvare", obzirom da temeljem Zakona i posebnih propisa kojim se utvrđuje područno ustrojstvo Republike Hrvatske ulaze u sastav Grada Pakraca kao naselja, su utvrđena građevinska područja naselja. Istovremeno, Planom iz 2007. godine utvrđeno je izdvojeno građevinsko područje turističko - športsko - rekreacijske zone "Ploštine", koje se temeljem zahtjeva Grada Pakraca Izmjenama i dopunama PPUG Pakraca smanjilo za 5,04 ha i istim Planom se utvrdilo kao izdvojeni dio građevinskog područja naselja Ploštine čime se povećalo građevinsko područje tog naselja.

Tablica 13.

Promjene GP naselja kroz izmjene PPUG Pakraca		
Naselje	prema PPUG Pakrac	Prema I i D PPUG Pakrac
Pakrac +IGP povremenog stanovanja ("Pakrac - Fokin put" "Pakrac - 105. Brigade "Pakrac - Sv. Vid" "Sedlar - Šeovica")	387,81+22,00 = 409,81 (4,34 4,53 4,26 8,87)	412,12
Ploštine + IGP turističko - športsko - rekreacijske zone "Ploštine"	17,97 + 7,67 = 25,64	21,09
Prekopakra + IGP povremenog stanovanja "Prekopakra"	88,89 + 5,27 = 94,16	94,25

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Pakraca (SG, br. 8/07 i 2/12)

Tablica 14.

Odnosi izgrađenih i neizgrađenih dijelova GP naselja Grada Pakraca							
naselja	površina GP (ha)						
	ukupna površina GP	izgrađeni dio GP		Broj stanovnika 2011.	PPUG-om procijenjeni broj stanovnika 2015. *	Planirana gustoća naseljenosti (st/ha)	
		ha	%				
NASELJA PREKO 1.000 STANOVNIKA							
1.	Pakrac	412,12	296,78	72,01	4.842	4.445	10,79
2.	Prekopakra	94,25	55,14	58,50	1.066	1.114	11,82
NASELJA OD 500 DO 1.000 STANOVNIKA							
3.	Badljevina	111,88	61,65	55,10	733	671	6,00
NASELJA DO 500 STANOVNIKA							
4.	Batinjani	44,88	22,84	50,89	38	29	0,65
5.	Bjelajci	2,1	1,63	77,62	-	0	-

6.	Branešci	34,40	25,33	73,63	48	19	0,55
7.	Brusnik	8,93	7,34	82,19	19	19	2,13
8.	Bučje	13,84	10,15	73,34	17	4	0,29
9.	"Cicvare"	3,7	2,85	77,03	-	1	0,27
10.	Cikote	19,05	13,17	67,54	7	0	-
11.	Dereza	14,50	12,16	83,86	13	1	0,07
12.	Donja Obrijež	34,38	25,36	73,76	235	224	6,52
13.	Donja Šumetlica	2,65	1,12	42,26	6	0	-
14.	Donji Grahovljani	12,66	5,95	47,00	33	18	1,42
15.	Dragović	34,02	20,27	59,58	64	45	1,32
16.	Glavica	8,72	6,06	69,50	12	1	0,11
17.	Gornja Obrijež	39,39	23,52	59,71	81	65	1,65
18.	Gornja Šumetlica	14,63	10,80	73,82	65	47	3,21
19.	Gornji Grahovljani	9,13	6,04	66,16	8	6	0,66
20.	Jakovci	3,93	1,44	36,64	-	4	1,02
21.	Kapetanovo Polje	13,23	8,53	64,47	35	49	3,7
22.	Koturčić	4,99	3,74	74,95	11	4	0,80
23.	Kraguj	22,35	17,84	79,82	77	111	4,97
24.	Kričke	6,20	4,75	76,61	19	21	3,39
25.	Kusonje	76,98	55,84	72,54	308	230	2,99
26.	"Lipovac"	4,05	4,05	100,00	-	0	-
27.	Mali Banovac	4,62	3,21	69,48	13	11	2,38
28.	Mali Budići	3,52	0,32	9,09	2	3	0,85
29.	Novi Majur	14,11	8,92	63,22	104	140	9,92
30.	Omanovac	30,05	23,20	77,20	147	143	4,76
31.	Ožegovci	26,79	20,37	76,03	34	33	1,23
32.	Ploštine	21,09	15,43	73,16	108	163	7,73
33.	Popovci	6,12	4,80	78,43	10	2	0,33
34.	Prgomelje	4,55	2,95	64,84	1	0	-
35.	Rogulje	8,08	6,99	86,51	3	2	0,25
36.	Srednji Grahovljani	4,82	2,42	50,21	-	4	0,83
37.	Stari Majur	8,30	5,17	62,29	24	17	2,05
38.	Španovica	20,29	12,34	60,82	23	7	0,35
39.	Tisovac	4,53	3,34	73,73	4	4	0,88
40.	Toranj	35,54	22,12	62,24	75	39	1,10
41.	Veliki Banovac	15,28	12,80	83,77	171	205	13,42
42.	Veliki Budići	3,67	2,39	65,12	4	1	0,27
UKUPNO		1258,32	851,12	67,64	8.460	7.900	6,28

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Pakraca (SG, br. 8/07 i 2/12) i DZS 2001. i 2011. god.,
Obrada: Zavod za prostorno uređenje P-SŽ, 2013.

Napomena: *Podatak temeljen samo na prirodnom prirastu stanovništva i saldu migracija

Kao što je već naprijed izvješteno Gradu Pakracu i dalje teritorijalno pripada dio građevinskog područja naselja Barica koje prema ustrojstvu JLS pripada Općini Sirač koja je u sastavu Bjelovarsko-bilogorske županije.

Tablica 15.

GP dijela naselja Barica					
r.b.	naselje	Površina (ha)		Izgrađeni dio	
				ha	%
1.	Barica	A)	0,79	0,45	56,96
		B)	3,00	1,32	44,00
Ukupno:			3,79	1,77	46,70

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Pakraca (SG, br. 8/07 i 2/12)

II.2.3. Društvena infrastruktura

Primaran način ostvarivanja napretka i razvoja ljudskih resursa na nekom prostoru je razvitak društvene infrastrukture odnosno društvenih djelatnosti – javne službe (uprava, pravosuđe, prosvjeta, visoko školstvo i znanost, kultura, zdravstvo, socijalna skrb i sport), te udruge građana, političkih stranaka, vjerskih zajednica i drugih organizacija u svezi s njihovim glavnim obilježjima i svojstvima.

Društvena infrastruktura je zapravo, najvažnija komponenta društvenog standarda, te je u sklopu ovog Izješća dana analiza glavne skupine pojedinih djelatnosti, iako se unutar tih skupina razlikuju brojne podskupine i još brojnije institucije raznih razina, nadležnosti i uslužnosti te njihov utjecaj u prostoru.

• USTANOVE JAVNIH SLUŽBI

Na području Požeško-slavonske županije osigurana je mreža javnih službi koja je u skladu s propisima za sadržaje državne uprave, područne (regionalne) i lokalne samouprave te ostale upravne službe i institucije, prostorne uvjete rada i razvoja. Na isti način osigurane su i potrebe za pravosudne funkcije (sudovi, odvjetništvo, pravobraniteljstvo, policijske uprave, kaznonice, javno bilježničke službe i dr.).

Upravne funkcije odgovaraju političko-teritorijalnom ustroju u zemlji, odnosno organizaciju lokalne uprave i samouprave, a raspoređene su prema zakonskim i podzakonskim aktima od razine države, županije, preko gradova i općina do pojedinih naselja. Na razini županije obavljaju se poslovi državne uprave i poslovi iz samoupravnog djelokruga koji su propisani odgovarajućim zakonima. Za obavljanje poslova državne uprave i regionalne samouprave na području Požeško-slavonske županije ustrojeni su, osim onih smještenih u gradu Požegi i ispostave u središtima gradova Pakraca i Pleternice.

Pravosudne funkcije organizirane su i razmještene u skladu s uspostavljanjem pravosuđa, kao jednog od tri samostalna segmenta hrvatske vlasti, također na temelju zakona i podzakonskih akata i na razini županije, gradova i općina.

Trenutno, na području Požeško-slavonske županije, uspostavljena mreža pravosudnih tijela obuhvaća nadležnost: Županijskog suda u Slavonskom Brodu i Bjelovaru, Županijskog državnog odvjetništva u Slavonskom Brodu i Bjelovaru, Općinskog suda u Požegi i Daruvar sa stalnom službom u Pakracu, Općinskog državnog odvjetništva u Požegi i Bjelovaru sa stalnom službom u Daruvaru, Prekršajnog suda u Požegi i Daruvaru sa stalnom službom u Pakracu, Kazneni zavod.

Policajska uprava Požeško-slavonske županije na području Grada Pakraca obuhvaća Policijsku postaju Pakrac, koja teritorijalno, obuhvaća područje Gradova Pakraca i Lipika zajedno s pripadajućim naseljima.

• DJEČJI VRTIĆI

Programi predškolskog odgoja i obrazovanja te skrbi djece predškolske dobi ostvaruju se u dječjim vrtićima i drugim pravnim osobama koje ostvaruju programe predškolskog odgoja. U Požeško-slavonskoj županiji, prema službenim podacima iz 2013. godine (Upravni odjel za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije, dopis: Klasa: 023-01/13-01/34, Urbroj: 2177/1-07-07/1-13-2 od 25. listopada 2013. za potrebe izrade Izješća o stanju u prostoru Požeško-slavonske županije), djeluje jedan dječji vrtić s četiri područna odjeljenja kojima je osnivač Grad Pakrac.

U nastavku slijedi tablica s popisom dječjih vrtića na području Grada Pakraca:

Tablica 16.

Dječji vrtići na području Grada Pakraca				
Broj	Naziv vrtića	Sjedište	Adresa	Osnivač
1.	DJEČJI VRTIĆ "MASLAČAK"	Pakrac	Matrice hrvatske bb, Pakrac	Grad Pakrac
1.1	Dječji vrtić "Maslačak" - područni vrtić, Prekopakra	Prekopakra	Ante Starčevića bb, Prekopakra	
1.2	Dječji vrtić "Maslačak" - područni vrtić, Badljevina	Badljevina	u prostoru Područne OŠ, Vladimira Nazora 1, Badljevina	
1.3	Dječji vrtić "Maslačak" - područni vrtić, Donja Obrijež	Badljevina	u prostoru Područne OŠ, Donja Obrijež bb, Badljevina	
1.4	Dječji vrtić "Maslačak" - područni vrtić, Kalvarija	Pakrac	Kalvarija bb, Pakrac	

Izvor: Upravni odjel za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije, 2013.

• OSNOVNE ŠKOLE

Prema podacima Upravnog odjela za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije, osnovnoškolsko obrazovanje na području Grada Pakraca u prethodnom razdoblju provodilo se u 1 osnovnoj školi (1 matična i 3 područne škole), s ukupno 739 učenika u školskoj godini 2012./13.

U nastavku slijedi tabelarni prikaz osnovnih škola na području Grada Pakraca prema podacima Upravnog odjela za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije:

Tablica 17.

Osnovne škole na području Grada Pakraca								
r.b	Osnovna škola	Osnivač	Broj učenika				Broj područnih škola	Prosječna starost škole (u godinama)
			2009./10.	2010./11.	2011./12.	2012./13.		
1.	OŠ "Braće Radića", Pakrac	P-SŽ	771	763	748	739	3 (Badljevine, Prekopakra, Donja Obrijež)	31

Izvor: Upravni odjel za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije, 2013.

Iz prethodne tablice, vidljiva je tendencija konstantnog pada broja djece kroz posljednje četiri akademske godine.

U proteklom je razdoblju na području Grada Pakraca od građevina namjenjena školskom obrazovanju izgrađena je sportska dvorana u Pakracu.

• SREDNJE ŠKOLE

Na području Grada Pakraca djeluje jedna srednja škola s ukupno 521 učenikom u školskoj godini 2012./13.

Tablica 18.

Srednja škola na području Grada Pakraca							
R.b.	Srednja škola	Osnivač	Broj učenika				Prosječna starost škole (u godinama)
			2009./10.	2010./11.	2011./12.	2012./13.	
5.	Srednja škola, Pakrac	P-SŽ	595	577	558	521	12

Izvor: Upravni odjel za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije

Značajni projekti koji se odnose na srednje škole je izgradnja nove srednje škole u gradu Pakracu.

• GLAZBENA ŠKOLA

Osim redovnih osnovnih i srednje škole, na području Grada Pakraca funkcionira i Osnovna glazbena škola Pakrac čiji je osnivač Grad Pakrac.

Tablica 19.

Glazbena škola Grada Pakraca							
R.b.	Srednja škola	Osnivač	Broj učenika				Prosječna starost škole (u godinama)
			2009./10.	2010./11.	2011./12.	2012./13.	
2.	Osnovna glazbena škola Pakrac	Grad Pakrac	81	123	128	121	200

Izvor: Upravni odjel za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije

Osnovna glazbena škola Pakrac osnovana je 1996. godine kao podružnica Pučkog otvorenog učilišta Pakrac. Bila je prva glazbena škola osnovana odlukom Ministarstva prosvjete i športa, a

nakon završetka domovinskog rata. Škola obuhvaća područja gradova Lipika i Pakraca sa okolnim mjestima.

U Školi su uvedeni: glazbeni vrtić, predškolski glazbeni odgoj, te instrumenti: gitara, flauta, glasovir, tambura, harmonika, violina, klarinet i horna.

2003. godine Osnovna glazbena škola Pakrac seli u obnovljenu i restauriranu zgradu, devastiranu tijekom Domovinskog rata, koja je od davnog 18./ 19. soljeća pripadala vlastelinskom kompleksu Janković i vodi se kao zaštićeno kulturno dobro.

Današnje potrebe Škole su dovršetak opremanja zgrade - prvenstveno koncertne dvorane, ali i nekoliko učionica za individualnu nastavu.

• UČENIČKI DOMOVI

Na području Grada Pakraca u funkciji je učenički dom za smještaj i prehranu učenika srednjih škola u sastavu Srednje škole Pakrac. Djeluje kao ustanova na dvije lokacije: zgrada djevojačkog doma i zgrada mješovitog doma na međusobnoj udaljenosti od jednog kilometra.

Učenički dom dio je sastava srednjoškolskog odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske. Namjenjen je učenicima koji se školuju za raznovrsna zanimanja izvan mjesta stalnog prebivališta. Domska djelatnost dio je djelatnosti srednjeg školstva i s njom je programski povezana.

Osnovna djelatnost doma je ostvarivanje programa odgojno-obrazovnog rada, smještaja i prehrana učenika, ostvarivanje kulturne i umjetničke aktivnosti učenika, organiziranje kreativnog korištenja slobodnog vremena i skrb o psihofizičkom zdravlju učenika.

Odgojno obrazovni proces realizira se kroz rad 7 odgojnih skupina, kroz izborne programe, posebne programe i programe obogaćivanja života. Kapacitet Učeničkog doma Srednje škole Pakrac iznosi 156 kreveta. Od toga je 112 ženskih mjesta i 44 muška. U zgradi djevojačkog doma smještene su 72 djevojke, a u zgradi mješovitog doma 40 djevojaka i 44 mladića.

Dom je obnovljen početkom 1997./98. školske godine i opremljen odgovarajućim minimalnim standardima. Postoji potreba za izgradnjom novog učeničkog doma, te dogradnjom škole, čime bi se podigao standard učenika u smještaju i nastavnom procesu: nastava bi se odvijala u jednoj smjeni, a učenici u domu bili bi smješteni u jednoj zgradi (trenutno su učenički domovi jedan od drugog udaljeni kilometar).

• USTANOVE KULTURE I SPORTA

Mreža ustanova za kulturu, informiranje i tjelesnu kulturu obuhvaća knjižnice, kazališta, kinematografe, muzeje, javne glazbene ustanove, otvorena ili pučka učilišta, arhive, javna glasila – televizijske i radio postaje, izdavačke ustanove, umjetničke organizacije, informativne službe, zajednice i udruge tehničke kulture i dr.

Na području Grada Pakraca od ustanova kulture djeluju Samostalna narodna knjižnica i čitaonica Pakrac i Pučko otvoreno učilište Pakrac.

Grad Pakrac također, potiče razvoj javnih potreba u sportu te izgradnju i održavanje sportskih objekata i drugih sadržaja i nekretnina za potrebe sporta, rekreacije, zabave i odmora stanovnika i drugih korisnika.

Na području Grada Pakraca djeluju mnoge sportske udruge i klubovi u desetak grana sporta (nogomet, rukomet, kuglanje, šah, ribolov, moto – sport, biciklizam, planinarenje, streličarstvo, jahanje, skijanje i sanjkanje i dr).

Prema podacima iz PPUG Pakraca na području grada Pakraca, građevine športa i rekreacije otvoreni i zatvoreni sportski tereni-zastupljeni su u sljedećim naseljima:

Tablica 20.

POSTOJEĆI OTVORENI I ZATVORENI ŠPORTSKI OBJEKTI				
Red.br.	Vrsta objekta	Naselje/zona	Površina m ²	Broj jedinica
1.	Sportska dvorana	Pakrac	3.000	1
2.	Nogometno igralište	Pakrac	20.000	1
		Pakrac - Matkovac	7.700	1
		Badljevina	7.700	1
		Donja Obrijež	7.700	1
3.	Rukometno igralište	Pakrac	7.500	5
		Prekopakra	1.500	1
		Badljevina	1.500	1
		Bučje	1.500	1
4.	Košarkaško igralište	Pakrac	2.000	4
5.	Odbojkaško igralište	Pakrac	1.250	5
		Pakrac - Matkovac	250	1
6.	Zatvoreni bazeni	-	-	-
7.	Otvoreni bazeni	-	-	-
8.	Teniski tereni	-	-	-
9.	Zračne streljane	-	-	-
10.	Ostale streljane	-	-	-
11.	Kuglanje	Pakrac	600 (6 staza)	2
		Ploštine	200 (2 staze)	1
12.	Klizališta	-	-	-
13.	Atletika	Pakrac	u sklopu stadiona	1
14.	Ostali zatvoreni sadržaji	-	-	-
15.	Ostali otvoreni sadržaji: - Paint ball - Brdski biciklizam - Sportski ribolov - Mali nogomet	Pakrac – Matkovac	10.000	1
		Omanovac	10,00 km	1
		Pakrac – Matkovac	10.000	1
		Pakrac	1.500	1
		Ploštine	1.500	1
		Veliki Banovac	1.500	1
16.	Bočalište	Pakrac	100	1
17.	Skijalište	Omanovac	1.500	1

Izvor : PPUG Pakrac ("Sužbeni glasnik Grada Pakraca", br 8/07 i 2/12.).

U prethodnom vremenu u Pakracu izgrađena je nova školska sportska dvorana.

• ZDRAVSTVENE USTANOVE

Od zdravstvenih ustanova u Gradu Pakracu djeluje

- Dom zdravlja Požeško-slavonske županije,
- Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije,
- Zavod za hitnu medicinu Požeško-slavonske županije,
- Opća županijska bolnica Pakrac,
- Ljekarne na području Grada Pakraca.

Dom zdravlja Požeško-slavonske županije provodi djelatnost primarne zdravstvene zaštite (ambulanta opće medicine, ginekologije, pedijatrije i zubne ambulante), te specijalističke konzilijarne zdravstvene zaštite (ambulanta ortodoncija). Mrežom javne zdravstvene službe (NN 101/12 i 31/13) Ministarstvo zdravlja odredilo je potreban broj timova primarne i specijalističko zdravstvene djelatnosti za području Grada Pakraca:

Tablica 21.

Mreža timova u pojedinim djelatnostima na razini primarne zdravstvene djelatnosti u Gradu Pakracu	
Djelatnost	Broj timova
Opća/obiteljska medicina	5
Zdravstvena zaštita predškolske djece	1
Dentalna zdravstvena zaštita	4
Zdravstvena zaštita žena	1
Medicinsko-biokemijski laboratorij	1
Zdravstvena njega u kući	3
Medicina rada	0

Izvor: Mreža javne zdravstvene službe (NN 101/12 i 31/13), Ministarstvo zdravlja

Prema podacima Upravnog odjela za društvene djelatnosti u nastavku je tabelarno dano izvješće o popunjenosti mreže od strane Doma zdravlja (zaposlenici) te stanje popunjenosti mreže javne zdravstvene službe u 2012. Godini na području Grada Pakraca:

Tablica 22.

Popunjenost mreže od strane Doma zdravlja (zaposlenici)	
Djelatnost	Broj timova
Opća/obiteljska medicina	2
Zdravstvena zaštita predškolske djece	1
Dentalna zdravstvena zaštita	0
Zdravstvena zaštita žena	1
Medicinsko-biokemijski laboratorij	0
Zdravstvena njega u kući	2
Medicina rada	0

Izvor: Upravni odjel za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije

Tablica 23.

Nepopunjenost mjesta u mreži u 2012. godini	
Djelatnost	Broj timova
Opća/obiteljska medicina	1
Zdravstvena zaštita predškolske djece	0
Dentalna zdravstvena zaštita	1
Zdravstvena zaštita žena	0
Medicinsko-biokemijski laboratorij	0
Zdravstvena njega u kući	1
Medicina rada	0

Izvor: Upravni odjel za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije

Zavod za javno zdravstvo na području Požeško-slavonske županije, osim u Požegi, svoju djelatnost obavlja u **Pakracu**. U oba grada djeluje epidemiološki odjel, dok su sve ostale službe Zavoda (služba školske medicine, služba mikrobiologije, služba prevencije ovisnost, služba socijalne medicine, mikrobiološki i ekološki laboratoriji, antirabična ambulanta, služba DDD /dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije/) smještene u gradu Požegi.

Zavod za hitnu medicinu Požeško-slavonske županije osnovan je 01. listopada 2011.godine. Rad službe organiziran je tako da u Gradu Požegi rade dva TIM-a (TIM1 - liječnik, medicinski tehničar i vozač/medicinski tehničar i TIM 2 - 2 medicinska tehničara), u Gradu Pakracu jedan TIM (TIM 2 - identičnog sastava kao u Požegi) gdje još djeluje i Dežurstvo, dok se područja Čaglina, Kutjeva i Poljane pokrivaju pripravnošću liječnika na tim područjima. Zavod za hitnu medicinu u okviru zdravstvene djelatnosti obavlja:

- provodi mjere hitne medicine na području Požeško-slavonske županije,
- osigurava suradnju u pružanju hitne medicine sa susjednim jedinicama područne (regionalne) samouprave,
- organizira i osigurava popunjavanje mreže timova na području Požeško-slavonske županije,
- osigurava provedbu utvrđenih standarda opreme, vozila te vizualnog identiteta vozila i zdravstvenih radnika,
- provodi standarde hitne medicine za hitni medicinski prijevoz cestom, a standarde za hitni medicinski prijevoz zrakom i vodom provodi u suradnji s Hrvatskim zavodom za hitnu medicinu,
- osigurava provedbu standarda kvalitete rada te predlaže Hrvatskom zavodu za hitnu medicinu mjere potrebne za poboljšanje postojećih standarda kvalitete rada i opremljenosti,
- sudjeluje u planiranju i provedbi obrazovanja zdravstvenih radnika, provodi stručna i znanstvena istraživanja iz područja hitne medicine u suradnji s Hrvatskim zavodom za hitnu medicinu,
- provodi aktivnosti u cilju uspostave informatizacije sustava hitne medicine,
- prikuplja podatke i vodi registre iz područja hitne medicine u suradnji s hrvatskim zavodom za hitnu medicinu,
- planira, organizira i sudjeluje u obrazovanju stanovništva iz područja hitne medicine na svom području,
- surađuje s drugim zdravstvenim ustanovama i zdravstvenim radnicima u provedbi liječenja i dijagnostike bolesti,
- planira i sudjeluje u izradi i provedbi pojedinih projekata zdravstvene zaštite u izvanrednim prilikama i koordinaciji s Hrvatskim zavodom za hitnu medicinu, te
- obavlja i druge poslove iz područja hitne medicine za potrebe Požeško-slavonske županije.

Opća županijska bolnica Pakrac je osnovana 1996. godine kao sljednica diobe Medicinskog centra Pakrac na Dom zdravlja Pakrac i Opću županijsku bolnicu Pakrac.

Bolnica ima ugovorenih 115 kreveta u četiri osnovna bolnička odjela u kojima je zaposleno ukupno 266 radnika, od čega 33 liječnika, te 9 specijalizanata.

Pakračkoj bolnici gravitira stanovništvo triju županija (gledajući sa stanovišta pružanja zdravstvenih usluga 42% se odnosi na stanovnike Požeško-slavonske županije, 32% Bjelovarsko-bilogorske, 22% Sisačko-moslavačke, a 4% su ostale županije.

Kad je riječ o sudjelovanju Bolnice u srednjoškolskom obrazovanju, Zdravstveno veleučilište Zagreb od 2012. godine u Pakracu provodi izdvojeni stručni studij fizioterapije, a uskoro bi trebao pokrenuti i izdvojeni stručni studij sestrinstva.

Bolnica svoju djelatnost uglavnom obavlja u glavnoj zgradi, u kojoj se trenutno obavljaju radovi uređenja objedinjenog hitnog bolničkog prijema. U planu je uređenje potkrovlja glavne zgrade u koje će se smjestiti Uprava Bolnice. U posebnoj se zgradi nalazi Jedinica samostalne djelatnosti patologije, koja je djelomično obnovljena. Tehnička služba s pripadajućim skladištem također se nalazi u zasebnoj zgradi koja je u derutnom stanju.

2007. godine u suradnji s matičnim Ministarstvom obnovljena je zgrada bolničke kuhinje i praonice rublja. 2011. godine obnovljena je zgrada kotlovnice uz koju se nalazi zgrada kisikane.

Na samom ulazu nalazi se porta koja se sastoji od jedne prostorije i koja se ne koristi. Bolnica u vlasništvu ima i zgradu koju iznajmljuje, a u koju je smještena privatna ljekarna, te gornji kat zgrade u kojemu se nalazi Dom zdravlja.

Osim uređenja potkrovlja, Bolnica ima u planu izgraditi i urediti još jedno parkiralište.

Ljekarne na području Grada Pakraca svoju djelatnost obavljaju u okviru primarne razine zdravstvene zaštite u sklopu mreže javne zdravstvene službe osiguravajući na taj način opskrbu građana lijekovima koji se izdaju na recept, OTC preparatima, uvoznim lijekovima, medicinskim proizvodima, ortopedskim pomagalicama, galenskim i magistralnim pripravcima, te kozmetičkim preparatima.

U nastavku tabelarno je dan popis ljekarni na području Grada Pakraca:

Tablica 24.

Ljekarne na području Grada Pakraca			
r.b	Ljekarna	Sjedište	Adresa
1.	OPĆA ŽUPANIJSKA BOLNICA	Pakrac	BOLNIČKA 68
2.	ZU LJEKARNA PROHASKA TOME	Pakrac	HRVATSKIH VELIKANA 9

Obrađeno: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, 2013.

• SOCIJALNA SKRB

Visoka razina osjetljivosti društva prema potrebama najslabijih (starih, nemoćnih, osoba s invaliditetom, osoba bez dostatnih sredstava za uzdržavanje...) najbolje je vidljiva kroz

organizaciju i pružanje usluga unutar sustava socijalne skrbi. Požeško-slavonska županija ima razvijenu mrežu ustanova socijalne skrbi, no za zadovoljavanje potreba stanovništva koje stari mora se kontinuirano ulagati daljnji razvoj.

Centar za socijalnu skrb-Pakrac mjesno je nadležan za područje gradova Pakraca i Lipika u kojima živi oko 14.630 stanovnika (prema popisu stanovnika 2011. godine).

Kao i Centar za socijalnu skrb Požega tako i poslovni prostor Centra za socijalnu skrb Pakrac ne ispunjava uvjete propisane posebnim Zakonima i propisima koji se odnose na uvjete glede prostora, opreme i potrebnih stručnih i drugih radnika centra za socijalnu skrb i podružnice te bi njega trebalo adekvatno prilagoditi potrebama korisnika.

II.3. GOSPODARSKE DJELATNOSTI

II.3.1. Gospodarski pokazatelji

Indeks razvijenosti

Jedan od važnijih pokazatelja ukupne razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je ocjenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti. Sukladno odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (Narodne novine 89/10), koju je donijela Vlada Republike Hrvatske, a na temelju Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09), jedinice lokalne samouprave razvrstane su prema indeksu razvijenosti u stupnjeve razvijenosti skupine I.(<50%), II.(50-75%), III.(75-100%), IV.(100-125%) i V. (>125%), a jedinice područne (regionalne) samouprave u stupnjeve razvijenosti skupine I.(<75%), II.(75-100%), III.(100-125%) i IV. (>125%). Indeks razvijenosti, sukladno Uredbi o indeksu razvijenosti (Narodne novine 63/10) izračunava se na temelju:

- stope nezaposlenosti,
- dohotka po zaposlenom,
- proračunskih prihoda jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave,
- općeg kretanja stanovništva i
- stope obrazovanosti.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije dostavilo je, za potrebe izrade ovog Izvešća (dopis Klasa: 350-05/12-01/129, Urbroj: 538-05-1/0196-13-237 od 15. studenog 2013.), podatke o vrijednostima indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti za Grad Pakrac. U nastavku je prikazana dostavljena tablica, a zatim i tabelarni prikaz stupnja razvijenosti gradova i općina na području Požeško-slavonske županije.

Tablica 25.

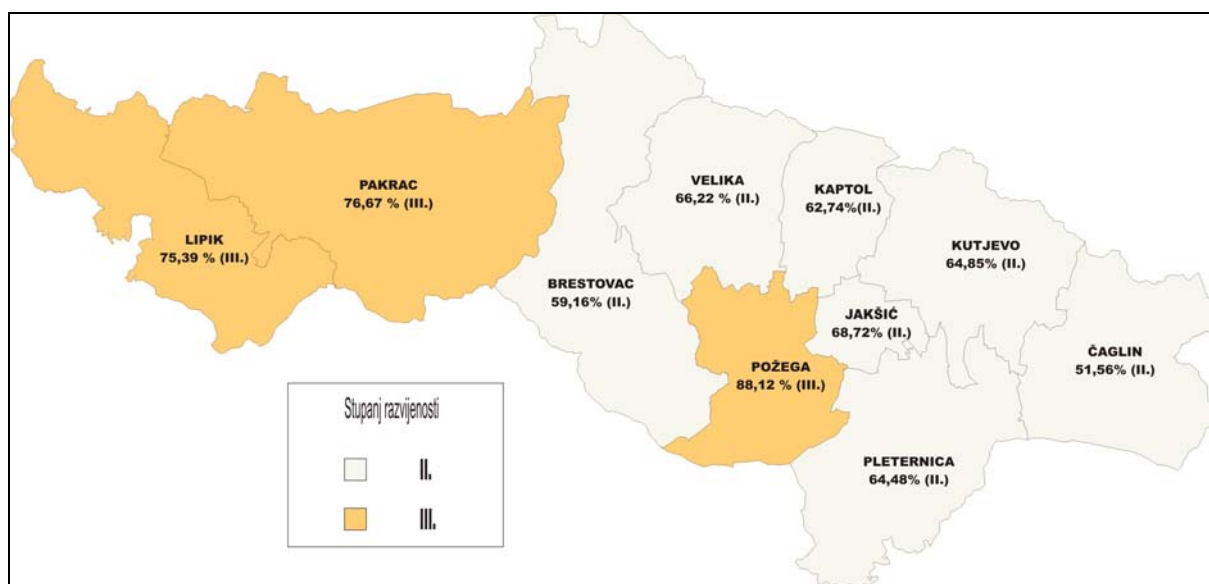
JLS		Grad Pakrac - Ocjenjivanje i razvrstavanje JLS prema razvijenosti										Indeks razvijenosti i skupine	
		Vrijednosti osnovnih pokazatelja					Vrijednosti standardiziranih pokazatelja u odnosu na nacionalni prosjek					Indeks razvijenosti	Skupine
Županija		Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu 16-65 godina	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu 16-65 godina	Indeks razvijenosti	Skupine
		2006.-2008.	2006.-2008.	2006.-2008.	2001.-1991.	2001.	2006.-2008.	2006.-2008.	2006.-2008.	2001.-1991.	2001.	2001.	III.
Pakrac	Požeško-slavonska	24.470	1.060	15,5%	56,1	58,2%	90,57%	28,8%	97,0%	55,2%	82,4%	76,67%	75-100%
	Republika Hrvatska	26.280	3.295	13,8%	93,9	67,3%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
max.		39.687	42.379	69,6%	188,7	85,0%							
min.		7.267	156	1,4%	9,4	15,3%							

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije (dopis Klasa: 350-05/12-01/129, Urbroj: 538-05-1/0196-13-237 od 15. studenog 2013.)

Tablica 26.

Stupanj i indeks razvijenosti jedinica lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije			
JLS	Indeks razvijenosti	Prema RH	Skupina
BRESTOVAC	59,16%	50-75%	II.
ČAGLIN	51,56%	50-75%	II.
JAKŠIĆ	68,72%	50-75%	II.
KAPTOL	62,74%	50-75%	II.
KUTJEVO	64,85%	50-75%	II.
LIPIK	75,39%	75-100%	III.
PAKRAC	76,67%	75-100%	III.
PLETERNICA	64,48%	50-75%	II.
POŽEGA	88,12%	75-100%	III.
VELIKA	66,22%	50-75%	II.

Izvor: Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti ("Narodne novine", broj 89/10).

Slika 12.: Stupanj i indeks razvijenosti jedinica lokalne samouprave na području Požeško-slavonske županije;

Izvor: Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti ("Narodne novine", broj 89/10); GIS obrada: Zavod za prostorno uređenje, 2013.

Požeško-slavonska županija jedna je od gospodarski najslabije razvijenih županija u Republici Hrvatskoj s indeksom razvijenosti <75% prosjeka Države, što je svrstava u I. skupinu razvijenosti zajedno sa Sisačko-moslavačkom županijom, Karlovačkom županijom, Koprivničko-križevačkom županijom, Bjelovarsko-bilogorskom županijom, Ličko-senjskom županijom, Virovitičko-podravskom županijom, Brodsko-posavskom županijom, Osječko-baranjskom, Šibensko-kninskom županijom i Vukovarsko-srijemskom županijom. Međutim, prema indeksima razvijenosti pojedinih jedinica lokalne samouprave danim u tablici, Grad Pakrac je s indeksom 76,67% uvršten u III. skupinu razvijenosti (prema RH 75-100%) zajedno s gradovima Požegom i Lipikom.

Područje Grada Pakraca, sukladno Zakonu o područjima od posebne državne skrbi (Narodne novine 86/08 i 57/11), kao područje zahvaćeno Domovinskim ratom, u cijelosti pripada drugoj skupini područja posebne državne skrbi. Područja posebne državne skrbi utvrđuju se radi

postizanja što ravnomjernijeg razvitka svih podruća, poticanja demografskog i gospodarskog napretka, završetka programa obnove, povratka prijeratnog stanovništva, stambenog zbrinjavanja. Obnova ratom zahvaćenih podruća obuhvaća kompletnu revitalizaciju naselja (obnovu gospodarstva, demografskog, stambenog, infrastrukturnog, društvenog i prostornog razvoja, zaštitu prostornih vrijednosti, obnovu kulturnog identiteta, te sanaciju ugroženih dobara kao što su voda, tlo, vegetacija, spomeničke cjeline i dr.).

Gospodarska kretanja

Stagnacija gospodarstva, pogotovo proizvodnih djelatnosti, odrazila se bitno na prostornu raspoređenost gospodarskih djelatnosti. Promjene koje su se događale uslijed ratnih stradanja imala su odraza uništavanje urbanih i ruralnih krajolika, a potrebna obnova, privatizacija, globalizacija, tržišno gospodarstvo utjecale su na pad industrijske proizvodnje i kao posljedicu zatvaranje značajnog dijela industrijskih djelatnosti. Učinci svjetske financijske krize započete 2008. godine pretili su se i na gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj. Sve to utjecalo je na pad bruto domaćeg proizvoda koji se temeljio na padu osobne potrošnje i investicijama. Pad osobne proizvodnje rezultat je pada proizvodnje što je uzrokovalo smanjenje broja zaposlenih, smanjenje primanja (smanjena masa neto plaća i realno smanjenje prosječne mjesečne neto plaće), pada kupovne moći stanovništva te smanjenja prometa u trgovinama na malo. Pad investicija u fiksni kapital su također utjecale na smanjenje bruto domaćeg proizvoda. Tako je bruto domaći proizvod na području Źupanije 2008. godine iznosio 6.750 EUR-a ili 63,2% RH, 2009. godine 6.229 EUR-a ili 61,6% RH, u 2010. godini 6.053 EUR-a ili 60,2% RH iz čega je vidljivo da ima stalnu tendenciju padanja. Kupovna moć stanovništva - dohodak nakon oporezivanja (neto plaća, mirovine, dohodak obrtnika i slobodnih profesija/ ukupan broj stanovnika), prema zadnjim dostupnim podacima iz 2010. godine, iskazano kroz mjesečne neto primitke po stanovniku na području Źupanije iznosi 1.609 kuna i niži je za 23,7% od hrvatskog prosjeka (u RH 2.110 kuna). Gospodarska kretanja svih ovih godina karakterizira politika relativne stabilnosti tečaja i stabilnosti cijena koje su ipak porasle. Smanjenje gospodarske aktivnosti primarno je posljedica smanjenja unutrašnje potražnje zbog pada kupovne moći stanovništva. U nastavku je dan tabelarni prikaz zaposlenih u pravnim osobama u Gradu Pakracu, prema prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, verzija 2007.

Tablica 27.

ZAPOSLENI U PRAVNIM OSOBAMA U GRADU PAKRACU (prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, verzija 2007.)										
djelatnost		stanje 31. ožujka 2009.		stanje 31. ožujka 2010.		stanje 31. ožujka 2011.		stanje 31. ožujka 2012.		Indeks 2012./2009.
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	45	2,78	43	2,79	42	2,75	42	2,90	0,93
B	Rudarstvo i vađenje	9	0,56	6	0,39	6	0,39	6	0,41	0,67
C	Prerađivačka industrija	291	17,99	361	23,43	381	24,96	377	26,05	1,30
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	-	-	-	-	-	-	-	-	-
E	Opskrba vodom; uklanjanje	53	3,28	54	3,50	52	3,41	53	3,66	1

	otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša									
F	Građevinarstvo	216	13,35	126	8,18	94	6,16	77	5,32	0,36
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	133	8,22	126	8,18	106	6,95	95	6,57	0,71
H	Prijevoz i skladištenje	50	3,09	24	1,56	30	1,97	29	2,00	0,58
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	11	0,68	11	0,71	2	0,13	-	-	-
J	Informacije i komunikacije	8	0,49	8	0,52	8	0,52	7	0,48	0,88
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	19	1,17	18	1,18	18	1,18	16	1,11	0,84
L	Poslovanje nekretninama	3	0,19	3	0,19	3	0,20	-	-	-
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	45	2,78	37	2,40	37	2,42	39	2,70	0,87
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3	0,19	2	0,13	2	0,13	3	0,21	1
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	157	9,70	160	10,38	160	10,49	142	9,81	0,90
P	Obrazovanje	213	13,16	210	13,63	227	14,88	228	15,76	1,07
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	331	20,46	323	20,96	333	21,82	305	21,08	0,92
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	9	0,26	9	0,58	9	0,59	7	0,48	0,78
S	Ostale uslužne djelatnosti	22	1,36	20	1,30	16	1,05	21	1,45	0,95
GRAD PAKRAC UKUPNO		1.618	100,00	1.541	100,00	1.526	100,00	1.447	100,00	0,89

Izvor: - Statističko izvješće 1419 - Zaposlenost i plaće u 2009., Zagreb, 2010., Državni zavod za statistiku RH
 - Statističko izvješće 1449 - Zaposlenost i plaće u 2010., Zagreb, 2011., Državni zavod za statistiku RH
 - Statističko izvješće 1476 - Zaposlenost i plaće u 2011., Zagreb, 2012., Državni zavod za statistiku RH

Najveći udio zaposlenih u Gradu Pakracu je u prerađivačkoj industriji (26,05 % zaposlenih) i djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (21,08 % zaposlenih), pri čemu je u proteklom razdoblju broj zaposlenih u prerađivačkoj industriji porastao za 86 radnih mjesta, dok je broj zaposlenih u zdravstvenoj i socijalnoj djelatnosti smanjen za 26 radnih mjesta.

Ukupno je u proteklom razdoblju broj zaposlenih na području Grada Pakraca smanjen za 171 radno mjesto.

Prema podacima navedenim u „Strategiji razvoja Grada Pakraca 2013. – 2020.“ (Izvor: <http://or.minpo.hr/pretraga> i <http://www1.biznet.hr/HgkWeb/do/advsearch/results> - dana 28.05.2013.), Grad Pakrac ima 106 registriranih obrta te 63 trgovačka društva iz čega se može zaključiti da je Grad Pakrac pretežito orijentiran na obrte odnosno malo poduzetništvo. Prema podacima Obrtničke komore Požeško-slavonske županije najviše obrta djeluje u području ostalih uslužnih djelatnosti (računalne i srodne djelatnosti, prevoditeljska djelatnost, staklar, održavanje i popravak motornih vozila, rezanje oblikovanje i obrada kamena, obrada i prevlačenje metala, ostale rekreacijske djelatnosti, računovodstveni, knjigovodstveni i revizijski poslovi, pranje i poliranje motornih vozila, iznajmljivanje i upravljanje nekretninama), točnije čak njih 50%, a slijede trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (15,09%), djelatnost pružanja smještaja te djelatnost pripreme i usluživanja hrane (13,20%). Struktura obrtnika grada Pakraca po djelatnostima prikazana je u tablici ispod.

Tablica 28

Prikaz obrtnika Grada Pakraca po djelatnostima		
DJELATNOST		Broj obrta
Šifra	Naziv	
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	7
B	Rudarstvo i vađenje	0
C	Prerađivačka industrija	7
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0
F	Građevinarstvo	9
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	16
H	Prijevoz i skladištenje	
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	14
J	Informacije i komunikacije	0
L	Poslovanje nekretninama	0
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	0
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0
P	Obrazovanje	0
S	Ostale uslužne djelatnosti	53
Ukupno		106

Izvor: „Strategiji razvoja Grada Pakraca 2013. – 2020.“ - <http://or.minpo.hr/pretraga> i <http://www1.biznet.hr/HgkWeb/do/advsearch/results> -2013.),

Prema podacima HGK Požega najviše trgovačkih društava djeluje u području građevinarstva, trgovine na veliko i malo; popravak vozila i motocikala te u prerađivačkoj industriji. Trgovačka društva u navedenim djelatnostima čine ukupno 50,8% svih trgovačkih društava na području Grada. Trgovačka društva koja se bave prerađivačkom industrijom zapošljavaju najveći broj radnika (56,32%) od svih trgovačkih društava na području Pakraca. Također, na području Pakraca nije registrirano ni jedno srednje ni veliko poduzeće već su sva poduzeća, prema kriteriju veličine, mala poduzeća što je tabelarno prikazano kako slijedi.

Tablica 29.

Prikaz trgovačkih društava Grada Pakraca										
djelatnost		Broj tvrtki			Broj zaposlenih			stanje 31. ožujka 2012. Indeks 2012./2009.		
		Malo	Srednje	Veliko	Malo	Srednje	Veliko	Malo	Srednje	Veliko
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2	0	0	1	0	0	1	0	0
B	Rudarstvo i vađenje	1	0	0	7	0	0	7	0	0
C	Prerađivačka industrija	10	0	0	375	0	0	352	0	0
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	0	0	7	0	0	7	0	0
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2	0	0	54	0	0	53	0	0
F	Građevinarstvo	11	0	0	106	0	0	103	0	0
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	11	0	0	42	0	0	41	0	0
H	Prijevoz i skladištenje	2	0	0	1	0	0	1	0	0
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	5	0	0	6	0	0	6	0	0
J	Informacije i komunikacije	3	0	0	5	0	0	5	0	0
L	Poslovanje nekretninama	1	0	0	3	0	0	3	0	0
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	8	0	0	37	0	0	36	0	0
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1	0	0	1	0	0	1	0	0
P	Obrazovanje	2	0	0	7	0	0	6	0	0
S	Ostale uslužne djelatnosti	3	0	0	3	0	0	3	0	0
GRAD PAKRAC UKUPNO		63	0	0	655	0	0	625	0	0

Izvor: „Strategiji razvoja Grada Pakraca 2013. – 2020.“, Evidencija HGK, 2013.

Nastavno, potrebno je naglasiti da su ekonomski pokazatelji trgovačkih društva na području Grada Pakraca u 2012. prilično loši što pokazuju podatak ostvarenog gubitka (7.040.265,00 kn) četiri puta većeg od ostvarene dobiti (1.796.824,00 kn). Naime, trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, građevinarstvo i prerađivačka industrija ostvarili su 79,48% ukupne dobiti dok su građevina, prerađivačka industrija te rudarstvo i vađenje ostvarili su 80,87% ukupnog gubitka. Najvećiprihodi prema podacima za 2012. godinu ostvareni su u prerađivačkoj industriji, djelatnosti opskrbe vodom; uklanjanja otpadnih voda, gospodarenja otpadom te djelatnosti sanacije okoliša i trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala. Navedene su djelatnosti ostvarile 72,72% ukupnih prihoda, ali i 80,72% ukupnih rashoda trgovačkih društava s područja Grada Pakraca u 2012. godini.

Potrebno je naglasiti da na području Grada Pakrac, uz poljoprivredu i turizam, jedan od glavnih generatora gospodarskog razvoja predstavlja prerađivačka industrija. Prerađivački sektor u gradu Pakracu zapošljava preko 50% zaposlenih u trgovačkim društvima te generira 30% ukupnih prihoda trgovačkih društava. Najznačajniji podsektori prerađivačke industrije na području Grada Pakraca su prerada drva i proizvoda od drva i pluta, proizvodnja električne opreme, metalna industrija i proizvodnja igra i igraćaka. Usprkos relativno visokim prihodima prerađivačkog sektora prema podacima HGK poduzeća iz navedenog sektora ostvarila su , kao što je i izvješteno, u 2012. godini i značajne gubitke.

Za potrebe odvijanja gospodarskih djelatnosti, na području grada Pakraca, PPUG-om Pakraca ("Službeni glasnik Grada Pakraca", broj 8/07 i 2/12) planira se uređenje osam izdvojenih građevinskih područja gospodarskih zona, i to:

Tablica 30.

Izdvojena građevinska područja gospodarske namjene				
naselja		Površine (ha)		
		ukup.	izgrađeno	
			ha	%
1.	"Pakrac 5"	17,59	0	0
2.	„Kusonje“	24,69	0	0
3.	"Badljevina"	13,84	0	0
4.	"Donja Obrijež"	12,58	0	0
5.	"Gornja Obrijež"	5,29	1	18,90
6.	"Ploštine"	3,72	0	0
7.	"Prekopakra "	0,83	0,34	40,96
8.	"Španovica"	3,60	2,30	63,89
Ukupno:		82,14	3,64	4,43

Izvor: PPUG Pakrac ("Službeni glasnik Grada Pakraca", broj 8/07 i 2/12)

Razvoj poduzetništva

Za razvoj gospodarstva značajan je razvoj poduzetništva što zahtjeva potporu institucija za razvoj istih. Zadaća potpornih institucija za razvoj poduzetništva je stvaranje povoljne poduzetničke klime i poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva kroz pružanje poslovnih i drugih usluga u

svim fazama razvoja i rasta poduzeća (npr. osiguravanje poslovnog prostora) te na taj način sudjelovanje u gospodarskom razvoju područja i smanjenju nezaposlenosti u regiji. Na području Grada Pakraca uz gradski Odsjek za gospodarstvo, proračun i financije nositelj razvoja poduzetništva je i Poduzetnički centar Pakrac (PCP).

Poduzetnički centar Pakrac d.o.o. osnovao je 2000. godine kao društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) u sklopu lokalnog programa poticanja poduzetništva. PCP u svom organizacijskom ustroju ima 5 organizacijskih odjela: Razvojno projektni odjel, Knjigovodstveni odjel, Poduzetnički inkubator, Gradsku športsku dvoranu i Gradsku tržnicu. Cilj Centra je da kroz svoju djelatnost ima vodeću ulogu u gospodarskom razvoju i poticanju poduzetništva, kako na lokalnom tako i na regionalnom nivou. Uz poticanje poduzetništva PCP se bavi i privlačenjem stranih ulagača koji su u potrazi za povoljnim mogućnostima ulaganja na području Hrvatske. Princip rada PCP-a temelji se na aktivnostima koje poduzetnicima na području Grada omogućuju da uz što manje troškove i na jednom mjestu pronađu sve informacije koje su im potrebne za početak, rast i razvoj poslovanja kao što su usluge savjetovanja, izrade poslovnih planova, investicijskih studija, edukacija, knjigovodstvene usluge, usluge pripreme EU projekata kao i projekata za razna ministarstva, najam informatičke učionice te konferencijske dvorane. Poduzetnički inkubator Pakrac koji djeluje u sklopu PCP-a osnovan je 2009. godine u okviru programa CARDS 2003. Cilj inkubatora je podupiranje ulaganja i razvoja privatnog sektora područja malog gospodarstva. Trenutno inkubator raspolaže s 857 m² prostora za inkubaciju te je u procesu nadogradnja inkubatora s novih 825,16 m² prostora kroz program IPA IIIc. Model djelovanja inkubatora uključuje pružanje usluga poduzetniku kroz dvije komponente: korištenje poslovnog prostora (proizvodni i uredski prostor) kroz (subvencionirani) zakup te pružanje poslovnih usluga. U sklopu inkubatora poduzetniku stoje na raspolaganju sljedeće usluge bez naknade: besplatan pristup Internetu, oglašavanje tvrtke/obrta na web stranici PCP-a, savjetovanje vezano za tekuće poslovanje poduzetnika početnika, testiranje poduzetničke ideje za početnike, porezno savjetovanje (on- line veza sa stručnjacima RIF-a) i informacije o mogućnostima kreditiranja, poticajnim mjerama, subvencijama i korištenju sredstava raznih fondova. Uz navedene besplatne usluge poduzetnicima stoje na raspolaganju i sljedeće usluge s 20% popusta za prvu godinu zakupa: održavanje edukacija, knjigovodstvene usluge poduzetnicima početnicima, analiza poslovanja, poslovno povezivanje, sajamsko predstavljanje, priprema kreditne dokumentacije, priprema projekata za nacionalne natječaje i podršku u izradi poslovnih planova i investicijskih studija.

Na području Grada Pakraca od 1999. djeluje poduzetnička zona „**Zona male privrede**“ (**ZMP**). Danas je u toj zoni zaposleno oko 350 radnika te je 2010. i 2011. godine proglašena najboljom poduzetničkom zonom u Hrvatskoj. Svrha **Zone male privrede Pakrac** je poticanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Zona se prostire na 6 ha te je podijeljena na 9 parcela. Zona je povezana cestom, udaljena je od autoceste 20 km dok udaljenost od željeznice iznosi 1 km. Zona je komunalno opremljena plinom, strujom, vodom i telefonom no kanalizacija u zoni još nije napravljena. Sve parcele u zoni su prodane te suna njima započeti poduzetnički projekti. Obzirom da trenutno u Zoni nema više mjesta za proširenje u planu je širenje zone na dodatnih 24,26 ha površine koji se trenutno nalaze u privatnom vlasništvu. Osim Zone male privrede na području grada Pakraca aktivna je i **zona „Pakrac 5“** smještena na južnom ulazu u grad. Na lokaciji Zone postoji mogućnost izvođenja priključaka sve potrebne komunalne infrastrukture uz glavnu prometnicu, međutim ne postoji mreža unutar zone. Za potrebe zone izgrađena je trafostanica kapaciteta 630 kVA. Predviđeno zemljište za izgradnju te poduzetničke zone je 15 ha površine no 80% tog zemljišta nalazi se u privatnom vlasništvu te ne postoji detaljni urbanistički plan uređenja

zone. Za puno stavljanje u funkciju zone Pakrac 5 potrebno je izgraditi, odnosno rekonstruirati i modernizirati sljedeću infrastrukturu:

- prometnicu za pristup Zoni – rekonstrukcija i modernizacija dijela Bolničke ulice – napravljeno sve osim pješačke i biciklističke staze
- prometnice za komunikaciju unutar Zone
- sustav vodoopskrbe,
- sustav odvodnje otpadnih voda,
- sustav plinoopskrbe,
- sustav javne rasvjete – modernizirana javna rasvjeta uz pristupnu cestu, unutar zone nije
- sustav mreže za opskrbu električnom energijom.

U zoni trenutno djeluje jedno poduzeće Ceste d.d. Slavonski brod – nadcestarija Pakrac koje zapošljava 15 ljudi, a poduzeće Detas d.o.o. trenutno je u fazi izrade projektne dokumentacije za izgradnju proizvodne hale. Uz navedenu zonu Pakrac 5, uprava Grada Pakraca planira otvaranje još šest gospodarskih zona unutar navedenih izdvojenih građevinskih područja.

II.3.2. Poljoprivreda

Prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine 39/13) poljoprivredno zemljište je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu. Poljoprivrednim zemljištem se smatraju površine: oranica, livada, pašnjaka, voćnjaci, maslinici, vinogradi, ribnjaci, trstici i močvare, kao i drugo zemljište koje se uz gospodarski opravdane troškove može privesti poljoprivrednoj proizvodnji. Poljoprivredne površine se koriste kao resurs za proizvodnju kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda (zdrave hrane), radi poboljšanja opskrbe lokalnog stanovništva, te su važne za održavanje ekološke ravnoteže, krajobrazne, biološke raznolikosti i održivog razvitka prostora. Poljoprivredne površine se u prostornim planovima određuju temeljem pedoloških studija, kao osobito vrijedno obradivo tlo, vrijedno obradivo tlo, te ostala obradiva tla. Poljoprivredne površine na području Grada Pakraca zauzimaju (prema računalnom očitavanju površina) 13.056,00 ha (vrijedno obradivo tlo 8.239,99 ha i ostala obradiva tla 4816,01 ha) odnosno 36,42% od ukupne površine Grada (35.853,01 ha).

Prema Popisu poljoprivrede iz 2003. godine, na području Grada Pakraca se nalazi 1.260 poljoprivrednih kućanstava na 3.455,06 ha ukupno raspoloživog zemljišta. Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (dopis: Klasa: 320-01/13-01/2199, Urbroj:343-1211/01-13-2 od 06. studenog 2013. godine) u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava upisano je prema godinama kako slijedi:

Tablica 31.

POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
OBITELJSKO GOSPODARSTVO	461	484	482	474	463	456
OBRT	9	9	10	10	9	9
TRGOVAČKO DRUŠTVO	1	2	2	2	2	2
ZADRUGA	3	3	3	3	3	3
OSTALI	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	474	498	497	489	477	470

Izvor: Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Popis poljoprivrede 2003. ,

Obrada: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

Sadašnja veličina i rascjepkanost posjeda je ograničavajući čimbenik razvitka poljoprivrede. Da bi se obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG), kao okosnica agrarnog razvoja osposobilo za racionalnu i profitabilnu proizvodnju nužno je potrebno osigurati optimalne proizvodne kapacitete. Potrebno je omogućiti okrupnjavanje zemljišnih čestica putem komasacija i arondacija kojima se utječe na smanjenje proizvodnih troškova u poljoprivredi. Za provedbu ovih mjera potrebno je uređenje vlasničkih odnosa i sređivanje katastra. Prosječna veličina gospodarstva Republike Hrvatske iznosi 5,9 ha, a za Grad Pakrac broj OPG-a prema veličini za 2013. godinu je slijedeći:

Tablica 32.

Broj OPG prema veličini zemljišta u ARKOD sustavu na području Grada Pakraca								
JLS	Broj OPG	Površina OPG-a	Broj parcela	Broj OPG prema veličini zemljišta u ARKOD sustavu				Prosječna veličina parcele OPG-a (ha)
				<=3 ha	3-4 ha	4-5 ha	5=> ha	
Grad Pakrac	470	2.877,96	2.687	274,84	234,05	158,09	2.142,31	1,07

Izvor: Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Davanje u zakup i prodaja državnog poljoprivrednog zemljišta povećat će površine pod korištenjem poljoprivrednog zemljišta i to kod registriranih poljoprivrednih gospodarstava što je preduvjet za povećanje specijalizirane proizvodnje. Tlo, blaga kontinentalna klima i povoljan godišnji raspored oborina ovog podneblja omogućavaju kvalitetnu ratarsku i stočarsku proizvodnju. Obradive površine i dobro organizirana/educirana poljoprivredna gospodarstva predstavljaju osnovu kvalitete primarne proizvodnje žitarica, stočne hrane i industrijskih kultura, eko proizvodnji, povrtlarstvu, zatim stočarstvu, vinogradarstvu i voćarstvu te razvoju poljoprivrede u funkciji obavljanja turizma.

Stoga, u cilju zaštite poljoprivrednog zemljišta, najoptimalnija mjera zaštite je racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta u skladu s utvrđenom pogodnosti zemljišta za pojedinu namjenu, kao i racionalizacija korištenja kemijskih sredstava u procesu proizvodnje hrane i drugih poljoprivrednih kultura, a koje imaju za cilj povećanje prinosa. U skladu s tim potrebno je djelovati na razvijanju ekološke poljoprivrede, odnosno proizvodnje zdrave hrane, a za čiju proizvodnju je osnovni preduvjet vrijedno i očuvano poljoprivredno tlo, a što grad Pakrac posjeduje, kao i potencijal u okviru seoskih gospodarstava u ruralnim naseljima.

Kako je na prostoru cijele Županije prisutan trend smanjenja poljoprivrednih površina zbog širenja naselja, izgradnje gospodarskih zona, prometnica, te ostale infrastrukture ali i zbog prisutnosti erozijskih procesa, to je potrebno na najmanju moguću mjeru smanjiti korištenje kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe, kroz usklađivanje interesa svih korisnika u prostoru. U tom smislu potrebno je, koliko je to moguće, okrupnjavati poljoprivredne posjede radi gospodarski opravdane poljoprivredne proizvodnje, pa tako i vinogradarstva i voćarstva, ali istovremeno nastojati zaustaviti procese daljnjeg usitnjavanja, parcelacije zemljišta, kako bi se lakše mogle provoditi mjere uređivanja i zaštite zemljišta.

Važno je istaknuti da je u cilju daljnjeg očuvanja svoje poljoprivredne proizvodnje Požeško-slavonska županija je za cijelo područje Županije 2004. godine donijela Odluku o zabrani upotrebe genetski modificiranog sjemena i proizvodnji genetski modificirane hrane na svom području, a 2007. godine ušla u Mreže europskih GMO – Free regija u cilju promoviranja svojih gospodarskih interesa u pogledu razvoja i unapređenja proizvodnje nemodificirane i tradicionalne hrane, radi zaštite njezinih proizvođača te općenito radi razvoja i unapređenja kvalitete i održive

poljoprivredne proizvodnje kao i radi razmjene iskustava i promicanja vlastite poljoprivredne proizvodnje.

Osim navedenog, poljoprivreda, sela s tradicijskim obilježjima te veliki broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava pružaju mogućnost za razvoj ruralnog turizma uz isticanje značaja eko poljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane obzirom da se poljoprivredni proizvodi proizvedeni na domaćinstvima mogu izravno plasirati kroz turističku djelatnost. Na području grada postoji nekoliko primjera ekološke poljoprivrede (OPG Pedi, OPG Halas, Obrt „Vinogradarstvo i vinarstvo Dasid“) koji dokazuju da se i u današnjim uvjetima uz veliki trud može uspješno privređivati od poljoprivrede. Ekološka poljoprivreda predstavlja priliku za podizanje konkurentnosti poljoprivrednih djelatnosti kroz ekološku proizvodnju, koja se odlično uklapa u cjelinu održivog ruralnog razvoja jer u ukupnom gospodarenju teži ekološki čistoj, gospodarski isplativoj, etički prihvatljivoj i socijalno pravednoj proizvodnji. Obzirom da je turistička ponuda najisplativije tržište za lokalnu poljoprivrednu proizvodnju, a ekološka poljoprivreda postaje jedan od strateških smjerova razvoja poljoprivrede u posljednje se vrijeme poljoprivreda i turizam sve više povezuju. Prelazak s konvencionalne na ekološku poljoprivredu nije jednostavan no na području Grada Pakraca postoje svi preduvjeti za njen razvoj.

II.3.3. Šumarstvo i lovstvo

Temeljem posebnih zakona i propisa koji se odnose na zaštitu i gospodarenje šuma, šume i šumsko zemljište dobra su od interesa za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu. Šume i šumska zemljišta specifične su prirodno bogatstvo te s opće korisnim funkcijama šuma uvjetuju poseban način upravljanja i gospodarenja. a što podrazumijeva racionalno korištenje proizvodnih mogućnosti šume, te istovremeno i njenu obnovu. Međutim, šume zahtijevaju i posebne uvjete očuvanja i zaštite, kako bi se očuvala njihova ekološka i socijalna vrijednost, što obvezuje društvo na gospodarenje šumom i šumskim zemljištem kao djelatnostima od posebnog interesa.

Šumama na području grada Pakraca, kojima gospodare "Hrvatske šume" - Uprava šuma podružnica Bjelovar i Nova Gradiška, gospodari se na temelju Osnova gospodarenja koje se izrađuju za državne šume, a koji sadrže popise sječe, uzgoja i zaštite šume za 10 godine, a orijentacijski za 40 godina. U cilju osiguravanja postojanosti ekosustava i održavanja i poboljšanja općekorisnih funkcija šuma, te korištenja šuma i šumskog zemljišta na način da se održava njihova biološka raznolikost, sposobnost obnavljanja, vitalnost i potencijal, vrši se sanacija oštećenih dijelova pošumljavanjem autohtonim vrstama (štete od elementarnih nepogoda, snjegoloma, vjetroloma, vjetroloma), kao i redovita kontrola štetnika šume.

Na području grada Pakraca nalazi se šest gospodarskih jedinica, i to: g.j. Javornik - dio, g.j. Miletina Rijeka, g.j. Pakračka gora - Zapadni Papuk, g.j. Rogoljica - dio, g.j. Sjeverni Psunj-Javorovica, koje pripadaju HŠ UŠP Bjelovar, te i g.j. Zapadni Psunj koja pripada GJ UŠP Nova Gradiška, a prema podacima nadležnih Uprava šuma su obrađene u Polazišnom dijelu PPUG Pakrac.

Šumske površine na području Grada Pakraca zauzimaju (prema računalnom očitavanju površina) 20.350,25 ha (gospodarske 20.221,00 ha, zaštitne 65,96 ha i posebne namjene 63,29 ha) odnosno 56,40 % od ukupne površine Grada (35.853,01 ha), što je iznad prosjeka Županije (49,43%), a i RH (47%).

Temeljna smjernica vezana za šume i šumsko zemljište je potreba očuvanja ovog prirodnog potencijala, kao i vođenja dugoročne politike racionalnog gospodarenja, koja uključuje čuvanje, njegu, sječu, te druge oblike korištenja i upravljanja, vodeći računa o višestrukim funkcijama šuma (gospodarskim, ekološko-turističkim, socijalnim, hidrološkim itd) na lokalnoj, ali i široj razini, kako u sadašnjosti tako i u budućnosti. U tom smislu potrebno je usuglasiti interese svih korisnika u prostoru, a osobito interese poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

U nastavku su tabelarno, prema pristiglim dopisima, navedeni podaci o površini šumskog zemljišta obuhvaćenog osnovama gospodarenja na području pojedinih podružnica:

Tablica 33.

Šumsko zemljište prema namjeni						
r.b.	UŠPodružnica	Šumsko zemljište ha				
		Obraslo	Neobraslo		Neplodno	Ukupno
			Proizvodno	Neproizvodno		
1.	BJELOVAR	16.915	113	292	276	17.597
2	NOVA GRADIŠKA*					

Izvor: HŠ UŠPodružnica Bjelovar (dopis: Ur.br.: BJ-06-ZB-13-1852/02 od 15.studenog 2013.) i

*Napomena: Podaci nisu dostavljeni

Lovstvo na području Grada Pakraca ima dužu tradiciju, a lovišta zauzimaju značajne površine obzirom na raznolikost i bogatstvo prirodnih šumskih predjela kao i kvalitetna područja u okruženju šumskih površina (proplanci, livade i zaravni). U brdsko-planinskim lovištima obitava krupna divljač (jelen, srna i divlja svinja), dok je u nizinskim lovištima zastupljenija sitna divljač (zec, fazan, jazavac, lisica, kuna, šljuka, vrana, čavka, svraka).

Na ovom području nalaze se četiri lovišta. Lovište br. XX "Košuta" u cijelosti je na području Grada, lovište br. XXI "Fazan" je većim dijelom na području Grada kao i lovište br. XXIV "Psunj", a preostalo lovište br. XXII "Trokut" malim dijelom zauzima područje grada Pakraca.

Podjela po lovištima odraz je kvalitetnijeg i racionalnijeg pristupa gospodarenju, kontroli i uzgoju divljači, a sve s ciljem da se što više razvije tradicionalni lovni turizam. Za postizavanje što većeg gospodarsko-financijskog efekta potrebno je razvijati lovstvo dovođenjem lovaca iz inozemstva čime bi se poticale i aktivnosti u sklopu kontinentalnog turizma.

II.3.4. Turizam

Blizina, bogatstvo i raznolikost resursa, njihova očuvanost i atraktivnost, očuvanje atraktivnosti prostora, kao i njegovanje autohtonih (regionalnih) osobitosti prostora i njegovih vrijednosti (prirodni uvjeti, vodotoci, akumulacije, šume, lovišta, graditeljska i kulturno-povijesna baština), uređenje izletničko-rekreacijskih područja (u vidu različitih športskih i rekreacijskih staza, kuća, domova i skloništa, ribnjaka), kao i jača sprega turizma s ukupnim gospodarskim razvojem, osnove su za planirani razvoj kontinentalnog turizma na području Požeško-slavonske županije, a slijedom toga i Grada Pakraca. Koncept turističke ponude leži u zadovoljenju načela održivog razvitka i razvitka ruralnog prostora te spoznaje konverzijske sposobnosti održivog turizma da prirodna i kulturna nematerijalna dobra konvertira u gospodarska dobra, a da pri tome ne gube svoje zaštitne značajke.

Prirodne ljepote, kulturni i povijesni spomenici, turističke manifestacije glavna su obilježja Grada Pakraca kao važnog turističkog odredišta u Požeško-slavonskoj županiji. Stoga, će se i budući

turistički razvoj grada Pakraca oslanjati prvenstveno na mogućnosti valorizacije svojih prirodnih potencijala (bogatstvu šumskog fonda, vrijednom poljoprivrednom tlu, bujnim vodotocima), te značajnoj kulturnoj baštini i kao takav će predstavljati, u okviru planiranog ukupnog gospodarskog razvoja područja Grada, jednu od okosnica njenog razvoja.

U tom smislu se ističu i mogućnosti razvijanja različitih oblika kontinentalnog turizma u skladu s valorizacijom prirodnih i prostornih resursa Grada, i to osobito ruralnog, a zatim i: rekreativnog, lovnog, kulturnog, arheološkog, istraživačkog, izletničkog, vinskog, ekološkog turizma i mnogih drugih. U svrhu turističke eksploatacije potrebno je razvijati niz dodatnih usluga: prvenstveno smještajne kapacitete, te potom informativne, servisne, športsko-rekreacijske, trgovačke, zdravstvene i druge usluge.

Cjelokupna turističku ponudu bi trebala biti kvalitetnija kada bi se upotpunila dodatnim sadržajima kroz suradnju lokalnog gospodarstva, i to na području ponude ekološke domaće zdrave hrane, uslužnog sektora obrtništva i poduzetništva, kao i razvoja manjih obiteljskih smještajnih kapaciteta (seoska gospodarstva s turističkom ponudom). Istovremeno, za realizaciju istoga neophodno je Gradu osigurati adekvatnu komunalnu infrastrukturu (vodoopskrba, odvodnja i plinoopskrba). Za daljnji razvoj rekreativnog turizma, značajno je još napomenuti: neophodno aktivnije uključivanje poduzetništva kao pokretača dodatnih turističkih sadržaja, edukacija stanovništva o ekološkom očuvanju okoliša te bolja povezanost Pakraca s glavnim prometnicama u okruženju.

Za razvoj turizma (rekreativnog, ribolovnog i sl.) na području Grada Pakraca, PPUG-om Pakraca (SLGP, br 8/07 i 2/12), je formirano jedno izdvojeno građevinsko područje turističko – športsko - rekreacijske namjene, i to:

Tablica 34.

Izdvojeno građevinsko područje turističko – športsko - rekreacijske namjene				
Lokacija	Namjena	Oznaka	Površina (ha)	Kapacitet max. broj kreveta/ha ili max. broj soba
“Matkovac”	turističko – športsko – rekreacijska zona	T2, T3, T5	17,65	20 kreveta

Izvor: Izmjene i dopune Prostornog plana Požeško-slavonske županije, 2011.

Osnovnim PPUG-om Pakraca iz 2007. godine (SG, br. 08/07 i 02/12) planirano je, osim navedenog IGP turističko – športsko – rekreacijske zone “Matkovac” i IGP turističko – športsko – rekreacijske zone “Ploštine”. Izmjenama i dopunama Plana iz 2011. godine (SG, br. 02/12), granice IGP “Ploštine” se ukidaju, a preostala površina, nakon utvrđenog smanjenja, pripaja se građevinskom području naselja Ploštine, čime se povećava površina samog naselja. Navedena zona je i unutar naselja predviđena, kako za razvoj turizma, tako i za korištenje iste u športske i rekreativne svrhe.

S obzirom na prirodne predispozicije prostora grada Pakraca, osim unutar građevinskih područja planirani su prostori za razvoj turizma (rekreacijskog, lovnog, ribolovnog, fotosafari i sl.) i izvan istih, u vidu različitih športskih i rekreacijskih staza, šumskih i lovačkih kuća, domova i skloništa, ribnjaka, uz poseban naglasak na očuvanje prirode, ribljeg fonda, fonda divljači i dr. Potrebno je napomenuti da se, na području Grada već nalaze neke djelomično formirane zone, kao što su “Omanovac” i “Čantalo”, kao potencijalna područja za razvoj turističko – rekreativnog - izletničkog ili ruralnog turizma ili sl..

Kao što već i navedeno, za razvoj turizma značajna je i poljoprivreda odnosno sela sa tradicijskim obilježjima koja pružaju mogućnost za razvoj ruralnog turizma kroz aktiviranje turizma u okviru seoskih gospodarstava, uz isticanje značaja ekopoljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane kao i tradicijskog graditeljstva, kroz pružanje usluga smještaja i usluga ishrane, ali i aktivnog odmora turistima, razvijajući ponudu ekološki zdrave hrane, izradu predmeta i suvenira, narodne radinosti, predstavljajući običaje s naglaskom na bogatstvo folklornih elemenata, manifestacije itd.

Turističku ponudu grada Pakraca potrebno je nadopuniti i isticanjem vrijedne kulturno-povijesne baštine kao i mnogih krajobraznih i prirodnih obilježja ovog područja.

II.3.5. Eksploatacija mineralnih sirovina

Mineralne sirovine predstavljaju prirodni resurs od interesa za Republiku Hrvatsku, te imaju njezinu osobitu zaštitu i mogu se iskorištavati isključivo pod uvjetima i na način propisan posebnim zakonima i propisima koji se odnose na istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina.

Na području Grada Pakraca istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina ima dugu tradiciju, te uvidom u Registar eksploatacijskih polja i istražnih prostora, a što je navedeno u Izmjenama i dopunama Prostornog plana Požeško-slavonske županije iz 2011. godine („Požeško-slavonski službeni glasnik“, broj 5/02 i 5A/02 i 4/11) vodi se više postojećih i planiranih eksploatacijskih polja, a prema tabelarnom prikazu koji slijedi:

Tablica 35.

Eksploatacijska polja Grada Pakraca					
R.b.	JLS	Naziv eksploatacijskog polja	Vrsta mineralnih sirovina	Površina (cca u ha)	Oznaka
1.	Pakrac	Rašaška II	tehničko - građevni kamen	5	E3
2.		Fukinac	tehničko - građevni kamen	2 (dio na području P-S županije)	E3
3.		Branešci	kremeni pijesak	83	E3
4.		Šumetlica	tehničko - građevni kamen	29	E3
5.		Novo Selo - Španovica	kremeni pijesak	33	E3
6.		Grđevac	arhitektonsko-građevni kamen	5	E3
7.		Bolnica	mineralne i geotermalne vode	-	E2

Izvor: Izmjene i dopune Prostornog plana Požeško-slavonske županije, 2011.

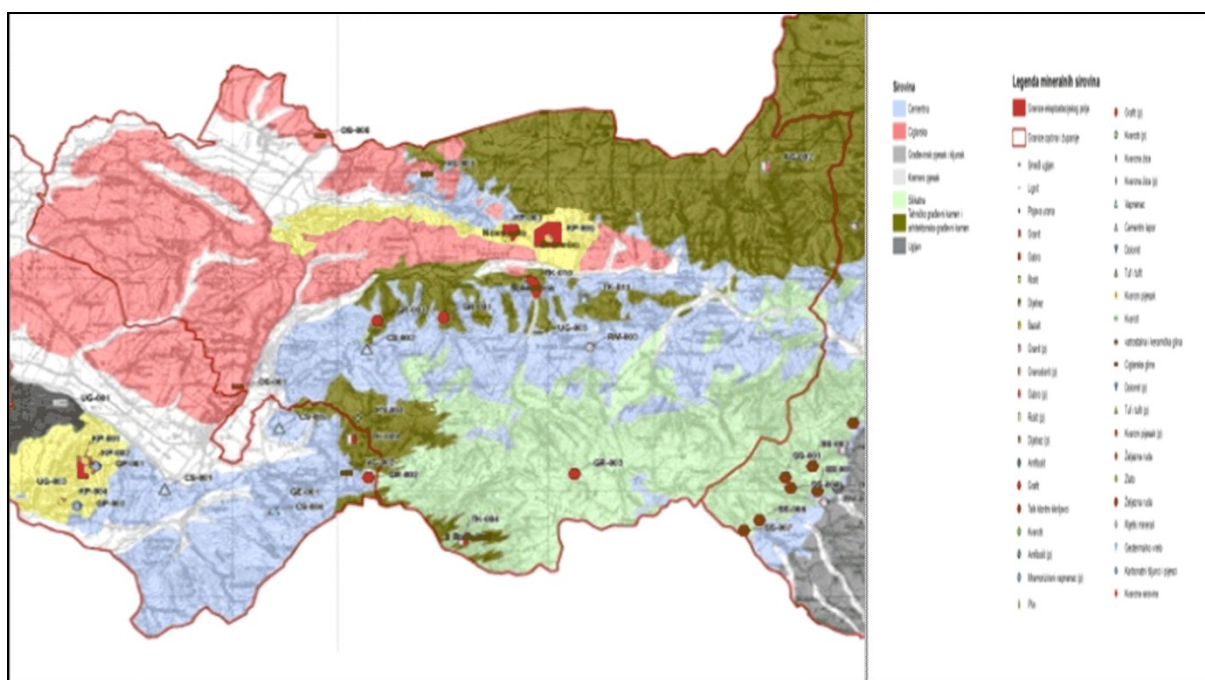
Potrebno je naglasiti da se područje Grada Pakraca nalazi unutar istražnih prostora za istraživanje ugljikovodika „Sava“, na kojem za sada u planu nisu predviđene istražne aktivnosti, no ukoliko istraživanja pokažu opravdanost, te uz uvjete određene posebnim zakonima i propisima, može se planirati eksploatacija.

Važno je istaknuti i postojenje mineralne i geotermalne vode koje na području Požeško-slavonske županije imaju dugu tradiciju kako u ljekovite i balneološke svrhe (Lječilište Lipik) tako i u rekreativne (Dubočanka Velika) i kao vodu za ljudsku potrošnju i druge namjene (Studenac Lipik).

U budućem planskom razvoju, na području Grada Pakraca, moguće je vršiti istražne radove te, ukoliko se pokaže opravdanim, planirati nove zdence i crpilišta za eksploataciju mineralne i termalne vode u krugu Opće županijske bolnice Pakrac, a što bi moglo biti značajno za daljnji razvoj turizma i gospodarstva na području Grada, a time i Županije.

Važno je napomenuti da je za cijelo područje Požeško-slavonske županije donešena je rudarsko – geološka studija pod nazivom „Studija potencijala i osnove gospodarenja mineralnim sirovinama na području Požeško-slavonske županije“, Zaključkom Skupštine Požeško-slavonske županije (Klasa: 021-02/10-03/1 Urbroj: 2177/1-05-05/1-6) u 09. ožujka 2010. godine. Elaborat stručne Studije izradio je Hrvatski geološki institut, Zavod za mineralne sirovine, u kolovozu 2009. godine. Navedena Studija je u skladu sa Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama Republike Hrvatske. Izradom Studije je provedena inventarizacija ležišta i eksploatacijskih polja mineralnih sirovina te su utvrđene površine na kojima postoji potencijalnost za istraživanje ili eksploataciju pojedinih prirodnih mineralnih resursa, uvažavajući ograničenja, kao što su Park prirode Papuk, zaštita arheoloških prostora, vodozaštitna područja, vrijedna agrarna tla, zaštićene šume i dr.

U resursnoj osnovi mineralnih sirovina obrađena je geološka građa terena cijele Požeško-slavonske županije pa tako i Grada Pakraca s opisom kronostratigrafskih odnosno litostratigrafskih jedinica, s posebnim osvrtom na mineralne sirovine. Mineralne sirovine detaljno su opisane u smislu geološke građe, kakvoće, količine i upotrebljivosti, te kartografski prikazane s pripadajućim zonama „nulte“ geološke potencijalnosti u mjerilu 1:100.000, u obliku GIS projekta.

Slika 13.: Karta nulte geološke potencijalnosti mineralnih sirovina Požeško-slavonske županije;

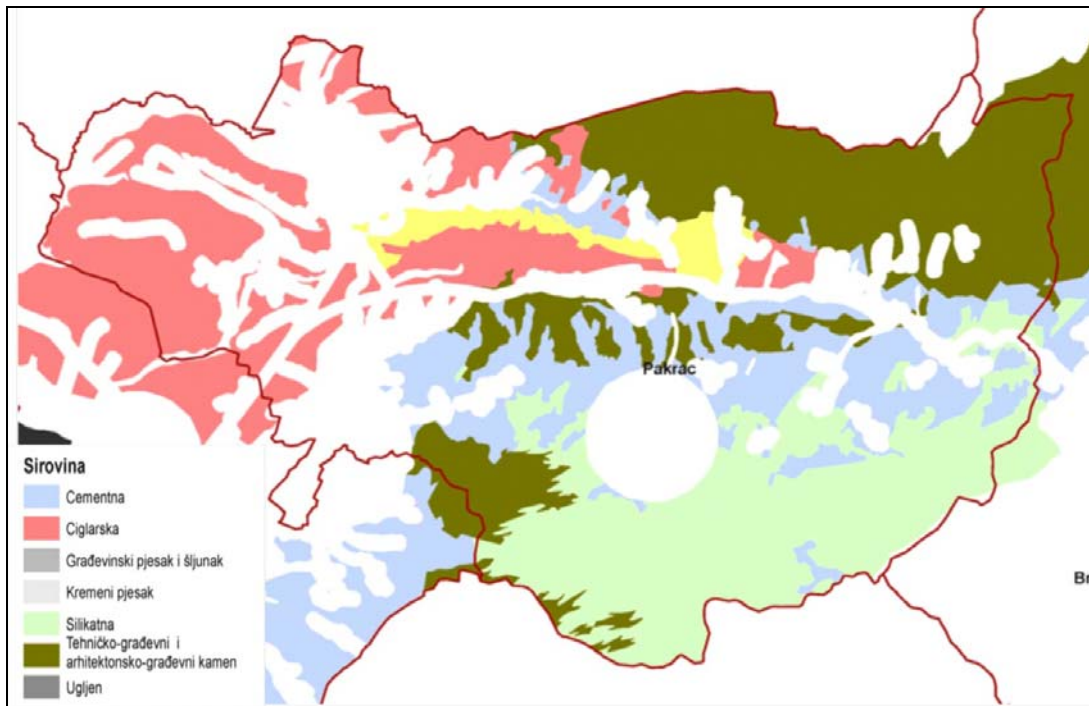
Izvor: „Studija potencijala i osnove gospodarenja mineralnim sirovinama na području Požeško-slavonske županije“, (Hrvatski geološki institut, Zavod za mineralne sirovine, Zagreb, 2009.).

Prema navedenoj Studiji „Geološka („nulta“) ili ukupna potencijalnost utvrđena je za cementne sirovine, ciglarsku (opekarsku) sirovinu, građevne šljunke i pijeske, kremene pijeske, silikatnu sirovinu, tehničko-građevni kamen i ugljen.

Geološka potencijalnost je podijeljena na ograničeni potencijal (prostor moguće eksploatacije) i uvjetni potencijal (prostor moguće eksploatacije uz određene uvjete) (Slika 7, tablica 5).

Karta ograničenog i uvjetnog potencijala (slika 7) prikazuje prostiranje pojedinih sirovina gdje su od prirodnog prostiranja (geološka potencijalnost) izuzeti pojasevi:

- pojasevi uz prometnu infrastrukturu (postojeće i planirane, 200m)
- zone oko naselja i planiranih građevinskih zona (1 km od stambenih građevina ili građevina u kojima se odvija poslovna djelatnost, za eksploataciju koja uključuje miniranje i 200 m za aktivnost koja uključuje samo kopanje /šljunka i gline)
- zaštitne zone Nacionalne ekološke mreže (Nacionalnih parkova i Parkova prirode, rezervati strogi i posebni), postojeće i planirane – uvjetno ograničenje
- izuzetno vrijedno poljoprivredno zemljište
- zaštićeni krajolici (park šume, spomenici prirode, postojeći i planirani)
- arheološke zone
- zone sanitarne zaštite izvorišnih voda (I, II)

Slika 14.. Karta ograničenog i uvjetnog potencijala mineralnih sirovina Požeško-slavonske županije
Izvor: „Studija potencijala i osnove gospodarenja mineralnim sirovinama na području Požeško-slavonske županije“, (Hrvatski geološki institut, Zavod za mineralne sirovine, Zagreb, 2009.).

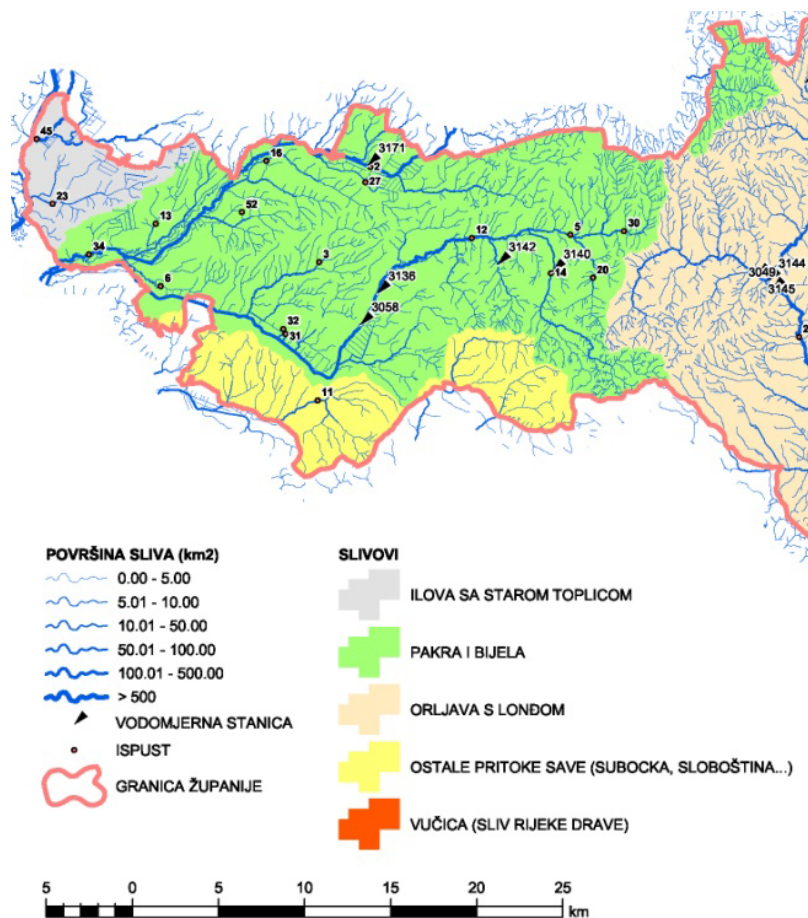
Porastom broja stanovnika, migracijom ljudi i približavanjem stanovništva u gradove i njihovu okolicu smanjuje se potencijalnost rudonosnih zona u takvima područjima. Rastućom izgradnjom poslovnih, gospodarskih i stambenih cjelina, nekada udaljeni kamenolomi i šljunčare sada su okruženi naseljima. Površine koje po vrstama mineralne sirovine u gradovima i općinama Županije zauzimaju potencijalne mineralne sirovine iznosi 1592,38 km² tzv. „nulte“ ili geološke potencijalnosti, odnosno prostiranje geoloških formacija nosilaca pojedinih sirovina na prostoru županije i njihovi udjeli na prostoru jedinica lokalne samouprave. Nakon primjene svih ograničenja i uvjetnih ograničenja u prostoru koje se odnose na mineralne sirovine, prostor, koji se može smatrati potencijalnim za istraživanje i eventualnu eksploataciju mineralnih sirovina, iznosi 578,35 km² ili 36,32% potencijalnog prostora Županije. Najveći udio otpada na prostor koji ima potencijal za ciglarsku glinu (115,96 km²), tehničko-građevni kamen i arhitektonsko-građevni kamen (88,34 km²), građevinski pijesak i šljunak (71,8 km²), te silikatnu sirovinu (71,03 km²). Najveći dio uvjetno potencijalnog prostora pripada tehničko-građevnom kamenu i arhitektonsko-građevnom kamenu (99,32 km²), građevnom pijesku i šljunku (26,33 km²), cementnoj (19,6 km²) te ciglarskoj (13,48 km²) sirovini (tablica 5).

II.3.6. Vodnogospodarski sustavi

Odredbama Zakona o vodama, vode su podijeljene na državne i lokalne. Na području Grada Pakraca imamo 25,282 km državnih voda (dio Pakre) i 746,52 km lokalnih voda (Pakra, Bijela).

Vodno blago

Gradsko područje Grada Pakraca dosta je bogata površinskim, a manje podzemnim vodama. Za potrebe vodoopskrbe koriste se podzemne vode (vodonosnici aluvijalnih naslaga uz rijeku Pakru), izvori na padinama okolnog gorja i zahvati na rijekama u gornjem toku gdje još nije prisutno zagađenje, te u budućnosti višenamjenske akumulacije (Šumetlica). Sukladno teritorijalnim osnovama za upravljanje vodama pripada vodnom području sliva rijeke Save.

Slika 15.: Okvirna procjena mjerodavnih protoka recipijenata, Granice i površine slivova
Izvor: Studija zaštite voda Požeško-slavonske županije, 2005.

Površinske vode

Grad Pakrac prema teritorijalnim osnovama za upravljanje vodama - ustrojstvu vodnog gospodarstva, pripada vodnom području sliva rijeke Save, a slivno područje je sliv rijeke "Ilova - Pakra".

Sliv "Ilova - Pakra"

Površina sliva iznosi 1662,6 km², (U Strategiji upravljanja vodama iz 2009 godine, tablica 2.2. Hidrološke značajke većih vodotoka 1961-1990. navode površinu sliva rijeke Ilova s Pakrom 1816 km²), a na područje Požeško-slavonske županije otpada 488,2 km². Slivna površina rijeke Pakra iznosi 640,9 km², a dužina rijeke je 70,5 km. Rijeka Bijela ima slivnu površinu 331,6 km² i dužinu 59,5 km. Najistočniji dio sliva "Ilova - Pakra" pripada Požeško-slavonskoj županiji to jest rijeka Pakra i Bijela sa svojim pritocima sa sjeverozapadnih obronaka Psunja i zapadnih obronaka Pakračke gore. Značajniji pritoci rijeke Pakre su: Sivornica, Rakovac i Iškovac.

Akumulacije

Akumulacija Šumetlica

Trenutno rješenje za nedostatak dnevnih potreba za vodom, za područja gradova Pakraca i Lipika, te naselja koja gravitiraju ovim gradovima. Sadašnje potrebe za vodom na području gradova Pakraca i Lipika su oko 70 l/s a izgradnjom akumulacije Šumetlica osigurat će se oko 136 l/sec.

Akumulacija Šumetlica je višenamjenska, te je predviđen retencijski prostor za prihvat i evakuaciju velikih voda. Površina akumulacije na maksimalnoj koti punjenja iznosi preko 17,67 ha. Akumulacija Šumetlica bi dugoročno osigurala dovoljne količine potrebne vode, ali omogućila i navodnjavanje 200-tinjak ha oranica u pakračkom i lipičkom polju.

Korištenje voda za navodnjavanje

Uvjet za učinkovitiji i brži razvoj poljoprivredne proizvodnje je izgradnja sustava navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta. Navodnjavanje kao melioracijska mjera ima za cilj nadoknaditi nedostatke vode pri uzgoju poljoprivrednih kultura, a koje su ograničavajući faktor za postizanje njegovog punog biološkog potencijala.

Do sada je izrađena i usvojena studija „Osnova navodnjavanja na području Požeško-slavonske županije“, od strane „Hidroprojekt - ing“ projektiranje d.o.o. Zagreb i „Hidroing“ za projektiranje i inženjering d.o.o. Osijek u listopadu 2005. godine.

Za unapređenje poljoprivredne proizvodnje potrebno je pristupiti izgradnji mikro-akumulacija, ali i izgradnji sustava za navodnjavanje.

U završnoj fazi je izgradnja sustava navodnjavanja dijela planiranog sustava

- Za područje gradova Pakraca i Lipik planirana su dva sustava navodnjavanja Badljevačko polje, površine oko 650 ha, potencijalnih izvora potoka Kravine i rijeke Bijele uz uvjet izgradnje neke od akumulacija u slivu.
- U slivu rijeka Ilova i Pakra, to bi mogla biti akumulacija Orašje volumena ili akumulacija Manastir na rijeci Bijela, ali obje na području Bjelovarsko-bilogorske županije.
- Za planirani zahvat voda za navodnjavanje Donje polje, površine oko 220 ha, postojeći vodotoci ne zadovoljavaju kapacitetom za potrebe navodnjavanja tako bi se izgradnjom akumulacije Šumetlica kao višenamjenske taj bi se problem djelomično riješio. Izgradnja akumulacije Šumetlice je u tijeku i u izradi je pred investicijska studija za sustav navodnjavanja Pakrac-Lipik.

Korištenje voda za uzgoj slatkovodne ribe

Korištenje voda za uzgoj slatkovodne ribe, odnosno ribničarstvo, kao gospodarska grana na području Grada Pakraca nije bitno razvijena i uglavnom je na susjednom gradu Lipiku a odvija se na postojećim ribnjacima, a posebno Ribnjačarstvu Poljana d.d., koja se bavi uzgojem slatkovodne ribe na način da obuhvaća cjelovit tehnološki proces proizvodnje a prostiru se na oko 1.200 ha.

Intenzivna izgradnja novih ribnjaka može se očekivati tek u sklopu većih meliorativnih zahvata, čija bi paralelna izgradnja znatno pojeftinila izgradnju.

Zaštita voda

Studijom zaštite voda Požeško-slavonske županije („Hidroprojekt – Ing“ d.o.o. Zagreb - Draškovićeve 35/I., lipanj 2008.) kao dugoročnim razvojnim planskim dokumentom za odvodnju otpadnih voda, ali i za zaštitu resursa površinskih i podzemnih voda stvorio se okvir zaštite voda radi rješavanja problematike odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Analiza postojeće kakvoće voda pokazuju vodu relativno lošije kvalitete od do sada kategoriziranih, što se pogotovo očituje nizvodno od gradova (kakvoća voda seže i do IV. i V. vrste). Stoga će se u najskorijoj budućnosti morati krenuti u realizaciju drugog stupnja pročišćavanja otpadnih voda, a možda i uklanjanju fosfora i/ili dušika ukoliko se dosljedno bude prihvatila europska direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Stoga je potrebno i pojačati aktivnosti na izgradnji sustava odvodnje i pročišćavanja na području određenim zonama sanitarne zaštite, kao i posebno štićenog područja, a što je kriterij koji se do sada nije uvažavao. Postoji tendencija izgradnje niza samostalnih - lokalnih sustava odvodnje s tipskim uređajem za pročišćavanje tipa BIO-disk, BIO-rotor, stoga je i dalje poželjno poticati takve zahtjeve. Za sada se otpadne vode, a izgradnjom uređaja pročišćene vode, ispuštaju u najbliže recipijente - vodotoke.

U komunalnom poduzeću koje djeluje na prostoru grada Pakraca prisutan je nedostatak suvremenog katastra postojećih instalacija odnosno dokumentacije pojedinih postrojenja, uslijed čega je vrlo teške kvalitetne inventarizirati postojeće stanje, te kvalitetno procijeniti potrebu eventualnih rekonstrukcija. Ovo se posebno odnosi na stanje objekata (u smislu njihove eventualne oštećenosti), starosti, upotrijebljenih materijala, položaja u odnosu na prometnice i drugih pokazatelja te ne postoji niti sustavni i terminski definirani plan održavanja objekata kanalizacijske mreže, već se intervenira samo u slučaju dojave određenog kvara, tj. kada su određene štete već nastale.

Melioracijska odvodnja

Na području Grada Pakraca izgrađena kanalska mrežako III. i IV. reda koja trenutno nije cijelokupnoj funkciji zbog različitih razloga. Stoga prema evidenciji nadležne VGI trenutno je u funkciji koja je obnovljena i održavana ovih godina u dužini je od cca 34,75 km. Zbog neodgovarajućeg održavanja kanalske mreže dolazi do poplavlivanja poljoprivrednih površina i prioritetno sustav mora dovesti u stanje funkcionalnosti, a zatim održavati i dograđivati.

II.3.7. Gospodarenje otpadom

Na području Grada Pakraca, za područje gradova Pakrac i Lipik, odlaganje komunalnog, neopasnog i inertnog otpada vrši se na lokaciji „Crkvište“, koja je udaljena 4 km sjeverno od grada Pakraca, na oko 260 metara nadmorske visine. Ukupna površina odlagališta je 3,45 ha, a cca 1,4 ha površine odlagališta je prekriveno komunalnim i neopasnim proizvodnim otpadom. Odlagalište neopasnog otpada „Crkvište“, iako posjeduje uporabnu dozvolu, ne udovoljava novijim propisanim normama Republike Hrvatske te je potrebno ponoviti postupak ishođenja potrebne dokumentacije i dozvole za njegovo saniranje u skladu s važećim propisima i standardima. Studijom utjecaja na okoliš odlagališta „Crkvište“, izrađenom po Ecoina d.o.o.Zagreb, na koju je ishođena potrebna suglasnost Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, planirana je sanacija istog i njegovo zatvaranje. Postupak sanacije predviđen je rješenjam Ministarstva zaštite okoliša, prostronog uređenja i graditeljstva (Klasa:UP/I 351-03/06-02/023, Urbroj: 531-08-03-01-LP/DR-07-10 od 02.travnja 2007.).

Na sadašnjoj deponiji „Crkvište“ uredit će se pretovarna stanica (transfer stanica) s reciklažnim dvorištem, gdje će se sabirati i sortirati glomazni otpad, građevinski otpad, papir, staklo, metal, PVC i drugi otpad, te vagati i otpremati krajnjem korisniku na preradu uz mogućnost istog i u koncesiju ovlaštenom obrađivaču otpada. Pretovarna stanica (transfer stanica) je građevina za privremeno skladištenje, pripremu i pretovar otpada namijenjenog transportu prema centru za gospodarenje otpadom.

Na istoj lokaciji se planira urediti građevine za obradu biorazgradivog otpada – kompostane za obradu biorazgradivog otpada sakupljenog s javnih i privatnih površina uz organizaciju prikupljanja u posudama postavljenim u sklopu „zelenih otoka“.

Nakon zatvaranja i saniranja odlagališta neopasnog otpada „Crkvište“ u skladu s propisima uz uvažavanje Plana gospodarenja otpadom RH i Strategije gospodarenja otpadom RH te Plana gospodarenja otpada Požeško-slavonske županije, deponiranje komunalnog otpada će se vršiti na odlagalištu „Vinogradine“ kod naselja Alilovci (u obuhvatu Grada Požege), koji preuzima ulogu Županijskog centra za gospodarenje otpadom.

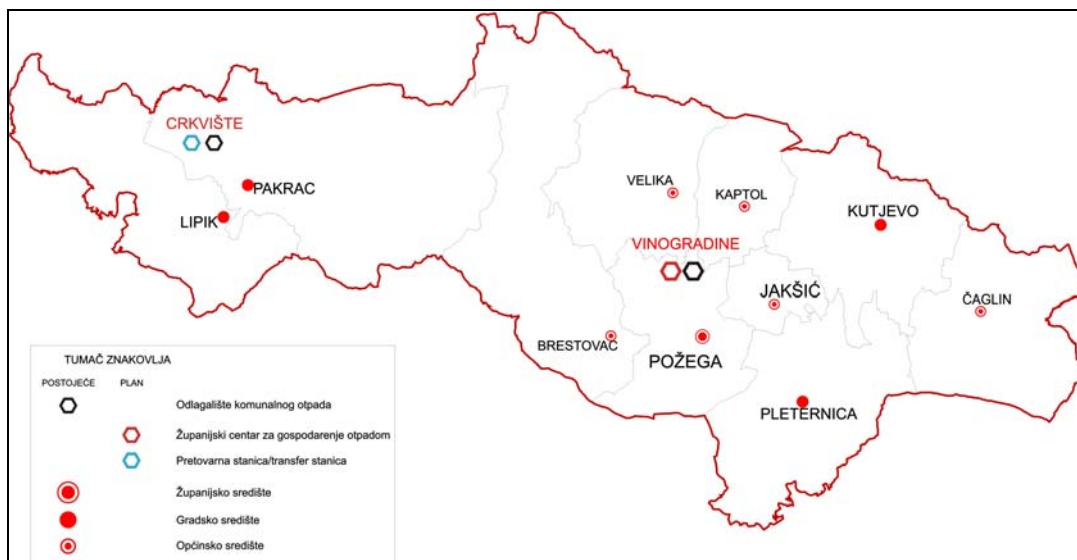
Na području Grada Pakraca komunalne usluge pružaja poduzeće Komunalac d.o.o. iz Pakraca, koji obavlja skupljanje otpada za područje Grada Pakraca i Grada Lipika. Zbrinjavanje komunalnog otpada organizirano je na način da se odlaže na odlagalište neopasnog otpada „Crkvište“. Komunalni otpad čija se vrijedna svojstva mogu iskoristiti (papir i karton, staklo, plastika, metal, ostali iskoristivi materijali) potrebno je odvojeno skupljati. Odvojeno skupljanje vrši se sa svrhom recikliranja, tj. uporabe te njegove predaje ovlaštenim skupljačima/oporabiteljima. Ambalažni otpad se prikuplja putem eko otoka (zelenih otoka) na kojima su postavljeni kontejneri za papir, staklo i plastiku, sabirnih (otkupnih) i ostalih mjesta.

Lokacija za gospodarenje građevnim otpadom za područje Grada Pakraca je kod naselja Filipovac koja obuhvaća dijelom područje Grada Lipika, a dijelom područje Grada Pakraca.

Može se zaključiti, da je stanje gospodarenja otpadom na području Grada Pakraca zadovoljavajuće, ali je potrebno još intenzivnije raditi na edukaciji i pravnih i fizičkih osoba, kako bi se do kraja proveo program cjelovitog sustava gospodarenja otpadom. Naravno to podrazumjeva, sukladno donesenom Planu gospodarenja otpadom Županije:

- izbjegavanje nastajanja otpada i edukacija,
- stalni razvoj sustava odvojenog skupljanja otpada,
- sanacija postojećih službenih odlagališta otpada,

- sanacija nelegalnih odlagališta otpada,
- fazna izgradnja novih građevina za skladištenje, obradu i odlaganje otpada,
- uspostava efikasnog nadzora nad sustavom gospodarenja otpadom.

Slika 16.: Kartogram 5. Gospodarenje otpadom

Izvor: Prostorni plan Požeško-slavonske županije, Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

Slika 17.: Kartogram 5. Gospodarenje otpadom

Izvor: Prostorni plan Požeško-slavonske županije, Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

U narednom razdoblju, sukladno odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom (NN, broj 94/13), izvršiti će se određena usklađenja s navedenim Zakonom te izraditi Plan gospodarenja otpadom, za razdoblje 2014. - 2020.g., koji bi obuhvaćao područje oba grada - i Pakraca i Lipika.

S obzirom na zajednički interes za održivim gospodarenjem otpadom u cilju poboljšanja kvalitete života građana na području obe JLS, na dosadašnjim radnim sastancima između predstavnika Gradova Pakraca i Lipika te komunalnog poduzeća Komunalca d.o.o., doneseni su sljedeći zaključci:

- na području Grada Lipika, a sukladno odredbama zakona, izgradit će se i urediti odlagalište za biorazgradivi otpad,

- na području Grada Pakraca na lokaciji „Crkvište“:
 - proširiti će se i izgraditi reciklažno dvorište sa sortirnicom za ostale kategorije otpada,
 - vršiti će se i dalje odlaganje komunalnog otpada do trenutka zatvaranja istog i njegovog uređenja u pretovarnu stanicu.

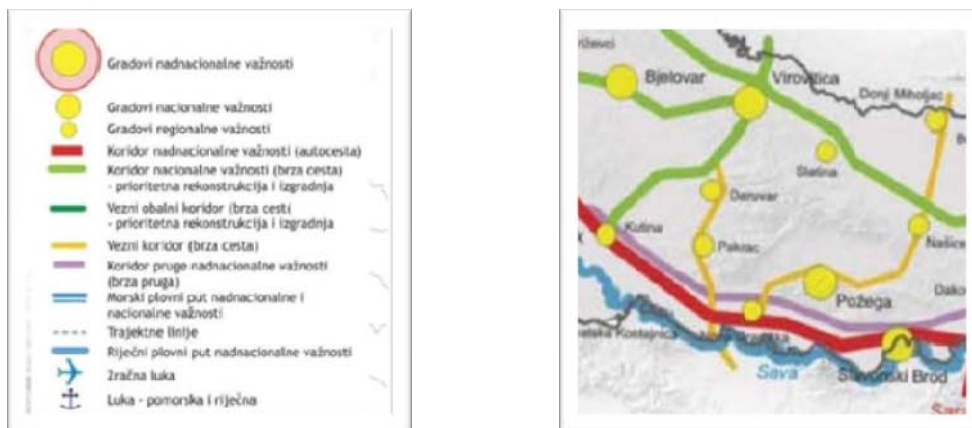
II.4. Opremljenost prostora infrastrukturom

II.4.1. Prometna infrastruktura

Postojeća prometna infrastruktura na području Grada Pakraca nalazi se van trasa europskih prometnih koridora koji povezuju prostor centralne Europe s Mediteranom i Jugoistočnom Europom, osim koridora E-661 koji prolazi zapadnim dijelom Grada Pakraca a povezuje područje grada Daruvara u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i grada Lipika koji je u sastavu Požeško-slavonske županije. Odnosno koridor se proteže od granice Republike Mađarske preko područja gradova Virovitica-Daruvar-Pakrac-Lipik i Okučana do Republike Bosne i Hercegovine.

Detaljan opis postojećeg i planiranog prometnog sustava na području Grada Pakraca prikazan je u Prostornom planu Grada Pakraca te u prethodnom Izvješću o stanju u prostoru.

Stoga će naglasak u ovom Izvješću biti na studiji i projektima planiranim, započetim ili izrađenim u promatranom razdoblju.

Slika 18.: Cestovna mreže u RH

Cestovni promet

Odlukom o razvrstavanju javnih cesta („Narodne novine“, broj 66/2013) javne ceste se razvrstavaju u autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste.

Osnovni pokazatelji izgrađenosti postojeće cestovne mreže na području grada Pakraca daju se u sljedećoj tablici:

Tablica 36.

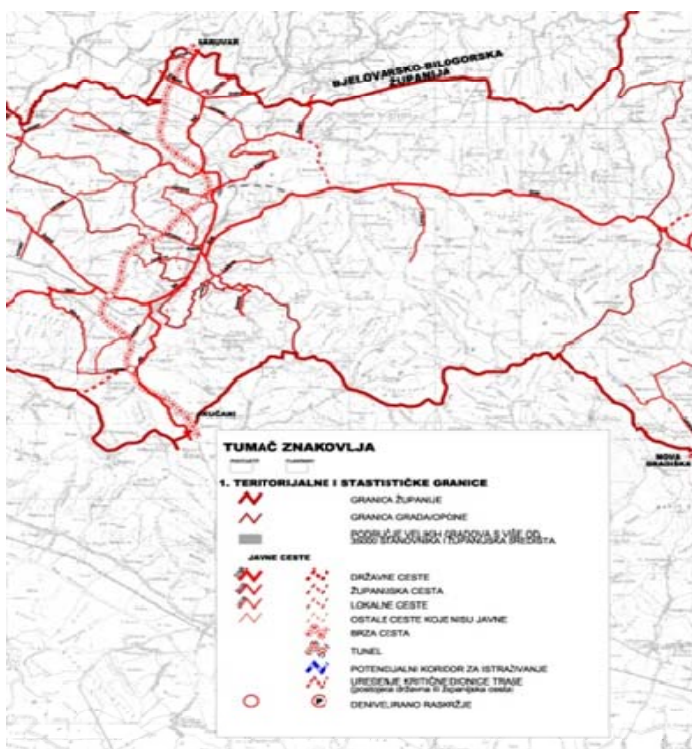
Pokazatelji izgrađenosti postojeće cestovne mreže na području					
Duljina cesta prema skupinama (km)					
sveukupno (km)	autoceste (km)	državne ceste (km)	županijske ceste (km)	lokalne ceste (km)	ceste na području gradova s više od 35.000 stanovnika (km)
104,4	0	37,5	20,4 20,65*	46,5 47,20*	0

Udio pojedinih vrsta cesta (%)					
sveukupno	autoceste	državne ceste	županijske ceste	lokalne ceste	ceste na području gradova s više od 35.000 stanovnika
100%	0%	36%	20%	44%	0
Cestovna gustoća - duljina cesta/površina Pakraca (km/km ²)					
Površina grada Pakraca (km ²)		358,53 km ²			
sveukupno	autoceste	državne ceste	županijske ceste	lokalne ceste	ceste na području gradova s više od 35.000 stanovnika
0,29	0	0,10	0,06	0,13	0

Izvor: HC, Županijska uprava za ceste*, Odluka o razvrstavanju javnih cesta u autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste („Narodne novine“, broj 44/12, 130/12), Odluka o cestama na području velikih gradova koje prestaju biti razvrstane u javne ceste („Narodne novine“, broj 44/12).

Planiranje razvoja cestovne mreže na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini provodi se kroz prostorno plansku dokumentaciju, a u skladu sa Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske.

Na sljedećoj slici daje se prikaz postojećeg i planiranog stanja, državnih i županijskih cesta na području Grada Pakraca:

Slika 19: Postojeće i planirano stanje autocesta, državnih cesta i županijskih cesta na području grada Pakraca

Izvor: Odluka o razvrstavanju javnih cesta u autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste („Narodne novine“, 44/12 i 130/12), dokumentacija Zavoda za prostorno uređenje PPŽ;

GIS obrada: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, 2013.

Prema podacima Hrvatskih cesta d.o.o., a temeljem važeće Odluke o razvrstavanju javnih cesta, duljina državnih cesta na području Grada Pakraca:

- državne ceste 37,5 km.

Upravljanje, građenje i održavanje županijskih i lokalnih cesta na području grada Pakraca u nadležnosti je Županijske uprave za ceste.

U nastavku se daje tabelarni prikaz postojećih županijskih i lokalnih cesta na području grada Pakraca, a prema podacima Županijske uprave za ceste:

Tablica 37.

Duljina postojećih županijskih i lokalnih cesta na području Grada Pakraca			
Općina ili grad	Duljina županijskih cesta (km)	Duljina lokalnih cesta (km)	Duljina cesta na području gradova s više od 35.000 stanovnika (km)
Pakrac	20,65*	47,20*	0
Ukupno:	20,65*	47,20*	0

Izvor: Županijska uprava za ceste, Odluka o cestama na području velikih gradova koje prestaju biti razvrstane u javne ceste („Narodne novine“, broj 44/12; 86/12).

Opća značajka urbanog prometa ukazuje na dominaciju individualnog i usporenost javnog prometa, te velika neorganiziranost u zbrinjavanju mirujuće prometa.

Osnovna prostorno – razvojna obilježja cestovne infrastrukture na području grada Pakraca su:

- sustav javnog prijevoza - zbog ne kvalitete i ne atraktivnosti nije prepoznat kao alternativa korištenju osobnih vozila,
- loše stanje cestovne mreže kako na široj tako i na lokalnoj razini,
- nepostojanje poticaja za korištenje učinkovitih i ekološki prihvatljivih vozila,
- nepostojanje infrastrukture za distribuciju alternativnih goriva na gradskoj ali i na županijskoj razini.

Programom građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2009. do 2012. godine („Narodne novine“, broj 147/09) planirane su aktivnosti na državnoj razini vezano na izradu studija i istraživanja, dovršenje nužne projektne dokumentacije te realizaciju planiranog programa izgradnje i održavanja javnih cesta.

Programom građenja i održavanja javnih cesta (županijskih (Ž) i lokalnih (L) cesta) za razdoblje 2008. do 2012. Godine, na području Grada Pakraca planirano je sljedeće:

- Izgradnja:

-

- Rekonstrukcija

- L 33157 *Badljevina - Miljanovac*

- Ž4236 *Poljana-Dobrovac*

-sanacija AB propusta

Prema podacima Hrvatskih cesta d.o.o. nadležnih za upravljanje, građenje i održavanje državnih cesta, na području grada Pakraca provode studijske i projektne dokumentacije, te izgradnju sljedećih dionica cesta:

- Prometni pravac (dionica) Republika Mađarska – Terezino Polje - Virovitica – Daruvar – Pakrac – Lipik - Okučani – Stara Gradiška - granica Republike BiH
 - *Studija o utjecaju na okoliš brze ceste granica Republike Mađarske - Virovitica - Okučani - granica BiH, dionica Daruvar – Lipik, 2013.g.*

Prometni pravac (dionica) Republika Mađarska – Terezino Polje - Virovitica – Daruvar – Pakrac – Lipik - Okučani – Stara Gradiška - granica Republike BiH sa ukupnom duljinom od 108km. Trasa ceste nalazi se na trasi europskog prometnog pravca E661 koji predstavlja jednu od transverzalnih prometnih veza između srednje Europe i Jadrana.

U okviru koridora koji prati postojeću državnu cestu D5 planirana je izgradnja dionice brze ceste Daruvar – Lipik, u duljini 32.850m, kako bi se podigla razina prometne usluge i sigurnosti prometa, te bi se omogućili bolji prometni uvjeti povezivanja i prohodnosti između podravskog i posavskog prometnog koridora, odnosno Bjelovarsko-bilogorske i Požeško-slavonske županije.

Zahvat u prostoru izvodio bi se na području dvije županije, Bjelovarsko-bilogorske i Požeško-slavonske te na području pet jedinica lokalne samouprave: Općina Končanica, Grad Daruvar, Općina Sirač, Grad Pakrac i Grad Lipik.

Zahvat izgradnje dionice brze ceste, izveo bi se na području trinaest (13) katastarskih općina koje se nalaze u Požeško – slavonskoj županiji i to kako slijedi: k.o. Badljevine, k.o. Donja Obrijež, k.o. Gornja Obrijež, k.o. Omanovac, k.o. Kusonje, k.o. Pakrac, k.o. Prekopakra, k.o. Klisa, k.o. Lipik, k.o. Dobrovac, k.o. Subocka, k.o. Kovačevac i k.o. Čaglić.

Usvojenim idejnim rješenjem predviđena je izgradnja četvertračne brze ceste sa dva kolnika a ukoliko se Investitor odluči za faznu izgradnju, moguće je u I. fazi izgraditi dvotračnu brzu cestu (prijedlog da to bude desni odnosno zapadni kolnik) sa modificiranim čvorištima u I fazi.

Trasu brze ceste na dionici od Daruvara do Lipika, točnije od raskrižja sa državnom cestom D5 u Končanici do križanja sa državnom cestom D5 u Donjem Čagliću moguće je realizirati i u etapama uz uvjet da svaka etapa mora biti prometno-funkcionalna cjelina.

Početna stacionaža km 0+000,00 nalazi se na mjestu križanja sa postojećom državnom cestom D5 i ona predstavlja relativnu stacionažu za dionicu Daruvar – Lipik koja je predmet rješenja. Apsolutna stacionaža u ovoj točki prema trasi koja počinje od granice Republike Mađarske iznosi km 46+520,00.

Kraj trase nalazi se u km 32+850,00 na prostoru grada Lipika gdje je u konačnoj fazi izgradnje predviđeno denivelirano čvorište „Rotor“. U prvoj fazi moguće je izvesti čvorište u razini „Rotor“ sa četiri priključka, tj. ulaznom i izlaznom rampom brze ceste, priključak buduće izmještene trase D47 od Novske do Donje Subocke i priključak na državnu cestu D5 u Donjem Čagliću.

Opis trase

Ovim dijelom opisa Idejnog rješenja obuhvaćene su pod dionice između čvorišta kako bi se preglednije sagledala trasa i prostor kroz koji prolazi. Ukupna dužina promatranih poddionica iznosi 32,85 km uz računsku brzinu od 100km/h i 90km/h.

Početak trase za područje grada Pakraca započinje u km 11+947,88. Trasa nadalje prolazi pored naselja Badljevine i poljoprivrednog uzletišta sa zapadne strane, te se iz padine i doline rijeke Bijeke penje na Pakračku goru između naselja Omanovac i Gornja Obrijež. Sjeverno od grada Pakraca formira se denivelirano čvorište tipa truba (km 21+255,00 – čvorište 5) gdje se ostvaruje veza sa državnom cestom D5. Na ovoj poddionici od značajnijih objekata projektiran je vijadukt u km 20+210,00 sa najvećom duljinom na trasi od 491,00m i most preko rijeke Bijeke u km 15+054,00 sa rasponom od 24,00m. Projektirana su i tri cestovna prijelaza preko lokalne ceste L 41010 u km 17+899,00, preko županijske ceste Ž 4079 u km 19+562,00 i preko lokalne ceste L 41012 u km 20+800,00. Kako su na ovoj poddionici velike visinske razlike terena (teren je na granici brdovitog) na tri lokacije bit će potrebno izvesti značajnije usjeke.

U nastavku trasa prolazi zapadno od Pakraca i na kilometru 24+583,64 nastavlja prema gradskom području grada Lipika i predstavlja zapadnu obilaznicu ovih gradova. Trasa prolazi sa zapadne strane naselja Mala Krndija, Matkovac, Prekopakra, Klisa i Filipovac te jezera Raminac te dolazi do deniveliranog čvorišta sa državnom cestom D47 (km 28+360,00 –

čvorište 6). Na ovoj poddionici od značajnijih objekata projektiran je jedan vijadukt u km 23+572,00 i dva cestovna prolaza na križanju sa lokalnom cestom L 41012 u km 22+504,00 i na križanju lokalnom cestom L 41013 u km 23+891,00.

Čvorišta

Oblikovanje, položaj i broj čvorišta određen je na temelju postojeće cestovne mreže, prometnog opterećenja i potrebe gradova i naselja za pristupom na brzu cestu.

Na projektiranoj trasi brze ceste na križanjima sa državnim i županijskim cestama planirano je ukupno 7 deniveliranih čvorišta od toga je na području grada Pakraca 2.

- čvorište 4: km 13+827,00; križanje sa državnom cestom D26, Gornji Sređani-Badljeva
 - Denivelirano čvorište „Poludjetelina“ predviđeno je sa asimetričnim ulazno-izlaznim trakama na brznoj cesti i „T“ priključcima na državnoj cesti D26 Badljeva – Gornji Sređani prema RAL-K2 propisima. Kako je prilikom izrade Idejnog rješenja od strane Općine Sirač ukazano na izuzetno lošu povezanost naselja Sirač i industrijske zone sa državnom cestom D5, razmatrana je mogućnost izmještanja ovog čvorišta u zonu raskrižja sa lokalnom cestom LC 37151 na stacionažu km 12+285,00. U ovoj zoni moglo bi se organizirati denivelirano čvorište uz prethodno definiranu spojnu cestu Kip – Sirač.
- čvorište 5: km 21+255,00; križanje sa državnom cestom D5 i D38, obilaznica Pakraca
 - Denivelirano čvorište „Truba“ planirana je u modificiranoj varijanti (izduženo) s brzinom glavnih smjerova $V_r=70\text{km/h}$, $R_{gl}=250-400\text{m}$, dok je za sporedne smjerove $V_r=40\text{km/h}$ i $R_{min}=60\text{m}$. Kako je brza cesta ujedno i obilaznica grada Pakraca ovo čvorište je najbliže gradu i preuzet će najveći promet sa sjevera. Priključak na državnu cestu D5 izvest će se „T“ priključkom prema RAL-K2 propisima.

Željeznički promet

Odlukom o razvrstavanju željezničkih pruga („Narodne novine“, broj 81/06 i 13/07) željezničke pruge razvrstavaju se na pruge od značaja za međunarodni promet, pruge od značaja za regionalni promet i pruge od značaja za lokalni promet. Osnovni pokazatelji izgrađenosti postojeće mreže željezničkih pruga na području grada Pakraca daju se u sljedećoj tablici:

Tablica 38.

Pokazatelji izgrađenosti postojeće mreže željezničkih pruga na području Grada Pakraca			
Duljina željezničkih pruga prema Odluci o razvrstavanju željezničkih pruga (km)			
Sveukupno (km)	Pruga od značaja za međunarodni promet (km)	Pruga od značaja za regionalni promet (km)	Pruga od značaja za lokalni promet (km)
12,077	0	0	12,077
Duljina željezničkih pruga prema vrsti (km)			
sveukupno	dvokolosječne	jednokolosječne	elektrificirane
12,077	0	12,077	0
Udio pojedinih vrsta željezničkih pruga (%)			
sveukupno (%)	dvokolosječne (%)	jednokolosječne (%)	elektrificirane (%)
100%	0%	100%	0%
Gustoća željezničke mreže - duljina željezničke pruge / površina Grada Pakraca (km/km ²)			
Površina grada Pakraca (km ²)		358,53 km ²	
sveukupno	dvokolosječne	jednokolosječne	elektrificirane
0,03	0	0,03	0

Izvor: HŽ Infrastruktura, Odluka o razvrstavanju željezničkih pruga („Narodne novine“, broj 81/06 i 13/07).

U nastavku se daje tabelarni prikaz postojećih željezničkih pruga od značaja za regionalni promet i pruga od značaja za lokalni promet na području grada Pakraca prema dostavljenim podacima HŽ Infrastrukture:

Tablica 39.

Duljine postojećih željezničkih pruga na području Grada Pakraca					
Oznaka pruge	Naziv pruge	Pruga od značaja za međunarodni promet (km)	Pruga od značaja za regionalni promet (km)	Pruga od značaja za lokalni promet (km)	Napomena
Željeznička pruga od značaja za međunarodni promet					
		0	0	-	-
Željeznička pruga od značaja za regionalni promet					
		0	0	-	-
Željeznička pruga od značaja za lokalni promet					
L-205	Banova Jaruga-Pčelić	0	0	12,077 km	jednokolosječna

Izvor: HŽ Infrastruktura, Odluka o razvrstavanju željezničkih pruga („Narodne novine“, broj 81/06 i 13/07).

Slika 20.: Mreža željezničkih pruga RH

Planiranje razvoja mreže željezničkih pruga na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini provodi se kroz prostorno plansku dokumentaciju a u skladu sa Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske.

Na slici se daje prikaz postojeće stanje mreže željezničkih pruga na području Grada Pakraca:

- Željeznička pruga II reda
- Županijsko središte
- Gradsko središte
- Općinsko središte

Slika 21: Postojeće i planirano stanje mreže željezničkih pruga na području grada Pakraca i Lipika;

Izvor: Odluka o razvrstavanju željezničkih pruga („Narodne novine“, broj 81/06 i 13/07), dokumentacija Zavoda za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije;

GIS obrada: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, 2013.

Nacionalni program željezničke infrastrukture za razdoblje 2008. do 2012. godine („Narodne novine“, broj 31/08) kao temeljni strateški dokument na državnoj razini određuje prioritete razvoja, izgradnje, osuvremenjivanja, obnove i održavanja funkcionalnosti željezničkog infrastrukturnog sustava. Prioritetne investicijske aktivnosti u narednom razdoblju odnose se na remonte, održavanje, osuvremenjivanje i novogradnju regionalnim prugama i lokalnim prugama.

Navedenim Programom željezničke infrastrukture za područje grada Pakraca u sklopu obnove i osuvremenjivanja pruga od značaja za lokalni promet željezničkih pruga planirana je:

- Banova Jaruga – Pčelić i to na dijelu polaganja pružnog TK kabela.

Na prostoru Požeško-slavonske županije nisu izrađivane stručne studije, kao niti studije o utjecaju na okoliš, projektne dokumentacije i aktivnosti u proteklom petogodišnjem razdoblju.

Prema Strateškom planu Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture za razdoblje 2013. – 2015. nisu predviđena nikakva financijska sredstva za pripremu projekta i ostale projektne dokumentacije za razvoj željezničkih pruga na području Grada Pakraca.

Zračni promet

Na području *grada Pakraca* ne postoji niti jedna službena zračna luka odnosno letjelište koja je u funkciji, dok je planskom dokumentacijom predviđeno jedno letjelište u slijedećem naselju:

Tablica 40.

Pokazatelji zračnog prometa na području Grada Pakraca			
Zračni promet JLS	Broj letjelišta i naselje	Prosječna površina (km ²)	Prosječna duljina PSS (km)
Letjelišta			
Pakrac	1 • Badljevina	0,0295	0,65

Izvor: Dokumentacija Zavoda za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, 2013.

Na području Grada Pakraca je ukupno jedno letjelište u naselju Badljevina namijenjeno za potrebe poljoprivredne djelatnosti.

Slika 22: Planirano stanje zračnog prometa na području Požeško-slavonske županije;

Izvor: Dokumentacija Zavoda za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije;

GIS obrada: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, 2013.

Elektroničke komunikacije

Poštanski i telekomunikacijski promet osiguran je na području Grada Pakraca kroz četiri osnovna segmenta javne komunikacije:

- u nepokretnoj mreži,
- u pokretnoj mreži,
- radio komunikacija i
- poštanski promet.

U nastavku je tabelarni prikaz pokrivenosti područja Grada Pakraca s postojećim baznim postajama prema podacima HAKOM-a iz studenog 2013. godine (dopis: Klasa: 350-01/13-02/63, Urbroj: 376-13/GŠ-13-2 (IS) od 06. studenog 2013.):

Tablica 41.

Broj postojećih baznih postaja na području Grada Pakrac				
Datum	Broj baznih postaja	Broj lokacija*	Broj antenskih stupova u vlasništvu operatora**	Broj antenskih prihvata na postojećim objektima
01.01.2008.	3	3	2	1
31.12.2012.	4	4	3	1
* Broj lokacija na kojima se nalaze bazne postaje, uzevši u obzir činjenicu da bazne postaje različitih operatera mogu biti na istom antenskom stupu ili postojećem objektu				
** Broj antenskih stupova u vlasništvu operatora javnih komunikacijskih mreža pokretnih komunikacija (VIPnet, Tele2 i HT)				

Izvor: HAKOM-a (dopis: Klasa: 350-01/13-02/63, Urbroj: 376-13/GŠ-13-2 (IS) od 06. studenog 2013.)

Udio broja postojećih baznih stanica na 100 stanovnika je 12,65.

S ciljem osiguranja nužnih preduvjeta za izgradnju elektroničke komunikacijske infrastrukture, odnosno samostojećih antenskih stupova, sukladno zahtjevu Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, u srpnju 2011. godine donesene su I. Izmjene i dopune prostornog plana Požeško-slavonske županije kojima su osigurani prostorno planski preduvjeti za gradnju mreže građevina elektroničke pokretne komunikacije. Stručnu podlogu na kojoj se temelje prostorno planska rješenja izradila je Udruga pokretnih komunikacija Hrvatske u suradnji s operaterima, a potvrdila Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije. I nadalje, prilikom izrade novih prostornih planova ili izmjena i dopuna postojećih u domeni elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme obveza je pridržavati se posebnih zakona i propisa koji se odnose na razvoj elektroničkih komunikacija.

Odašiljači i veze

Prema podacima OIV Odašiljači i veze d.o.o., Ulica grada Vukovara 269/d, 10000 Zagreb (dopis: Ur.broj: 503732 TBN od 22. studenog 2013.) u nastavku su dani podaci o radijskim koridorima koji prelaze preko teritorija Grada Pakraca te podatak o OIV-ovom objektu Pakrac:

Tablica 42.

Popis radijskih koridora mikrovalnih veza						
R.b.	Lokacija A	Lat/Lon WGS d.d.:mm:ss.s	HTRS N/E	Lokacija B	Lat/Lon WGS d.d.:mm:ss.s	HTRS N/E
1.	PSUNJ	45°23'09.0"N 17°19'56.3"E	5027657 565177	MOSLAVAČKA GORA	45°36'50.9"N 16°45'13.9"E	5052725 519798
2.	PSUNJ	45°23'09.0"N 17°19'56.3"E	5027657 565178	PAKRAC	45°27'19.1"N 17°11'43.6"E	5035278 554392

Izvor: OIV (dopis: Ur.broj: 503732 TBN od 22. studenog 2013.)

Tablica 43.

Podaci o OIV-ovom objektu				
Naziv objekta	Lat/Lon WGS d.d.:mm:ss.s	HTRS N/E	Nadmorska visina m	Status objekta
PAKRAC	45°27'19.1"N 17°11'43.6"E	5035278 554392	240	U funkciji

Izvor: OIV (dopis: Ur.broj: 503732 TBN od 22. studenog 2013.)

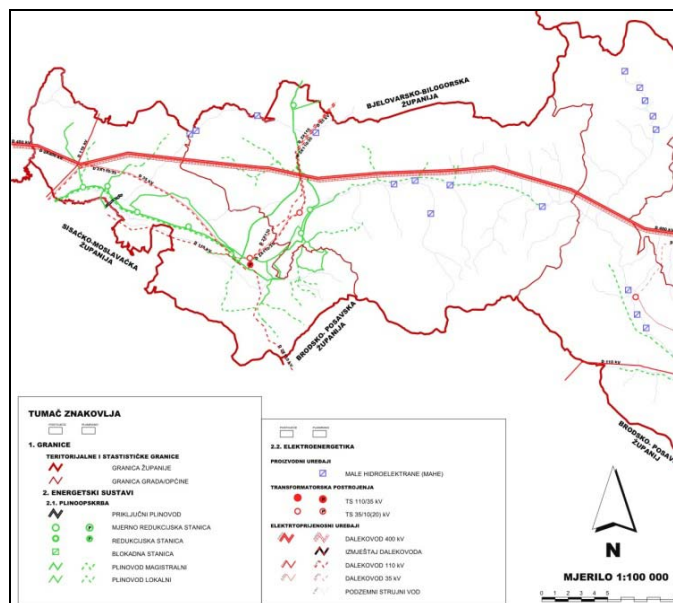
II.4.2. Energetska infrastruktura

HEP-Operator prijenosnog sustava d.o.o (HEP-OPS) je ustrojen poradi vođenje elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske, prijenos električne energije te održavanje, razvoj i izgradnja prijenosne mreže te pouzdane opskrbe korisnika uz minimalne troškove i brigu o očuvanju okoliša.

Elektroenergetski sustav

Područjem Grada Pakraca prolaze trase dalekovoda i unutar područja županije smještene su postojeće trafostanice naponske razine 400 i 110 kV, stoga se opskrbljuje sa električnom energijom iz četiri pravca.

- DV 400kV TS Žerjavinec-TS Ernestinovo;
- DV 110 kV TS Međurić-TS Daruvar.

Slika 23.: Postojeće i planirano stanje visokonaponske elektroenergetske mreže u gradu Pakracu;
Izvor: HEP – OPS d.o.o. i dokumentacija Zavoda za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije;
GIS obrada: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, 2013..

Distribucija električne energije na području Grada Pakraca putem distributivne mreže nižih naponskih nivoa (35 kV, 20 kV, 10 kV i 0,4 kV) u nadležnosti je HEP – Operator distribucijskog sustava d.o.o. pogon DP „Elektra“ Križ.

Distribucijsko područje „Elektra“ Križ pokriva 31% područja Požeško-slavonske županije, a od toga 62,86 % Grada Pakraca.

Za potrebe izrade ovoga Izješća dobiveni su podaci o duljini srednje naponske i niskonaponske elektroopskrbne mreže od strane distribucijskog područja na, a odnose se na cjelokupna područja pogona koji zahvaćaju gradsko područje Grada Pakraca.

Podaci u tablici prikazuju duljine elektroopskrbne mreže navedenog pogona distribucijskih područja:

Tablica 44.

Duljina visokonaponske prijenosne mreže te distributivne srednje naponske i niskonaponske mreže			
		Duljina (km)	Udio prema vrsti (%)
Visokonaponska prijenosna mreža VN (400 kV, 110 kV)			
	400 kV	30,3	9,5
	110 kV	0	0
Distributivna srednje naponska mreža SN (35kV, 20 kV, 10 kV)			
ELEKTRA KRIŽ		120,5	37,82
Distributivna niskonaponska mreža NN (0,4 kV)			
ELEKTRA KRIŽ		167,87	52,68
Sveukupno		318,67	100%

Izvor: HEP – distribucijska područja, 2013. te podaci iz dokumentacije Zavoda za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

Prema podacima može se reći da je za područje Grada Pakraca stanje elektroenergetskih objekata na području Elektre Križ zadovoljavajuće, jer se kontinuirano ulaže u izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih objekata. Razlozi ulaganja u poboljšanje opskrbe i kvalitete električne energije proizlaze iz nove zakonske regulative koja postavlja strože kriterije te zahtjeva važnih kupaca (posebice kupaca iz područja gospodarstva) za sve boljom kvalitetom isporučene električne energije.

Sukladno PPUG-u Pakraca („SG“, br. 8/07 i 2/12) razvoj prijenosne mreže obuhvaća:

- osiguranje koridora i dogradnju sustava na 400 kV naponskoj razini, paralelno s postojećim DV u smjeru istok-zapad, izgradnjom dvosistemskog dalekovoda DV 2x400 kV Razbojište – Međurić (30,3 km)
- osiguranje koridora i izgradnja DV 2x 110 kV Lipik – Daruvar (10,68 km)
- osiguranje koridora i izgradnja (prenamjena) DV 2x 110/35 kV Lipik – Daruvar (11,29 km) /DP „Elektra“ Križ/

Cjevovodni sustav

• Plinski sustav

Transportni plinski sustav u nadležnosti Plinacro d.o.o. sastoji se od mreže visokotlačnih magistralnih plinovoda i magistralnih plinovoda ukupne duljine 21,009 km na području grada Pakraca. Distribuciju i izgradnju distribucijskog sustava te priključenje korisnika na plin na području grada Pakraca obavlja jedno (1) distribucijsko poduzeće, i to PAKRAC-PLIN d.o.o. za distribuciju i opskrbu plina.

U nastavku su podaci od Plinacro d.o.o. i nadležnih distribucijskih poduzeća na području grada Pakraca dostavljeni za potrebe izrade Izješća o stanju u prostoru:

Tablica 45.

Duljina plinovoda na području Grada Pakraca				
Nadležnost	Plinovod	Područje	Duljina (km)	Udio prema vrsti (%)
Plinacro d.o.o. - Zagreb	Magistralni plinovod	Grad Pakrac	6,13	6,93%
	Regionalni plinovod		13,759	16,74%
	Spojni plinovod		0,074	0,08%
Pakrac –Plin d.o.o. Pakrac,	Lokalni plinovod	Badljevin, Kusionje, Pakrac, Prekopakra	73,55	83,17%
Sveukupno			93,503	100%

Izvor: Plinacro d.o.o. - Zagreb, Pakrac –Plin d.o.o. Pakrac, 2013.

Obilježje plinskog distributivnog sustava na području Grada Pakraca je donekle povezanost zapadnog dijela naselja Grada Pakraca i nepovezanost sa istočnim dijelom gradskog područja. Trenutno dijelom područja grada Pakraca prolazi magistralni plinovod Kutina-Dobrovac DN 200/50 koji je u izgradnji, a završetak radova predviđen je početkom 2014. godine. Također je planirana izgradnja magistralnog plinovoda Omanovac-Daruvar DN 200/50 koji predstavlja nastavak plinovoda Kutina - Dobrovac, a do danas nije planiran prostorno planskom dokumentacijom županijske razine kao ni Prostornim planom Grada Pakraca, a isti bi bio u koridoru postojećeg plinovoda Pakrac - Daruvar DN 150/50. Taj koridor se planira sadašnjom Ciljanom izmjenom i dopunom Prostornog plana Požeško-slavonske županije, ali će morati biti planiran i Prostornim planom Grada Pakraca.

Detaljan prikaz stanja izgrađenosti lokalne plinovodne mreže Grada definirano je kroz PPUG Pakraca.

Obnovljivi izvori energije (OIV)

Uz konvencionalne izvore, na području Grada Pakraca, omogućava se i potiče korištenje alternativnih izvora energije (sunčeva energija, energija vjetra, energija vode, bioenergija, energija iz biomase geotermalna energija i sl.), uspostavu sustava malih hidroelektrana za lokalne potrebe kao i uvođenje kongeneracijskih postrojenja, gdje se osobito važnim ističe obnovljivost izvora te ekološka prihvatljivost i smanjenje zagađenja (osobito emisija CO₂ i drugih stakleničkih plinova).

Izgradnja građevina za iskorištavanje sunčeve energije, energije vjetra, geotermalne energije, energije nastala iz otpada drvoprerađivačke industrije, kao i drugog vrsta drvnog, biljnog i

komunalnog otpada, regulirana je odredbama za provođenje PPUG Pakraca (SG, br. 8/07 i 2/12) zadovoljavajući pri tome sve uvjete zaštite prirode i okoliša, Lokacije na kojima bi se gradile građevina za iskorištavanje obnovljivih izvora energije uglavnom su planirane van granica građevinskog područja, a kao primjer navodimo izgradnju malih hidroelektrana (MAHE).

Na području grada Pakraca, sukladno PPŽ-u Požeško-slavonske županije (SG, br. 5,5A/02 i 4/11) i PPUG Pakraca (SG, br. 08/07 i 02/12), predviđene su potencijalne lokacije za moguću izgradnju malih hidrocentrala (MAHE) na 9 lokacija, i to na vodotocima:

- Sivornica - 2 na objektu akumulacije "Šumetlica" (mlin Španovica, mlin Gornja Šumetlica)
- Pakra – 2 lokacije na stacionažama Dragović i Branešci
- Bijela - 4 lokacije (mlin „Čendeš“ - Kapetanovo polje, mlin „Stričevac“, mlin „Bedi“, mlin „Badljevin“))
- Orjava – na lokaciji mlin Tisovac

Osim navedenih lokacija na području obuhvata Plana potrebno je preispitati i detaljnije valorizirati i ostale vodotoke koji bi mogli ući u daljnju fazu mogućeg iskorištavanja voda u energetske svrhe. Stoga je neophodno poduzeti aktivnosti na preispitivanju drugih lokacija gdje se izgradnja MAHE ocijeni opravdanim kroz posebne zahtjeve, projekte i prateću dokumentaciju, pritom vodeći brigu o zahtjevima zaštite okoliša.

Nastavno, u proteklom razdoblju, na području Požeško-slavonske županije, je realiziran jedan dio projekata o energetske učinkovitosti, koji se provode u suradnji s Regionalnom energetske agencijom Hrvatske. Od planiranih projekata energetske učinkovitosti za 2013. godinu na državnoj razini, za područje Grada Pakraca, izdvajamo:

- modernizaciju i sanaciju javne rasvjete u Bolničkoj ulici u sklopu gospodarske zone Pakrac 5,
- izradu istražne bušotine na području Grada Pakraca.

II.4.3. Vodoopskrba i odvodnja

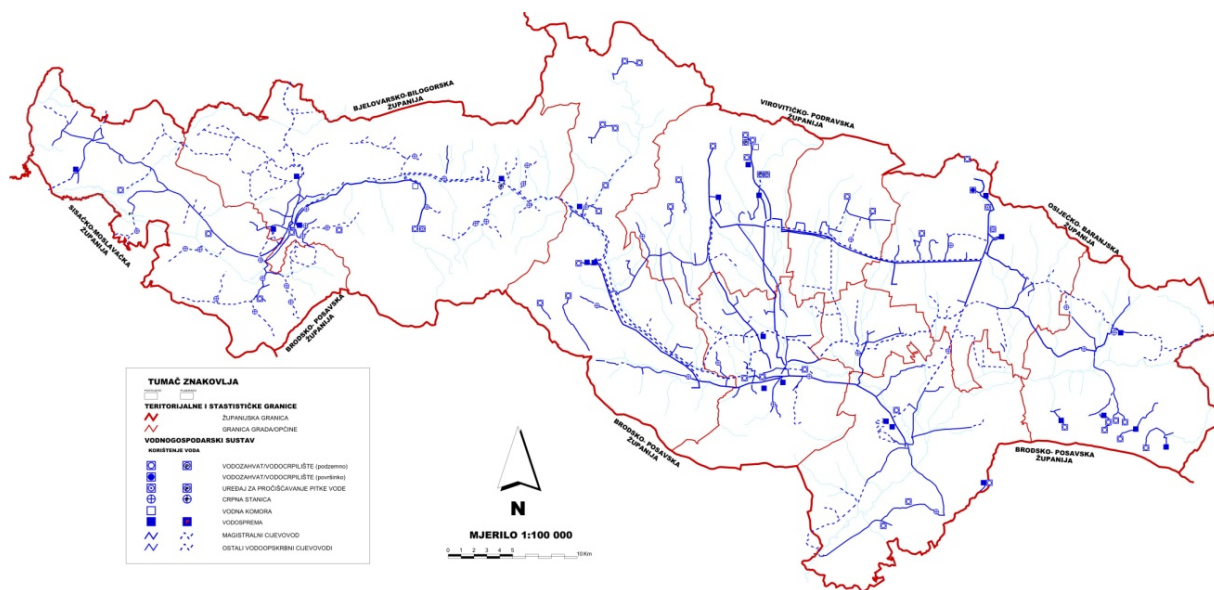
Sustav javne vodoopskrbe

U proteklom razdoblju izrađena je studija **"Vodoopskrba gradova Pakrac i Lipik - idejno rješenje"** (HIDROPROJEKT-ING, 1999.god.)

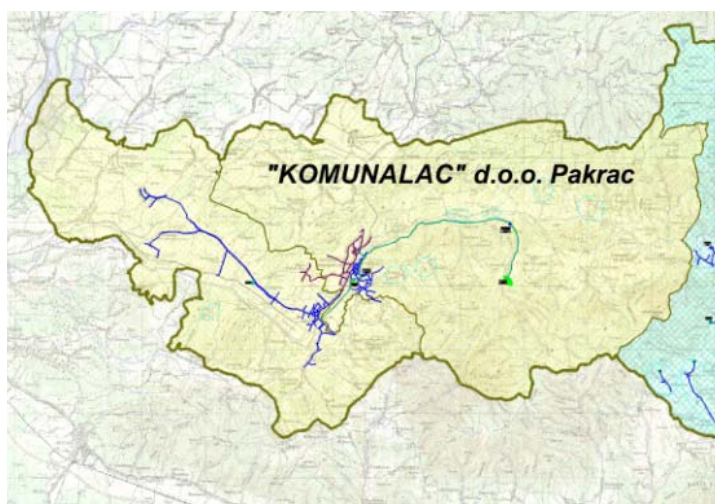
Svrha izrade Studije vodoopskrbe je dobivanje osnovnih aktualnih informacija o koncepciji razvitka vodoopskrbe na području Grada Pakraca, te prikupljanje tehničkih podloga koje će se koristiti u daljnjim aktivnostima vezano na rješavanje javne vodoopskrbe.

U projektu "Vodoopskrba gradova Pakrac i Lipik - idejno rješenje" analizirane su potrebe svih naselja gradova Pakraca i Lipika, naglašena potreba izgradnje akumulacije "Šumetlica", te idejno riješena vodoopskrba svih naselja distribucijskog područja Pakračkog vodovoda kroz četiri visinske zone - podsustava.

Ukupne potrebe vode (za stanovništvo i gospodarstvo) na području Grada Pakraca za 2021. godinu procijenjene su te iznose 5.555 m³/dan (uz pretpostavljeni broj stanovnika 17.500), odnosno cca. 64,29 lit/st/dan.

Slika 24: Postojeće i planirano stanje magistralnih vodoopskrbnih cjevovoda u gradu Pakracu;
Izvor: Studija " Vodoopskrbe Požeško-slavonske županije" (- Hidroprojekt ING d.o.o., 2008); dokumentacija Zavoda za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije;
GIS obrada: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske, 2013.

Slika 25. : Distribucijsko područje

Na području Grada Pakraca postoji jedno komunalno poduzeće čija je djelatnost obavljanje javne vodoopskrbe. U nastavku su podaci komunalnog poduzeća na području Grada Pakraca dostavljeni za potrebe izrade ovog Izvjehća:

Tablica 46.

Duljina javne vodoopskrbne mreže i potrošnja pitke vode na području grada Pakraca				
Komunalno poduzeće	Područje nadležnosti Općina/grad	Duljina javne vodoopskrbne mreže (km)	Potrošnja pitke vode	Napomena /br. Priključaka/
Komunalac-Pakrac	Pakrac	84,5	270.572 /za2012. g./	2331

Izvor: "Komunalac"

Vodoopskrbni podsustav Pakraca i Lipika

Postojeći vodoopskrbni sustav Pakraca distributivno je područje KP "Komunalac" Pakrac i obuhvaća naselja: Gornja Šumetlica, dio Kusionja, Prekopakra i Pakraca,

Okosnicu sustava čini vodozahvat na potoku Sivornica uzvodno od naselja Gornja Šumetlica s filter-stanicom kapaciteta 30 l/s (minimalni sušni dotok), gravitacijski transportni cjevovod AC Ø350 mm dužine 10,6 km s prekidnom komorom "D.Šumetlica", vodospremnik "Pakrac" transportni cjevovod "Pakrac - Lipik" AC Ø250 mm dužine 3 km, te distribucijske precrpne stanice i distribucijska vodoopskrbna mreža pojedinih naselja.

Vodoopskrbni sustav podijeljen je u dvije visinske zone. Visokom zonom obuhvaćena je Prekopakra i viši dijelovi naselja Pakrac, a vodoopskrba je vezana na transportni cjevovod AC Ø350 mm prije vodospremnika "Pakrac" transportnim odvojkom PVC Ø200 mm.

Ostala naselja su u niskoj zoni vezana na vodospremnik "Pakrac" i precrpne stanice "Pakrac", "Kraguj" i "D.Čaglić".

Za vrijeme Domovinskog rata vodo zahvat Gornja Šumetlica te vodospremnik "Pakrac" bili su na okupiranom području, te time van funkcije vodoopskrbe Pakraca i Lipika. U to vrijeme izgrađena su dva crpilišta: "Dobrovac" (u Dobrovcu, 3 km zapadno od Lipika) - dva bušena zdenca ukupne izdašnosti cca 6 l/s i "Vrtić" (u Pakracu) - dva bušena zdenca ukupne izdašnosti 5 l/s. Crpilište "Dobrovac" danas isključivo koristi industrijski pogon Podravka - Studenac, a crpilište "Vrtić" je pričuvno. Prema anketama dobivenih od komunalnog poduzeća "Komunalac" ukupna potrošnja (fakturirane količine u 2012.) kreće se od 415.357 m³/god odnosno 13,17 l/s.

Ukupne količine zahvaćene vode su na granici izdašnosti crpilišta/zahvata Pakračkog vodoopskrbnog sustava i kreće se 815.564.000 l,. Dok su gubici u vodoopskrbnom sustavu su nedozvoljeno veliki i kreću se od 48%.

Ukupna prosječna norma potrošnje u vodoopskrbnom sustavu Pakrac - Lipik je 113,94 l/stan/dan (odnosi se na isporučenu količinu vode domaćinstvima i gospodarstvima).

Gledano iz stvarne perspektive vodoopskrbni sustav Pakrac-Lipik suočava se s problemima:

- nedovoljno kvalitetne vode u sušnim (ljetnim) mjesecima,
- gubici u vodoopskrbnom sustavu, ...
- vrsta cjevovoda: A.C. magistralni cjevovod,
- promjer cjevovoda,

Udio potrošnje vode prema djelatnostima:

- domaćinstva 78%
- industrija i javne institucije 22%

Sustav javne odvodnje

U proteklom razdoblju izrađena je „Studija zaštite voda Požeško-slavonske županije“ kojom je kroz dugoročno razdoblje planirano cjelovito rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Požeško-slavonske županije.

Na području Grada Pakraca postoji jedno komunalno poduzeće, i to "Komunalac" Pakrac d.o.o. Pakrac, Gavrinica 18.

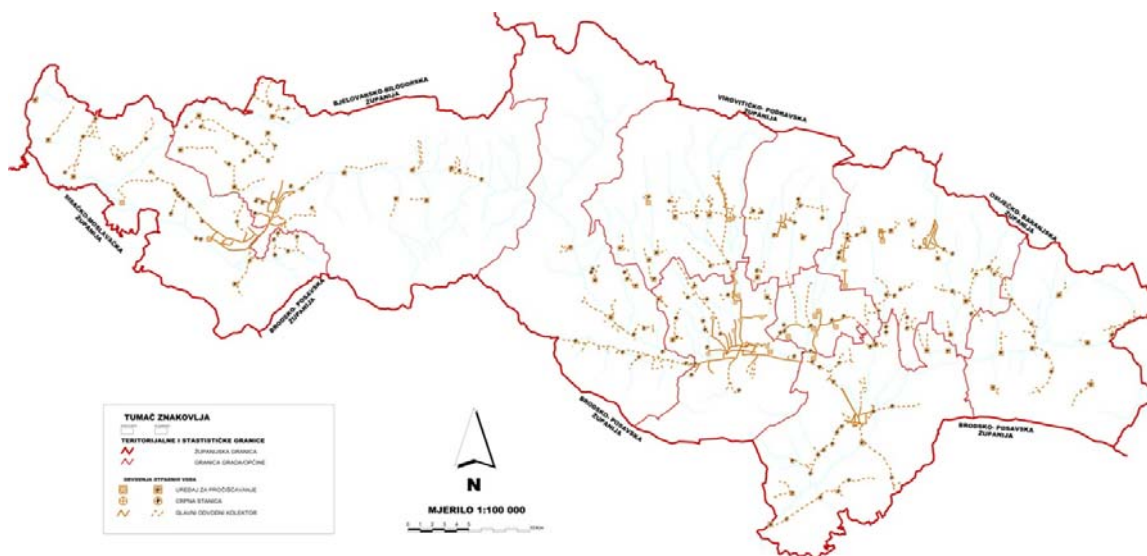
Komunalno poduzeće "Komunalac" vodi poslove održavanja vodovodnih i kanalizacijskih sustava Gradova Pakraca i Lipika.

Na području Grada Pakraca sam grad ima izgrađen sustav javne odvodnje određenog opsega. Postojeći sustav odvodnje uglavnom pokriva centralni dio grada i naselja, te jedan ispust u vodotok Pakra na području grada Lipika. Kod većine manjih naselja odvodnja otpadnih voda je riješena putem sabirnih jama ili individualnih septičkih jama uz ispust otpadnih voda u obližnje vodotoke.

Odvodnja otpadnih i oborinskih voda riješena je djelomično u gradu Pakrac, ali i u nastavku gradskom naselju grada Lipika.

Priključenost stanovništva na sustave odvodnje je relativno zadovoljavajuća – 67% što je slično prosjeku u Republici Hrvatskoj, čime je sustavima odvodnje na području Grada Pakraca obuhvaćeno 8460 stanovnika 2011. godine.

Centralni uređaji za pročišćavanje otpadnih voda izgrađen je u gradskom području grada Lipika i to 1. stupanj - mehanički stupanj.

Slika 26.: Postojeće i planirano stanje odvodnje i prečišćavanja u Požeško-slavonskoj županiji
Izvor: Studija " Studija zaštite voda Požeško-slavonske županije" (Hidroprojekt ING d.o.o 2008.)

Sustav javne odvodnje Grada Pakraca

U Pakracu je izgrađen sustav odvodnje za cca 90% kanalizacije mješovitog tipa što znači da je namijenjen odvodnji fekalnih i oborinskih voda koje odvodi na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u mjestu Dobrovac na području grada Lipika. Otpadne vode transportiraju se kolektorom Pakrac-Lipik do zajedničkog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Izgrađen je prvi stupanj -

mehaničkog uređaja kapaciteta (plan-120 l/s), a trenutno je kapaciteta 40 lit/sec u funkciji je od 2003. godine (izveden je mehanički dio, a planira se izvesti biološki dio uređaja). Uređaj je u konačnom rješenju planiran za (9.500* ES) odnosno 13.5000 ES, kao zajednički sustav odvodnje gradova. Recipijent je rijeka Pakra posredno preko potoka Ilijda.

Na području Grada Pakraca sustav odvodnje izgrađena je u naseljima: Pakrac, Prekopakra i Kusionje sa priključkom 6.500 ES s mogućnošću proširenja na 9.500 ES odnosno 13.500 ES. Da bi se ostvario takav plan odvodnje potrebno je izvršiti dodatnu izgradnju kanalizacijskog sustava u dužini 25 km. U ostalim naseljima grada Pakraca odvodnja otpadnih voda nije riješena.

Sustav odvodnje i pročišćavanja znatno je opterećen tzv. "tuđim vodama" što otežava rad uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, a problem će posebno biti izražen kada će se trebati pristupiti povećanju stupnja pročišćavanja na drugi, biološki stupanj. Stoga će izradi uređaja drugog stupnja morati prethoditi aktivnosti na sustavu kako bi se "tuđe vode" svele u prihvatljive veličine.

U nastavku su podaci od nadležnog komunalnog poduzeća kao i podaci iz dokumentacije Zavoda za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije:

Tablica 47.

Duljina javne odvodnje te broj i kapacitet uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na području Grada Pakraca			
Komunalno poduzeće	Područje nadležnosti općina/grad	Duljina javne odvodnje (km)	Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda broj (kom) Kapacitet uređaja za pročišćavanje (ES)
„Komunalac“ Pakrac d.o.o.	PAKRAC-LIPIK (Pakrac, Prekopakra, Filipovac, Lipik, Dobrovac, D.Čaglić, Kusionje)	45	Izgrađeni kapacitet 13. 500 (6.500*) Projektirani kapacitet 20 250

Izvor: „Komunalac“ Pakrac d.o.o., 2013., te podaci iz dokumentacije Zavoda za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije.

II .5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

II.5.1. Zaštićene prirodne vrijednosti

Prema podacima Državnog zavoda za zaštitu prirode, temeljem posebnih zakona i propisa koji se odnose na zaštitu prirode, na području Grada Pakraca nema zaštićenih dijelova prirode.

Prostornim planom Požeško-slavonske županije („Požeško-slavonski službeni glasnik“, broj 5/02, 5A/02 i 4/11) i PPUG Pakraca (SGGP, br. 8/07 i 2/12) za zaštitu na području Grada Pakraca, temeljem posebnih zakona i propisa koji se odnose na zaštitu prirode, predložena je špilja Trbušnjak i Rastik u kategoriji zaštite - Spomenik prirode – geomorfološki.

Jedan od najvažnijih propisa donesenih u proteklom razdoblju koji se odnosi na zaštitu dijelova prostora od posebnog značaja je Uredba o proglašenju ekološke mreže, donesena 2007. godine („Narodne novine“, broj 109/07). Uredbom je proglašena Ekološka mreža Republike Hrvatske sa sustavom ekološki značajnih područja i ekoloških koridora s ciljevima očuvanja i smjernicama za mjere zaštite koje su namijenjene održavanju ili uspostavljanju povoljnog stanja ugroženih i rijetkih

stanišnih tipova i/ili divljih svojti. Obaveza je u dokumente prostornog uređenja unijeti podatak zadire li područje obuhvata plana u područje ekološke mreže, kao i usklađivanje dokumenata prostornog uređenja s ovom Uredbom prilikom izmjena i dopuna. U sljedećoj tablici prikazana su područja Ekološke mreže Republike Hrvatske koja se nalaze unutar granica Grada Pakraca.

Tablica 48.

Ekološka mreža RH u Gradu Pakracu			
R.B.		Naziv područja	Oznaka
1.*	Područja važna za divlje svojte i stanišne tipove	Trbušnjak	HR2000174
2.*		Zapadni Psunj – Mala Marinica	HR2000481

*točkasti lokalitet

Izvor: Ekološka mreža RH, Baza podataka Državnog zavoda za zaštitu prirode, stanje 2013.

Za potrebe izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško-slavonske županije („Požeško-slavonski službeni glasnik“, broj 4/11) iz 2010. kao i Izmjena i dopuna PPUG Pakraca (SGGP, br. 8/07 i 2/12) iz 2011., te izrade Izvješća o stanju u prostoru Požeško – slavonske županije iz 2013., Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu prirode, dostavilo je svoje podatke, s elaboratom odnosno izvješćem Državnog zavoda za zaštitu prirode.

Za navedena područja Nacionalne ekološke mreže Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu prirode utvrdilo je slijedeće ciljeve ocuvanja i smjernice za mjere zaštite:

Tablica 49.

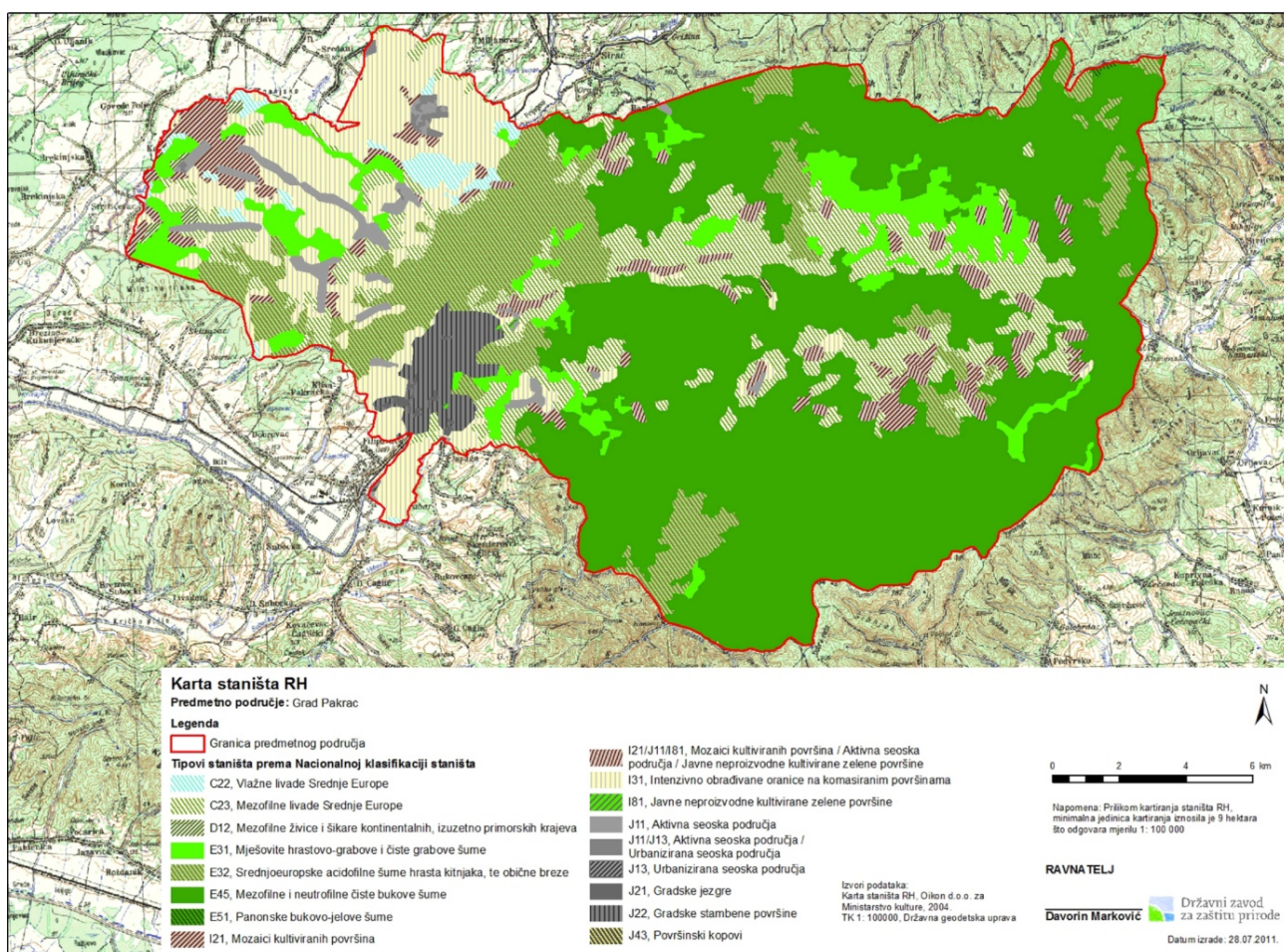
Šifra i naziv područja: HR2000174 Trbušnjak			
Ciljevi očuvanja:			
Ciljne vrste:	Hrvatski naziv vrste (hrv.)	Znanstveni naziv vrste (lat)	
	dugokrili pršnjak	Miniopterus schreibersi	
	veliki šišmiš	Myotis myotis	
Ciljna staništa:			
NKS šifra	NATURA	Stanišni tip	
	8310	Špilje i jama zatvorena za javnost	
Smjernice za mjere zaštite:			
6000	H. Podzemlje		
137	Očuvati biološke vrste značajne za stanišni tip; ne unositi strane (alohtone) vrste i genetski modificirane organizme		
138	Očuvati sigovine, živi svijet speleoloških objekata, fosilne, arheološke i druge nalaze		
139	Ne mijenjati stanišne uvjete u speleološkim objektima, njihovom nadzemlju i neposrednoj blizini		
140	Sanirati izvore onečišćenja koji ugrožavaju nadzemne i podzemne krške vode		
141	Sanirati odlagališta otpada na slivnim područjima speleoloških objekata		
142	Očuvati povoljne uvjete (tama, vlažnost, prozračnost) i mir (bez posjeta i drugih ljudskih utjecaja) u speleološkim objektima		
143	Očuvati povoljne fizikalne i kemijske uvjete, količinu vode i vodni režim ili ih poboljšati ako su nepovoljni		
općina/ grad	PAKRAC	oblik područja	TOČKASTO PODRUČJE

Izvor: Ekološka mreža RH, Baza podataka Državnog zavoda za zaštitu prirode, stanje 2010.

Tablica 50.

Šifra i naziv područja: HR2000481 Zapadni Psunj – Mala Marinica			
Ciljevi očuvanja:			
<i>Ciljne vrste:</i> /			
<i>Ciljna staništa:</i>			
NKS šifra	NATURA	Stanišni tip	
E.3.2.5.	9110	Mješovita šuma hrasta kitnjaka i obične breze	
Smjernice za mjere zaštite:			
121	Gospodarenje šumama provoditi sukladno načelima certifikacije šuma		
126	Očuvati biološke vrste značajne za stanišni tip; ne unositi strane (alohtone) vrste i genetski modificirane organizme		
129	Pošumljavanje, gdje to dopuštaju uvjeti staništa, obavljati autohtonim vrstama drveća u sastavu koji odražava prirodni sastav, koristeći prirodni bliske metode; pošumljavanje nešumskih površina obavljati samo gdje je to opravdano uz uvjet da se ne ugrožavaju ugroženi i rijetki nešumski stanišni tipovi		
općina/ grad	PAKRAC	oblik područja	TOČKASTO PODRUČJE

Izvor : Ekološka mreža RH, Baza podataka Državnog zavoda za zaštitu prirode, stanje 2010.

Slika 27.: Tipovi staništa na području Grada Pakraca

Izvor: Nacionalna karta staništa, Državni zavod za zaštitu prirode, 2010.;

NATURA 2000 je ekološka mreža sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije. Njezin cilj je očuvati ili ponovno uspostaviti povoljno stanje više od tisuću ugroženih i rijetkih vrsta te oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova. Prijedlog Hrvatske (kao članice EU) za NATURA 2000 predstavlja ekološku mrežu s nizom lokaliteta koji su ključna uporišta za dugoročno očuvanje europski ugroženih vrsta i staništa. Potencijalna područja Natura 2000 u Gradu Pakracu prikazana su u sljedećoj tablici:

Tablica 51.

Potencijalna Natura 2000 područja u Gradu Pakracu			
		Naziv područja	Oznaka
1.	Predložena Područja od značaja za Zajednicu (pSCI)	Trbušnjak – Rastik	HR2000174
2.		Psunj	HR2001355
3		Bijela	HR2001403

Izvor: Potencijalna Natura 2000 područja u RH, Baza podataka Državnog zavoda za zaštitu prirode, stanje 20. rujna 2013

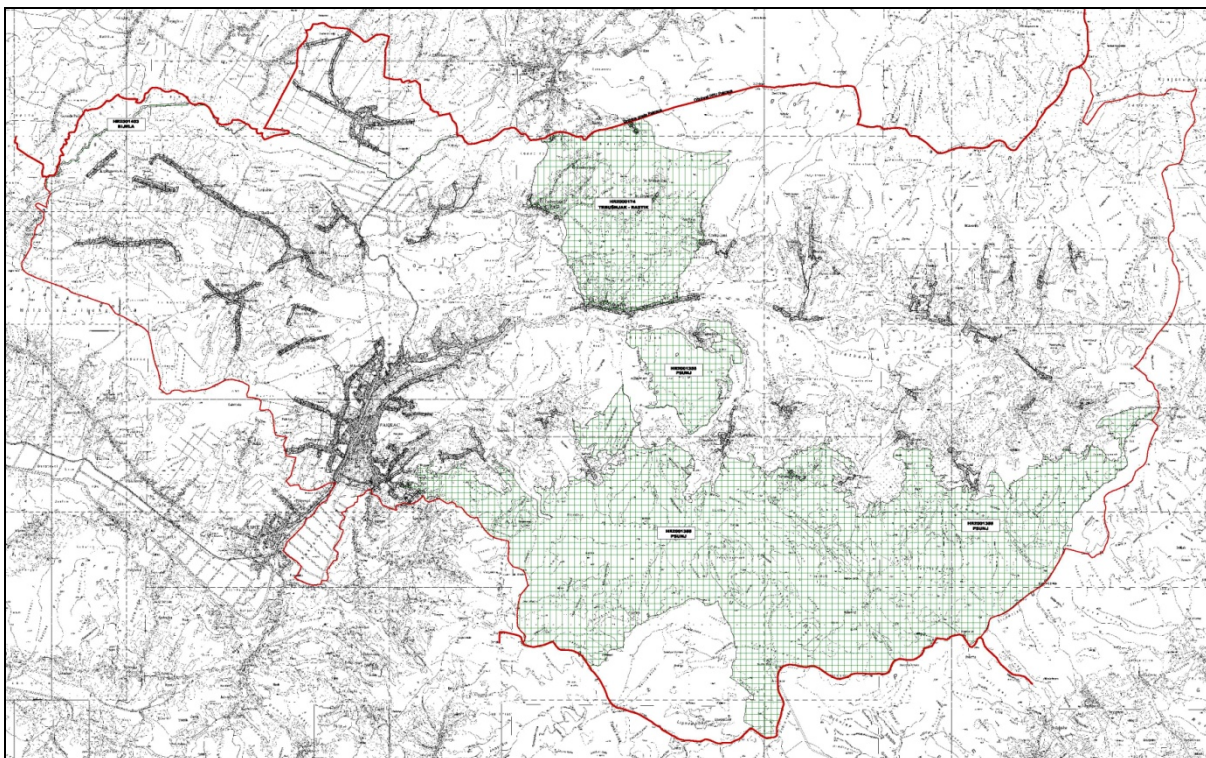
Također, donesen je i Pravilnik o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova („Narodne novine“, broj 7/06 i 119/09), koji propisuje da se u postupku izrade dokumenata prostornog uređenja utvrđuje prisutnost ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i njihovo stanje očuvanosti, te u dokumente unose mjere njihova očuvanja. Na sljedećoj slici daje se prikaz tipova staništa na području Požeško-slavonske županije. Podaci su preuzeti od Državnog zavoda za zaštitu prirode 2010. godine.

U međuvremenu, sukladno Uredbi o ekološkoj mreži (NN, br. 124/13 od 09.10.2013.- u daljnjem tekstu Uredba), čijim stupanjem na snagu prestaje važiti Uredba o proglašenju ekološke mreže («Narodne novine», broj 109/2007), proglašena je ekološka mreža Republike Hrvatske te ista predstavlja područja ekološke mreže Europske unije Natura 2000 u Republici Hrvatskoj. Temeljem navedene Uredbe Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, dostavilo je svoje podatke (dopis: Klasa: 612-07/13-70/145, Urbroj: 517-07-2-2-13-4 od 20. prosinca 2013.), s Izvešćem Državnog zavoda za zaštitu prirode (Klasa: 612-07/13-25/58, Urbroj: 366-07-4-13-2 od 03. prosinca 2013.). Pri analizi i obradi podataka korištena je Baza podataka Državnog zavoda za zaštitu prirode (stanje na dan 03. prosinca 2013.) koja se odnosi na zaštićena područja RH I područja ekološke mreže RH (EU ekološke mreže Natura 2000), te Središnji registar prostornih jedinica Državne geodetske uprave. Iskazane površine utvrđene su temeljem GIS analiza (HTRS projekcija- HTRS96 Croatia TM.prj.)

Tablica 52.

Područja ekološke mreže RH (EU ekološke mreže Natura 2000)			
		Naziv područja	Oznaka
	Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS (Predložena Područja od značaja za Zajednicu (pSCI))	Trbušnjak – Rastik	HR2000174
		Psunj	HR2001355
		Bijela	HR2001403
Ukupno:			
3 područja ; 9636,22			

Izvor: Baza podataka Državnog zavoda za zaštitu prirode, stanje 02. prosinca 2013

Slika 28.: Područja ekološke mreže RH (EU ekološke mreže Natura 2000)

Izvor: Baza podataka Državnog zavoda za zaštitu prirode; Obrada: Zavod za prostorno uređenje, 2013.

II.5.2. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara

Mjere zaštite i očuvanja kulturne baštine u prostorno planskoj dokumentaciji

Dokumenti prostornog uređenja, temeljem posebnih zakona i propisa koji se odnose na zaštitu i očuvanje kulturnih dobara obavezno sadrže podatke iz konzervatorske podloge sa sustavom mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara koja se nalaze na području obuhvata plana. Konzervatorske podloge sa sustavom mjera zaštite izrađuje nadležno tijelo – Konzervatorski odjel u Požegi na čijem se području kulturna dobra nalaze, i na taj način sudjeluje u postupku izrade, a izdavanjem mišljenja i suglasnosti i donošenja prostorno planske dokumentacije.

Mjere zaštite i očuvanja kulturne baštine kontinuirano se ažuriraju te kroz izmjene i dopune planova ugrađuju u prostorno-plansku u dokumentaciju. Slijedom navedenog Konzervatorski odjel u Požegi je dostavio je Zavodu nove podatke za potrebe izrade ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško-slavonske županije. Kulturna dobra su sistematizirana po vrstama i statusu zaštite i izdane su konzervatorske smjernice

Prema podacima nadležnog Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Požegi, dostavljenim za potrebe izrade ovog Izješća (dopis - Klasa: 612-08/13-10/0423, Urbroj: 532-04-08/2-13-2 od 12. studenog 2013. godine), slijedi tabelarni prikaz (tablica 51. Zaštićena nepokretna, obnovljena i ugrožena kulturna dobra na području Grada

Pakraca i tablica 52. Istražena ili djelomično istražena te ugrožena nepokretna kulturna dobra - arheoloških lokaliteta na području Grada Pakraca):

Tablica 53.

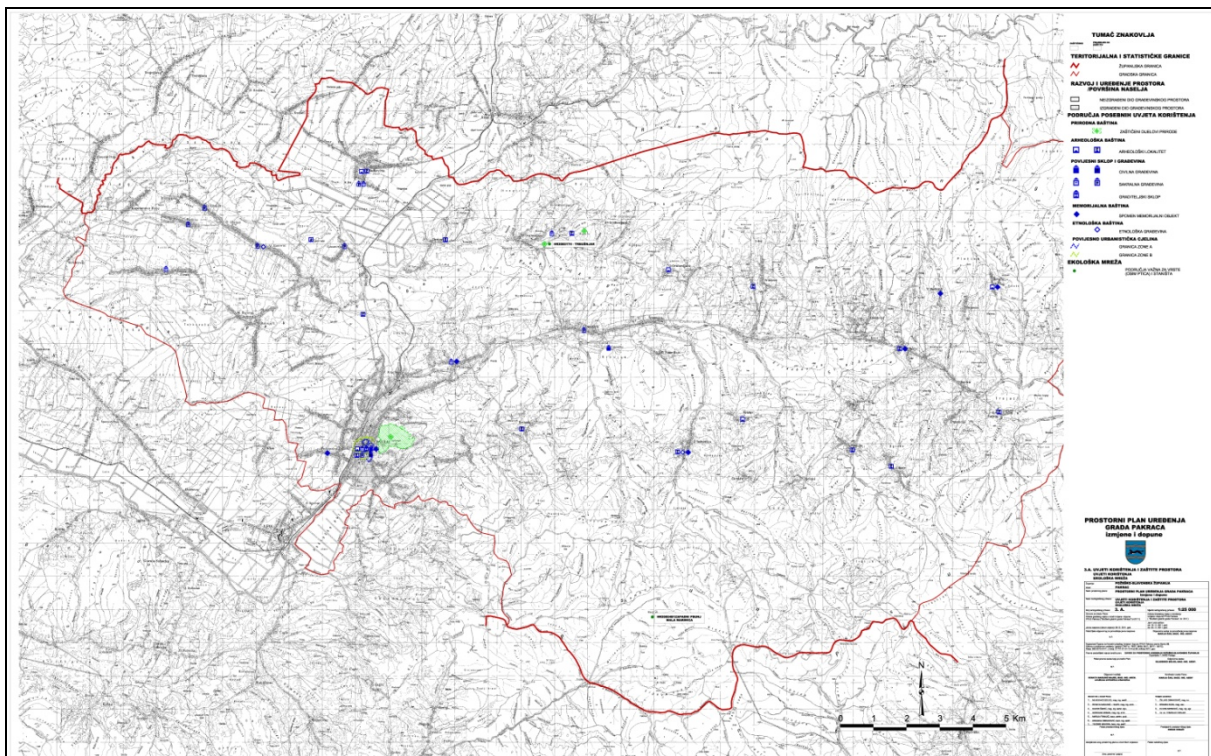
Zaštićena nepokretna, obnovljena i ugrožena kulturna dobra na području Grada Pakraca				
GRAD/ OPĆINA/ NASELJE	NAZIV KULTURNOG DOBRA/ ADRESA	BR.REG/ KLASIFIKACIJA	OBNOVLJENO KULTURNO DOBRO	UGROŽENO KULTURNO DOBRO
PAKRAC Badlješina	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Z-386 sakralno		
PAKRAC D Grahovljani	Crkva sv. Petra i Pavla	Z-389 sakralno		
PAKRAC Dragović	Stari grad Čaklovac	Z-390 javno		
PAKRAC Kusonje	Crkva sv. Georgija	Z-397 sakralno	Crkva sv. Georgija (obnova nije završena)	
PAKRAC Kusonje	Skupna grobnica u dva bunara	Z-2775 memorijalno		
PAKRAC	Vlastelinski kompleks Janković (obuhvaća slijedeće građ.: Dvor, Mali dvor, Gospodarska zgrada, Dvorišna gospodarska zgrada, Spahijski podrum)	Z-403 javno		Spahijski podrum
PAKRAC	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije Trg pape I Pavla II 11	Z-404 sakralno	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	
PAKRAC	Episkopska crkva sv. Trojice Trg bana J. Jelačića 13	Z-400 sakralno	Episkopska crkva sv. Trojice (obnova u tijeku)	
PAKRAC	Episkopski dvor Trg bana J. Jelačića 16	Z-401 sakralno	Episkopski dvor (obnova u tijeku)	
PAKRAC	Zgrada stare općine Hrvatskih velikana 3	Z-402 javno		
PAKRAC	Hotel Croatia Braće Radića 3	Z-1970 javno		Hotel Croatia
PAKRAC	Kapela sv. Ivana Nepomuka	Z-1972 sakralno		
PAKRAC	Trenkov dvor Matije Gupca 2	Z-1971 javno		Trenkov dvor
PAKRAC	Prva zemaljska bolnica Bolnička 78	Z-4370 javno		Prva zemaljska bolnica
PAKRAC	Zemaljska umobolnica	P-4338 javno		Zemaljska umobolnica
PAKRAC	Kulturno-povijesna cjelina grada Pakraca	Z-2542		
PAKRAC	Spomen kosturnica Trg bana J. Jelačića	Z-2781 memorijalno		
PAKRAC Toranj	Crkva sv. Pantelejmona	Z-417 sakralno		

Izvor: *Ministarstvo kulture*, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požezi.

Tablica 54.

Istražena ili djelomično istražena te ugrožena nepokretna kulturna dobra - arheološki lokaliteti na području Grada Pakraca					
Red. br.	JLS/ Naselje	NAZIV KULTURNOG DOBRA	STATUS	ISTRAŽENO ILI DJELOMIČNO ISTRAŽENO KULTURNO DOBRO	UGROŽENO KULTURNO DOBRO
1.	PAKRAC/ Gornja Obrijež	„Krajinsko brdo“ srednjovjekovno nalazište	PR	„Krajinsko brdo“ srednjovjekovno nalazište	„Krajinsko brdo“ srednjovjekovno nalazište
2.	PAKRAC/ Omanovac	„Lipovo 1“ srednjovjekovno nalazište	PR	„Lipovo 1“ srednjovjekovno nalazište	„Lipovo 1“ srednjovjekovno nalazište
3.	PAKRAC/ Omanovac	„Lipovo 2“ srednjovjekovno nalazište	PR	„Lipovo 2“ srednjovjekovno nalazište	„Lipovo 2“ srednjovjekovno nalazište
4.	PAKRAC/ Prekopakra	„Matkovac – Ravneš 1“, prepovijesno, antičko i srednjovjekovno nalazište	PR	„Matkovac – Ravneš 1“, prepovijesno, antičko i srednjovjekovno nalazište	„Matkovac – Ravneš 1“, prepovijesno, antičko i srednjovjekovno nalazište

Izvor: Ministarstvo kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požeji,

Slika 29.: Karta:3. A. Uvjeti korištenja i zaštite prostora,
Izvor: Prostorni plan Grada Pakraca (SG, br. 8/07 i2/12)

Dakle, prema navedenom na području Grada Pakraca nalazi se:

Tablica 55.

NEPOKRETNNA KULTURNA DOBRA	Preventivno zaštićena	zaštićena	ukupno
Kulturno – povijesne cjeline	0	1	1
Pojedinačna nepokretna kulturna dobra	1	16	17
Arheološki lokaliteti	0	0	0
ukupno	43	99	18

Izvor: Ministarstvo kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požezi,

U razdoblju od 2008. - 2012. godine na području Grada Pakraca obnovljeno je 14 kulturnih dobara, istražena su ili djelomično istražena 4 arheološka lokaliteta, a u tijeku je obnova na 3 kulturna dobra. Ukupno je ugroženo 9 kulturnih dobara.

Stanje očuvanosti nepokretnih kulturnih dobara

Glavni problem na području Grada Pakraca još uvijek su ratom stradale teško oštećene građevine kojih u najvećem broju ima u centru grada. Pomanjkanje financijskih sredstava glavni je uzrok nesaniranja brojnih oštećenja na građevinama. Prisutan je otpor investitora prema korištenju tradicionalnih tehnika i materijala u obnovi građevina. Nedostatak financijskih sredstava vlasnika za kvalitetno i konzervatorski prihvatljivo održavanje dovodi do zapuštanja i propadanja građevina ili primjene jeftinijih zamjenskih materijala i elemenata.

Stanje većine pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara relativno je dobro. Svi radovi na njima se provode uz konzervatorski nadzor, a izvori financiranja su Ministarstvo kulture, Grad Pakrac i pojedinačnoj vlasnici. Problem su građevine koje još nemaju namjenu. Jedan od njih je Trenkov dvor u Pakracu koji je nedavno djelomično stradao u požaru. Problem je i građevina hotela Croatia koja je u lošem građevinskom stanju, a vlasnica nema financijskih sredstava za obnovu. Problem je i Spahijski podrum u Pakracu koji je zbog nedovršene sanacije i nekorištenja izložen djelomičnom utjecaju atmosferilija. Zbog nedostatka financijskih sredstava od strane vlasnika obnove i rekonstrukcija na pojedinim građevinama odvija se izrazito sporo. Episkopski dvor i crkva sv. Trojice u Pakracu se obnavlja već dugi niz godina i još obnova nije dovršena. Pojedine građevine su zbog grešaka izvođača prilikom obnove, ponovno oštećene i zahtijevaju ponovnu djelomičnu sanaciju. Takva je situacija s Dvorom i Malim dvorom kompleksa Jankoviću Pakracu.

Poseban problem je konzervacija ruševina starog grada Čaklovca čija je vrijednost i nužnost očuvanja neupitna. Otežavajuće okolnosti najčešće su nedostatak odgovarajućih pristupnih putova, ograničena ekonomska iskoristivost te neriješeno upravljanje.

Prisutnost ostataka zidina starog pakračkog grada u samom centru grada Pakraca velika je povijesna vrijednost koja do sada nije prezentirana. Prilikom budućeg uređenja Trga bana Jelačića potrebno je posebnu pažnju posvetiti ostacima starog grada, njihovom istraživanju i načinu prezentacije te daljnjem postupanju s arheološkim nalazima.

Na arheološkim nalazištima Gornja Obrijež - „Krajinsko brdo“ – Omanovac – „Lipovo 1“ – Omanovac – „Lipovo 2“ i Prekopakra – „Matkovac – Ravneš 1“ provedeno je arheološko rekognosciranje u sklopu prve faze prethodnih istraživanja na trasi BC Daruvar – Lipik. Navedena

nalazišta utvrđena su unutar zone A buduće brze ceste te će njezina izgradnja na nalazišta imati izravan utjecaj, zbog čega je prije izgradnje ceste neophodno provesti zaštitna arheološka istraživanja (iskapanja) Kako je ukupan broj ubiciranih arheoloških nalazišta na trasi ceste velik, u okviru mjera zaštite koje se nalaze u Studiji o utjecaju na na okoliš, a u čijoj je izradi sudjelovao i nadležni Konzervatorski odjel, predloženo je da se provedu probna sondiranja u radnom pojasu prije početka zaštitnih istraživanja. Probnim sondiranjem mogu se dobiti precizniji prostorni parametri o pojedinim nalazištima, čime se često i suzuje opseg zaštitnih istraživanja. Tijekom izgradnje ceste na preostalim dionicama propisan je stalan arheološki nadzor nad svim zemljanim radovima, počevši od pripremnih radova (skidanja humusa), radi pravovremene zaštite arheoloških nalaza koji tijekom površinskog pregleda terena nisu mogli biti uočeni.

II.5.3. Zaštita i očuvanje okoliša

Zakonom o zaštiti okoliša („NN“, broj 80/13) okoliš je definiran kao „*prirodno i svako drugo okruženje organizama i njihovih zajednica uključivo i čovjeka koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, more, vode, tlo, zemljina kamena kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština kao dio okruženja koje je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja*“.

Kako je, prema definiciji, okoliš kompleksna kategorija sastavljena od niza različitih tematskih područja, tako je i zaštita okoliša jedna od najzahtjevnijih i najsloženijih aktivnosti. Širinom svojih tematskih područja zaštita okoliša zadire u sve dijelove organizacije ljudskog društva i provodi se putem određenih ovlaštenih sektora.

Najčešći problemi koji utječu na okoliš su: nepotpuno izgrađena kanalizacijska mreža, nelegalna odlagališta otpada i neprovođenje sanacije eksploatacijskih polja, a na području Grada Pakraca i zagađenost okoliša minski sumnjivim područjima (MSP).

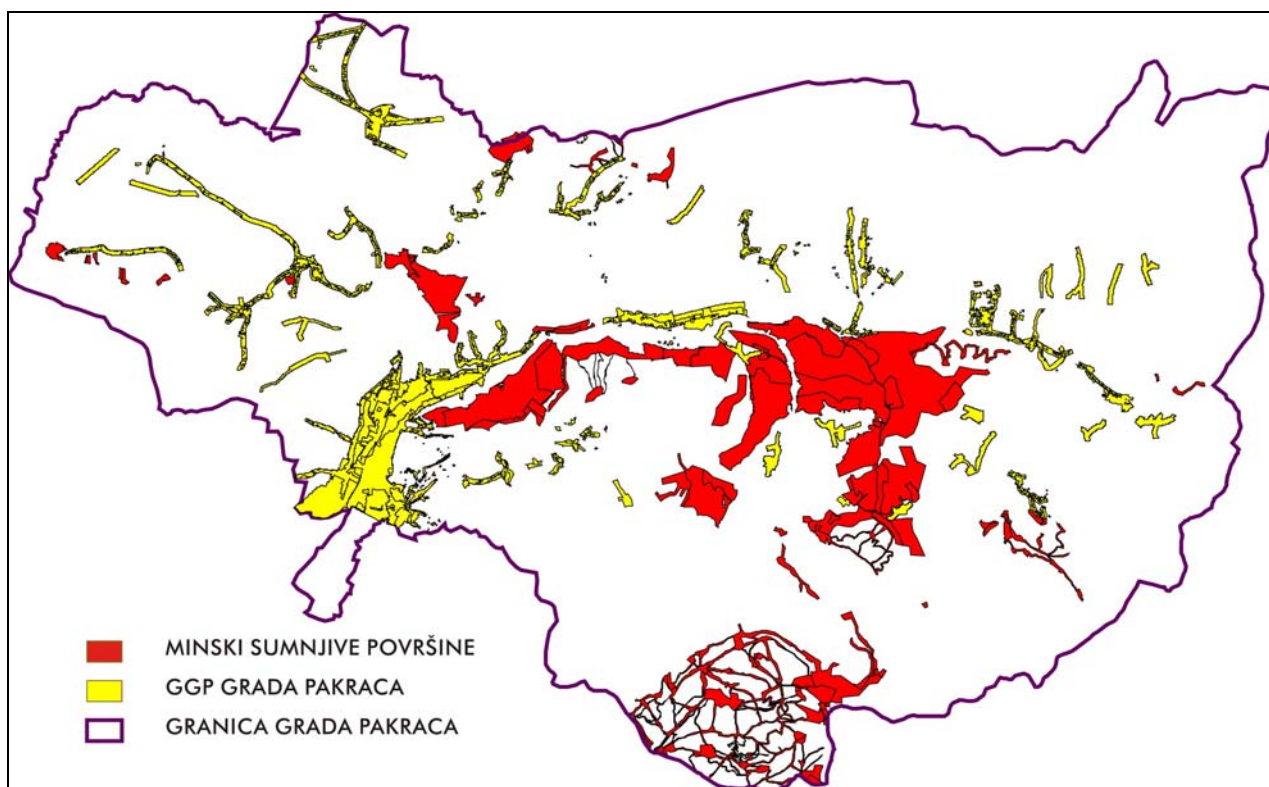
Prema podacima Hrvatskog centra za razminiranje Sisak, Ante Kovačića 10, 44000 Sisak (dopis: Klasa: 213-01/13-01/112, Urbroj: 530-117-04/2-13-02 od 25. studenog 2013.), dostavljenim za potrebe ovog Izješća na prostoru Grada Pakraca, u razdoblju od 2008. – 2012. godine ukupno je razminirano i pretraženo 4.327.526 m². Iz miniskih sumnjivih područja isključeno je 17.166.682 m². Nadalje, u 2013. godini na prostoru Grada Pakraca razminirano je i pretraženo 1.547.713 m² i isključeno iz MSP-a 4.551.669 m².

Tablica 56.

Specifikacija razminiranih/pretraženih površina i površina isključenih iz MSP-a							
Godina	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2008.-2012.	2013.
Razminirano i pretraženo (m ²)	1.090.289	1.050.740	1.104.200	867.279	215.018	4.327.526	1.547.713
Isključeno iz MSP-a (m ²)	650.918	79.204	6.427	11.456.779	4.973.354	17.166.682	4.551.669
Ukupno smanjenje MSP-a	1.741.207	1.129.944	1.110.627	12.324.058	5.188.372	21.494.208	6.095.382

Izvor: Hrvatski centar za razminiranje Sisak, 2013.;

Površina minski sumnjiva područja na prostoru Grada Pakraca, prema dostavljenim podacima na dan 25. studenog 2013. godine iznosi 30.513.304. m².

Slika 30.: Stanje minski sumnjivog područja cjelokupnog prostora Grada Pakraca
Izvor: Hrvatski centar za razminiranje Sisak, 2013.;

II.6. Obvezni prostorni pokazatelji

U skladu s Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru, tabelarni prikazi pod nazivom Obvezni prostorni pokazatelji obvezan su sadržaj ovog izvješća. Pravilnikom je određeno koje podatke trebaju sadržavati tabelarni prikazi, razina obrade i izvor podataka. U nastavku se daje pregled osnovnih prostornih podataka za područje Grada Pakraca. Detaljniji pokazatelji za naselja Grada Pakraca nalaze se u prethodnim poglavljima.

Tablica 57.

OBVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI ZA PODRUČJE GRADA PAKRACA							
	Osnovna tematska cjelina	Skupina pokazatelja		Pokazatelj	Jedinica	Vrijednost	Izvor podataka
1.	OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA						
1.1.	DEMOGRAFSKA STRUKTURA	A. Razmještaj i struktura stanovništva	1.	Broj stanovnika	broj	8.460	DZS
			2.	Indeks kretanja broja stanovnika	broj	95,54	
			3.	Prirodni prirast stanovništva	broj	-395	
		B. Razmještaj i struktura domaćinstava	1.	Broj domaćinstava	broj	3.434	DZS
			2.	Indeks rasta broja domaćinstava	broj	-14	
			3.	Prosječna veličina domaćinstva	broj	99,6	
1.2.	SOCIJALNO GOSPODARSKA STRUKTURA	Ekonomski razvoj	1.	Indeks razvijenosti	broj	76,67	MRREI
			2.	Stupanj razvijenosti	broj	III.	

2. STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ IZVAN NASELJA								
2.1.	OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenosti	1.	Broj naselja	broj	42	DZS	
			2.	Gustoća naselja	broj naselja /1000km ²	117,29		
			3.	Gustoća naseljenosti	broj stan. /km ²	23,63		
2.2.	KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	A. Površina naselja	1.	Površina JLS	ha	35.853,01	PPUO/G	
		B. Građevinska područja (GP)	1.	Površina GP naselja – ukupno planirana	ha	1.262,11		
			2.	Udio GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	%	3,52		
			3.	Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	%	2,38		
			4.	Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	%	1,14		
			5.	Broj stanovnika /ukupna površina GP	st/ha	6,70		
			6.	Broj stanovnika /izgrađena površina GP	st/ha	9,92		
2.3.	IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	Izdvojena građevinska područja (IGP)	1.	Površina izdvojenog GP izvan naselja – ukupno planirana*	ha ha/st	110,57 0,013	PPUO/G	
			2.	Površina i udio površine IGP pojedine namjene u odnosu na ukupnu površinu IGP:				
			2.a.	Ugostiteljsko turistička namjena	ha % ha/st	17,65 15,96 0,002		
			2.b.	Gospodarska namjena ukupna	ha % ha/st	82,14 74,29 0,009		
			2.c.	Sport i rekreacija	ha % ha/st	-		
			2.d.	Područja posebne namjene	ha %	-		
			2.e.	Površine groblja	ha % ha/st	10,78 9,75		
			3.	Ukupni planirani smještajni kapacitet	broj postelja	-		PPŽ
			4.	Broj turističkih postelja po km obalne crte	broj/km	-		
			3. POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST					
3.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURA	A. Cestovni promet	1.	Duljina cesta po vrstama:	km		HC, ŽUC,	
				- Državne ceste				37,5
				- Županijske ceste		20,4		
				- Lokalne ceste		46,5		
				- Ceste u velikim gradovima		-		
			2.	Udio pojedinih vrsta:	%			
				- Državne ceste				36
				- Županijske ceste				20
				- Lokalne ceste				11
				- Ceste u velikim		-		

				gradovima				
		3.		Cestovna gustoća (dužina cesta/površina područja - Državne ceste - Županijske ceste - Lokalne ceste - Ceste u velikim gradovima)	km/km ²		0,10 0,06 0,13 -	
		B. Željeznički promet		1.	Duljina pruge prema vrsti: - Dvokolosječne - Jednokolosječne	Km	- 12,077	HŽ
		2.		Udio pojedinih vrsta: - Dvokolosječne - Jednokolosječne	%		- 100	
		3.		Gustoća željezničkih pruga - Dvokolosječne - Jednokolosječne	km/km ²		- 0,03	
		C. Zračni promet		1.	Broj zračnih luka-letejelišta	broj	1	PPŽ
		2.		Površina zračnih luka	km ²		0,0295	
		D. Pomorski prome		1.	Broj luka prema vrsti	broj	-	
		2.		Površina kopnenog dijela luke	ha		-	
		3.		Luke nautičkog turizma prema broju vezova	broj		-	
		E. Riječni promet		1.	Broj riječnih luka prema veličini i rijeci	Broj	-	
		2.		Klasa i duljina plovnih putova: - I. klasa: - II. klasa:	Klasa km		-	
		F. Elektroničke komunikacije		1.	Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	Broj/100st	4	HAKOM
3.2.	ENERGETSKA INFRASTRUKTURA	A. Opskrba električnom energijom		1.	Duljina elektroopskrbnih vodova po vrstama: - visokonaponski - srednjenaponski - niskonaponski	km	30,3 120,5 167,87	HEP
		2.		Udio elektroopskrbnih vodova prema vrsti: - visokonaponski - srednjenaponski - niskonaponski	%		9,5 37,82 52,68	
		B. Opskrba plinom		1.	Duljina plinovoda po vrstama: - magistralni plinovod - regionalni plinovod - spojni plinovod - lokalni plinovod	km	6,13 13,759 0,074 73,55	Plinacro d.o.o. Montcogim – plinara d.o.o., HEP, Pakrac-Plin d.o.o.
		2.		Udio prema vrsti plinovoda: - magistralni plinovod - regionalni plinovod - spojni plinovod - lokalni plinovod	%		6,96 16,74 0,08 83,17	
		C. Opskrba naftom		1.	Duljina naftovoda	km	-	JANAF, INA

3.3.	OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	A. Opskrba pitkom i tehnološkom vodom	1.	Duljina javne vodoopskrbne mreže:	km	84,5	HRV. VODE, lokalni distrib.			
			2.	Potrošnja pitke vode	l/st	Prikaz u tablicama prema distributerima				
		B. Pročišćavanje otpadnih voda	1.	Duljina kanalizacijske mreže	km	45	HRV. VODE, lokalni distrib.			
			2.	Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda – broj i kapacitet	Broj, ES	13.500				
3.4.	GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagališta otpada	1.	Broj odlagališta - Aktivna odlagališta	broj ha	1 3,45	AZO			
			2.	Sanacija odlagališta: - Sanirano	broj	-				
4. KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA										
4.1.	KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	A. Poljoprivreda	1.	Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta	ha	13.056,00	PPUG Pakraca			
			2.	Udio poljoprivrednog zemljišta	%	36,42				
			3.	Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku	ha/ stanovniku	1,54				
		B. Šumarstvo	1.	Ukupna površina šumskog zemljišta	ha	20.350,25				
			2.	Udio šumskog zemljišta	%	56,76				
			3.	Površina šumskog zemljišta po stanovniku	ha/ stanovniku	2,41				
		C. Vode	1.	Površina površinskih voda	ha	17,31				
			2.	Udio površinskih voda	%	-				
			3.	Dužina vodotoka	km	-				
		D. Morska obala	1.	Morska obala - dužina obalne crte	-	-				
		E. Mineralne sirovine	1.	Broj i površina eksploatacijskih polja po vrstama min. sirovina	broj, ha	-				
		4.2.	ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	1.	Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti		broj, ha	-	DZZP
					2.	Broj ekološki značajnih područja i površina ekološke mreže		broj, ha	2	
3.	Broj i površina posebno zaštićenih područja (NATURA 2000)				broj, ha	3				
4.	Područja ekološke * mreže RH (EU ekološke mreže Natura 2000)				broj, ha	3 9.636,22	DZZP			
4.3.	KULTURNA DOBRA	Struktura registriranih	1.	Broj zaštićenih nepokretnih	broj, ha	99	MK			

		kulturnih dobara	kulturnih dobara			
			2.	Broj ili udio obnovljenih kulturnih dobara	broj, %	
			3.	Broj ili udio ugroženih kulturnih dobara	broj, %	5
	PODRUČJA POSEBNIH KARAKTERISTIKA*	Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća		* opisati u tekstualnom dijelu Izvješća		
5. DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA						
5.1.	POKRIVENOST PROSTORNIM PLANOVIMA	Pokrivenost PP prema razini planova	1.	Broj donesenih PP (važećih): - PPUO - GUP - UPU - DPU	broj	ZPU, JLS
			2.	Broj donesenih izmjena i dopuna PP (važećih): - PPUG - GUP - UPU - DPU	broj	
			3.	Broj PP u izradi (uključivo ID): - PPUG - GUP - UPU - DPU	broj	
5.2.	PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA		1.	Broj izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrstama u razdoblju od 2009. do 2012.:	broj	118
5.3.	INSPEKCIJSKI NADZOR		1.	Nadzor urbanističke inspekcije (broj rješenja prema čl. 292. u razdoblju od 2009. do 2012.)	broj	0
			2.	Nadzor građevinske inspekcije (broj rješenja u razdoblju od 2008. do 2012.)	broj	37

* Podaci dostavljeni, sukladno Uredbi o ekološkoj mreži (NN, br. 124/13, od Državnog zavoda za zaštitu prirode (Klasa: 612-07/13-25/58, Urbroj: 366-07-4-13-2 od 03. prosinca 2013.)

Izvori: navedeni u tablici, obrada podataka: Zavod za prostorno uređenje Zagrebačke županije, 2013.

III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

Sukladno Pravilniku „*Analiza provedbe dokumenata prostornoga uređenja i drugih dokumenata obuhvaća prikaz pokrivenosti područja dokumentima prostornoga uređenja, daje podatke o važećim dokumentima prostornoga uređenja i drugim strateškim, programskim i razvojnim dokumentima od važnosti za održiv razvoj u prostoru, ukazuje na osnove njihove provedbe, potrebu i učestalost njihove promjene, te daje osvrt na provođenje zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodno usvojenog izvješća o stanju u prostoru.*“

III.1. Izrada i donošenje dokumenata prostornog uređenja

Sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji učinkovitost prostornog uređenja Države osiguravaju Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske te predstavnička i izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, donošenjem dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenta određenih Zakonom.

Dokumentima prostornog uređenja ostvarena su temeljna načela prostornog uređenja kojima se ostvaruje svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora, te mjerila i smjernice za uređenje i zaštitu prostora države/županije/Grada Zagreba/velikih gradova/gradova/općina.

Sukladno Zakonu o prostornom uređenju i gradnji dokumenti prostornog uređenja s obzirom na namjenu jesu strateški i provedbeni, a s obzirom na razinu donošenja dijele se na:

- dokumente prostornog uređenja državne razine, a to su Strategija prostornog uređenja RH, Program prostornog uređenja RH i prostorni planovi područja posebnih obilježja, ukoliko su propisani Zakonom o prostornom uređenju i gradnji,
- dokumente prostornog uređenja područne (regionalne) razine, a to su prostorni plan županije, odnosno Grada Zagreba te prostorni planovi područja posebnih obilježja, ako je obveza njihove izrade i donošenja određena tim planovima, te
- dokumente prostornog uređenja lokalne razine, a to su prostorni plan uređenja velikoga grada/grada/općine, urbanistički plan uređenja i detaljni plan uređenja.

Temeljem odredbi Zakona o prostornom uređenju i gradnji i propisima donesenim na temelju Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova i Uredba o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova), definirani su obvezni dokumenti prostornog uređenja, sadržaj, način izrade i postupak njihovog donošenja.

Izrada dokumenata praćenja stanja u prostoru u Zakonu o prostornom uređenju i gradnji je propisana kao stalna četverogodišnja obveza na svim razinama s ciljem uspostave kontinuiteta prostornog planiranja.

III.1.1. Važeći dokumenti prostornog uređenja

Važeći dokumenti prostornog uređenja na razini Države

Temeljem Zakona, a sukladno već navedenom, na razini Države primjenjuju se sljedeći dokumenti prostornog uređenja:

- **Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske** (usvojena u Zastupničkom domu Sabora Republike Hrvatske dana 27. lipnja 1997. godine) i
- **Program prostornog uređenja Republike Hrvatske** (donesen u Zastupničkom domu Sabora Republike Hrvatske dana 7. svibnja 1999. godine i objavljen u „Narodnim novinama“, broj 50/99).

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske temeljni je državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru koji, na osnovu ciljeva prostornog razvoja utvrđenih Zakonom o prostornom uređenju i gradnji i u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem, te u vezi s drugim temeljnim državnim razvojnim i strateškim dokumentima, određuje dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja razvoja djelatnosti u prostoru i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru.

Program prostornog uređenja RH je utvrdio mjere i aktivnosti za provođenje Strategije prostornog uređenja RH i odredio, u skladu sa Strategijom, temeljna pravila, kriterije i uvjete prostornog uređenja na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini. U tijeku je izrada ciljanih izmjena i dopuna ovih dokumenata.

Važeći dokumenti prostornog uređenja na razini Županije

Temeljem Zakona o prostornom uređenju i gradnji na razini županije primjenjuju se **Prostorni plan Požeško-slavonske županije** („Požeško-slavonski službeni glasnik“, broj 5/02 i 5A/02 i 4/11). Prostorni plan županije je temeljni dokument prostornog uređenja regionalne razine, koji razrađuje načela prostornog uređenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja, te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu cjelokupnog županijskog prostora. Izrađen je na temelju Zakona o prostornom uređenju te na osnovama Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske. U skladu s ovim Planom izrađuje se i donosi nova generacija dokumenata prostornog uređenja užeg područja, a to su prostorni planovi uređenja gradova i općina, urbanistički planovi uređenja i detaljni planovi uređenja.

Važeći dokumenti prostornog uređenja na razini gradova i općina

- **Prostorni plan uređenja Grada Pakraca**, „Službeni glasnik Grada Pakraca“, broj: 8/07 i 2/12

Prostorni plan uređenja grada i općine određuje usmjerenja za razvoj djelatnosti i namjenu površina te uvjete za održivi i uravnoteženi razvitak na području grada i općine. Prostorni plan uređenja grada i općine temeljem Zakona, „određuje osobito:

- osnovu naseljenosti uključivo površine naselja, urbanu obnovu postojećih izgrađenih područja te sanaciju degradiranih urbanih i ruralnih područja,
- razmještaj djelatnosti u prostoru sa smjernicama i prioritetima za postizanje ciljeva prostornog uređenja,
- osnovu s prikazom poljoprivrednih i šumskih zemljišta, vodnih izvora i vodnogospodarskih sustava, područja mineralnih sirovina, prirodnih i kulturno povijesnih i krajobraznih vrijednosti te ugroženih područja,
- osnovu prometne, javne, komunalne i druge infrastrukture,
- zahvate u prostoru lokalnog značenja,
- uvjete za provedbu prostornog plana s granicama građevinskih područja.“

Prostorni plan uređenja grada i općine donosi gradsko, odnosno općinsko vijeće, po pribavljenoj suglasnosti župana. U postupku izdavanja suglasnosti zavod za prostorno uređenje županije daje

mišljenje o usklađenosti prostornog plana uređenja, grada, odnosno općine s prostornim planom županije i prostornim planovima susjednih županija te s drugim dokumentima prostornog uređenja od utjecaja na prostorni plan.

Prostorni plan uređenja Grada Pakraca donesen je na 18. sjednici Gradskog vijeća Grada Pakraca, održanoj 26. rujna 2007. godine. Odluka o donošenju Plana objavljena je u „Službenom glasniku Grada Pakraca“, broj: 8/07 i 2/12 od 26. listopada 2007. godine. Plan je izrađen je u skladu sa Prostornim planom Požeško - slavonske županije ("Požeško - slavonski službeni glasnik", broj 05/02, 05A/02 i 04/11). Stručni izrađivač PPUG-a Pakraca je bio Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Pakraca donijete su na 17. sjednici Gradskog vijeća Grada Pakraca održanoj 05. lipnja 2012. godine. Odluka o donošenju Izmjene i dopune objavljena je u „Službenom glasniku Grada Pakraca“, broj: 2/12 od 08. lipnja 2007. Stručni izrađivač Izmjena i dopuna PPUG-a Pakraca je Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije.

Razlozi izrade Izmjena i dopuna PPUG-a Pakraca, utvrđeni Odlukom o izradi Izmjene i dopune PPUG Pakraca na 11. sjednici dana 01. ožujka 2011. godine („Službeni glasnik Grada Pakraca“, br. 1/11), i Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o izmjeni i dopuni Prostornog plana uređenja Grada Pakraca na 13. sjednici održanoj 17. kolovoza 2011. godine („Službeni glasnik Grada Pakraca“, br. 03/11), su:

- usklađenje s odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji,
- usklađivanja sa Prostornim planom Požeško-slavonske županije,
- korekcija infrastrukturnih sustava – korekcija koridora brze ceste E661 i izmicanje cestovnog čvorišta u naselju Badljevinu,
- unošenja korekcija granica građevinskog područja naselja,
- izgradnja i rekonstrukcija postojećih građevina za potrebe izgradnje malih hidroelektrana ,
- izvođenje istražnih radova i eksploatacija geotermalnih izvora,
- korekcija uvjeta gradnje i uređenja prostora u građevinskom području naselja,
- postupanje s građevinskim otpadom.

• **Generalni urbanistički plan (GUP)**, „Službeni glasnik Grada Pakraca“, broj: 00/01)

Generalni urbanistički plan Grada Pakraca („Službeni glasnik grada Pakraca“, broj: 00/01) donesen je temeljem odredbi „starog“ Zakona o prostornom uređenju iz 1994. godine („Narodne novine“, br. 30/94, 68/98, 61/00., 32/02 i 100/04). Prema navedenom Zakonu GUP utvrđuje temeljnu organizaciju prostora, zaštitu prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti, korištenje i namjenu površina sa prijedlogom prvenstva njihova uređenja. GUP se donosio za naselja u kojima je sjedište tijela županija, Grad Zagreb te druga naselja koja imaju više od 15.000 stanovnika.

Sukladno „novom“ aktualnom Zakonu o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. godine, generalni urbanistički planovi ostaju na snazi najdulje deset godina od dana stupanja na snagu ovog Zakona, a mogu se mijenjati i/ili dopunjavati te staviti izvan snage i prije donošenja dokumenata prostornog uređenja prema ovom Zakonu.

Donošenje izmjena i dopuna te stavljanje izvan snage generalnih urbanističkih planova također je u nadležnosti gradskog, odnosno općinskog vijeća.

Generalni urbanistički plan Grada Pakraca (SG, br. 00/01) obuhvaća područja naselja Pakrac, veliki dio naselja Prekopakra i jedan mali dio naselja Kusunje. Izrađen je kao potpuno novi dokument na temelju stručnih postavki Generalnog urbanističkog plana Pakrac - Lipik iz 1983. godine (SV, br. 10/83, 7/85, Odluka Općinske skupštine Pakrac /Klasa:350-02/89-01/02, urbroj:2162-01-89-1 od 31.03.1989./, sukladno s prostornim planom višeg reda - Prostornim planom (bivše) Općine Pakrac (SV, br. 12/78, 03/83, 09/84, 10/84, 05/85, 03/86, 10/86, 06/88, 06/89 i 08/89). Generalni urbanistički plan Grada Pakraca usvojilo je Gradsko vijeće Grada Pakraca na svojoj 42. sjednici održanoj 15. veljače 2001. godine. Danom stupanja na snagu Odluke o donošenju „novog“ GUP-a grada Pakraca prestao je važiti GUP Pakrac - Lipik iz 1983. GUP grada Pakraca izradila je tvrtka Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. iz Zagreba.

Generalni urbanistički plan Grada Pakrac, u dijelovima koji nisu u suprotnosti sa Prostornim planom uređenja Grada Pakrac (SG, br. 08/08 i 02/12), primjenjuje se do njegovog stavljanja izvan snage, odnosno do isteka zakonom predviđenog roka (odnosno do 01. listopada 2017. godine).

III.1.2. Dokumenti prostornog uređenja u postupku izrade i donošenja

Stanje izrade Ciljanih izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško-slavonske županije

Odlukom o izradi ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško-slavonske županije („Požeško - slavonski službeni glasnik“, br. 6/12 i 1/13 - u daljnjem tekstu: Odluka), donesenom na temelju članka 78. stavka 1. Zakona o prostornom uređenju i gradnji ("NN", br. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12 – u daljnjem tekstu: Zakon) i članka 16. Statuta Požeško-slavonske županije ("Požeško-slavonski službeni glasnik, br. 16/01, 2/03, 7/06 i 15/06), od strane Županijske skupštine Požeško-slavonske županije, započeo je postupak izrade i donošenja ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško-slavonske županije ("Požeško-slavonski službeni glasnik" broj 5/02 i 5A/02 - u daljnjem tekstu: Plan).

Razlozi izrade i donošenja ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško-slavonske županije, kao i: obuhvat, ocjena stanja u obuhvatu prostornog plana, ciljevi i programska polazišta, način pribavljanja stručnih rješenja, tijela i osobe određene posebnim propisima koja izdaju zahtjeve iz svog djelokruga, te drugi sudionici koji će sudjelovati u izradi, rokovi za izradu i izvori financiranja, utvrđeni su navedenoj Odluci od 21. prosinca 2012. te Izmjeni Odluke od 21. ožujka 2013. godine što je i izvješteno u Izješću o stanju u prostoru Požeško-slavonske županije.

Stanje izrade PPUO/G-ova i/ili njihovih izmjena i dopuna te stanje izrade UPU-ova i DPU-ova i/ili njihovih izmjena i dopuna

Na području Grada Pakraca u vrijeme izrade ovog Izješća nema u postupku izrade i/ili donošenja niti jednog dokumenta prostornog uređenja i/ili njihovih izmjena i dopuna.

III.2. Provedba dokumenata prostornog uređenja

III.2.1. Provođenje Prostornog plana uređenja Grada Pakraca

Prostorni plan županije, uz poštivanje ciljeva prostornog uređenja određenih Zakonom o prostornom uređenju i gradnji, odnosno novim Zakonom o prostornom uređenju, te smjernica i

zadaca iz Strategije, Programa i drugih razvojnih dokumenata, kao i uvažavanjem specifičnih potreba koje proizlaze iz regionalnih osobitosti, prirodnih, krajobraznih i kulturno povijesnih vrijednosti i mjera zaštite okoliša, razrađuje ciljeve prostornog uređenja i određuje prostorni razvoj, zaštitu i racionalno korištenje prostora koje je u najvećoj mogućoj mjeri u skladu sa susjednim županijama. Prostornim planom Požeško-slavonske županije određeni su ciljevi i načela prostornog uređenja. Prostor Požeško-slavonske županije usklađuje komponente o kojima ovisi uravnoteženje razvoja na razini cijelog teritorija (položaj u sustavu prometnih, energetskih sustava i sustava naselja), ali i posebnih cjelina, kao što su prirodne cjeline i resursi, te problemsko-razvojna područja, kao što je rijetko naseljen i depopulacijski prostor, područje posebne državne skrbi, ratom stradalo područje i područje obnove. Zato je nužno osnažiti središnja naselja, kao što je grad Pakrac, te planirati sadržaje za razvoj perifernih naselja koja odumiru, a razvojne programe i razvoj infrastrukture koncipirati tako da pokriju sve dijelove ovog prostora. U tom smislu, kao osnovni ciljevi prostornog razvoja na području Županije, koji su regionalnog, državnog i međunarodnog značaja, naglašeni su razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i značajnih infrastrukturnih sustava, racionalno korištenje prirodnih izvora i očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša. Iako Požeško-slavonska županija nema prednosti povoljnog geoprometnog položaja zbog ostanka izvan glavnih prometnih tokova koji su mimoišli ovo područje ili ga tek tangiraju (autocesta, podravski prometni koridor, Vc koridor), perspektiva budućeg razvitka postoji u ubrzanoj realizaciji planiranog brzog prometnog povezivanja na glavne pravce, očuvanju prirode i cjelokupnog okoliša, turističkim i prirodnim resursima, relativnoj blizini Zagreba kao glavnog grada te dovoljnom kvantitativnom i kvalitativnom potencijalu stanovništva. Stoga se kao ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja izdvajaju brzo prometno i infrastrukturno povezivanje, demografski razvoj, odabir prostorne i gospodarske strukture, razvoj naselja, društvene infrastrukture te zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti te kulturno-povijesnih cjelina. Kao ciljevi prostornog uređenja naselja na području županije ističu se racionalno korištenje i zaštita prostora te unaprijeđenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture, a sve navedeno spušta se na razinu niže i primjenjuje se i na nivou planiranja i provođenja za područja pojedinačnih jedinica lokalne samouprave te njihovih prostornih planova uređenja.

Tako se Prostorni plan Požeško-slavonske županije provodi, osim izravno kroz izdavanje odobrenja koja se prema posebnim propisima izdaju na temelju odredbi toga Plana, još i kroz izradu i donošenje prostornih planova užih područja, odnosno kroz njihovu daljnju provedbu u gradovima i općinama Požeško-slavonske županije. Već je navedeno u prethodnim poglavljima da su u proteklom razdoblju, svi gradovi i općine, pa tako i Grad Pakrac, donijeli svoje prostorne planove uređenja te je danas prostor čitave Županije prekriven planovima „nove generacije“.

Prostorni plan uređenja Grada Pakraca (Službeni glasnik Grada Pakraca br. 8/07 i 2/12) izrađen je u suglasnosti s Prostornim planom Požeško-slavonske županije, a određuje način korištenja i namjene prostora za područje Grada Pakraca, koridore infrastrukture značajne za Grad, građevinska područja, obuhvat i smjernice za izradu dokumenata prostornog uređenja užeg područja, uvjete provedbe zahvata u prostoru te uvjete korištenja i zaštite prostora. Na osnovni PPUG Pakraca pribavljena je suglasnost Ureda državne uprave u Požeško-slavonskoj županiji prema čl. 24. Zakona o prostornom uređenju (NN, br. 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), dok je na njegove Izmjene i dopune pribavljena suglasnost Župana prema čl. 98. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN, br. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12). PPUG Pakraca donesen je od strane Gradskog vijeća 26. rujna 2007. godine, dok su njegove Izmjene i dopune donesene 05. lipnja 2012. godine.

Do sada su već evidentirani učinci provedbe prostornih planova „nove generacije“, osobito na primjerima početka opremanja i realizacije gospodarskih zona, infrastrukturnih objekata, kao i zaštićenih prirodnih i povijesnih cjelina - iako dinamika i intenzitet nije zadovoljavajući, najviše zbog nepovoljne gospodarske situacije i za sada još uvijek nedovoljno kvalitetne prometne povezanosti.

Kroz izradu i donošenje prostornih planova uređenja primijenjene su, gdje god je to bilo moguće, mogućnosti rješavanja neplanske izgradnje uključivanjem u građevinsko područje naselja.

U proteklom razdoblju sagledali su se i određeni problemi pri provođenju, kako Odredbi Prostornog plana Županije, tako i Odredbi prostornih planova uređenja općina i gradova, a time i Grada Pakraca, što se najviše očitivalo kroz primjedbe građana, gospodarskih subjekata i ostalih korisnika prostornih planova, kao i kroz izradu, praćenje izrade te davanja mišljenja na prostorne planove uređenja gradova i općina.

Kao problem, prevladavala je znatna dinamika promjene planova prometnih i infrastrukturnih subjekata, koji su u svojim individualnim planovima razvoja imali potrebu za novim građevinama, kao i za promjenama/korekcijama trasa, proširenjima postojećih koridora i radijusa i primjenom novih tehnologija. Takvi zahvati uglavnom su bez iznimke uključeni u sveobuhvatnu Izmjenu i dopunu PPPSŽ-a iz 2011. godine kako bi se stvorili prometni i infrastrukturni preduvjeti za dalji demografski i gospodarski razvoj Županije. Pri tome su svi infrastrukturni zahvati koji su se odnosili na područje Grada Pakraca uvršteni i u naprijed navedenu Izmjenu i dopunu Prostornog plana uređenja Grada Pakraca iz 2012. godine.

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ukazalo je, u prosincu 2008. godine, na poteškoću u provođenju prostornih planova svih županija i Grada Zagreba zbog nepostojanja jedinstvenih preduvjeta za izgradnju mreže građevina elektroničke komunikacijske infrastrukture. Svim županijama i Gradu Zagrebu Ministarstvo je dostavilo Uputu za postupanje sa smjernicama i općim uvjetima za izradu izmjena i dopuna prostornih planova županije i Prostornog plana Grada Zagreba, kao i stručnu podlogu „Zajednički plan razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture za razdoblje od 2008. do 2011. godine“ u skladu s kojima se trebaju izraditi navedene izmjene. Stoga je i Požeško-slavonska županija, u skladu s navedenom uputom i stručnom podlogom, u sklopu sveobuhvatnih Izmjena i dopuna PPPSŽ-a 2011. godine to i učinila, čime su se stekli nužni preduvjeti za bržu i, u prostorno planskom smislu, kvalitetniju izgradnju samostojećih antenskih stupova na području Županije, odnosno gradova i općina. Sukladno navedenom, raspored antenskih stupova elektroničkih pokretnih komunikacija više se ne određuje prostornim planovima uređenja grada ili općine, već isto ostaje na nivou Prostornog plana županije.

Osim navedenih pitanja u realizaciji prometnih i infrastrukturnih projekata, problem se pokazao i u primjeni Odredbi koje su bile vezane na gradnju gospodarskih građevina namijenjenih poljoprivrednoj proizvodnji, prije svega onih koje su se gradile izvan granica građevinskog područja. Osobito se to odnosilo na područja na kojima je zabranjena gradnje gospodarskih i drugih građevina u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti i seoskog turizma te udaljenost građevina za uzgoj stoke od građevinskog područja i prometnica u odnosu na broj uvjetnih grla. Daljnjom analizom utvrđeno je da postoji prostor za korekciju konkretnih Odredbi za provođenje koje stanje na terenu zahtjeva, a osobito obzirom na nov način poljoprivredne proizvodnje, modernijih građevina za uzgoj stoke, kao i primjenu novih tehnologija što je uvršteno i prilikom izrade Izmjena i dopuna PPUG Pakraca.

Također se u međuvremenu pojavio veliki interes pojedinaca, ali i države, u promicanju i korištenju obnovljivih izvora energije što nije bilo razrađeno u osnovnom Planu. Stoga su odrednice planiranja i gradnje obnovljivih izvora energije, nakon uvrštavanja u Izmjenu i dopunu Prostornog plana županije iz 2011. godine, uvrštene i u Izmjenu i dopunu PPUG Pakraca iz 2012. godine.

U proteklom je periodu izrađena i rudarsko – geološka studija pod nazivom "Studija potencijala i osnove gospodarenja mineralnim sirovinama na području Požeško-slavonske županije", koja je izrađena u skladu sa Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama RH i koja je otklonila ograničenje na istražne prostore i eksploatacijska polja iz osnovnog Plana te je, ugradnjom njezinih rezultata u Izmjenu i dopunu Plana, omogućila realizaciju svih planiranih eksploatacijskih polja, kao i novih područja namijenjenih istraživanju mineralnih sirovina i otvaranju novih istražnih prostora koja su redom uvrštena i u Izmjenu i dopunu PPUG Pakraca.

Kao jedan od problema pokazalo se i provođenje odredbi koje se odnose na racionalno korištenje prostora, odnosno provođenje kriterija za dimenzioniranje građevinskih područja naselja i građevinskih područja izdvojene namjene. Navedeni kriteriji proizlaze iz smjernica Strategije i Programa prostornog uređenja Države o racionalnom korištenju prostora, kao i iz detaljne analize ranije važećih prostornih planova u kojima su planirana građevinska područja bila značajno predimenzionirana u odnosu na realne mogućnosti povećanja broja stanovnika u jedinici lokalne samouprave te su, prilikom donošenja osnovnog Plana, značajno smanjena.

Osim pojedinačnih zahtjeva privatnih osoba, na nivou Županije problem se odnosio i na zahtjeve gradova i općina za osnivanjem novih te proširenjem/korekcijom postojećih gospodarskih zona, što možda nije u svakom trenutku pratilo argumentirane razvojne potrebe ili činjenice o izgrađenosti/popunjenosti većeg dijela postojećih gospodarskih zona. Međutim, sve brojniji zahtjevi za proširenjem građevinskih područja, gospodarski subjekti s posebnim zahtjevima, kao i novije analize izgrađenosti te, osobito, stvarne mogućnosti realizacije gradnje u postojećim gospodarskim zonama i građevinskim područjima naselja provedene prilikom izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana županije te u razdoblju nakon donošenja i tijekom primjene osnovnog PPUG Pakraca, rezultirali su intervencijama kroz Izmjene i dopune toga Plana iz 2012. godine. Njima su, uz korekcije građevinskih područja, sukladno važećim Zakonskim odredbama, naselja i područja povremenog stanovanja ponovo postala naselja stalnog stanovanja ili izdvojeni dijelovi građevinskog područja naselja, a ukinuta je i jedna turističko-ugostiteljsko-rekreacijska zona.

Osim toga, u Izmjenama i dopunama Prostornog plana županije iz 2011. godine, jedinicama lokalne samouprave se kroz Odredbe za provođenje koje daju smjernice za izradu prostornih planova uređenja općina i gradova, omogućilo povećanje ukupnog građevinskog područja u odnosu na površinu u važećim prostornim planovima i za više od dosadašnjih 20 %, ali samo iznimno, ukoliko su iscrpljene mogućnosti izgradnje u postojećim granicama, uključivo i mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelu koji se ne privodi namjeni, na temelju argumentirane razvojne potrebe (porasta broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), a koju mora pratiti i program izgradnje i uređenja zemljišta. Svakako je određeno da se u slučaju potrebe proširenja granica mora prethodno ispitati mogućnost smanjenja postojećeg građevinskog područja u dijelovima koji se kroz dugi vremenski period nisu priveli planiranoj namjeni, a niti trenutno nema takvih naznaka. Stoga je takva praksa primjenjena i prilikom izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Pakraca.

Sve navedeno ugrađeno je, kako je već rečeno, u Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Pakraca no, to je tek dio brojnih izmjena koje su provedene. Uz to, sva prostorno planska rješenja usklađena su s novim propisima, tehničkom i prostornom dokumentacijom, stručnim podlogama i studijama te novonastalim stanjem na terenu. Tako su u grafičkom dijelu Plana kroz Izmjene i dopune obuhvaćeni svi kartografski prikazi u mjerilu 1:25.000, s dodatkom prikaza ekološke mreže i karte staništa te velik broj kartografskih prikaza građevinskih područja naselja u mjerilu 1 : 5000 , dok su izmjene i dopune tekstualnog dijela obrađene kroz čak 228 točaka izmjena i dopuna Odredbi za provođenje. Njima su, osim korekcija uvjeta gradnje za pojedine namjene i/ili područja, proširene i usuglašene osobito mjere zaštite prirodnih vrijednosti, kulturna dobra te tema gospodarenja otpadom. Posebna pažnja pritom je posvećena upravo zahtjevima i prijedlozima Grada Pakraca, te gospodarskih, prometnih i infrastrukturnih subjekata koji su aktivno sudjelovali u izradi Plana.

Nakon donošenja Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Pakraca nažalost nije došlo do daljne razrade prostorno planske dokumentacije u smislu izrade dokumenta prostornog uređenja užeg područja – propisanih urbanističkih planova uređenja, a na području Grada Pakraca važeći je još jedino Generalni urbanistički plan Pakraca.

Generalni urbanistički plan Pakraca (Službeni glasnik Grada Pakraca br. 1/01) izrađen je temeljem tada važećeg Zakona o prostornom uređenju (NN, br. 30/94, 68/98 i 61/00) te, kao takav, određuje temeljnu organizaciju prostora, zaštitu prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti, korištenje i namjenu površina te smjernice za kriterije određivanja potrebe izrade dokumenata prostornog uređenja užeg područja. Na Generalni urbanistički plan Pakraca pribavljena je suglasnost Ureda za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša Požeško-slavonske županije temeljem 24. i 26. Zakona o prostornom uređenju (NN, br. 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) te je isti donesen od strane Gradskog vijeća 15. veljače 2001. godine

GUP obuhvaća građevinsko područje grada Pakraca i naselja Prekopakra te određuje površine za razvoj i uređenje naselja sa sljedećim namjenama:

- mješovita namjene - pretežno stambena (M1)
- mješovita namjena - pretežno poslovna (M2)
- javna i društvena namjena
 - socijalna namjena (D2)
 - zdravstvena namjena (D3)
 - školska namjena (D4)
 - vjerska namjena (D7)
 - tržnica (D8)
- gospodarska namjena – proizvodna
 - pretežno industrijska namjena (I1)
 - pretežno zanatska namjena (I2)
- gospodarska namjena – poslovna
 - komunalno servisna namjena (K3)
- športsko – rekreacijska namjena
 - sport (R1)
 - rekreacija (R2)
- javne zelene površine – parkovi
- javne zelene površine – park šuma „Kalvarija“
- zaštitne zelene površine
- groblja

Potrebno je naglasiti da je kod GUP-a Pakraca prisutan i problem njegove starosti, šturosti i neusklađenosti s planovima šireg područja, što nadalje dovodi i do problematike njegova provođenja te njegove neusklađenosti sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji koji je važio u promatranom periodu, kao i s novim Zakonom o prostornom uređenju.

Na području Grada planirano je izraditi ukupno 10 urbanističkih planova uređenja od kojih je jedan obuhvaćao cijelo područje grada Pakraca (UPU grada Pakraca). No u ovom trenutku, obzirom da novi Zakon o prostornom uređenju vraća generalni urbanistički plan kao opciju prostornog planiranja na lokalnoj razini, moguće je razmisliti da se za područje grada Pakraca ponovo predvidi GUP umjesto dosada planiranog UPU-a. Tu bi svakako prednost trebalo dati izradi novog plana, umjesto Izmjene i dopune postojećeg GUP-a upravo iz razloga navedenih u prethodnom stavku, pri čemu bi do sada važeći GUP trebalo staviti van snage.

Od Planova koji su trenutno u fazi izmjena i dopuna, odnosno izrade i donošenja, a koji imaju utjecaj na područje Grada Pakraca, u proceduri je samo izrada Ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško-slavonske županije za koju je u prosincu 2012. godine donesena Odluka o izradi, a u ožujku i prosincu 2013. godine i Odluke o Izmjeni i dopuni Odluke o izradi. Razlozi, ciljevi i predmet te Izmjene i dopune navode se u prethodnim poglavljima ovog Izješća.

III.2.2. Nadzor dokumenata prostornog uređenja

Postupanje urbanističke inspekcije

Urbanistička inspekcija, koja djeluje unutar Uprave za inspekcijske poslove Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, osnovana je temeljem Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, br. 30/94, 68/98, 61/20, 32/02 i 100/04). Premda su i neki prethodni propisi prostornog uređenja određivali osnivanje urbanističke inspekcije (Zakon o urbanističkom i regionalnom prostornom planiranju, „Narodne novine“, broj 39/66 i 18/69), odnosno zajedničke inspekcije za građevinarstvo i urbanizam (Zakon o prostornom planiranju i korištenju građevinskog zemljišta, „Narodne novine“, broj 14/73 i Zakon o prostornom planiranju i uređivanju prostora, Narodne novine, broj 54/80 i 16/86), tek su donošenjem Zakona iz 1994. godine ostvareni uvjeti za odgovorno obavljanje zadaća te inspekcije. U listopadu 2007. godine stupio je na snagu Zakon o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012), kojim su poboljšani uvjeti za obavljanje zadaća urbanističke inspekcije.

Prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji, postupanje urbanističke inspekcije uključuje provedbu nadzora nad dokumentima praćenja stanja u prostoru, nad izradom i donošenjem dokumenata prostornog uređenja, nad općim i pojedinačnim aktima prostornog uređenja, uvjetima rada osoba ovlaštenih za izradu dokumenata prostornog uređenja i postupanje u slučajevima kada se provedenim nadzorom utvrde određene nezakornitosti i/ili nepravilnosti. Inspekcijski postupak započinje povodom zahtjeva ili po službenoj dužnosti, a odnosi se najčešće na prostorni plan - doneseni plan ili postupak izrade i donošenja, zatim na lokacijsku dozvolu, rješenje o utvrđivanju građevne čestice, rješenje o zadržavanju objekata u prostoru te akt o parcelaciji.

Prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Uprava za za inspekcijske poslove, (dopis: Klasa 362-01/13-02/102, Urbroj: 531-07-3-2-2-13-4 od 09. Prosinca 2013.) za područje Grada Pakraca za razdoblje od 2008. do 2012. godine, u predmetima

urbanističke inspekcije nisu donesena rješenja u smislu članaka 292. i 293. Zakona o prostornom uređenju i gradnji.

III.2.3. Izdavanje akata za provedbu prostornih planova

Prostori za razvoj i uređenje naselja, kao sastavnica dokumenata prostornog uređenja, su građevinska područja naselja. Građevinska područja naselja su jedan od najvažnijih planskih instrumenata te s utvrđenim granicama, razgraničavaju površine korištenih – uređenih dijelova naselja (izgrađene gradive i uređene negradive dijelove) i površine predviđene za razvoj naselja (nova gradnja i uređenje) od površina namijenjenih razvoju poljoprivrede i šumarstva i drugih djelatnosti koje se zbog svoje namjene mogu odvijati izvan građevinskog područja naselja.

Prema digitalnoj obradi površina obrazloženih u navedenoj tablici površina na građevinsko područje naselja (izgrađeni dio i planirano za razvoj) Grada Pakraca otpada 1.262,11 ha od čega izgrađeni dio naselja 852,89 ha, a neizgrađeni dio 409,22 ha. Ukupno planirano izdvojeno građevinsko područje izvan naselja je 110,57 ha (gospodarske 82,14 ha, turističke 17,65 ha, groblja 10,78). U gradovima i drugim naseljima osobito je važno očuvati neizgrađeni prostor, posebno nekih urbanih ili prirodnih kategorija kao što su prometni i ostali infrastrukturni koridori, vrijedno poljoprivredno zemljište, vrijedne krajobrazne cjeline i dr. Racionalno korištenje građevinskog prostora je nužnost unutar prostorne organizacije naselja.

Kako bi se prostor racionalno koristio i u skladu s važećom prostorno-planskom dokumentacijom upravno tijelo županije nadležno za poslove prostornog uređenja izdaje akte za provedbu prostornih planova. Na području Požeško-slavonske županije za izdavanje akata nadležan je Upravni odjel za gospodarstvo i graditeljstvo Požeško-slavonske županije u Požegi sa svojom ispostavom u Pakracu koja izdaje akte za područje gradova Pakraca i Lipika.

Prema podacima Upravnog odjela za gospodarstvo i graditeljstvo dostavljenima za potrebe izrade ovog Izješća (dopis: Klasa: 350-01/13-01/51, Urbroj: 2177/1-06-01/1-13-2 od 22. studenog 2013.) u razdoblju od 2008. do 2012. godine na području Grada Pakraca izdano ukupno 118 pojedinačnih akata. Navedeni podaci u nastavku se prikazuju tabelarno:

Tablica 58.

Broj izdanih akata za provedbu prostornih planova u razdoblju od 2008. do 2012.						
Akt	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	ukupno
Građevinske dozvole	3	1	5	-	1	10
Potvrde glavnog projekta	4	2	1	5	8	20
Rješenje za građenje	-	-	2	-	-	2
Rješenje o uvjetima građenja	17	21	9	16	23	86
Ukupno	24	24	17	21	32	118

Izvor: Upravni odjel za gospodarstvo i graditeljstvo Požeško-slavonske županije

III.2.4. Postupanje s nezakonitom gradnjom

Nezakonita gradnja definira se kao gradnja bez ishođenja propisane pravno-tehničke dokumentacije. Radi se o pojavi koja obilježava kako državni, tako i prostor Požeško-slavonske županije u proteklih pedesetak i više godina, a rezultat je pretežno gospodarskih i socijalnih te upravno-pravnih uzroka koji se kreću u širokom rasponu od onih na pojedinačnoj do onih na društvenoj razini. Između ostalog, to su preferiranje individualnog stanovanja i vlasništva uglavnom izgradnjom kuća osobnim radom, u više faza i uz nepoštivanje propisa bilo zbog nedostatnih financijskih sredstava ili nerazvijene svijesti o potrebi poštivanja propisa, izvođenje nezakonitih rekonstrukcija radi poboljšanja uvjeta stanovanja ponajprije u izgrađenim dijelovima građevinskih područja, utjecaj značajne migracije kao posljedica izbjeglištva usred ratnih djelovanja tijekom obrambenog domovinskog rata i dr.

Nezakonitu gradnju u osnovi karakterizira nekvalitetna, odnosno nedokazana kvaliteta gradnje, neodgovarajuće oblikovane građevine, zauzimanje i usitnjavanje poljoprivrednih parcela, kao i ilegalno priključivanje na komunalnu infrastrukturu ili nemogućnost priključenjem na infrastrukturu, poglavito onu koja se odnosi na odvodnju otpadnih voda, čime se poništava temeljni smisao planiranog korištenja prostora. Takvom nezakonitog gradnjom se urušavanju postojeće i stvorene vrijednosti i značajno ugrožava uspostavljeni red i način funkcioniranja naselja odnosno dijelova naselja. Korisnicima takovih područja smanjuje se kvaliteta osnovnih životnih uvjeta, mijenjaju se urbanistički standardi gradnje, a potrebna infrastruktura je nedovoljnog kapaciteta ili je nema. Takav životni prostor obilježava poremećaj te se gubi ili je dugoročno izgubljen red u prostoru.

Provedenim anketnim ispitivanjem jedinica lokalne samouprave na državnoj razini s ciljem utvrđivanja stanja i mogućnosti sanacije nelegalne gradnje utvrđena je niska razina percepcije gradova i općina o potrebi analize uzroka i posljedica te načina sprečavanja nezakonite gradnje na svom području. To je razlog da nisu utvrđena područja Požeško-slavonske županije gdje su zone odnosno prostor nezakonite gradnje.

Postupanje građevinske inspekcije u vezi s nezakonitom gradnjom

Zaštita prostora od nezakonite gradnje u nadležnosti je građevinske inspekcije u okviru Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja. Za područje Požeško-slavonske županije nadležna je Uprava za inspekcijske poslove – Sektor građevinske inspekcije – Područna jedinica Požega. Prema podacima Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012., prijave nezakonite (bespravne) gradnje najčešći su razlozi zbog kojeg se građani obraćaju građevinskoj inspekciji. Podnositelji tih prijava pretežno su građani (više od 50%), slijede razne pravne osobe, državna tijela, javne i druge institucije pretežno zbog prijenosa nadležnosti, tijela jedinica lokalne samouprave i dr.

Prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Uprava za za inspekcijske poslove (dopis: Klasa 362-01/13-02/102, Urbroj: 531-07-3-2-2-13-4 od 09. prosinca 2013.) za područje Grada Pakraca za razdoblje od 2008. do 2012. godine, građevinska inspekcija donijela je **ukupno 37 rješenja** propisana odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji.

III.3. Provedba drugih razvojnih i programskih dokumenata

Prethodnim Izvešćem o stanju u prostoru i Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru iz 2005. godine ("Službeni glasnik Grada Pakraca", br. 6/05.) osim izrade dokumenata prostornog uređenja bile su planirane i ostale aktivnosti za unapređenje stanja u prostoru Grada Pakraca:

- **izrada specijalističkih projekata i prostornih studija**

- izrada Agroekološke osnove poljoprivrede Grada Pakraca sa svrhom agroekološkog vrednovanja, zaštite i optimalnog gospodarenja prostorom
- utvrđivanje zona sanitarne zaštite za sva izvorišta vode i izrada odgovarajućih elaborata kojim bi se te zone definirale
- praćenje procesa vezanih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina uz obaveznu izradu studije utjecaja na okoliš

- **pribavljanje podataka i stručnih podloga za izradu dokumenata prostornog uređenja**

- ažurirane katastarsko – topografsko – geodetske podloge/karte, propisane Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova ("NN" 106/98, 39/04. 45/04 i 163/04) i to:
 - topografsku kartu u mjerilu 1:25.000, te katastarske planove u mjerilu 1:5.000 (za definiranje građevinskih područja naselja) za izradu PPUG Pakraca,
 - osnovnu državnu kartu u mjerilu 1:5.000 i/ili 1:10.000, za izradu izmjena i dopuna GUP-a grada Pakraca,
 - osnovnu državnu kartu u mjerilu 1:5.000 ili topografsko-katastarski plan u mjerilu 1:1.000 ili 1:2.000, za izradu UPU grada Pakraca
 - topografsko-katastarski plan ili katastarski plan u mjerilu 1:1.000 ili 1:500, za izradu detaljnih planova uređenja u gradu Pakracu,
- podaci o vlasništvu zemljišta ili građevina za potrebe izrade dokumenata prostornog uređenja,
- podaci o postojećem i planiranom stanju prometne, komunalne i druge infrastrukture (izvod iz katastra vodova) za potrebe izrade dokumenata prostornog uređenja,
- konzervatorske podloge i sustav mjera zaštite za kulturna dobra za područje Grada Pakraca za potrebe izrade PPUG-a Pakraca (temeljem članka 56. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69/99 ovaj elaborat izrađuje nadležni Konzervatorski odjel u Požegi),
- Izvešće i Program zaštite okoliša za Grad Pakrac (temeljem Zakona o zaštiti okoliša, NN 82/94 i 128/99)

Od navedenog, u proteklom razdoblju realizirano je slijedeće:

- Kontinuirano su provedene aktivnosti na uređenju zemljišta koji obuhvaćaju rješavanje imovinsko – pravnih odnosa, te planiranje, izgradnju i rekonstrukciju prometne i komunalne infrastrukture.
- U svrhu izrade dokumenata prostornog uređenja pribavljene su odgovarajuće topografsko - katastarske podloge propisane člankom 17. Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04, 45/04 i 163/04).

- Za potrebe izrade dokumenata prostornog uređenja u skladu s odredbama članka 79. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) pribavljeni su podaci, planske smjernice i propisani dokumenti od tijela i osoba određenih posebnim propisima.
- Izrađene su i brojne studije o utjecaju na okoliš za zahvate na području Grada Pakraca, od kojih izdvajamo sljedeće:

Tablica 59.

Popis provedenih postupaka i donesenih studija o utjecaju na okoliš za pojedine zahvate na području Požeško-slavonske županije			
r.b	Naziv Studije	Donijeto rješenje MZOPU/ MZOIP	Datum Rješenje
3.	Studija utjecaja na okoliš - Sanacije odlagališta komunalnog otpada „Crkvište“	Klasa: UP/I 351-03/06-02/023 Urbroj:531-08-03-1-LP/DR-07-10	02.04.2007.
11	Studija o utjecaju na okoliš za zahvat akumulacija Šumetica	Klasa:UP/I-351-03/07-02/147 Urbroj:531-08-1-1-02-08-10	19.08.2008.
12	Studije o utjecaju na okoliš za plinovodni sustav Središnje i Istočne Hrvatske - magistralni plinovod Kutina - Dobrovac DN 200/50",	Klasa: UP/I-351-03/08-02/81 Urbroj:531-08-1-1-06-09-11	28. 01.2009.
13	Procjena utjecaja zahvata na okoliš: „Eksploatacija tehničkog kamena na eksploatacijskom polju i dijelu istražnog prostora Fukinac“,	Klasa: UP/I-351-03/10-02/30 Urbroj:531-14-1-2-10-10-13	21.09.2010.
14	Studija o utjecaju na okoliš brze ceste granica Republike Mađarske - Virovitica - Okučani - granica BIH, dionica Daruvar - Lipik	Klasa: UP/I-351-03/10-02/15 Urbroj:517-06-2-1-2-13-22	03.05.2013.
20	Studija o utjecaju na okoliš Eksploatacija tehničko - građevnog kamena na eksploatacijskom polju „II Rašaška“, Grad Pakrac	Klasa: UP/I 351-03/11-02/47 Urbroj:517-12-15	07.02.2012.
21	Studija o utjecaju na okoliš za dogradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s rekonstrukcijom pripadajućeg sustava prikupljanja i odvodnje aglomeracije Lipik-Pakrac	Klasa: UP/I 351-03/11-08/113 Urbroj:517-06-2-1-1-12-10	31.05.2012.

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

U nastavku je dan popis, u proteklom razdoblju, izrađenih stručnih podloga za prostor cijele Požeško-slavonske županije sukladno s kojim je potrebno uskladiti dokumente prostornog uređenja za područje Grada Pakraca, a što je i realizirano kroz Izmjene i dopune PPUG Pakraca („Službeni glasnik Grada Pakraca“, br. 2/12):

- Karta staništa Požeško-slavonske županije (Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb, 2010.),
- Konzervatorske smjernice za Izmjene i dopune Prostornog plana Županije - (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi – svibnja 2009. god.)
- Osnove navodnjavanja na području Požeško-slavonske županije („Hidroprojekt – Ing“ projektiranje d.o.o. Zagreb - Draškovićeve 35/I, pod brojem projekta 796/2005. i „Hidroing“ d.o.o. za projektiranje i inženjering d.o.o. Osijek – Trg J. Križanića 3, pod brojem projekta I-743/05. od listopada 2005. godine)
- Plan gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije 2007.-2015. godine u studenom 2007. godine. (Požeško-slavonski službeni glasnik, br. 18/07 i 7/11)
- Prostorni plan Požeško-slavonske županije, uključivo Izmjene i dopune (Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, 2002., i 2011. godine, objava: „Požeško-slavonski službeni glasnik, br 5, 5A, 4/11),

- Rudarsko – geološka studija „Studija potencijala i osnove gospodarenja mineralnim sirovinama na području Požeško-slavonske županije“ (Hrvatski geološki institut, Zavod za mineralne sirovine, kolovoz 2009. godine.)
- Studija razvitka vodoopskrbe na području Požeško-slavonske županije („ Hidroprojekt-ing“.d.o.o. Zagreb, Draškovićeve 35/I, lipanj 2008. godine)
- Studija zaštite voda Požeško-slavonske županije („Hidroprojekt – Ing“ d.o.o. Zagreb - Draškovićeve 35/I, pod brojem projekta 2553/2005.)
- Županijska razvojna strategija Požeško-slavonske županije za razdoblje 2011.-2013. (Zaključak Skupštine Požeško-slavonske od 17. ožujka 2011. godine.)

III.4. Provedba zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodnog Izvešća o stanju u prostoru Grada Pakraca i Programa mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Grada Pakraca

III.4.1. Pregled usvojenih izvješća o stanju u prostoru i programa mjera za područje Grada Pakraca

Izvešće o stanju u prostoru i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru dokumenti su čija je izrada do 2007. godine bila propisana Zakonom o prostornom uređenju (Narodne novine, broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04). Donošenjem novog Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 76/2007, 90/2011 i 50/2012) ukida se obveza izrade Programa mjera i ostaje samo obveza izrade Izvešća o stanju u prostoru, kao četverogodišnjeg dokumenta praćenja stanja u prostoru na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini. U nastavku se daje pregled izrađenih i usvojenih izvješća o stanju u prostoru i programa mjera za područje Grada Pakraca u proteklom razdoblju.

Za područje Grada Pakraca do sada su donesene dvije generacije dokumenata praćenja stanja u prostoru: prvo Izvešće i Program mjera doneseni su 1998. godine ("Službeni glasnik Grada Pakraca", br. 6/98.), a drugo Izvešće i Program mjera 2005. godine ("Službeni glasnik Grada Pakraca", br. 6/05.").

III.4.2. Izvešće o stanju u prostoru Grada Pakraca i Programa mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Grada Pakraca od 2005 do 2008. godine (*"Službeni glasnik Grada Pakraca", br. 6/05.*)

Na temelju članka 11. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), Gradsko vijeće Grada Pakraca je na 5. sjednici održanoj 27. listopada 2005. godine donijelo Izvešće o stanju u prostoru i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Grada Pakraca za razdoblje od 2005. do 2008. godine koje je objavljeno u "Službenom glasniku", broj 06/05.

Izvešćem o stanju u prostoru, na temelju kojega je donesen i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Grada Pakraca bilo je planirano:

- ***Izrada novih dokumenata prostornog uređenja***
 - Prostorni plan uređenja Grada Pakraca

- Urbanistički plan uređenja dijela grada Pakraca registriranog kao povijesno-urbanistička cjelina
- Detaljni plan uređenja obnove povijesnog centra Pakraca
- Detaljni plan uređenja gradskog športsko-rekreacijskog centra

Prostorni plan uređenja Grada Pakraca donijelo je Gradsko vijeće Grada Pakraca u rujnu 2007. godine (objava: SG 8/07), dok preostali planirani dokumenti prostornog uređenja nisu izrađeni.

• **Izrada izmjena i dopuna dokumenata prostornog uređenja:**

- Izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana grada Pakraca

Donošenjem Prostornog plana uređenja Grada Pakraca u dijelovima Generalnog urbanističkog plana grada Pakraca koji su u suprotnosti sa planom šireg područja primjenjuju se odredbe PPUG-a Pakraca, te nije bilo potrebe za izradom Izmjena i dopuna GUP-a grada Pakraca.

• **Stavljanje izvan snage dokumenata prostornog uređenja:**

- Prostorni plan (bivše) Općine Pakrac („Službeni vjesnik općine Pakrac“, broj 12/78, 03/83, 09/84, 10/84, 05/85, 03/86, 10/86, 06/88, 06/89 i 08/89) za područje Grada Pakraca - stavljanje izvan snage po donošenju Prostornog plana uređenja Grada Pakraca

Gradsko vijeće Grada Pakraca donijelo je 26. rujna 2007. godine Odluku o donošenju Prostornog plana uređenja Grada Pakraca (objava: SG 08/07) čime je za područje Grada Pakraca izvan snage stavljen Prostorni plan (bivše) Općine Pakrac (SV 12/78, 03/83, 09/84, 10/84, 05/85, 03/86, 10/86, 06/88, 06/89 i 08/89).

Tablica 60.

Izrada i donošenje dokumenata prostornog uređenja temeljem Izješća o stanju u prostoru Grada Pakraca za razdoblje 2005. do 2008. Godine	
dokument iz Izješća o stanju u prostoru, "Službeni glasnik", broj 05/06	donošenje dokumenta prostornog uređenja
IZRADA NOVIH DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	
- Prostorni plan uređenja Grada Pakraca	Prostorni plan uređenja Grada Pakraca ("Službeni glasnik Grada Pakraca", br. 8/07.).
- Urbanistički plan uređenja dijela grada Pakraca registriranog kao povijesno-urbanistička cjelina	nije izrađen
- Detaljni plan uređenja obnove povijesnog centra Pakraca	nije izrađen
Detaljni plan uređenja gradskog športsko-rekreacijskog centra	nije izrađen
IZRADA IZMJENA I DOPUNA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA:	
- Izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana grada Pakraca	nije izrađen
STAVLJANJE IZVAN SNAGE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	
- Prostorni plan (bivše) Općine Pakrac („Službeni vjesnik općine Pakrac“, broj 12/78, 03/83, 09/84, 10/84, 05/85, 03/86, 10/86, 06/88, 06/89 i 08/89)	stavljen izvan snage donošenjem PPUG Pakraca, "Službeni glasnik", broj 08/07

Izvor: Izješće o stanju u prostoru i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Pakraca

Obrada: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

Može se konstatirati da je na temelju prethodnog Izješća o stanju u prostoru i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Pakraca (SG 06/05) izrađen i usvojen Prostorni plan

uređenja Grada Pakraca, te njegovim donošenjem stavljen izvan snage PPUO Pakrac iz 1978. godine.

Provedbeni dokumenti prostornog uređenja, čija je izrada bila planirana Izvješćem, nisu izrađeni jer nisu postojali konkretni programi i inicijative za njihovu izradu.

III.4.3. Izrada dokumenata prostornog uređenja na području Grada Pakraca nakon 2008. godine

Kako je 06. srpnja 2007. godine donesen, a 01. listopada 2007. godine stupio na snagu Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), sukladno članku 325. navedenog Zakona postupak izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja iz Izvješća i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Pakraca provodi se i dovršava prema odredbama Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04).

Za ostale dokumente prostornog uređenja sukladno odredbama članka 78. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), postupak izrade, odnosno izmjena i dopuna i stavljanje izvan snage započinje na temelju odluke Gradskog vijeća Grada Pakraca.

Od prestanka važenja Izvješća o stanju u prostoru i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Pakraca, dakle nakon rujna 2008. godine, Gradsko vijeće Grada Pakraca, donijelo je Odluku o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Pakraca (SG, br. 1/11 i 3/11). Aktivnosti na izradi i donošenju Plana opisane su u poglavlju „III.1.1 Važeći dokumenti prostornog uređenja“.

Osim navedenih Izmjena i dopuna PPUG Pakraca nakon 2008. godine nije donešena niti jedna Odluka o izradi prostornog plana.

IV. PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI

Sukladno Pravilniku „Prijedlozi za unaprjeđenje razvoja u prostoru s osnovnim preporukama za naredno razdoblje razrađuju se u cilju odlučivanja o daljnjem statusu strateških, programskih i planskih smjernica iz važećih dokumenata, odnosno o njihovom zadržavanju, ukidanju ili promjeni. Preporuke obuhvaćaju prijedlog potrebnih i prioritetnih aktivnosti u narednom razdoblju.“

IV.1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Grada Pakraca obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

Kako bi se utvrdile temeljne pretpostavke društvenog i gospodarskog razvoja, zaštite okoliša i racionalnog korištenja prirodnih i povijesnih dobara potrebno je ukazati na prednosti i mogućnosti, ali i ograničenja održivog razvoja u prostoru Požeško-slavonske županije. Sam geoprometni položaj Požeško-slavonske županije je relativno nepovoljan u promišljanju prostornog razvoja te u odnosu na područje koje nadilazi županijske okvire. Situacija je to koja je nastala zbog izostanka važnih prometnih pravaca koji povezuju ovo područje s ostatkom teritorija Države. Izoliranost od glavnih prometnih tokova te izgradnje cesta i autocesta tzv. savskog, odnosno podravskog prometnog koridora izvan područja Županije ostavili su i Pakrac, kao i druge gradove i naselja ovoga područja, postrani od nekog značajnijeg utjecaj na širi prostor.

U tom kontekstu i Grad Pakrac ima potrebu da slijedi održivi razvoj, kao priliku za novi napredak, kroz opću težnju na kojoj se temelji teritorijalna, socijalna i gospodarska kohezija. Ova težnja prenosi se i na područje prostornog razvitka. Osnovni preduvjet za to je prostorna održivost uz racionalno korištenje i učinkovitu zaštitu prostora. Pri tome je iznimno važno osigurati optimalne uvjete za razvoj gospodarstva. Zbog toga je implementacija razvoja poveznica (prometnih pravaca) teritorija Grada Pakraca s prostornim sustavima RH, Požeško-slavonske županije, kao i susjednim jedinicama lokalne i regionalne samouprave, jamac razvojne propulzivnosti te maksimalnog aktiviranja i korištenja geostrateških prednosti.

Održivo korištenje prirodnih dobara i primjena adekvatnih tehnologija osigurat će optimalne uvjete za razvoj gradskih i ruralnih naselja uz pretpostavku postizanja optimalne kvalitete života. Stoga je potrebno razvijati zdrav i siguran životni i radni okoliš. Pri tome održivi prostorni razvitak podrazumijeva zaštitu prirodnih dobara i okoliša, očuvanje biološke raznolikosti te optimalno umanjeње rizika onečišćenja uz očuvanje regionalnih i lokalnih prostornih osobitosti. Željeni način poljoprivredne proizvodnje podrazumijeva poticanje razvoja suvremenih, djelotvornih, konkurentnih te ekološki prihvatljivih aktivnosti. U isto vrijeme treba očuvati kvalitetu zemljišta, omogućiti trajan i kvalitetan održivi razvoj prostora te poticati ekonomski održivo poslovanje obiteljskih gospodarstava i okrupnjivanje poljoprivrednih posjeda. Poželjna je i potpora tradicijskog načina „održivog“ gospodarenja tlom.

Prema podacima Izješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012., Požeško-slavonska županija je jedna od tri županije u RH koja ima manje od 100.000 stanovnika (78.034) te u kojoj je, na 3,22% površine Hrvatske, okupljeno 1,82% stanovništva. U odnosu na demografske pokazatelje, Požeško-slavonska županija, nažalost, ulazi u kategoriju brojnih županija koje imaju ispodprosječnu gustoću naseljenosti i negativan prirodni prirast u odnosu na Popis stanovništva iz 2001. godine.

Grad Pakrac sa svojih 8.460 stanovnika i površinom od 358,08 km² ima gustoću od 23,63 st/km² što, nažalost, predstavlja smanjenje broja i gustoće stanovnika u odnosu na 2001. godinu. Isto tako, uz udio površine od 19,73 % u odnosu na površinu Županije i 10,84 % u odnosu na ukupan broj stanovnika - osobito zbog toga jer površinom predstavlja najveću jedinicu lokalne samouprave, dok se gustoćom stanovnika nalazi na začelju - nesrazmjerom udjela površine i broja stanovnika predstavlja jednu od slabije naseljenih jedinica lokalne samouprave u Požeško-slavonskoj.

Slabiji razvojni potencijal u izravnoj je vezi sa slabom populacijskom osnovom, odnosno malom gustoćom naseljenosti, nepovoljnom demografskom i obrazovnom strukturom stanovništva, ekonomskom nemoći i manjkom sredstava za razvoj, kao i niskim regionalnim stopama zaposlenosti, oslabljenim funkcijama srednje velikih i malih gradova te nedostatnom dostupnosti - uzme li se u obzir izostanak prolaska glavnih prometnih pravaca te neadekvatne i nedovoljno brze prometnice koje ovaj prostor povezuju s tangentskim brzim cestama i autocestama te važnijim centrima. Okolnosti učinaka ekonomske krize također pri tome čine značajan čimbenik. U razdoblju koje razmatra ovo Izješće zabilježena je ekonomska stagnacija koja se od krize kreće prema depresiji te koju obilježava visoka nezaposlenost, slaba proizvodnja, nizak stupanj kupovne moći stanovništva i sl. Nažalost, unatoč svim mjerama, tek se s izlaskom iz krize može prognozirati značajniji oporavak i oživljavanje gospodarstva. Stoga se i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Grada Pakraca očituju u uvjetima globalne gospodarske krize, pri čemu okolnosti smanjenog interesa ulagača i druge okolnosti (udaljenost od važnijih prometnih

pravaca) produbljuju probleme loših demografskih trendova. Ekonomski održivo poslovanje obiteljskih gospodarstava ne može se postići u uvjetima demografskog pada i nestabilnosti te bez okrupnjivanja poljoprivrednih posjeda. Snažno opterećenje predstavlja i opća stagnacija sekundarnog sektora. Na pomolu su, u želji da se oživi gospodarstvo i osiguraju radna mjesta, opasnosti od prihvaćanja zastarjelih tehnologija industrijske proizvodnje i niskoakumulativnih djelatnosti. Održivom razvoju pri tome prijete i moguće ponude slabo plaćenih poslova, anomalije tržišta rada, ali i moguć potpuni izostanak ponude radnih mjesta.

Prema pokazateljima iz posljednjeg Popisa stanovnika 2011. godine, o čemu je naprijed već izviješteno, primjetan je osjetan pad broja stanovnika u Županiji, ali i u Gradu Pakracu, u odnosu na prethodna međupopisna razdoblja. Zbog toga, kao i zbog demografskih pokazatelja na državnoj razini koji nisu ohrabrujući, potrebno je preispitati i pronaći odgovarajuća prostorno-planska rješenja na lokalnoj razini. Ukoliko se sagledavaju detaljniji demografski podaci, oni koji se odnose na pojedina područja i naselja, uočava se njihova djelomična neujednačenost. Iako je depopulacija prisutna u gotovo svim naseljima, ipak je u udaljenijim, ratom stradalima područjima te u manjim sredinama osobito prisutan značajan trend pražnjenja (emigracije) stanovništva, koji u nekim slučajevima rezultira potpunim izumiranjem naselja, odnosno nestankom stanovništva. U nešto većim, gospodarski i kulturno razvijenijim područjima, posebice uz važnije prometnice, taj trend nije toliko izražen. Iako je u tu uglavnom dolazi do smanjenja broja stanovnika, u nekim slučajevima broj stanovnika ipak ostaje približno isti ili se čak povećava u odnosu na prethodno međupopisno razdoblje. U promatranom razdoblju u tim područjima javljaju se i potrebe za manjim proširenjima građevinskih područja naselja, kao i formiranja gospodarskih zona radi realizacije poslovnih sadržaja i potrebne prateće javne i komunalne infrastrukture. Stoga će u sljedećem razdoblju trebati, kako se zbog sve većeg pritiska za izgradnjom u pojedinim naseljima ne bi dogodili neodgovarajući smjerovi širenja naselja, redefinirati ili dopuniti smjernice za utvrđivanje građevinskih područja naselja. To bi se postizalo temeljem prethodno učinjene analize, kao i rezultata te proizašlih smjernica, a čime bi se izdiferencirala građevinska područja naselja - ne samo u odnosu na ograničenja, već i u odnosu na potrebe uslijed uočenih promjena.

Kako je naprijed izviješteno, Požeško-slavonska se nalazi među 11 županija u kojima je index razvijenosti manji od 75 % prosjeka Države. Nažalost, mjere poticanja razvoja gospodarstva, kao i mjere potpora u poljoprivredi, ruralnom razvoju i šumarstvu te potpore u turizmu u prethodnom su razdoblju za područje Požeško-slavonske županije i Grada Pakraca u velikoj mjeri izostale. U prostornom planiranju ipak je zamjetan broj planiranih gospodarskih zona, izdvojenih građevinskih područja namijenjenih turizmu i ugostiteljstvu te omogućavanja gradnje postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije. Pri tom se pažljivim odabirom prostornih rješenja nastojalo u najvećoj mogućoj mjeri zaštititi najkvalitetnije poljoprivredno i šumsko zemljište od neobjektivne prenamjene. Na ovoj mjeri treba i nadalje ustrajati, te prostor planirati racionalno i usmjeravati gospodarski razvoj prema već formiranim i planski utvrđenim građevinskim područjima.

Zbog svega navedenog, održivi razvoj prostora Grada Pakraca treba sagledavati u širem prostornom kontekstu, pod čim se prvenstveno podrazumijeva prostorna, gospodarska i prometna izoliranost te nasljeđe ratom intenzivno zahvaćenog područja, ali uz potencijal cjeline koju prostor Grada Pakraca čini s ostatkom Požeško-slavonske županije, sa susjednim gradovima i općinama te s regijom kojoj pripada. Osobito se to odnosi na relativnu blizinu metropole kao glavnog centra i socioekonomske jezgre Republike Hrvatske, te blizinu drugih regionalnih i lokalnih centara.

Bogatstvo prirodnih resursa – kvalitetnog poljoprivrednog i šumskog zemljišta, vodnih resursa, prirodnih i krajobraznih vrijednosti te bogatstvo i raznolikost kulturne baštine, također su važne prednosti kod planiranja budućeg razvoja. Sve ove vrijednosti, međutim, nameću obvezu posebne odgovornosti za njihovu zaštitu pri svakom budućem planiranju. Kao što je navedeno i u državnom te u županijskom Izvešću o stanju u prostoru, od resursa koji će u budućnosti biti u središtu pažnje globalnih procesa sve važniju ulogu imat će rezerve pitke vode, osobito podzemne. Vode su jedna od najvažnijih prostornih komponenti koja utječe na najviše segmenata korištenja prostora te ovo područje ima u tom dijelu značajan potencijal kroz velik broj gorskih potoka i izvora, kao i rezervi crpilišta od kojih su postojeća već sad uvezana u sustav javne vodoopskrbe - vodoopskrbni sustav Pakraca i Lipika – ali veći dio još nije iskorišten.

Istovremeno, na provedbi mjera zaštite koje su utvrđene Prostornim planom treba i nadalje nastojati, te o njihovoj provedbi izvijestiti u sljedećem Izvešću.

Sukladno državnom Izvešću, Hrvatska je usvajanjem Europske konvencije o krajobrazima (*European Landscape Convention*), preuzela obvezu skrbi o vlastitim krajobrazima. Slijedom obveza iz tog dokumenta u Hrvatskoj je potrebno razviti sustav zaštite krajobraza koji se temelji na prepoznavanju (identifikaciji), tipologizaciji, vrjednovanju, zaštiti i upravljanju krajobrazima. Nadalje, Izvešće navodi da „prepoznavanje i zaštita krajobraza nisu sami sebi svrha, već su potrebni da bi se odredili način upravljanja prostorom i mogućnosti njegova unaprjeđenja u svrhu održivog prostornog i gospodarskog razvoja te poboljšanja kvalitete života. Po uzoru na druge europske zemlje, posebice one s dugom tradicijom u zaštiti krajobraza u smislu njegova korištenja i upravljanja, u Hrvatskoj je potrebno osigurati stručno utemeljen pristup prepoznavanju, vrednovanju i aktivnoj zaštiti krajobraza osnivanjem odgovarajućih institucija s multidisciplinarnim stručnim sastavom (urbanisti, geografi, arhitekti, pejzažni arhitekti, šumari, agronomi, biolozi, povjesničari i dr.).

Na državnoj razini u izradi su novi dokumenti prostornog razvoja Republike Hrvatske, a na snagu je stupio i novi Zakon o prostornom uređenju. Ovi dokumenti u značajnoj će mjeri utjecati na sustav prostornog planiranja, a osobito na razine prikaza prostorno planskih rješenja i provedbu dokumenata prostornog uređenja u budućem razdoblju. Prema novom Zakonu, važna komponenta planiranja u budućnosti biti će razvoj informacijskog sustava na svim razinama, s ciljem povećanja učinkovitosti provođenja i preglednosti (jednoobraznosti) prostorno planske dokumentacije. Požeško-slavonska županija već provodi aktivnosti na izradi geografskog informacijskog sustava (GIS-a) prostornog uređenja, stoga se u tom smislu može očekivati lakša prilagodba na županijskoj razini planiranja. S vremenom bi se primjena informacijskog sustava trebala integrirati i na lokalnoj razini planiranja, pa tako i u Gradu Pakracu, no o tome, kao i o provedbi novog Zakona u ostalim segmentima, izvijestit će se u sljedećem Izvešću.

U idućem razdoblju očekuje se i početak funkcioniranja te novi izazovi punopravnog članstva Republike Hrvatske u Europskoj Uniji koje će, prema podacima Izvešća o stanju u prostoru Republike Hrvatske, „zahtijevati stvarnu primjenu načela i polazišta teritorijalne kohezije, urbanog razvoja i stanovanja oko kojih su se usuglasili ministri zemalja članica i koja su ugrađena u referentne europske dokumente.“ Ova načela utjecat će na regulativu i sustav prostornog uređenja u budućnosti, na svim razinama.

Nadalje, kako navodi državno Izvešće, „kao jedna od važnijih tema u kontekstu integriranog urbanog razvoja nameće se pitanje urbane obnove. Urbana obnova je tema koja nadilazi graditeljske zahvate i koja je, osim uz ekonomska, vezana i uz niz društvenih, kulturnih, estetskih

pa i upravljačko-političkih pitanja. Zapuštene gradske četvrti u različitim gradovima Hrvatske najčešće obuhvaćaju nerentabilne i ugasle industrijske, prometne, vojne i turističke prostore (tzv. *brownfield*) koje je potrebno privesti novoj namjeni, upravo kroz proces urbane obnove i revitalizacije“. Navedene mjere treba provesti kako bi se u najvećoj mjeri iskoristili i uredili već postojeći urbani prostori, a smanjile daljnje potrebe za širenjem građevinskih područja. U svrhu urbane obnove dijelova naselja preporuča se i rekognoscirati područja zahvaćena bespravnom izgradnjom, osobito ona koja imaju veći obuhvat, te je za njih potrebno predvidjeti mjere sanacije i revitalizacije.

Kao zaključak ovog dijela u kojem se navode potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Županije treba još jednom naglasiti važnost racionalnog planiranja, uz očuvanje prirodnih resursa kojima obiluje ovaj prostor. Prostornim planom Požeško-slavonske županije utvrđen je niz odredbi kojima se štiti prostor od prenamjene i kojima se ograničava širenje građevinskog područja na najvrijednije županijske resurse, a to su, prije svega, kvalitetno poljoprivredno zemljište, šume, vode i zaštićene prirodne vrijednosti. Također su utvrđene mjere zaštite i očuvanja prostora, prirodne vrijednosti i krajobrazne cjeline koje imaju potencijal da budu predložene za zaštitu temeljem Zakona ili odredbi samih prostornih planova te je utvrđena prostorna distribucija tala po kvaliteti. U razdoblju u kojem se prati provođenje Prostornog plana provedene su brojne analize usklađenosti s njegovim smjernicama i odredbama i može se utvrditi da je u tom razdoblju Grad Pakrac pretežno racionalno koristio svoj prostor, da je većinom smanjivao građevinsko područje u odnosu na površinu koju je imao u prostornim planovima „stare generacije“ (Prostornim planovima bivše općine Požega i Pakrac), da su samo iznimno povećavali površinu građevinskog područja, odnosno da se koristila praksa da se proširenje granica na jednoj lokaciji kompenzira smanjenjem postojećeg građevinskog područja u dijelovima koji se kroz dugi vremenski period nisu priveli planiranoj namjeni, a niti trenutno nema takvih naznaka. Na tim temeljima potrebno je i budućnosti planirati održivi razvoj Grada, osobito kroz izradu novih provedbenih dokumenata prostornog uređenja „treće generacije“.

Treba spomenuti i izazove s kojima ćemo se suočiti u nadolazećem vremenu. To su npr. klimatske promjene s još nesagledivim posljedicama, rasipničko korištenje prostorno ograničenih potencijala, posljedice globalizacijskih procesa, očuvanje vodnih resursa i drugi izazovi.

Osim već navedenog, mogućnosti daljnjeg održivog prostornog razvoja Grada Pakraca su slijedeće:

- Teritorijalna kohezija podrazumijeva primjenu specifičnog modela policentričkog razvoja uz uvažavanje lokalnih uvjeta i potencijala. Isto tako treba iskoristiti zajednička obilježja većih prostornih cjelina te uvažavati prostorne potencijale izvan administrativnih granica Grada Pakraca. Prometni koridori su u isto vrijeme i razvojni koridori, a održivi prostorni razvitak je nedjeljiv od uvažavanja postojećih raznolikosti.
- Prilikom za održivi razvoj prostora treba pronaći u regionalnom razvoju kojeg posebno potiče Europska unija kroz strukturne fondove. Grad Pakrac treba maksimalno podupirati planove regionalnog razvoja te u istima pronaći svoje mjesto kao lokalno središte.
- Povećanje energetske učinkovitosti je ultimativni zahtjev koji se postavlja u uvjetima stalnog rasta cijena energenata i ovisnosti o uvezenoj energiji. Ovaj proces nije rezerviran samo za komunalne instalacije (npr. javna rasvjeta), gradsku društvenu infrastrukturu (npr. vrtići i škole) ili na objekte u vlasništvu jedinice lokalne samouprave, već i na ukupno gospodarsko i građansko okruženje.

- Integrirani urbani razvoj je proces u kojem se usklađuju sektorski, prostorni i vremenski vidovi osnovnih tema urbanog planiranja na tragu povelje o održivim europskim gradovima (Leipzig 2007. godine). Ovakvo planiranje treba obuhvatiti, kako gospodarske subjekte, tako i širu javnost te stvoriti konsenzus građana, gospodarskih aktera, gradova, regija i Države. Samo na taj način biti će moguće ostvariti financiranje urbane komponente putem strukturnih fondova EU.
- Kulturu građenja treba podići na višu razinu, prije svega izradom kvalitetnih dokumenata prostornog uređenja, projektne dokumentacije i kvalitetom izgrađenog prostora. Ovo podrazumijeva učinkovite mehanizme provedbe prije navedenih dokumenata i nadzora stanja u prostoru.

Grad Pakrac kroz svoje žarišne funkcije središnje je naselje pakračko-lipičkog dijela Županije i drugo je po važnosti gradsko središte (odmah nakon županijskog središta – Požege) na području Požeško-slavonske županije te čini važno gospodarsko, nacionalno, ali i kulturno-povijesno središte na regionalnom i lokalnom nivou. Njegov središnji položaj u sjevero-zapadnom dijelu Županije, perspektiva razvoja prometne povezanosti i vrlo dobra polifunkcionalnost osiguravaju daljnju ulogu i značaj Pakraca kao nositelja gospodarskog, društvenog i kulturnog razvoja područja.

Njegov razvoj odvijat će se i dalje stalnim preplitanjem interakcije gradskih funkcija te, još uvijek, nastavkom obnove ratom stradanih javnih i privatnih objekata te gospodarskih postrojenja, kao i daljim razvojem gospodarstva, poljoprivrede, prometnih tokova te širenjem i samostalnim razvojem pojedinih naselja. U pojedinim elementima razvojni procesi Pakraca utjecat će na prostore izvan Županije, osobito na susjedne regionalno povezane jedinice lokalne samouprave, ali će i pojedina državna te županijska gospodarska opredjeljenja imati određeni utjecaj na daljnji prostorni razvoj Grada Pakraca.

Razvoj Grada određen je položajem i tipom naselja, mrežom i koncentracijom funkcija, gospodarstvom, načinom prometne povezanosti, prirodnom osnovom te razvojnim pogodnostima i ograničenjima.

Temeljne prostorne značajke razvoja Grada Pakraca, koje su povezane s njegovim položajem, prirodnim i povijesnim naslijeđem su:

- gospodarske tradicije – proizvodne djelatnosti, trgovina, obrt,
- kulturna tradicija te značaj povijesnog razvoja,
- od ranije razvijena gradska infrastruktura,
- kvalitetan prostor za razvoj Grada, bez potrebe za znatnim prostornim širenjem bilo kojeg naselja,
- gradska okolica ugodna za život s šumama i posebno vrijednim krajobrazom na obroncima Ravne Gore i Pšunja te, na drugoj strani, poljoprivrednim površinama pogodnim za poljoprivrednu proizvodnju.

Prema tome, neki od strateški značajnih elemenata koji određuju daljnji razvoj Grada su:

- rijeka Pakra s jedne strane, Grad Lipik s druge te šumske površine Pšunja i Papuka, kao i poljoprivredne površine zapadnog dijela s treće strane - kao okosnica razvoja Grada utječu na njegov položaj, oblik i prostornu organizaciju,
- budući prometni koridor E661 element je razvoja, osobito centralnog područja Grada,

- pitanje željezničke pruge L204 Banova Jaruga - Pčelić, odnosno njenog statusa i stanja te planova, utječe na razvoj prostora uz postojeću prugu, ali i odnos teretnog i putničkog prometa na razvoj prostora u samom središtu Pakraca,
- šume i kvalitetno poljoprivredno zemljište te dalji razvoj meliorativne i kanalske mreže koji omogućuju kvalitetnu poljoprivrednu proizvodnju u blizini Pakraca,
- vrijedan kultivirani krajolik s vrijednim obradivim tlom, daje posebnost razvoju uglavnom sjeverozapadnog dijela Grada.

Nadalje, daljnji prostorni razvoj Grada Pakraca potrebno je zasnivati uzevši u obzir sljedeće gospodarske elemente:

- administrativne, obrazovne i kulturne funkcije, koje će i u budućnosti imati vrlo veliki utjecaj na razvoj,
- kao i u svim gradovima, za očekivati je sve veći razvoj kvartarnih djelatnosti u budućnosti,
- trgovina je jedna od djelatnosti koja se u posljednje vrijeme znatno širi, a s ugostiteljskim, turističkim i raznovrsnim uslužnim djelatnostima potrebno ju je prostorno i dalje razvijati,
- industrijska proizvodnja, prerada, malo poduzetništvo najrazličitijih oblika, obrti i tzv. mala proizvodnja u gospodarstvu Grada u budućnosti će tražiti sve više prostora, a osobiti značaj imaju kroz osiguravanje i razvoj gospodarskih zona te kroz Poduzetnički centar Pakrav (PCP),
- industrijska proizvodnja zahtijevat će novu i drugačiju uporabu postojećih prostora i u budućnosti drugačije prostorne mogućnosti razvoja,
- daljnji razvoj poljoprivredne djelatnosti jedan je od gradskih razvojnih elemenata,
- turizam je za Grad Pakrac vrlo važan te je potrebno očuvanje i turističko-rekreativno korištenje šumskih prostora kao i njihovo međusobno povezivanje te uvezivanje njihove ponude,
- osuvremenjeni sustav zbrinjavanja otpada, koji je kvalitetno ustrojen na nivou Županije, s lokacijom „Crkvište“ na nivou Grada Pakraca, kao budućom pretovaranom (transfer) stanicom te rješenja komunalnog i reciklažnog otpada na lokalnom nivou kroz niz suvremenih organizacijskih i tehnoloških dostignuća.

Uređenje prostora naselja treba planirati i provoditi na temelju utvrđenih prostornih mogućnosti i optimalnog iskorištenja prostora, uz osiguranje prostora javne namjene i opremanja infrastrukturom. Posebnu pažnju treba posvetiti uređenju zelenih i rekreacijskih površina naselja, uređenju biciklističkih i pješačkih staza. Konsolidaciju prostora naselja treba temeljiti na njihovim obilježjima, očuvanju regionalnih oblika naselja te na racionalnom planiranju prostornih obuhvata građevinskih područja svih tipova i veličina naselja, sukladno potrebama smještaja stanovništva i gospodarskih djelatnosti u njima. Prioritet zadovoljenja potreba konsolidacije prostora treba biti urbana obnova postojećih struktura (rekonstrukcijom, sanacijom i sl.), čime treba očuvati graditeljski identitet povijesnih i tradicijskih središta urbanih i/ili ruralnih obilježja naselja, dati prioritet održavanju ili uređenju postojećeg stambenog fonda, posebno u vrijednim povijesnim jezgrama i planski izgrađenim područjima.

U cilju podizanja razine komunalne opremljenosti naselja potrebno je nastaviti s:

- gradnjom hijerarhijski središnje i funkcionalne prometne mreže za pješački, biciklistički i motorni promet, koja zadovoljava zahtjeve unutarnjeg, izvorno ciljnog i tranzitnog prometa u naselju,
- gradnjom i organizacijom površina i građevina za promet u mirovanju koje zadovoljavaju potrebe naselja,
- organizacijom javnog prijevoza putnika sukladno potrebama,

- daljnjim razvijanjem vodoopskrbnog sustava, sustava odvodnje otpadnih voda te elektroenergetskog, plinoopskrbnog, telekomunikacijskog i ostalih sustava, u skladu s razvojem naselja,
- održavanjem tehničkog transporta izgrađenih infrastrukturnih sustava,
- osiguranjem organiziranog prikupljanje otpada u svim naseljima.

Na području Grada Pakraca potrebno je nastaviti održavati postojeću i razvijati novu cestovnu mrežu:

- izgradnjom suvremenog kolnika na preostalim prometnicama s tucaničkim i zemljanim kolnikom, odnosno na preostalim kolnicima loše kvalitete ili onima oštećenima u ratnim zbivanjima i zapušteni□m,
- rekonstrukcijom postojećih i gradnjom novih planiranih longitudinalnih, transversalnih i radijalnih pravaca gradske mreže sukladno potrebama,
- izgradnjom planiranih prometnih pravaca - koridora brze ceste E661 te izmještanje dijela D38 izvan grada Pakraca (kao obilaznice grada Pakraca),
- rekonstrukcijom križanja u razini te gradnjom križanja u više razina propusne moći na koridoru E661 u skladu s prometnim zahtjevima□ ,
- proširivanjem mreže pješačkih i biciklističkih staza,
- osiguranjem prostora i gradnjom parkirališnih i garažnih površina i građevina uz središnje zone i građevine masovnog privlačenja stanovnika (tržnica, bolnica, sportske dvorane i centri i sl.).

Ciljevi razvoja željezničkog prometa na razini Grada su:

- očuvati postojanje, značaj za lokalnu zajednicu i status željezničke pruge L204 Banova Jaruga - Pčelić,
- omogućiti rekonstrukcija i sanaciju pruge te ojačanje mostova uz održavanje pruge u funkciji za potrebe teretnog i putničkog prometa brzinama od 40 do 60 km/h,
- osigurati zadržavanje i uređenje tri službene željeznička stajališta - stajalište Pakrac grad, kolodvor Pakrac i stajalište Badljevinu te, ovisno o potrebama putničkog prometa, i izgradnju novih stajališta.

Nastaviti daljnji razvoj elektroenergetskog sustava:

- osiguranjem potrebne količine električne energije,
- daljnjiim razvojem prijenosne mreže,
- daljnjim razvojem distributivne mreže,
- interpolacijom novih trafostanica u postojeću elektroenergetsku mrežu s ciljem poboljšanja opskrbe krajnjih potrošača i sigurnosti cijelog sustava,
- osiguranjem rezervnog napajanja, odnosno povećanjem sigurnosti i fleksibilnosti cjelokupnog sustava distribucije električne energije,
- zamjenom postojećih zračnih dalekovoda, na području građevinskih područja kabelskim,
- razvijanjem distribucijske mreže i omogućavanjem kvalitetnije opskrbe krajnjih potrošača,
- uskladivanjem razvoja elektroenergetskog sustava s razvojem Grada Pakraca.

Zadovoljavanje potrebe za energijom ubuduće treba dopunjavati i korištenjem alternativnih izvora energije na temelju prirodnih resursa, što doprinosi značajnim uštedama električne i toplinske energije. Osobito treba potencirati realizaciju planiranih objekata malih hidroelektrana (MAHE) na vodotocima Pakra, Bijela i Sivornica.

Cilj razvoja plinifikacije Grada Pakraca je povećanje broja priključaka domaćinstava i industrije na plinoopskrbni sustav, čime bi se rasteretio elektro-energetski sustav i smanjila upotreba krutog goriva i nafte, kao velikih zagađivača okoline.

Potrebno je nastaviti □i s razvojem vodoopskrbe i to:

- osiguravanjem dovoljnih količina kvalitetne pitke vode svih postojećih i planiranih domaćinstava i poslovnih i gospodarskih subjekata Grada Pakraca,
- povećanjem standarda opskrbljenosti pitkom vodom, koji odgovara normama, tj. prosječno 200 l/stan/dan, odnosno osiguranjem odgovarajućeg kapaciteta javnog vodoopskrbnog sustava,
- podizanjem tehničko-tehnološke razine postojećeg sustava, radi smanjenja gubitaka u mreži,
- izgradnjom magistralnih i vodoopskrbnih cjevovoda te drugih vodoopskrbnih građevina potrebnih radi proširenja, uspostave i stvaranja jedinstvenog vodoposkrbnog sustava,
- povećanjem instaliranog kapaciteta crpljenja i prerade vode, uz maksimalnu iskorištenost postojećih izvorišta,
- gradnjom dodatnih rezervoarskih skladišnih kapaciteta, kako bi se utjecalo na poboljšanje kvalitete i eksploatacijski vijeka crpilišta,
- angažiranjem novih crpilišta, izgradnjom planirane akumulacije „Šumetlica“,
- razvijanjem i rekonstruiranjem postojeće distribucijske mreže,
- realizacijom vodoopskrbne distributivne mreže u naseljima u kojima ona nije izgrađena te uključivanje u jedinstveni javni vodoopskrbni sustav koji čini cjelinu s vodoopskrbnim sustavom Grada Lipika.

Daljni razvoj odvodnje otpadnih voda podrazumijeva:

- nastavak izgradnje glavnog kolektora u zajedničkom sustavu za odvodnju otpadnih voda za Gradove Pakrac i Lipik uz izgradnju biološkog dijela uređaja za pročišćavanje otpadnih voda,
- priključenje pojedinih naselja i gospodarskih zona na glavni kolektor,
- izgradnju samostalnih ili zajedničkih sustava s uređajima za pročišćavanje za pojedina naselja ili više njih,
- rekonstrukciju dijela kanalizacije i dotrajalih vodova,
- pokrivenost cijele površine Grada Pakraca sanitarnom kanalizacijom,
- rješavanje problema većih zagađivača na mreži.

Nastaviti s razvojem uređenja vodotoka i voda:

- vodnogospodarskim zahvatima u svrhu zaštite od bujičnih poplava i pripadnih erozijskih procesa kojima se mogu planirati i izvoditi zaštitne vodne građevine, izvoditi zaštitni radovi te provoditi mjere zaštite
- održavanjem postojećih regulacijskih građevina i vodotoka
- planiranjem regulacijskih zahvata na preostalim vodotocima, odnosno dijelovima vodotoka - Pakre, Bijele, Kravarine i dr.
- planiranjem izgradnje akumulacija Čaklovac, Kopanjica, Šumetlica i Kusonje te ribnjaka održavanjem sustava za obranu od poplava

Kod melioracijske odvodnje i navodnjavanja potrebno je sustavno održavanje i sanacija sustava, izrada konceptijskih rješenja navodnjavanja i gradnja sustava za navodnjavanje prema iskazanom interesu korisnika.

Sumarno, glavni ciljevi uređivanja prostora Grada Pakraca koji će pridonijeti njegovom održivom razvoju su primjena i prihvaćanje načela teritorijalne kohezije, urbanog razvoja i stanovanja koja su ugrađena u referentne europske dokumente, osiguranje prostornih standarda u skladu s demografskom politikom, poticanje funkcionalnog povezivanja koje nadilazi upravno administrativne granice, osiguravanje javnog interesa uz kontinuirano usklađivanje suprotstavljenih interesa u prostoru, sređivanja stanja nekretnina, razvijanje kulture odnosa u prostoru i poticanja učinkovitog sudjelovanja javnosti u odlučivanju o uređenju prostora.

Perspektive prostornog razvoja temelje se na jaćanju položaja Grada Pakraca u kontekstu šireg okruženja i pozitivnim aspektima europskog pristupa prostoru. Polazeći od svijesti o vrijednostima i potrošivosti prostora ključno je postići viši stupanj usklađenosti sektorskih razvojnih planova. Perspektive se pružaju, kako u jaćanju instrumenata javnog interesa i uključivanja javnosti, tako i u poticaju inovacija kroz fleksibilne modele prostornog razvoja.

Prije izloženi ciljevi i perspektive prostornog razvoja unutar svoje strukture sprijećit će rizićne ćimbenike sadašnjih razvojnih svojstava. Zato je poželjno upravljanje rizicima željenog razvitka prostora Grada Pakraca te izgrađivanje kriterija izvrsnosti prilikom svake intervencije u prostoru. Prostor Grada Pakraca je vrijedan i potrošiv resurs ćije specifićnosti treba uvaćavati. Pri tome su prihvatljivi oni razvojni scenariji koji su osmišljeni konkretnom gospodarskom i društvenom učinkovitošću. Odluke o prostornim intervencijama moraju biti stručno, a po potrebi i znanstveno utemeljene. Osobito vrijedna prirodna i kulturna dobra predstavljaju dodanu vrijednost prostornog razvitka Grada. Multidisciplinarni pristup prostornom planiranju osnovni je uvjet uspjeha i provedbe dokumenata prostornog uređenja.

IV.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini Grada Pakraca

Izješćem o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012. utvrđena je prioritarna obveza izrade novih dokumenata prostornog razvoja Republike Hrvatske, budući da su Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske doneseni još 1997., odnosno 1999. godine. Također, prioritetnom se utvrđuje i obveza donošenja nove zakonske regulative te stručnih kriterija za prostorno i urbanistićko planiranje u sljedećem razdoblju.

Navedene obveze odnose se i na Prostorni plan Požeško - slavonske županije ("Požeško - slavonski službeni glasnik", broj 05/02, 05A/02 i 04/11) koji je izrađen uz poštivanje ciljeva i smjernica iz Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske te utvrđuje osnove za budući razvitak u prostoru, ciljeve prostornog uređenja i namjenu prostora, kao i smjernice, mjere i uvjete za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora što će se u kontinuitetu poštovati i prilikom izrade Ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško - slavonske županije koje su u tijeku.

Potreba izrade izmjena i dopuna važećih dokumenata prostornog uređenja, odnosno izrade novih dokumenata proizlazi iz potrebe:

- usklađivanja s novim potrebama i spoznajama kvalitetnijeg i racionalnijeg korištenja prostora vezano uz moguća nova znaćajnija ulaganja domaćih i stranih investitora, a koja bi doprinijela gospodarskom ili drugom naćinu razvoja Grada,
- usklađivanja sa Zakonom i planovima šireg podrućja te eventualne potrebe izmjene namjene ili ostalih parametara Plana u skladu s novim potrebama i spoznajama kvalitetnijeg i racionalnijeg korištenja prostora.

Slijedom navedenog, ocjena potrebe izrade novih i izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja koja se navodi u nastavku, podložna je promjenama koje će proizaći iz usvajanja novih propisa i dokumenata prostornog razvoja na razini Države i Źupanije.

Nositelj izrade prostornog plana uređenja, generalnog urbanističkog plana i ostalih urbanističkih planova uređenja je jedinica lokalne samouprave, što je u ovom slučaju Grad Pakrac, a planove izrađuje stručni izrađivač.

Prostorni plan uređenja Grada Pakraca

U skladu s naprijed navedenim dokumentima prostornog razvoja Republike Hrvatske, te u skladu s novom zakonskom regulativom prostornog uređenja, u sljedećem razdoblju bit će potrebno započeti s Izmjenama i dopunama ili s izradom novog Prostornog plana uređenja Grada Pakraca. Osnovni PPUG Pakraca, donesen 2007. godine, nastao je uglavnom integrativnim procesom snimanja stanja na terenu, sakupljanja podataka i smjernica te analizom aktualnih postavki, kao i ranije važećeg Prostornog plana bivše Općina Pakrac. Kroz donošenje Izmjena i dopuna važećeg Prostornog plana iz 2012. godine rješavani su brojni zahtjevi sakupljeni kroz period od gotovo 5 godina te su prostorno planska rješenja korigirana i usklađivana sa zakonskim izmjenama i stanjem u prostoru.

Novi Plan ili Izmjene i dopune postojećeg Plana trebat će se temeljiti na najnovijim stručnim spoznajama, novim zakonskim rješenjima i propisima te mjerama koje proizlaze iz članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, kao i trendovima i procesima u prostoru te na multidisciplinarnom pristupu izradi.

U buduće rješenje bit će potrebno uvrstiti nove razvojne potrebe i promjene koje proizlaze iz promijenjenog zakonskog okvira ili izmjena dokumenata prostornog uređenja šireg područja. Osim toga, za očekivati je da već u periodu nakon donošenja posljednjih Izmjena i dopuna PPUG Pakraca iz 2012. godine, a osobito u predstojećem periodu, počnu pristizati i novi zahtjevi za izmjene i dopune od strane građana, gospodarskih i infrastrukturnih subjekata te same jedinice lokalne samouprave. Rastući razvojni potencijal u nadolazećem razdoblju također će trebati biti inkorporiran u tkivo novog ili Izmjene i dopune postojećeg Plana, a to je osobito važno ako se ukaže potreba za novim prometnim, infrastrukturnim i gospodarskim zahvatima u prostoru koji donose perspektivu razvoja ovog područja. Kao jedinstveni dokument prostornog razvoja tako koncipiran Prostorni plan trebao bi osigurati daljnje racionalno korištenje prirodnih resursa i zaštitu prostora te imati odlučujuću ulogu u usmjeravanju društvenog i gospodarskog razvoja Grada Pakraca.

Obzirom da je Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Pakraca iz 2012. godine izrađena kao kvalitetan i sveobuhvatan materijal u koji su inkorporirani brojni zahtjevi sakupljeni kroz period od 5 godina od donošenja osnovnog Plana te su prostorno planska rješenja korigirana i ažurirana u skladu sa zakonskim izmjenama i stanjem u prostoru, s prostorno-planskog gledišta nije neophodno odmah pristupiti izradi novog PPUG-a, već se, uz manje intervencije, kroz novu Izmjenu i dopunu postojećeg Plana, praćenu pročišćenim tekstom, može izvršiti kvalitetno usklađivanje s novom zakonskom i planskom regulativom te aktualnim zahtjevima.

Generalni urbanističkog plana Pakraca

Trenutno važeći Generalni urbanistički plan Pakraca (Službeni glasnik Grada Pakraca br. 1/01) izrađen je temeljem tada važećeg Zakona o prostornom uređenju (NN, br. 30/94, 68/98 i 61/00).

Donošenje, u prethodnom periodu važećeg, Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN br. 76/07., 38/09., 55/11., 90/11., 50/12), kao i novog Zakon o prostornom uređenju (NN br. 153/13) te Prostornog plana Požeško-slavonske županije ("Požeško-slavonski službeni glasnik" 5/02 i 5A/02) i njegovih Izmjena i dopuna ("Požeško-slavonski službeni glasnik" br. 4/11) rezultiralo je neusklađenosti dokumenata prostornog uređenja užeg područja, u ovom slučaju GUP-a Pakrac, s dokumentima prostornog uređenja širih područja, odnosno sa strateškim dokumentima i sa samim Zakonom.

Obzirom da problem neusklađenosti planova užeg područja s planovima šireg područja, dovodi u pitanje efikasnost provođenja tih planova, potrebno je što prije donijeti odluke o izradi njihovih izmjena i dopuna ili ih je potrebno staviti van snage i donijeti odluke o izradi novih planova za prostore na kojima postoji potreba.

Za generalne urbanističke planove je specifično što su prethodno važećim Zakonom o prostornom uređenju i gradnji bili isključeni iz sustava prostornog planiranja, a oni postojeći trebali su prestati važiti 1. listopada 2017. godine. Stoga njihova izrada nije bila planirani niti prostornim planovima uređenja općina i/ili gradova. No s donošenjem novog Zakona o prostornom uređenju, institucija generalnog urbanističkog plana je vraćena u funkciju te je nakon usklađivanja prostorno-planske dokumentacije moguće, ovisno o afinitetima i mogućnostima Grada Pakraca, pristupiti izradi novog GUP-a.

Potrebno je naglasiti da je kod GUP-a Pakraca dodatno prisutan i problem njegove starosti i šturosti, što daje prednost izradi novog dokumenta u odnosu na izradu izmjena i dopuna postojećeg.

Izrada urbanističkih planova uređenja

Sukladno Prostornom planu uređenja Grada Pakraca (Službeni glasnik Grada Pakraca br. 8/07 i 2/12) u dugoročnom periodu preporučena je izrada slijedećih urbanističkih planova uređenja:

- Urbanistički plan uređenja (UPU) grada Pakraca
- Urbanistički plan uređenja (UPU) gospodarske zone "Pakrac 5"
- Urbanistički plan uređenja (UPU) gospodarske zone "Kusonje"
- Urbanistički plan uređenja (UPU) gospodarske zone "Badljevinu"
- Urbanistički plan uređenja (UPU) gospodarske zone "Donja Obrijež"
- Urbanistički plan uređenja (UPU) gospodarske zone "Gornja Obrijež"
- Urbanistički plan uređenja (UPU) gospodarske zone "Ploštine"
- Urbanistički plan uređenja (UPU) "Ploštine"
- Urbanistički plan uređenja (UPU) "Prekopakra"
- Urbanistički plan uređenja (UPU) izdvojenog građevinskog područja turističko – športsko – rekreacijske zone "Matkovac"

Izrada dokumenata prostornog uređenja u narednom četverogodišnjem razdoblju bitno će ovisiti od realnih potreba, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Grada Pakraca.

Pri tome će biti presudno aktualno okruženje i okolnosti, prisutna sektorska opterećenja i izazovi, ali se mora uzeti u obzir i odredba novog Zakona o prostornom uređenju koja određuje da se izdvojeno građevinsko područje izvan naselja za koje u roku od pet godina od dana njegova određivanja nije donesen urbanistički plan uređenja ili do kojega nije izgrađena osnovna infrastruktura, prestaje biti građevinsko područje.

Može se pretpostaviti da će se u sljedećem periodu i dalje provoditi postupci izmjena i dopuna prostornih planova uređenja, s ciljem usklađenja s novijim propisima, Izmjenama i dopunama Prostornog plana Źupanije, novoizrađenom tehničkom i prostornom dokumentacijom, zahtjevima građana i pravnih osoba te novonastalim stanjem na terenu.

Obuhvat izrade novih dokumenata prostornog uređenja ili potrebnih izmjena i dopuna postojećih dokumenata biti će detaljno određen odlukom o izradi koju donosi Gradsko vijeće Grada Pakraca.

Procedura izrade novih dokumenata prostornog uređenja te budućih izmjena i dopuna dokumenata, kao i obveze pojedinih sudionika, detaljno su utvrđene Zakonom o prostornom uređenju. Dokumenti prostornog uređenja na području Grada Pakraca predstavljaju podzakonske akte na temelju kojih je moguća provedba pojedinih zahvata u prostoru te se ovim Izješćem ocjenjuje da ne postoji potreba za hitnim stavljanja izvan snage pojedinih važećih dokumenata prostornog uređenja. Međutim, temeljem odredbi Zakona o prostornom uređenju, Gradsko vijeće Grada Pakrac, ukoliko se to ocijeni potrebnim te ukoliko se izrade novi dokumenti umjesto postojećih, u narednom razdoblju može donositi odluke o stavljanju izvan snage pojedinih važećih dokumenata prostornog uređenja. Procedura stavljanja izvan snage dokumenata prostornog uređenja također je regulirana Zakonom o prostornom uređenju.

IV.3. Prijedlog aktivnosti za unaprjeđenje održivog razvoja u prostoru

Prostor, kao jedan od najvažnijih neobnovljivih resursa, treba racionalno koristiti i štiti, što podrazumjeva da ishodišta daljnjeg razvoja predstavljaju vrijedno poljoprivredno zemljište, šume, izgrađena naselja i magistralna infrastruktura.

Kao rezultat naprijed provedene analize potreba, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Grada Pakraca, proizlazi prijedlog aktivnosti za njegovo unaprjeđenje u budućem razdoblju. Temeljna aktivnost za unaprjeđenje održivog razvoja je nastavak izrade prostorno planske dokumentacije. Kvalitetnom izradom prostornih planova na svim razinama, te njihovim dosljednim i pravodobnim provođenjem, osigurat će se osnovni uvjeti za održiv prostorni i gospodarski razvoj Grada Pakraca te za korištenje sredstava iz fondova Europke unije. Prostorno planska rješenja treba temeljiti na imperativu racionalnog korištenja prostora, kojim će se prirodni i kulturni resursi Grada očuvati od nenamjenskog korištenja, kao i svake druge devastacije i neplanske izgradnje.

U cilju toga potrebno je nastaviti s:

- optimalnim korištenjem građevinskih područja naselja, uz postizanje većeg stupnja iskorištenosti građevinskog zemljišta unutar postojećih građevinskih područja i sprečavanje svakog daljnjeg neopravdanog širenja te usmjeravanje gradnje unutar postojećih građevinskih područja na dijelovima koji su već opremljeni komunalnom infrastrukturom,
- očuvanjem i revitalizacijom zaštićenih urbanih cjelina i pojedinih građevina te zaštićenih dijelova prirode i zaštitom postojećih i stvaranjem novih ambijetalnih vrijednosti,

- grupiranjem infrastrukture u jedinstvene koridore, povećanjem njihovih kapaciteta dogradnjom ili zamjenom,
- ograničenjem disperzivne gradnje izvan građevinskih područja, racionalnim korištenjem poljoprivrednog zemljišta i utvrđivanjem uvjeta kojima se omogućuje poljoprivredna proizvodnja, a ograničava širenje stambene i druge gradnje zadržavanjem i povećavanjem šumskih površina na ostala, za to primjerena, zemljišta te očuvanjem postojećih vodnih površina.

O potrebi izrade i donošenja prostornih planova izvješteno je u prethodnom poglavlju.

U nastavku se daje sažeti pregled aktivnosti koje je potrebno provesti u postupku izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja u sljedećem razdoblju, s ciljem unaprjeđenja održivog razvoja u prostoru Požeško-slavonske županije.

Aktivnosti su prikazane sažeto, prema tematskim skupinama, a opširnija razrada svake teme prikazana je u prethodnim poglavljima ovog Izješća.

1. Vodozaštitna područja - Pri izradi dokumenata prostornog uređenja na svim razinama te prilikom provođenja drugih aktivnosti vezanih uz korištenje i zaštitu prostora, osobitu pozornost treba posvetiti zaštiti vodonosnika, posebno izvorištima i zaštitnim zonama izvorišta te postojećim i planiranim vodozaštitnim područjima, i to kroz mjere i radove na zaštiti voda od zagađenja i utvrđivanjem učinkovitosti zaštite. S ciljem zaštite izvorišta potrebno je izgraditi sustave odvodnje, kao i sanirati divlja odlagališta otpada u vodonosnom području, prometnice u vodozaštitnom području, te velike industrijske pogone – zagađivače, opremajući ih uređajima za predtretman otpadnih voda. Istovremeno, potrebno je, za sva izvorišta/crpilišta na području Grada, što hitnije donijeti Odluke o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta. Sva nova izvorišta i crpilišta, koja će se eventualno aktivirati u budućnosti također moraju biti zaštićena sukladno posebnim propisima te se za njih moraju odrediti zone sanitarne zaštite izvorišta s mjerama zaštite.

2. Šume - U svrhu očuvanja šuma potrebno je potencirati njihovu zaštitnu ulogu. Bez nužne opravdanosti ne smiju se smanjivati šumske površine i provoditi prenamjena šuma ekološke i socijalne funkcije te zaštićenih šuma u šume druge (gospodarske) namjene. Obnavljati uništene šumske površine pošumljavanjem te održavati postojeće šumske površine putem očuvanja i pravilnog gospodarenja, kao i pratiti provođenje mjera zaštite šuma utvrđenih Prostornim planom uređenja Grada.

3. Poljoprivredno zemljište – Važno je i nadalje poticati racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta, povećavanje zemljišnog posjeda i iskorištavanje do sada neobrađenih/zapuštenih poljoprivrednih površina te težiti preobrazbi u pravcu razvoja suvremenog, konkurentnog i ekološki čistog poljodjelstva. Za očuvanje i korištenje preostalog kvalitetnog zemljišta za poljodjelsku i stočarsku svrhu treba: smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe, poticati i usmjeravati proizvodnju zdrave hrane, prednost dati tradicionalnim poljoprivrednim granama koje imaju povoljne preduvjete za proizvodnju, a kod određivanja trasa infrastrukturnih zahvata u prostoru poljoprivredno tlo zaštititi u najvećoj mogućoj mjeri.

4. Građevinska područja – I nadalje je nužno racionalno planirati građevinska područja, uz tek iznimna proširenja, sukladno odredbama Prostornog plana Požeško-slavonske županije Također treba težiti da se u slučaju potrebe proširenja granica mora prethodno ispitati mogućnost

smanjenja postojećeg građevinskog područja u dijelovima koji se kroz dugi vremenski period nisu priveli planiranoj namjeni, odnosno da se površina kompenzira. Ovo se odnosi, kako na građevinska područja naselja, tako i na građevinska područja izdvojene namjene – gospodarske te turističko-športsko-rekreacijske namjene. Komunalnim opremanjem neizgrađenih dijelova naselja i ostalim mjerama treba sprječavati svako nepotrebno širenje naselja i težiti smanjenju na dimenzije primjerene potrebama. Kod planiranja novih, kao i kod uređenja postojećih stambenih naselja planirati društvenu i komunalnu infrastrukturu, uz očuvanje postojećih i planiranje novih zelenih površina inkorporiranih u urbanu strukturu naselja.

5. Gospodarske zone – Racionalnim planiranjem potrebno je osigurati uvjete za realizaciju gospodarskih zona, uz dosljedno provođenje uvjeta utvrđenih Prostornim planom. Nove proizvodne kapacitete i poslovne sadržaje opravdano je planirati ponajprije u postojećim proizvodnim i poslovnim zonama u kojima je započeta, u planu ili je izgrađena osnovna prometna i komunalna infrastruktura, dok je istovremeno potrebno nastaviti s aktivnostima pripreme zemljišta u gospodarskim zonama u kojima to pitanje još nije riješeno. Neophodno je poticati i razvoj malog i srednjeg gospodarstva, poduzetništva i obrtništva u gradovima i naseljima, a s ciljem unaprjeđenja njihovih razvojnih i urbanih obilježja.

6. Turističke zone – Pri planiranju turističko – športsko – rekreacijske zone "Matkovac" te drugih izletničko-rekreacijskih područja i sadržaja potrebno je primijeniti mjere Županijske razvojne strategije i Master plana razvoja turizma te iskoristiti potencijale prirodnih i kulturnih vrijednosti, kao i geografskih i ruralnih osobitosti gradskog područja. Pri tome se preporuča primijeniti i parametre iz Prostornog plana Županije, poticati realizaciju tih zona te racionalnim planiranjem osigurati uvjete za razvoj ruralnog turizma.

7. Prirodna i kulturna baština – Na području Grada Pakraca postoje vrijedne prirodne i krajobrazne vrijednosti, kao i zaštićena kulturna baština. Ove prirodne i stvorene resurse potrebno je štiti selektivnim usmjeravanjem razvitka u prostoru, uz poštivanje zahtjeva zaštite okoliša, zaštite prirodne i kulturne baštine te racionalnim korištenjem prirodnih resursa uz održivi razvoj. U sustavu prostornog planiranja treba i nadalje prepoznavati područja koja zaslužuju poseban odnos, brigu i zaštitu u cilju očuvanja prirodne i graditeljske baštine. Sve nove podatke o vrstama staništa, zaštićenim i evidentiranim područjima i područjima Ekološke mreže, Natura 2000, s prijedlogom zaštite iz podloga Državnog zavoda za zaštitu prirode, kao i smjernice iz Konzervatorskih uvjeta i podloga potrebno je ugraditi u sve buduće izmjene i dopune prostornih planova te u sve nove planove.

8. Infrastrukturni sustavi – Nedostatnu povezanost Grada Pakraca treba nastojati što hitnije nadoknaditi povezivanjem svih dijelova Županije međusobno, kao i samoga Grada sa širim prostorom regije te Države - prometnim i komunalnim infrastrukturnim sustavima. Pritom je važna suradnja s drugim jedinicama lokalne samouprave te susjednim županijama, lobiranje, kao i aktivno uključivanje u izradu kratkoročnih planova te strateških dokumenata kojima se utvrđuju novi infrastrukturni sustavi državnog i županijskog značaja (Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prometna strategija Republike Hrvatske, Prometne studije, Prostorni plan Županije i dr.). Pri tome osobito važnu ulogu ima gradnja planiranog prometnog pravca brze ceste/ Europski koridor E661 (dio trase)/ Granica BiH – Stara Gradiška – Okučani – Pakrac - Daruvar - Virovitica - Granica R.Mađarske. Osim toga, značajno je i izmještanje dijela D38 izvan grada Pakraca (kao obilaznice grada Pakraca), a sjeverno od naselja Kusunje.

Na temeljima potreba lokalne zajednice, ali i kroz osiguranje stručne utemeljenosti prostorno planskih rješenja, potrebno je osigurati daljnji razvoj lokalne infrastrukturne mreže:

- poduzeti mjere kojima bi se omogućila rekonstrukcija postojeće komunalne infrastrukture u skladu s prostorno planskom dokumentacijom, a ukoliko se na trasi nalaze izgrađene građevine koje nije moguće ukloniti prije gradnje infrastrukture, potrebno je utvrditi prijelazna rješenja,
- stvoriti uvjete kako bi se ubrzala gradnja kolektorskog sustava odvodnje otpadnih voda sa uređajem za pročišćavanje za naselja Pakrac – Lipik,
- osigurati predispozicije za izgradnju zajedničkih i samostalnih sustava s uređajima za pročišćavanje za pojedina naselja te za nastavak gradnje sekundarne kanalizacije u naseljima Pakrac, Prekopakra, Kusonje i Kraguj, kao i za rekonstrukciju postojeće kanalizacije u samom gradu Pakracu,
- pripremiti izradu projekata te omogućiti gradnju kanalizacije i priključenje na sustave odvodnje za gospodarske zone u gradu Pakracu i drugim naseljima te za turističko – športsko – rekreacijsku zonu "Matkovac",
- poduzeti mjere za izradu projektne dokumentacije i/ili izgradnju vodovodne mreže za naselja Badljevin, Omanovac, Gornja i Donja Obrijež, Batinjani, Novi i Stari Majur, Toranj, Veliki i Mali Banovac, Ploštine i Kapetanovo Polje, te za gospodarske zone Grada Pakraca,
- nastaviti razvijati mrežu komunalne i ostale infrastrukture, osobito u gospodarskim zonama.

9. Obnovljivi izvori energije – Potrebno je poticati korištenje obnovljivih izvora energije te ih posebno primjenjivati prilikom gradnje i/ili rekonstrukcije javnih i društvenih sadržaja. Također je važno poticati i gospodarske subjekte te poduzetnike na planiranje postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije, kao i na realizaciju već postojećih odredbi i planiranih zona – osobito elektrana i kotlovnica na biomasu i bioplin, geotermalnih elektrana, solarnih elektrana i solarnih toplinskih sustava te malih hidroelektrana. Podršku treba osigurati i građanima u svrhu lakšeg opredjeljanja za korištenje obnovljivih izvora energije prilikom izgradnje stambenih i poslovnih zgrada te privatnih obiteljskih kuća pri čemu treba razmotriti rješenja kojima će se za navedenu gradnju pokušati osigurati mjere poticajai olakšica iz različitih izvora.

10. Gospodarenje otpadom – Na cijelom području Požeško-slavonske županije uspostaviti će se cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, koji se temelji na Županijskom centru za gospodarenje otpadom (ŽCGO) "Vinogradine" kod naselja Alilovci te, osobito važnu za Grad Pakrac, pretovarnu stanicu (transfer stanicu) "Crkvište" kod samog grada Pakraca. Uz to, određene su i lokacije za gospodarenje građevinskim otpadom kod naselja Vidovci i naselje Filipovac, pri čemu je za Grad Pakrac svojim položajem, značajnija drugonavedena lokacija. Potrebno je očistiti divlja odlagališta otpada i poduzeti mjere kojima bi se onemogućilo stvaranje novih, kao i aktivno provoditi mjere sanacije i druge mjere utvrđene Planom gospodarenja otpadom Požeško-slavonske županije.

11. Demografski pokazatelji - Osnovni dugoročni cilj demografskog razvitka Grada Pakraca potrebno je postići pozitivnim demografskim rastom, što je osnova za razvoj cjelokupnog gospodarskog, društvenog i prostornog napretka. Budući proces demografskih promjena teče sporo i u biti je dugoročan, prioritetni je cilj demografskog razvitka Grada Pakraca ublažavanje i zaustavljanje samih nepovoljnih procesa. Za daljnji razvoj potrebno je provoditi aktivnosti za poboljšanje demografske slike prostora i povećanje udjela aktivne populacije te poduzimati mjere kojima bi se umanjio demografski problem starenja i znatnog smanjenja broja stanovnika. Osobito je važno omogućiti mladom i radno aktivnom stanovništvu visoku kvalitetu života, ne samo sadržajima i standardom života, već i programima stanogradnje i mjerama za poboljšanje javnih i

društvenih sadržaja te prometne i komunalne infrastrukture. U navedene aktivnosti potrebno je uključiti i aktivnosti koje se bave razvojem ljudskih potencijala, unapređenjem svih oblika obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne sigurnosti.

Revitalizaciju ruralnih krajeva potrebno je postići povezivanjem ruralnih i urbanih gospodarstava u cilju osnaženja pojedinih područja i ublažavanja depopulacije:

- poticanjem usmjerenja u pravcu turističkog razvoja u naseljima koja se nalaze uz potencijalno zaštićena i posebno vrijedna područja,
- povećanjem razine infrastrukturne opremljenosti i prometne dostupnosti ruralnih naselja,
- osnaživanjem povezanosti poljoprivredne proizvodnje u ruralnim područjima s razvojem gospodarstva u središnjim naseljima.

12. Gospodarski razvoj – Razvoj gospodarstva, predviđen je kroz povećanje konkurentnosti, razvoj malog i srednjeg poduzetništva, razvoj ruralnih područja, poljoprivrede, šumarstva, ribničarstva i pratećih gospodarskih grana. Daljnje mjere za unapređenje gospodarstva su one koje se odnose na ukupni razvoj poduzetničke infrastrukture, promociju Grada Pakraca, privlačenje domaćih i stranih investitora i olakšavanja financiranja, kako javnih, tako i privatnih razvojnih programa. Potrebno je sustavno unapređivati i sustav razvoja programa i projekata za uključivanja u sufinancirane projekte - uz optimiziranje korištenja unutarnjih i vanjskih resursa, regionalne infrastrukture te s aktivnom promocijom gradskih interesa.

Poticajnim mjerama i instrumentima Grad treba i nadalje otvarati prostor za privatnu inicijativu i privatno poduzetništvo, uz stimuliranje i uspostavu učinkovitih mehanizama i institucija financijsko-gospodarske i prostorno-planske regulative. Mogućnosti gospodarskog razvoja Grada moraju se temeljiti na ocjeni aktualne situacije te ograničenjima i mogućnostima u pogledu budućeg razvoja. Gospodarski razvitak nužno je usmjeravati osiguranjem prostornih mogućnosti za smještaj gospodarskih djelatnosti i dobrom prometnom povezanošću okolnih naselja sa središnjim naseljima. Opremanje postojećih i novih gospodarskih zona te izgradnja potrebne infrastrukture je neophodan preduvjet za razvoj gospodarstva.

U najvrijednijim poljoprivrednim prostorima potrebno je poticati razvoj poljoprivrede i farmi, sa socijalnim (zapošljavanje) i gospodarskim (profit, trgovina) koristima, zaštitom okoliša i očuvanjem krajolika.

U razvojnoj politici Grada posebno mjesto treba zauzeti usklađivanje prostornog uređenja sa zemljišnom politikom, kojoj bi temeljno uporište trebalo biti upravo u racionalnim prostornim planovima.

Kako bi se stvorili preduvjeti za punu kvalitetu života na svim razinama, za Grad je neophodno i razvijanje, obnova, revitalizacija te izgradnja građevina javne i društvene namjene, a osobito su važne aktivnosti na izradi projektne dokumentacije i realizaciji gradnje zatvorenog bazena u gradu Pakracu.

Osim navedenog, potrebno je poduzeti još neke konkretne mjere koje podrazumijevaju:

- evidentiranje zemljišta u vlasništvu Grada i provjeravanje njihovog statusa, kako bi planiranje i gospodarenje prostorom Grada Pakraca bilo učinkovitije i brže (rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, zamjena i/ili prodaja zemljišta i sl.),

- poduzimanje mjera za rješavanje nekretnina u vlasništvu Republike Hrvatske i nastavljanje vođenja aktivnije politike uređivanja te preispitivanje mogućnosti preuzimanja ili zamjene neizgrađenog građevinskog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske,
- preispitivanja i rješavanje pitanja statusa napuštenih naselja u kojima nema stanovništva,
- aktivno uključivanje u izradu Planova razminiravanja, budući minirane, odnosno minske sumnjive površine na području Grada Pakraca nisu zanemarive, a predstavljaju kočnicu povratku, aktivnom životu i radu stanovništva te imaju veliki potencijal kroz mogući razvitak poljoprivredne proizvodnje, a osobito kroz ekološki (organski) uzgoj hrane, kao zemljište koje dugi niz godina nije tretirano kemijskim sredstvima,
- koordiniranje aktivnosti i međusobno usklađivanje potreba svih upravnih odjela Grada i Źupanije, nadležnih tijela, komunalnih poduzeća, distributera i vlasnika komunalne i ostale infrastrukture te pravnih i fizičkih osoba, čiji stavovi i odluke mogu doprinijeti bržem i kvalitetnijem razvoju Grada.

Grad Pakrac kao jedinica lokalne samouprave te putem pojedinih gospodarskih subjekata ima perspektivu u međunarodnoj suradnji. Kao dio Požeško - slavonske Źupanije, ali i samostalno, Grad Pakrac u prilici je koristiti se regionalnim institucijama međunarodne suradnje te sudjelovati u projektima koji se financiraju pretpriputnim, a nakon 30. lipnja 2013. i kohezijskim fondovima Europske unije. U svrhu unapređenja međunarodne i prekogranične suradnje te povećavanja apsorpcijske moći EU fondova za područja Grada Pakraca, neophodno je postojanje kvalitetne dokumentacije prostornog uređenja kao preduvjet je za privlačenje domaćih i stranih investitora i realizacije svih vrsta projekata.

Ovo su samo neke od aktivnosti koje bi trebale doprinijeti da Grad Pakrac, koji već dugi niz godina stagnira ili nazaduje u mnogo segmenata, pokrene u smjeru pozitivnog razvoja i napretka te jačanja svoje pozicije kao središta tog dijela Źupanije .

Evidentno je da je globalna kriza, koja traje već nekoliko godina, dovela do stagnacije gotovo svih segmenata gospodarstva, građevinarstva i razvoja uopće te do opadanja standarda građana i slabljenja aktivnosti skoro na svim područjima. U ovakvoj situaciji nerealno je za očekivati značajnije investicije, kako domaćih, tako i stranih investitora, ali situacija je pogodna za obavljanje pripremnih radnji koje će biti podloga za brže, lakše i jednostavnije napredovanje izlaskom iz krize. Sama realizacija ovisit će od brzine prevladavanja gospodarske krize te sposobnosti nositelja aktivnosti glede osiguravanja potrebnih sredstava (vlastiti izvori, gradski, Źupanijski i državni proračun, domaći fondovi, europski fondovi, donacije i sl.), kao i nužnog lobiranja.

V. IZVORI PODATAKA

Pri izradi ovog Izješća korišteni su brojni dokumenti iz službene dokumentacije Zavoda za prostorno uređenje koju, osim dokumenata prostornog uređenja, čine i brojne studije i stručne podloge iz različitih područja djelovanja. Abecednim redom su izdjavani najvažniji dokumenti, a zatim slijedi pregled korištenih propisa.

Popis dokumenata korištenih u izradi ovog Izješća:

- Izješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008. - 2012. („Narodne novine“, broj 61/13)

- Izješće o stanju u prostoru Požeško-slavonske ųupanije za razdoblje 2008.-2012. (Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske ųupanije, 2013., objava: „Požeško-slavonski sluųbeni glasnik, br.08/13),
- Karta staništa Požeško-slavonske ųupanije (Drųavni zavod za zaųtitu prirode, Zagreb, 2010.),
- Kompleksno definiranje geoloųkih odnosa Slavenskog gorja s prikazom mineralnih sirovina (Institut za geoloųka istraųivanja, Zagreb, 1990. god.)
- Konzervatorske smjernice za Izmjene i dopune Prostornog plana ųupanije - (Ministarstvo kulture, Uprava za zaųtitu kulturne baųtine, Konzervatorski odjel u Poųegi – svibnja 2009. god.)
- Kraiolik - Sadrųajna i metoda podloga Krajobrazne osnove Hrvatske (Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje; Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za ukrasno bilje i krajobraznu arhitekturu, 1999.),
- Nacrt prijedloga Ciljanih Izmjena i dopuna Prostornog plana Požeško-slavonske ųupanije (Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske ųupanije, 2013.),
- Nacionalna strategija zaųtite okoliša ("Narodne novine", br. 46/02)
- Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljiųtem i vodama (NAPNAV)
- Nacionalna ųumska politika i strategija ("Narodne novine", br. 120/03)
- Nacionalni program ųeljezničke infrastrukture za razdoblje 2008. do 2012. godine („Narodne novine", broj 31/08)
- Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku 2012. (NKPJS 2012.)
- Opći uvjeti za opskrbu električnom energijom ("Narodne novine", br. 14/06)
- Osnove navodnjavanja na području Požeško-slavonske ųupanije („Hidroprojekt – Ing“ projektiranje d.o.o. Zagreb - Draųkovićeve 35/I, pod brojem projekta 796/2005. i „Hidroing“ d.o.o. za projektiranje i inųenjerinđ d.o.o. Osijek – Trg J. Kriųanića 3, pod brojem projekta I-743/05. od listopada 2005. godine)
- Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. godine („Narodne novine“, broj 85/07, 126/10 i 31/11)
- Plan gospodarenja otpadom Požeško-slavonske ųupanije 2007.-2015. godine u studenom 2007. godine. (Požeško-slavonski sluųbeni glasnik, br. 18/07 i 7/11)
- Popis stanovniųtva, kućanstava i stanova 2001. godine (Drųavni zavod za statistiku, 2001.),
- Popis stanovniųtva, kućanstava i stanova 2011. godine (Drųavni zavod za statistiku, 2011.),
- Prostorni plan Požeško-slavonske ųupanije, ukljućivo Izmjene i dopune (Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske ųupanije, 2002., i 2011. godine, objava: „Požeško-slavonski sluųbeni glasnik, br. 5, 5A, 4/11)
- Prostorni plan općine Pakrac („Sluųbeni vjesnik općine Pakrac“, br. 12/78)
- Prostorni plan uređenja grada Pakraca (Sluųbeni glasnik Grada Pakraca“, br. 8/07 i 2/12)
- Generalni urbanistićki plan grada Pakraca („Sluųbeni glasnik Grada Pakraca“, broj: 00/01)
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, 1999. objava: "Narodne novine", broj 50/99) i Odluka o Izmjeni i dopuni Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 84/13)
- Program građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2009. do 2012. godine („Narodne novine“ broj 147/09)
- Rudarsko – geoloųka studija „Studija potencijala i osnove gospodarenja mineralnim sirovinama na području Požeško-slavonske ųupanije“ (Hrvatski geoloųki institut, Zavod za mineralne sirovine, kolovoz 2009. godine.)
- Seizmologija - (Geofizićki zavod "Andrija Mohorovićić" PMF-a Sveučilišta u Zagrebu - Vlado Kuk, 1980. god.)

- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja - Zavod za prostorno planiranje, 1997. god.) te Odluka o izmjenama i dopunama Strategije ("Narodne novine", broj 76/13)
- Strategija razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje (Institut građevinarstva Hrvatske d.d. Zagreb, Poslovni centar Osijek)
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 130/09),
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 130/05),
- Strategija održivog razvitka Hrvatske („Narodne novine“, br. 30/09)
- Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 139/99),
- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, 1997.),
- Strategija regionalnog razvoja RH, 2011. - 2013.g.
- Strategija upravljanja vodama („Narodne novine“, broj 91/08).
- Središnji registar prostornih jedinica (Državna geodetska uprava, 2011.),
- Studija razvitka vodoopskrbe na području Požeško-slavonske županije („ Hidroprojekt-ing“ d.o.o. Zagreb, Draškovićeve 35/I, lipanj 2008. godine)
- Studija zaštite voda Požeško-slavonske županije („Hidroprojekt – Ing“ d.o.o. Zagreb - Draškovićeve 35/I, pod brojem projekta 2553/2005.)
- Studija opskrbe prirodnim plinom Požeško-slavonske županije - izrađivač: ("Metan" d.o.o. za građevinarstvo, trgovinu i proizvodnju Osijek 1996. godine)
- Tla u Hrvatskoj – (dr. sc. Jakob Martinović)
- Tla Slavonije i Baranje – (Arso Škorić i suradnici, Zagreb, 1977. god.)
- Vodoprivredna osnova sliva rijeke Orljave - (VRO Zagreb OOUR Projekt Zagreb, 1990. godine)
- Zajednički plan razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture za razdoblje od 2008. do 2011. godine (Udruga pokretnih komunikacija Hrvatske, Zagreb, 2008.)
- Županijska razvojna strategija Požeško-slavonske županije za razdoblje 2011.-2013. (Zaključak Skupštine Požeško-slavonske od 17. ožujka 2011.)

Propisi korišteni u izradi Izješća:

- Državni plan obrane od poplava („Narodne novine“, broj 84/10)
- Nacrt Zakona o prostornom uređenju (Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, 2013.),
- Pravilnik o granicama područja podslivova, malih slivova i sektora („Narodne novine“, broj 97/10 i 31/13)
- Odluka o utvrđivanju slivnih područja („NN“, br. 20/96, 98/98, 5/99)
- Odluka o granicama vodnih područja („Narodne novine“, broj 79/10)
- Odluka o određivanju osjetljivih područja ("Narodne novine", broj 81/10),
- Odluka o popisu voda I. reda („Narodne novine“, broj 79/10)
- Odluka o proglašenju zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („NN“, br.153/09)
- Odluka o proglašenju zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („NN“, br.86/06)
- Odluka o razvrstavanju javnih cesta („Narodne novine“, broj 66/13)
- Odluka o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste („NN“, br. 17/10)
- Odluka o razvrstavanju željezničkih pruga („Narodne novine“, broj 81/06 i 13/07)
- Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti („NN“, br.89/10)
- Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije („Narodne novine“, broj 88/12).

- Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova („Narodne novine“, 106/98, 39/04, 45/04 – ispravak, 163/04),
- Pravilnik o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta („Narodne novine“, broj 66/11, 47/13)
- Pravilnik o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova („Narodne novine“, broj 7/06, 119/09),
- Pravilnik sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru („Narodne novine“, broj 117/12),
- Pravilnik o jednostavnim građevinama i radovima, („NN“, br. 21/09, 57/10, 126/10, 48/11, 81/12 i 68/13)
- Pravilnik o proglašenju divljih svojti zaštićenih i strogo zaštićenih („NN“, br. 99/09)
- Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu („NN“, br. 118/09)
- Pravilnik o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora (NN, br. 29/83, 36/85, 42/86)
- Pravilnik o vrstama otpada („NN“, br. 27/96)
- Pravilnik o uvjetima za postupanje s otpadom („NN“, 123/97, 112/01)
- Pravilnik o gospodarenju otpadom („NN“, br. 23/07, 111/07)
- Pravilnik o gospodarenju građevnim otpadom, („NN“, br. 38/08)
- Pravilnik o grobljima („NN“, br. 99/02)
- Pravilnik o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta („NN“, br. 55/02, 66/11 i 47/13)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima pokazatelja, opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama
- Pravilnik o mjerilima za utvrđivanje osobito vrijednog obradivog (P1) i vrijednog obradivog (P2) poljoprivrednog zemljišta
- Pravilnik o željezničkoj infrastrukturi („NN“, br. 127/05, 16/08)
- Pravilnik o tehničkim uvjetima gradnje i uporabe telekomunikacijske infrastrukture
- Pravilnik o istraživanju mineralnih sirovina („NN“, br. 125/98),
- Pravilnik o prostornim standardima, normativima te urbanističko-tehničkim uvjetima za planiranje mreže športskih objekata („NN“, br. 38/91)
- Pravilnik o granicama područja podslivova, malih slivova i sektora („NN“, br. 97/10)
- Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada („NN“, br. 50/05, 39/09),
- Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“, br. 64/08)
- Uredba o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme („Narodne novine“, broj 131/12).
- Uredba o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta („Narodne novine“, broj 34/12)
- Uredba o određivanju zahvata u prostoru i građevina za koje Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva izdaje lokacijsku i/ili građevinsku dozvolu („Narodne novine“, broj 116/07, 56/11),
- Uredba o graničnim vrijednostima emisije onečišćujućih tvari u zrak iz stacioniranih izvora („NN“, br. 21/07, 150/08, 5/09)
- Uredba o indeksu razvijenosti („NN“ br. 63/10)
- Uredba o tvarima koje onečišćuju ozonski omotač („NN“, br. 120/05)
- Uredba o preporučenim i graničnim vrijednostima kakvoće zraka („NN“, br. 101/96, 2/97)
- Uredba o ekološkoj mreži (Narodne novine, broj 124/13)
- Uredba o određivanju građevina od važnosti za Republiku Hrvatsku („NN“, br. 6/00 i 68/03)

- Uredba o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša ("NN", br.114/08),
- Uredba o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari ("NN", br.114/08)
- Uredba o standardu kakvoće voda („Narodne novine“, broj 73/13)
- Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš ("NN", br. 64/08),
- Uredba o klasifikaciji voda ("Narodne novine“, broj 77/98 i 137/08)
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš („Narodne novine“, br. 64/08, 67/09),
- Zakon o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 152/08, 49/11, 25/13),
- Zakon o cestama („Narodne novine“ broj 84/11, 22/13, 54/13)
- Zakon o javnim cestama („NN“,br. 180/04, 138/06, 146/08, 38/09, 124/09, 153/09, 73/10)
- Zakon o elektroničkim komunikacijama („Narodne novine“, broj 73/08, 90/11, 133/12 i 80/13)
- Zakon o energiji („Narodne novine“, broj 120/12)
- Zakon o grobljima („NN“, br. 19/98, 50/12)
- Zakon o komunalnom gospodarstvu, NN 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03 - pročišćeni tekst, 82/04, 110/04 - uredba, 178/04, 38/09, 79/09, 49/11 i 144/12)
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („NN“, br. 33/01, 60/01-vjerodostojno tumačenje, 129/05, 109/07, 125/08, 109/07, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 – pročišćeni tekst)
- Zakon o lovstvu („NN“, br. 140/05, 75/09)
- Zakon o obrani („NN“, br. 73/13)
- Zakon o otpadu („Narodne novine“, broj 178/04, 111/06, 60/08, 87/09)
- Zakon o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“, broj 94/13)
- Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 86/06, 125/06, 16/07, 95/08-Odluka USRH, 46/10 i 145/10, 37/13, 44/13 i 45/13)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“, broj 39/13)
- Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama („Narodne novine“, broj 86/12)
- Zakonu o prostornom planiranju i uređivanju prostora („Narodne novine“, br. 54/80, 16/86, 18/89, 34/91)
- Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine“, broj 30/94, 68/98, 35/99, 61/00, 32/02 i 100/04),
- Zakon o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12),
- Zakon o rudarstvu („NN“, br. 56/13)
- Zakon o socijalnoj skrbi („NN“, br. 33/12 , 46/13 – vjerodostojno tumačenje, 49/13 – ispravak vjerodostojnog tumačenja)
- Zakon o šumama („Narodne novine“, broj 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12)
- Zakon o vodama („Narodne novine“, broj 153/09, 130/11 i 56/13)
- Zakon o zaštiti od buke („Narodne novine“, broj 30/09 i 55/13)
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, broj 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12 i 136/12)
- Zakon o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13)
- Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/13)
- Zakon o zračnom prometu („Narodne novine“, broj 69/09, 84/11).
- Zakon o zaštiti zraka („Narodne novine“, broj 130/11)
- Zakon o zaštiti i spašavanju („Narodne novine“, broj 174/04, 79/07, 38/09 i 127/10)
- Zakon o zaštiti od požara („Narodne novine“, broj 92/10)
- Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda („NN“, br. 73/97)
- Zakon o željeznici („NN“, br. 94/13)

Također, u izradi ovog Izješća Zavod je surađivao s upravnim odjelima, javnim ustanovama i drugim institucijama Požeško-slavonske županije i Grada Pakraca, kao s i većim brojem nadležnih državnih tijela i pravnih osoba s javnim ovlastima. Rezultat je složeni dokument koji pokriva različita područja ljudskog djelovanja, koja na različite načine utječu na buduće planiranje prostora i unaprjeđenje održivog razvoja, a i sama proizlaze iz postojećih prostorno planskih rješenja. Već i sama definicija prostornog planiranja kao interdisciplinarnosti određuje neophodnu daljnju suradnju Zavoda i nadležnih tijela na svim razinama, s ciljem što kvalitetnije realizacije navedenih projekata i provedbi aktivnosti utvrđenih ovim dokumentom.

U nastavku se daje popis tijela i pravnih osoba koje su, na pisani zahtjev, dostavile podatke za izradu ovog Izješća, sukladno članku 10. Pravilnika o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izješća o stanju u prostoru („Narodne novine“, broj 117/12). Podaci tijela i pravnih osoba koje nisu dostavile podatke preuzeti su sa službenih Internetskih stranica te objavljenih ili dostavljenih dokumenata, studija i stručnih podloga.

Popis tijela i pravnih osoba koje su dostavile podatke za izradu ovog Izješća:

1. Državna uprava za zaštitu i spašavanje, Područni ured za zaštitu i spašavanje Požega, Kralja Krešimira 1, 34 000 Požega (dopis: Klasa: 350-02/13-01/01, Urbroj: 543-11-01-13-22 od 04. studenog 2013.)
2. Hrvatske šume, Uprava šuma podružnica Požega, Odjel za uređivanje šuma Požega, Milke Trnine 2, 34000 Požega (dopis: Ur.br. PŽ-05/13-BK-2756/01 od 05. studenog 2013.)
3. Pakrac-Plin d.o.o., Ulica kržnog puta 18, 34550 Pakrac (dopis: e-mail od 07. studenog 2013.)
4. Hrvatske vode, VGI za mali sliv „Ilova – Pakra“ Daruvar (dopis: Klasa: 350-02/13-01/0000407, Urbroj: 374-3106-1-13-5 od 05. studenog 2013.)
5. HAKOM, Roberta Frangeša Mihanovića 9, 10110 Zagreb (dopis: 350-01/13-02/63, Urbroj: 376-13/GŠ-13-2 (IS) od 06. studenog 2013.)
6. UDU u Požeško-slavonskoj županiji, Odsjek za gospodarstvo i imovinsko pravne poslove - Ispostava Pakrac, J.b.Jelačića 18, 34350 Pakrac (dopis: Klasa: 320-02/13-01/02, Urbroj: 2177-07-02/1-13-2 od 07. studenog 2013.)
7. Hrvatska elektroprivreda d.d. Zagreb, Distribucija d.o.o. DP Elektra Križ, Trg sv. Križa 7, 44314 Križ (dopis: Broj i znak: 4/07/UB 12989-8724-BK-88-2013 od 11. studenog 2013.)
8. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi, Trg Matka Peića 3, 34000 Požega (Klasa: 612-08/13-10/0423, Urbroj: 532-04-08/2-13-2 od 12. studenog 2013.)
9. Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u Požegi, 34000 Požega, Trg Sv. Trojstva 19 (dopis: Klasa: 320-01/13-01/2199, Urbroj: 343-1211/01-13-2 od 06. studenog 2013. godine)
10. PLINACRO operator plinskog transportnog sustava d.o.o., Savska cesta 88a, 10000 Zagreb (dopis: Klasa PL-13/4301 , Ur.br.: K/MB-13-4 od 13. studenog 2013.)
11. MUP, Policijska uprava Požeško-slavonska, Inspektorat za zaštitu od požara, Josipa Runjanina 1, 34000 Požega (Broj: 511-22-04-5-1231/4-13 DP od 12. studenog 2013.)
12. Hrvatske šume, Uprava šuma Bjelovar, Trg A.G.Matoša 1, 43000 Bjelovar, (dopis: Ur.br.: BJ-06-ŽB-13-1852/02 od 15. studenog 2013.)
13. Županijska uprava za ceste Požeško-slavonske županije, Matije Gupca 6, 34000 Požega, (dopis: Klasa: 340-09/99/13-/940, Urbroj: 2177/0-1-01/SA-13-702 od 18. studenog 2013.)

14. Ministarstvo obrane, Uprava za materijalne resurse, Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša, 10000 Zagreb, Sarajevska 7 (dopis: Klasa: 350-02/13-01/239, Urbroj: 512M3-020201-13-2 od 14. studenog 2013.)
15. Hrvatske vode Zagreb, Služba zaštite voda od onečišćenja i zagađenja, Avenija grada Vukovara 220, 10000 Zagreb (dopis: 350-02/13-01/0512, Urbroj: 374-21-3-13-2 od 15. studenog.)
16. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Račkog 6, 10000 Zagreb (dopis: Klasa: 350-05/12-01/129, Urbroj: 538-05-1/0196-13-237 od 15. studenog 2013.)
17. Odašiljači i veze d.o.o., Ulica grada Vukovara 269/d, 10000 Zagreb (dopis: Ur.broj: 503732 TBN od 22. studenog 2013.)
18. Hrvatski centar za razminiranje Sisak, Ante Kovačića 10, 44000 Sisak, (dopis: Klasa: 213-01/13-01/112, Urbroj: 530-117-04/2-13-02 od 25. studenog 2013.)
19. Požeško-slavonska županija, Upravni odjel za gospodarstvo i graditeljstvo, Ispostava Pakrac, J.b.Jelačića 18, 34350 Pakrac (dopis: Klasa: 350-01/13-01/51, Urbroj: 2177/1-06-01/1-13-2 od 22. studenog 2013.)
20. JU za upravljanje zaštićenim područjem Požeško-slavonske županije, Županijska 7, 34000 Požega (dopis: 350-01/13-01/1, Urbroj: 2177/1-2-02-13-4 od 27. studenog 2013.)
21. Hrvatske vode Zagreb, Služba korištenja i gospodarenja vodama, Avenija grada Vukovara 220, 10000 Zagreb (Klasa: 350-02/13-01/0000512, Urbroj: 374-21-1-13-2 od 05. prosinca 2013.)
22. Hrvatske ceste d.o.o. za upravljanje, građenje i održavanje državnih cesta, Sektor za studije i projektiranje, Odjel za studije, zakonsku i tehničku regulativu, Vončinina 3, 10000 Zagreb, (dopis: Klasa: 350-02/2013-01/306, Urbroj: 345-311/516-2013-4/DB od 29. studenog 2013.)
23. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Uprava za inspekcijske poslove, Sektor urbanističke inspekcije, Vinogradska 24, 10000 Zagreb (dopis: Klasa: 362-01/13-02/102, Urbroj: 531-07-3-2-2-13-4 od 9. prosinca 2013.)
24. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, Republike Austrije 14, 10000 Zagreb (dopis: Klasa: 612-07/13-70/145, Urbroj: 517-07-2-2-13-4 od 20. prosinca 2013.)

Požeško-slavonska županija

Gradsko vijeće Grada Pakraca

PREDSJEDNIK:

Zoran Krejči

Klasa: 350-01/13-01/5

Urbroj: 2162-06/01-14-09

Pakrac, 12. ožujka 2014.